

1-8.-16

192

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Hírlapkönyvtári
Növedéknapló
1909. évi 1312. sz.

2519

I. évfolyam.

Szolnok, 1909. Szept. 11.

I. szám.

JÁSZNAGYKUNSZOLNOK-
MEGYEI NÉPOKTATÁS.

Tanügyi hetilap.

Előfizetés: { 1 évre 6 korona.
1/2 „ 3 „
Megjelenik hetenként szombaton.

Szerkesztik:
CSIKÓS JÓZSEF
TÓTH ISTVÁN

Előfizetések, kéziratok és kérdések
CSIKÓS JÓZSEF
kir. tanf. tollnokhoz küldendők.

Beköszöntő.

Kedves kartársak!

Midőn útjára bocsátjuk e lapot, kétség fog el az iránt, vajjon miként fogadja az olvasó? Olyan szívesen-e mint rég várt vendéget szokott az ember, vagy pedig egy újabb kellemetlen megterhelést lát abban, hogy ajtáján zörgetve bebocsájtásért, erkölcsi és anyagi támogatást kérünk. —

Vajjon keltünk-e a jó ügy iránt olyan érdeklődést, kartársainknál olyan jóakaratot, hogy célunkat elérhessük: egységesíteni, tömöríteni a megyei oktatást; könnyíteni a tanító nehéz munkáját; s végül egyénenként is elősegíteni kartársaink munkásságának eredményét, s tanítói érdekeit?

Új eszmék, új irányok hódítanak tért a népnevelésben. Az ipari és gazdasági oktatás praktikus irányba fejlesztése a cél. Úgyes gyakorlati gazdát s kézművest nevelni az iskola feladata s e feladat megoldásának terhe a tanítóság vállaira nehezedik.

Ez eszméket tisztázni, megvalósítani adjuk eszközül e lapot.

Nincs tanító, nincsen pedagógus, kinek ne volna meg egy-egy újításnál a maga gondolata, megjegyzése, mely gyakran viheti előbbre az általános oktatás ügyét, s mégis gyakran marad a jó tanítói tehetség „véka alárejtve!“ Esméi, gondolatai megvalósításán legfeljebb iskolájában fáradozik sikerrel, s tudását, tapasztalatait nincs alkalma a közjónak áldozni, aminek alkalmas

közlési eszköz hiánya mellett az lényegesebb az oka, mert talán az illető maga sincs teljességében meggyőződve nézeteinek helyességéről, s a nagy nyilvánosság elé megvitatásra hozni pedig nincs módja.

Erre akarunk lapunkkal alkalmat nyújtani.

Színmagyar mezőgazdálkodó vármegyénk speciális viszonyai folytán a tanítási elveknek is alkalmazkodni, akklimatizálódni szükséges, hogy a nevelés-oktatás eredményes legyen,

Az ez irányban való megfigyelési tapasztalat közlése, a célszerű, helyes oktatási-eljárásnak tanítási gyakorlatok keretében is bemutatása fogja megteremteni a vármegyei iskolákban az oktatás helyi érdekű egységét.

E tekintetben mindenkor nagy hasznunkra fog válni kir. Tanfelügyelőnk irányítása, utmutatása, ki egész megyei oktatásunk, iskolázási viszonyaink legalaposabb ismerője.

E tárgyban a „Néptanítók Lapja“ 35. számában bőséges programot ad Gárdos Mór.

Az általános pedagógiai irányításra a kir. tanfelügyelő illetékes. Nem csak az eddigi oktatási eljárást gondolom. Azt az új irányzatot értem, a melynek térhódítására főnnebb céloztam, s amely új gazdasági oktatási irányzat, — a kézimunka tanítás központosítása — mint tudom eddig specialiter a mi vármegyénkben kezd dominálni és pedig éppen a kir. tan-

felügyelő úr buzgolkodása folytán. Ez új oktatási iránynak helyessége, gyakorlati célszerűsége különösen nálunk lehet áldáshozó, ha a vármegye tanítósa magáévá téve, helyes irányítás és vezetés mellett az iskolájában cél és okszerűen végrehajtja. Ez irányban szolgálunk lapunk cikkei révén bőszeges útbaigazítással.

Az iskolavizsgálaton megjelenő kir. tanfelügyelőség tapasztalatainak megfelelően fogja irányítani e lap útján is a gazdasági irányú oktatást, ami egyszéges eljárásra vezet.

E lapban előadandó pedagógiai tapasztalatok, eszmék nyomán keletkezett nézetek és felfogás közlése alkalmat ad mindenkinek minden tekintetben hozzászólását, észrevételeit köztudomásra adni. A vélemények s ellenvéleményekből származó eszmecsere következményeképp az ügy tisztázódik, s mint bizonyára értékes és hasznos gondolat, megvalósítva és alkalmazva a tanítás ügyének csak hasznára válhatik.

A leközölt mintatanítások s ezek nyomán is keletkező viták igen alkalmasak arra, hogy az ember pedagógiai érzékét is fejlesszék és az itt előadott tapasztalati érvek alkalmazásával iskolai oktatásának nehézségeivel könnyebben megküzdhet, s a tanítási eredményt nagyobb mértékben biztosíthatja.

Látnivaló tehát, hogy pedagógilag pontos missiót teljesítendő lapunk, ha kellő érdeklődés és támogatás mellett a kitűzött célnak megtud felelni.

Mindenesetre szükséges ehhez kartársaink munkássága, kiknek értékes gyakorlati tapasztalataik is leközöltetvén, míg egyrészt másnak útbaigazításul is szolgálhatnak, másrészt mindenkit munkásságra készíthetnek.

E lap a kir. Tanfelügyelőség hivatalos lapja is, és mint ilyen a hivatalos részben esetről-esetre közli a kir. tanfelügyelő körrendeleteit és körleveleit.

Gyakorlati bizonyosság, hogy kar-

társaink gyakran fordulnak felvilágosításért a kir. tanfelügyelőséghez hol korpótlék, hol államsegély, hol meg más általános és egyéni kérdésben. Az ily kérdezősködésre egyéb sürgős hivatalos ügyek miatt gyakran nincs mód idejében válaszolni, s így a nyert felvilágosítás sokszor a kérdezősködésre érdektelenné vált. Személyesen kérdezni meg valamit pedig nem csak az illetőnek fáradságos és költséges, de amellet időrablás is mindkét részről.

E bajon segitendő, a szerkesztőség magára vállalja, hogy vidéki kartársainknak minden olyan-tanítói állásával összefüggő-ügyében, mely a kir. Tanfelügyelőségnek, vármegyénél intéztetik el, készséggel szolgál felvilágosítással és díjtalanul eljár, s eljárásának eredményéről, vagy kérdezősködésre választ a „TUDAKOZO“ rovatban közöl.

Minden tudakozás mellé, mely utánjárást is igényel, 20 fillér értékű postai levélbélyeg melléklendő, mely levéljegyek értékéből befolyó jövedelem a Szolnokon létesítendő Tanítók Háza javára kezeltetik.

Hireink rovatában találkozni fog az olvasó minden tanügyi vontkozású újdonsággal, mely a tanítóságot érdekelheti.

Lapunk törekvése az elmondottakon kívül, hogy a tanügy terén olyan központja, szellemi találkozó helye legyen vármegyénk tanügyi és a tanügy iránt érdeklődő közönségének, hol tanítva tanulhat.

A vármegyei kir. tanfelügyelő úr, s nagyszámú ügybarátaink s munkatársaink támogatása garancia arra, hogy törekvéseink nem fognak hiába történni, s kartársaink csatlakozásával fáradságunk kárba nem vész. Hisszük, s megvagyunk győződve, hogy igazzá lesz, amit a megyei érdeklődő tanügyi lapokról mond a Néptanítók lapja, hogy hétről hétre való megjelenésével ápolja a megye területén működő, különféle fokoztú, jellegű és felekezeti tanügyi munkások között az összetartás, a testvéries együttmű-

ködés szükséges voltának érzetét. Rombolja azokat a fölösleges, mesterseges válaszfalakat, amiket különféle viszonyok és körülmények tanító és tanító közé emeltek. Egy táborba egyesíti a tanügy összes munkásait. Így a lap az egyszéges közszellemnek, az egészséges szellemi életnek szinte nélkülözhetetlen tényezője.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

Midőn ezen megyei tanügyi lapunkat utjára bocsátva még egyszer felkérjük kartársainkat, hogy vállalkozásunkban cikkeikkel, jóakarattal támogatni sziveskedjenek, hogy így válllvetve sikeresen szolgáljuk a jó ügyet, mihez mindnyájunknak erőt, kitartást kíván s Isten segítségét kéri a szerkesztőség.

Visszaemlékezés az iparos inasiskolai tanítók számára Aradon tartott közismereti tanfolyamra,

Az iparos inasiskolai tanítók számára rendezett tanfolyamok megteremtője, éltető lelke Mártonffy Márton udvari tanácsos, iparoktatási főigazgató, aki több, mint három évtized óta fáradságot nem ismerő buzgalommal, a rendelkezésére álló minden eszközzel arra törekszik, hogy azon néptanítók, kik az inasiskolában tanítanak, minél magasabb tudásra tegyenek szert, hogy annál behatóbban tudják nevelni azon tanulókat, kik a modern jövő Magyarország gerinczét képező iparos osztálynak munkás tagjai s ez által a hazának hasznos polgárai lesznek.

Az aradi tanfolyam szervezésével Mártonffy ő méltósága Neshera Aladár iparoktatási főigazgatót bizta meg, akinek nagy tudása, szeretettel telített jószágos lelke és vasakarata egész új korszakot teremtett már az iparoktatás terén — aki most is fényesen oldotta meg a reá bizott kulturális missziót, a mennyiben nagy körültekintéssel válogatta meg az előadó tanárokat. A tanfolyam előadó tanárai: Szafcsuk József főgymnasiumi, dr. Schmit János keresk. iskolai és Keszler Károly tanító képzőintézeti tanárok tudományos képzettségüknél és a gyakorlati életből vett tapasztalataiknál fogva egyaránt méltók voltak a kiválasztásra, mert az előadásaiából meggyőződünk arról, hogy ők a tanfolyamnak hivatásos előadói, a magyar kultúra igaz apostolai, akik nagy tudásukból szakértelemmel kiválogatták azt a részt, melyre nekünk

az inasiskolákban szükségünk van, módszeresen feldolgozták az anyagot, megállapították a keretet, melyben mozognunk kell és kijelölték azt az irányt, melyet idehaza követni fogunk; egyszóval megtanítottak bennünket arra, hogy miképp kell és hogyan lehet a mi silány felszerelésű falusi inasiskolánkban eredményesen tanítani. Olyan előadások voltak ezek, melyekre szívesen em ékezünk vissza.

Ki ne emlékeznék vissza közlünk édes örömmel Keszler Károly költői szárnyalású, magas színvonalú, a szocializmus igazságait hirdető tudományos előadásaira?

Kellemesen hatott reánk dr. Schmit János könnyed menetű módszeres tanítása, midőn megmutatta nekünk azt, hogy miképp kell az ipari számvetést és könyvitelt az inasiskolában tanítani.

Senki sem fogja közlünk elfeledni Szafcsuk József kísérletekben gazdag sorozatos fizikai előadásait, amely kísérletek nagyon érdekesek voltak és mindég precizen sikerültek.

Szívünkre kötötték szeretett tanáraink, hogy minden tárgy tanításánál fő a tudás és rendszer. A rendszeres tudáson kívül a tanfolyamról hoztuk magunkkal szeretetet, mert megtanultuk, hogy abban a szurtos iparotulóban „akit az ég kidob, de a pokol be nem fogad“ nem a csintalan inasgyereket, hanem édes hazánk jövődő művelt iparosát kell tekinteni és én hiszem, hogy mindannyian hazafias kötelességünknek tartjuk, hogy azokat a tanulókat ép oly szeretettel emeljük magunkhoz, mint velünk tették ezt ami előadó tanáraink és köztisztviseltekben álló, magas állásban levő főigazgatóink.

Tanító társaim nevében ez uton is fogadják nemes fáradozásáikért, velünk szemben tanusított jóindulataikért hálás köszönetünket.

Szívünk hő óhaját fejezem ki, midőn azt kívánom, hogy még nagyon sok éven keresztül legyenek a kultúra vezető apostolai, hogy még nagyon sok ideálisan gondolkodó tanítványt neveljenek, a kik az ország minden részében lelkes szavakkal hirdessék a tőlük tanult igazságokat s ez által egy lépéssel előbbre viszik a független, modern, gazdag iparos Magyarország létrejövétét.

Förökszentmiklós, 1909. szept. 8.

Gulyás Flóris.

Ifjusági egyesületeink.

Nagy gondolat vezette az ifjusági egyesület eszméjének megteremtőjét. Magas nemzeti és emberi eszmék hevitették, midőn általa a nép millióinak folytonos nevelését tűzte ki feladatul. S hogy mily fontos kulturmissziót teljesítenek helyes nevelés mel-

lett az ifjusági egyesületek, azt eléggé méltatni alig lehetséges.

Ezek vannak ugyanis hivatva kigyógyítani a nép lelkén támadt betegségeket, megakadályozni azok továbbterjedését, s így megmenteni a népet önmagának.

Szükségesnek tartanám e végből minden népiskolával kapcsolatosan szervezni ilyen egyesületeket. El kell ezáltal vonni az ifjúságot a partai szocializmus káros tanításaitól.

Mindenesetre igaz, hogy sok helyütt nagy nehézségekkel jár. Egyik legnagyobb nehézség az anyagi szükséglet, mire — tagsági díj hiányában — fedezet nem lévén, alig képes az egyesület a pártoló tagsági díjakból s esetleg adományokból csak a legszükségesebbeket is előteremteni. Kívánatos lenne, ha az alakulás nehézségeinek legyőzésében talán állami támogatást lehetne kapni. Így például ha egyebet nem ingyen lapot és könyvtárat utalna ki a kormány.

Hogy mennyire megérdemelné ily irányu gondoskodás, a fáradságot, azt magyarázni is felesleges. Azonkívül az illetékes hatóság figyelmét felhívni azon körülményre, hogy az ifjúságnak ne lenne alkalma szocialista szervezetekbe belépni; sőt ezt egyenesen akadályozni is meg.

Az összejöveteleket különösen a véli hónapokban gyakorlatban tartani meg, lehetőleg naponkint, a tanítás utáni időben. Az összejöveteleken — beszélgetés és felolvasás útján tervszerűen úgy vezetni a további oktatást, s odahatni, hogy a helyes, magyar nemzeti irányu szocializmus megismerésével jó, hazaszerető honpolgáraivá váljanak édes magyar hazánknak. Talán azon kifogás merülhetne fel, hogy a szervező alapszabályzat értelmében a politizálás tiltva van az egyesületben. — Ez nem politikai, hanem társadalmi kérdés. Politikai színezetet csak a szocialista „párt” vezetősége adott neki.

Hogy pedig minden tanító szívesebben foglalkozzék az egyesülettel s működési irányát hazafias irányba vezetve — az ily formán reáharamló kötelezettségnek minél inkább eleget tegyen, utaltassék ki bizonyos tiszteletdíj is, mit meg is érdemel minden bizonnyal.

Kellene azonkívül, hogy miután az ifjusági egyesület a népoktatásnak egy felsőbb kiegészítő tagozata, kötelezve lennének a tanítókat meghaladótt gyermekek az egyesület tagjai sorába okvetlen belépni.

Ezeket találnám helyesnek és czélszerűnek az ifjusági egyesületek szervezése és működése tárgyában s tartanám kívánatosnak, ha illetékes iskolai hatóságunk ez irányban tenne minél hathatósabb intézkedést. Ugy hiszem, csak jót tennénk a nép-

nek, az államnak, a hazának, ha ilyen alapon és czéllal szervezzük ifjusági egyesületünket.

Törökszentmiklós.

Hoffmann György.

Vármegyei földrajzi kirándulások.

Földrajztanításunk a legjobb törekvés mellett is, mondhatni pusztán ismeretközlésen alapul s csak annyiban szemléletin is, amennyiben egyes iskoláknak módjában áll a környező terepen a földrajzi alapfogalmak egy részét szemléltetni. Különösen épen vármegyénkben.

Megyénk egész területe egyenes síkság. Itt-ott akad egy-egy alacsonyabb emelkedés az ugynevezett kunhalmok. Vízben is meglehetősen szűkösön vagyunk úgy, hogy a vármegyei iskolák legnagyobb részének nincs módjában sem folyó, sem állóvizet, sem egyéb, a földrajzi alapismeretekhez tartozó geográfikus alakulatot megismerni.

Pedig mennyire fontos a tanításban a közvetlen szemlélethöz, tapasztalathoz nyert ismeret, mennyivel állandóbb és maradóbb az azt mindenki ismeri. S mennyivel elenyészőbb az a fogalom, mit a növendék csak hallás, vagy olvasás, pusztán magyarázat útján szerez magának.

Például egy tanító is, aki látta, megnézte a Tatra vidéket, míg egy másik csak olvasott róla. A kettőnek a Tatra vidékről szerzett fogalma, ismerete mindjárt szembe-tűnő különbséget mutat, ha róla külön-külön beszélnek. Az elsőnek előadása sokkal közvetlenebb, megkapóbb. A hallgató fantáziáját magával ragadja élénk közvetlen előadása, s lelkülete csaknem oly erővel reagál, mintha maga is látta volna azt a most rajzolt képet. Ami természetes is. Mert míg a közvetlen szerzett képzetek nyomán fakadó érzelmeket a visszaemlékezés bár mindig gyöngyülő erővel is, de újra, meg újra kiváltja lelkünkben s ez a közvetlen fakadó érzelmek hat a hallgatóra.

Míg az, ki csak leírásból ismeri azt a helyet, amelyről szó van — bár fantáziáját megragadhatta a leírás szépsége és szintén lelkesen ad is elő, mégis kevésbé bír hasonló hatást is elérni mint az első. Megjegyzendő, hogy az összehasonlítást két olyan egyén között teszem, kik műveltség és előadóképesség tekintetében egyformák.

Ugyanezen eset áll minden helyre, s tárgyra is.

Miután ez általánosan ismert tünet, mi következhetik ebből?

Ha eredményesen akarjuk tanítani a földrajzi ismereteket, ha azt akarjuk, hogy a gyermeki lélek állandósítsa, megtartsa a szer-

zett képzeletet, fogalmakat, úgy nekünk is közvetlen szemléltetésre kell törekednünk.

Már most ismét az a kérdés, hogy rendelkezünk-e megfelelő eszközökkel? Mő-dunkban állhat-e növendékeinkkel földrajzi kirándulásra menni?

Ezt bizony elismerem csak némi akadályok legyőzésével lehet keresztülvinni.

Ilyen mindjárt az anyagi kérdés.

Erre nézve azonban nem lehetetlenség megfelelő elhárító intézkedést tenni. Egy-két sikerült gyermek előadás a kirándulás céljaira s megvan a szükséges összeg. A m. kir. államvasutak úgy is kedvezményben részesítik az ily kiránduló iskolákat nem tekintve azt, hogy növendékeink koruknál fogva is féljegygyel utaznak. A vármegye legtávolabbi községének is kevés költséggel módjában állhat így oly kirándulást tenni, amely a helyismeret tekintetében a czélunk minden tekintetben megfelelne.

Ilyen kiránduló helynek gondolnám vármegyénk székhelyét Szolnokot.

Szolnokon a földrajzi alapismeretek minden tananyagra feltalálható, kivéve a hegyvidékről szerzendő fogalmak anyagát.

Látható két folyónak összefolyása, a torkolat, a part, biztosító töltések, kikötők, közlekedési eszközök, hajók, hidak, csónakok, komp, tutajozás stb. vasuti vonalak, középületek, magánépületek nevezetesebbjei; emlékek, utcák, terek; sok más közintézmény stb.

Mindezeknek közvetlen szemléletből megismerése csak használ a tanítás ügyének.

Hogy pedig a kirándulók részére szállásról is legyen gondoskodva a kirándulás napjára, hiszem, hogy a szolnoki áll. isk. gondnokság szíves készséggel boc ájtja valamelyik iskoláját a kirándulók rendelkezésére s kalauzolásra vállalkozik bármelyik kartársunk, hiszen a kirándulás ugyis szünnapra esnek.

Art hiszem ez tiszta dolog, hogy mennyire fontos az ily iskolai földrajzi kirándulások szervezése.

De történelmi ismeretek állandósítására is.

Szolnok régtől fogva mint erősség szerepelt.

Egykori várának falai nem egyszer láttak maguk előtt ellenséget. Sok esemény fűződik nevéhez.

Van még egy másik igen fontos, gazdasági oldala is a kirándulásoknak. Utközben is sokféle gazdasági telepet, tanyai gazdálkodás különféle típusát lehet bemutatni érettebb koru növendékeknek. Az ut mellett elmaradó vetéstáblák, répa és dohányültetvények, szőlős és gyümölcsös kertek stb.

mind az oktatás ügyét szolgálják teljes magyarázatok és irányítás mellett.

Epen mert az elemi oktatás középpontja, tanyai, falusi és városi iskolában a gazdaság és kézimunka tanítás, a kirándulás földrajzi vonatkozásával kapcsolatosan a mezőgazdaság terén is sok helyes és czélszerű oktatásban lehet a kiránduló gyermekeket részesíteni.

Egy-egy ilyen kirándulás sokkal több eredményt biztosít, mint nem tudom milyen alapos magyarázat s amellett a tanító és a tanítvány munkáját hathatósan könnyíti.

Én magam tettem annak idején ilyen kirándulást, s mondhatom olyan eredményt tapasztaltam, amivel a legnagyobb mértékben megvolt a vizsgáló kir. s tanfelügyelő is elégedve.

Nem tudom tehát eléggé ajánlani ily nagyobb kirándulások megtételét.

Aki kartársaink közül keresztül viszi ily kirándulásokat iskolájánál, az a jó hatású s, egyébként is kedves emléket maga után hagyó hasznosság mellett a tanúgynek, s azal pedig hogy a munka terhét könnyíti magának és növendékeinek is nagy hasznára cselekszik.

S ha jól elgondoljuk nem nagy fáradsággal így könnyen lehet a hasznosat a kellemessel egyesíteni.

(f)

Kunszentmárton új áll. iskoláinak körzeti beosztása.

(Elvi jelentőségű vélemény.)

Veres János kunszentmártoni tanító a most szervezett állami iskolák vezetését illetőleg s így különösbbe az iskola körzeteinek megállapítására nézve egy, Tervezetet dolgozott ki. E tervezet három körzetbe osztással tartja helyesnek az áll. iskolák elhelyezését, amire nézve aggályok merülnek fel, vajjon mennyiben lehetne az iskolai adminisztrációnak s az egységes, együttes tanítói működésnek előnyére?

A külterületi és gazd. iskolák egy körzetbe kell, hogy tartozzanak, miután ezek bizonyos szakirányt követnek. Ezek igazgatója — mint ez Jászberényben, Mezőturon stb. is van és jól bevált, a gazd. szaktanító.

A város belterületén iskolák a „Tervezet” szerint két körzetbe lennének osztandók és pedig úgy, hogy a központi iskolát külön fiú- és külön leányiskolára tagolják el s külön igazgató vezetésére alá helyeznék, tehát ugyanazon épületben két külön tantestület működne, külön igazgatók adminisztrálásában s még a mellett külön iskolaszolgákkal. Eltekintve a párhuzamos osztályok elkerülhet-

lenségétől is, ami nagyban akadályozza a kérdés helyes megoldását, az iskolai rendtartásban ez a külön működés mielőbb zavarokat s így az igazgatók és tantestületek között szétvonást idéznének elő az összetartás helyett. Már pedig ez sem az iskolának, sem a tantestületnek nem lehet érdeke. Hogy ez be ne következék, ahhoz a két igazgató működésében és személyében különös együttérzésnek kellene lenni.

Hanem egy mód ezek megakadályozására mégis lehetne, az t. i., hogy úgy az épületet, mint az udvart úgy elzárni kétfelé, hogy külön bejáratral s külön mellékhelyiségekkel rendelkezvén, egymástól teljesen el lennének a két iskola növendékei is különítve, ami tekintve, hogy elzáró falakat kellene úgy az épület földszinti és emeleti, részében, mint az udvaron is végig emelni tetemes költséget fog okozni.

Jól megfontolandó dolog tehát mennyiben célszerű a Veres-féle „Tervezet” e részének végrehajtása.

H I R E K.

Beiratkozások. A megejtett beiratkozásokról eddig nyert értesüléseink szerint beiratkozott a folyó tanévre:

Szolnoki áll. főgimnáziumban	282
Szolnoki polg. fiúiskolában	214
Szolnoki áll. polg. leányiskolában	240
Törökszentmiklósi polg. fiúiskolában	105
Törökszentmiklósi polg. leányiskolában	56

Új iskolák. Rákóczi falván, mint értesülünk az új állami iskola és állami óvoda teljesen felépült s rövid időn belül átadják rendeltetésének.

Törökszentmiklóson is átköltözött eddigi rozogant helyiségéből a leánypolgári iskola modern új épületébe. Ez iskola rövid fennállása óta rohamos fejlődését a fentartó egyesület áldozatkészségének köszönheti. Vidéki növendékeinek a körülményekhez lépést mérsékelt uri lakás és ellátásról gondos felügyeletről a zárdai róm. kath. leánynevelő internátusában gondoskodik.

A turkevei áll. polgári fiú- és leányiskola ez iskolai évben a most elkészült új iskola épületben nyert elhelyezést. A gyönyörűen épült és berendezett palota nemcsak a kevéknek, de az egész megyének egyik legszebb épülete és méltán lehet büszkesége.

Curkeve város 3 külterületi gazdasági irányú népiskola felépítésére kiírta az árlejtést. Tudomásunk szerint az iskolák felépítésével ifj. Hoffmann András közmivestermester meg is bízott. Ugyanezen alkalommal adta

a város gazdasági népiskolájánál ujonnan építendő munka és tanítási terem építési munkálatait vállalatba. Így a jövő tanévben ismét gazdagabb lesz 4 új iskolával Turkeve város.

A legyovernek-örményesi községi iskola tanítója Rédei Vendel a kath. népiskolához választván meg tanítót, üresedésbe jött állására a napokban fogják kiírni a pályázatot.

Az iparoktatás az 1906—1908. években cz. alatt terjedelmes könyvben ismerteti a kereskedelemügyi m. kir. miniszterium iparoktatásunk állapotát, fejlődését és fejlesztését. A 740 oldalas műhöz az előszót Sztérynyi József írta, kifejezve benne, hogy a munka e téren még nemcsak, hogy befejezve nincs, hanem a nagyarányu haladás is még csak a kezdet. Azt mondja, hogy a jövő iparának az a megbízhatóbb útja, ha az az életnek és nem a képzeletnek szól. Mi még a távol jövővel nem igen foglalkozhatunk. Nálunk az iparostanonc képzés mellett még nagy gondot kell fordítani az iparos tovább képzésre is. Mint a műből kitűnik, első feladatának tekintti az állam az ipari szakoktatás fejlesztését, melyre az 1908. évben összesen 3 és fél millió koronát fordított. Kitűnik az is, hogy a vármegyei törvényhatóságok közül vármegyénk az alig néhányad magával, melynek iparoktatási célokra az utóbbi 3 évben egyáltalán semmit sem kellett fordítani. Az értékes munkát minden iparos és kereskedő tanonciskola ingyeren kapja meg könyvtára részére a miniszteriumtól.

A szolnoki „Canonc Otthon” könyvtára. A „Délvidéki Közművelődési Egyesület” elnöksége a napokban értesítette Tóth István igazgatót, hogy a Tanonc Otthon vezetőjét, hogy kérése teljesítése képen egy gazdag könyvtárat fog rendelkezésére bocsátani. Értékes eszközzel gyarapodott ez által az iparos tanonciskola a tanoncok nevelését illetőleg. A D. M. K. E. működéséből pedig kitűnik, hogy a magyarosodás terjesztésén túl a magyar faj erősítésén munkálni is feladatának tartja.

Igazgató pályázat. A törökszentmiklósi polgári fiúiskola igazgatójává az elhunyt Garami Zsigmond helyébe Szokola Ottó tanárt választotta meg a községi iskolaszék.

Szakköznevelési kinevezés. A vallás- és köznevelési miniszter ur Jásznagykisszolnok megye iparostanonciskoláinak szakköznevelőjévé Fekete Jakab, a kereskedelemügyi miniszteriumba szolgálatra rendelt czinvezetes főigazgatót nevezte ki. Ezzel egyidejűleg az eddigi szakköznevelőt, Szűts Izsó nagyváradai igazgatót, Bihar vm. iskoláihoz rendelte. A mily őszintén sajnáljuk Szűts Izsó távozását, ki szaktudásával nagyban hozzá-

járult tanonciskoláink fejlesztéséhez, reménytelül várjuk az új szakköznevelőt, hogy tovább fejlessze, a mit elődje oly nagy lelkesedéssel kezdett.

A turkevei áll. polgári iskolához vall. és közokt. miniszter ur ó nagyméltósága Mucsy Jolán segédtanítónőt a monori áll. polgári leányiskolától áthelyezte.

Ugyanezen iskolánál a matematikai és természettudományi szakra Bónai Tóth Pál okleveles polgári isk. tanárt megbízta.

Az új tanerők a napokban tették le a hivatali esküt, illetve mutatkoztak be a kir. Tanfelügyelőséghez. Sikert és kitartást kívánunk a tanügy új munkásainak.

A szolnoki II. ker. áll. iskola tanító-nője, Kindlovics Ilona, súlyosabb természetű betegsége miatt 6 hónapi szabadságra távozott. Helyette a tanítást Bogdy Sarolta okl. tanítónő látja el.

Ugyancsak betegsége gyógykezélése céljából távozott 4 hónapi szabadságra **Kerényi Ferencz** jászberényi állami tanító is. Gégebaja miatt már az elmúlt iskolai évben is szanatoriumi kezelés alatt állott. Most a 4 havi szabadsága idején meg fogják operálni s remélhetőleg ismét visszanyeri ép egészségét. Őszintén kívánjuk is,

Jászberényben Hamza Pál lemondásával megüresedett helyre odavaló születésű **Piffkö Antal** jászfényszaruí r. kath. tanítót választották meg. Gratulálunk.

Ciszaszentimre ref. iskolájához Kremán Ferencz lemondásával megüresedett állásra Sipos Ferencz okl. tanítót választotta meg az iskolaszék. Kremán Ferencz a mezőturi ref. egyházhoz választotta meg, az újvárosi leányegyházhoz kántorrá.

A mezőturi Szt. István-folyam helybeli halgatói részére a közoktatásügyi kormány 50 50 korona segélydíjat utalványozott.

Törökszentmiklós községi iskolái mint értesülünk — a jövő 1910 januárjában állami kezelésbe vétetnek, s a tervezett új állami iskolák pedig a jövő iskolai évre elkészülnek s már akkorra meg is nyílnak az iskolát rég óhajító szülők számára.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

IRODALOM.

Hamiska tündér tréfája. *)

Hamiska, a pajkos erdei tündér egyszer megtette azt a tréfát, hogy két ember eszét kicserélte. Koppantó király volt az egyik ember; Tilinkó pásztor a másik ember.

*) E szép kis mesét ismert nevű meseírónk, Egri György jászberényi áll. isk. igazgató adja közre lapunkban. E mese szolgálaton mutatványul Egri bácsi közelebb megjelenő mesekönyvéből.

Haza megy Koppantó király a Tilinkó pásztor eszével. Azt mondja az őrtálló katonájának:

— Szervusz, Mihók öcsém! Tán gipsz-figura lettél, hogy oly keményen tartod az orrod a legyeknek. A meglepődött Mihók katona kiejtette kezéből a fegyvert.

— Vágják le a fél bajuszom, ha én most nem álmodom!

— Bár álmodnál! — gondolta magában Simóka udvarmester. — Mert a mit tettél: fejedbe kerülhet. — És aggódva, hajlongva kacszótt felséges ura királya elé.

A király barátságosan csapott a kacszó udvarmester hátára.

— Hopp, föl, hétszergörbe! Tán kigyót ettél, hogy ugy benne van a hajlongás a derekadban?

Az udvarmester egyszerre kiegyenesedett a nagy csodálkozástól. Ura áll-e előtte vagy csak az árnyéka? Hiszen pár órával előbb még az is kevés volt neki, hogy alázatos szolgája orrával szántotta a futó szőnyeget.

És a nagy csodálkozás átragadt a színes ablakokra is, melyek tágra meresztették üvegszemüket. Átragadt a szárnyas ajtókra is, melyek sarkig nyitották öblös szájukat. Apródok, alabárdosok ott ragadtak meg a fal mentében. Konyhások és kamarások ott bokrosodtak meg a tornác hosszában. Csak a vak tornyos rántotta meg szokása szerint egyedül az ezüst harangot, a hogy a király hazajöttét látta.

A harangnak pedig nagyon szomorú volt a hangja.

Azt mondta a harang:

— Van egy vörös terem a király palotájában. Vörös terembe vasvitések gyűlnek, kardot köszörülnek. Mert a király nagy háborúra készül a szomszéd ország ellen. Most is azért járt a sötét erdőben, hogy haragot tanuljon a medvétől, farkastól.

Azután meg azt mondta a harang:

— Van egy fekete terem is a király palotájában. Fekete teremben szép királylány zokog az édes anyjával. Mert királyi apja máshoz akarja feleségül adni, nem ahhoz, a kit szeret. Most is azért járt a sötét erdőben, hogy a kemény szikla mellett még jobban megkeményítse a szívét.

Koppantó király megpöngette a sarkantyuját, benyitott a vörös terembe.

— Illanó, villanó! Hogy akarjátok, vasvitések?

— Borotva a kardunk, főltség! Indulhatunk a harcba, háboruba!

— De hiszen főltség már ki is adta a harogó trombitás parancsot!

— Vissza is veszem, ha kiadtam. Mert én nekem eszem ágában sincsen hadakozni, mikor békén is élhetek.

— Hát az éles kardunkkal mit csináljunk most már?

— Nyársaljátok föl vele egy-egy malaczo! Pirítsátok meg parázson gyöngyben, ropogósra!

Megpöngette megint a sarkantyuját; benyitott a fekete terembe. A szegény királylány és az édes anyja akkor sirta tele a tizedik keszkenőjét.

Azt mondja a király:

— Mi bajotok, párom? Rubintos leányom? Hogy így hullatjátok sürü könnyeteket!

— Nem volna nekünk semmi bajunk, ha a te szíved nem volna oly kemény.

— Kemény a kő, kedves cselédjeim! De az én szívem puha, mint a vaj.

— Mit! — kiáltott a királyné örvendezve. — Hát megengeded, hogy ahhoz menjen a lányunk, a kit szeret?

— Bizony boldog lennék, ha másképpen akarnám.

— És nem fogod visszamondani soha, a mit most mondtál?

— Semmibe se vegyétek szavamat, ha másképpen is mondanám!

Még az nap este megtelt a fényes nász. Malacpecsenye volt a vacsora. A kardokra nyársalt malacokat vidám vasvitézek piritották meg parázson göngyön, ropogósa.

Haza ment Tilinkó pásztor is a Koppantó király eszével.

Azt mondja a kapuban üdögélő Jánoskájának: — Hej, milliom villám! Adta lelhütője! Nem kapod-e magad egyenes czövekbe! Hol van a fegyvered? Hol van a csákód? Mikor a te urad, parancsolód közeleg feléd!

Jánoska elnevette magát; gurulva gurult a szép szál bátyjához:

— Nézd csak, Están bátyám! Milyen bokkrétás kedve van az édes apánknak!

Annak pedig egy csöppet sem volt bokkrétás kedve. Mert most még keményebben esett a másik fiunak:

— Hát te, hórihorgás ágás! Nem görbítéd-e mindjárt hét-rét a hátad! Orrod a földhöz! Nyelved a talpamhoz! Különbben lenyese m tüstént a füledet!

Furcsa volt a dolog, nagyon biz itt az Están is csak elnevette magát. Hanem mikor a suhogó kampós bot is magyarázgatni kezdte a pásztor beszédjét: bezzeg, a két fiu is vesd el magad! átugratott a sövénykerítésen. Onnan túlról nézte a világ felfordulást.

A világ pedig kezdett fenekestül felfordulni a portán.

Hogy nem futott a pásztor elé hódoló-bókoló udvari népség: sarokkal nyitott be a pitarba, szobába. Hogy nem terült előtte dus asztal: bezzeg, csörömpölve sirtak mindjárt a földhöz teremtet tányérok, poharak.

A szobából az udvarra került a csatarázás... Jaj nektek, uborkás fazekak és tejes köcsögök!

Az udvarból a kertbe is csapott a fürgeteg... Jaj nektek, pufók paradicsomok és büszke mákfejek. Közben pedig zugott a nagy kiáltozás:

— Nem adom a leányom! Százszor is nem adom! Talpra, hős seregem! Indulj háboruba!

Már-már a szomszédba is átharapott a veszedelem, mikor az asszony megérkezett a kenderföldről.

— Tyú mártom is rántom is! Mit csinál kend apjuk, bolondja jártában?

— Azt csinálom, a mit akarok! Kinek mi beszélőjása uri dolgaimba!

— No ha kend azt csinálja, a mit akar? akkor majd én is azt csinálom, a mit akarok!

Befordult hirtelen a pitarba... az ajtó mögül előrántotta a vadonatúj czirokseprűt.

— Ucczu tolla, motolla! Hadd szóljon a fulya!

A duló-fuló pásztor, a mint a czirokseprűt látta, úgy megijedt, hogy bocskorát hányta, kalapját se bánta: vágatvást rohant vissza a sötét erdőbe.

Harmadnap az erdőben sétált Koppantó király. Ott busult magában Tilinkó pásztor is. Hamiska tünder meglegelte a tréfát; visszacsérlette a két ember eszét.

No, nagyot nézett ám mindkettő otthon, mikor haza került a maga eszével.

Nevettek-e, sirtak-e: tudja a szösze Szösziike. Elég az hozzá, hogy Tilinkó pásztor így-ugy csak jóra tudta fordítani, a mit a Koppantó király eszével hibázott. Hanem Koppantó király már sehogyssem birta visszarontani, a mit a Tilinkó pásztor eszével jól összetakolt.

Egri György.

Tudakozó.

Ezen rovatban választ nyerhet minden előfizető vagy előfizető testületnek, iskolának tagja tanügyi dolgokban, magánvizsgálati és iskolai ügyekben, ha kéréséhez 20 fillér értékű levélbélyeget mellékel a leendő szolnoki Tanítók Háza javára.

Szerkesztői üzenetek.

Tóth I. Szelevény. Az egész cikket mielőbb várjuk. Benedek J. Székely P. Drahas F. Bedő M. Turkeve. Remélni merjük nem veszitek rossz névncn, ha ígért közreműködéseket kérjük, üdvözlöt. Egri Gy. Haraszthy J. Jászberény. A kéredezett ügyben szíves válaszokat kérjük. Iskolaigazgató és tanítók urakat kérjük iskoláik életében történő fontosabb mozzanatokat velünk közölni.

Kéreleml

A kik a lapra előfizetni sziveskednek, kérjük a díjat mielőbb hozzánk juttatni, hogy aztán a lapot rendszeren expedíálhassuk. Jövő szerdán már tudnunk kell, hogy ki részére indítsuk meg, hogy a kiadó kellő mennyiségben állítsa elő a lapot.

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK

RÓTH DEZSŐ
könyv és papírkereskedésében
SZOLNOKON.

Iskolai nyomatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedőtől

Szolnokon, beszerezni
vagy mielőtt másnál
megrendelné tőle

© ajánlatot kérni. ©

JÁSZNAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Zantelügyelőség hivatalos lapja.

Előfizetés:	1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztik:	CSIKÓS JÓZSEF TÓTH ISTVÁN	Előfizetések, kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.
Megjelenik hetenként szombaton.				

A tanévvégi vizsgálatokról.

Ha az ember ilyenkor a nyaralásról jó vissza, s egy csomó tapasztalattal meggazdagodva szentül fogadja, hogy jövőre föltétlenül másként lesz, úgy bizonyosan az esztendő lefolyása alatt ellelejt minden tervet s marad minden a régiiben.

Az ember csak tervez, tervez — s ismét csak tervez. Így vagyunk a tanévvégi vizsgálatokkal is. Amidőn tanév végével a rekkenő hőségben ólomsúlyként nehezedik a tanítóságra, de még inkább a fejlődésben lévő növendékekre a vizsga és a vizsgákra való oktalan készülődés, úgy melyikünknek nem okozott még gondot ez a fölösleges időfecsérlés?!

Azután következik a nyár, utána az új tanév s mi bevárjuk ismét a végét, annélkül, hogy csak egy lépéssel is előbbre juttattuk volna a vizsgák reformját. Igaz, hogy még csak most kezdtük meg az új iskola évet, s így talán nem is időszerű már vizsgálatokról beszélni; de igen is időszerűnek tartom ezen nagyon is, fontos pedagógiai kérdés felszínén tartását, most, amidőn csak néhány hét választ el bennünket a vármegyénk általános tanító egyesületének közgyűlésétől. Kivánatosnak tartom, hogy a vizsgák reformja az őszi közgyűlés tárgysorozatának egyik pontját képezze. Foglaljon állást vármegyénk tanítósága e fontos kérdésben, s ha sikerül az eszmék tisztázása s így egyöntetű határozathozatal, úgy indítsa az egyesület or-

szágos mozgalmat, nyerve meg a reformnak a testvér-egyesületeket, s így az ország tanítóságát.

Arad és Nagyvárad városok iskolaszékei a tavasszal ismételt felirtak a kultuszminiszterhez, hogy feleslegesnek tartják az évről-évre vizsgálatokat az elemi iskolákban. A modern hangú feliratra, az iskolaszékek egyhangú határozatával szemben a miniszter a régi szokás fentartásához ragaszkodik. A miniszter álláspontját egyrészt a törvényre való hivatkozással erősíti, másrészt szükségesnek tartja a tanuló ifjúság nyilvános beszámolását, hogy hozzá szokják a gyermek a nyilvánosságához, a szülők és a közönség pedig lássák a tanítók munkásságát.

A vizsgálatok fentartását támogatja a fenti leirat. De hány, még hány pedagógiai értekezés minősíti elavultnak s a reformra nagyon is érettnek, a tanév végi vizsgálatok mai alakját és a reform, kivánatosnak bizonyul az összes iskola fajoknál, nem véve ki belőle a tanító képesítő és az érettségi vizsgálatokat sem. Igaz, gondolkodóba ejtethet, bennünket, hogy tanácsos-e az iskolát e nyilvános intézetet elzárni a szülőktől, akik legföltettebb kincsüket, gyermeküket bízzák reánk? Fontos kérdés, hogy nem jogfosztás-e a közönséget eltüntetni attól, hogy bepislanthasson abba a műhelybe, ahol a jövő társadalom oszlopait alapozzák? — Nem a saját könnyebbességét keresi-e csak a tanító, amidőn a vizsgákra kigyót, békát kiált? — Ezekből azt láthatjuk, hogy bizony a vizsgálatok radikális reform-

— Semmibe se vegyétek szavamát, ha másképpen is mondanám!

Még az nap este meglelt a fényes nász. Malacpecsenye volt a vacsora. A kardokra nyársalt malacokat vidám vasvitézek piritották meg parázson gyöngyön, ropogósra.

Haza ment Tilinkó pásztor is a Koppantó király eszével.

Azt mondja a kapuban üldögélő Jánoskájának:

— Hej, milliion villám! Adta lekütyője! Nem kapod-e magad egyenes czövekbe! Hol van a fegyvered? Hol van a csákód? Mikor a te urad, parancsolód közeleg feléd!

Jánoska elnevette magát; gurulva gurult a szép szál bátyjához.

— Nézd csak, Están bátyám! Milyen bokrétás kedve van az édes apánknak!

Annak pedig egy csöppet sem volt bokrétás kedve. Mert most még keményebben esett a másik fiunak:

— Hát te, hórühorgas ágas! Nem görbited-e mindjárt hét-rét a hátad! Orrod a földhöz! Nyelved a talpamhoz! Különben lenyeseim tüstént a füledet!

Furcsa volt a dolog, nagyon biz itt az Están is csak elnevette magát. Hanem mikor a suhogó kampós bot is magyarazgatni kezdte a pásztor beszédjét: bezzeg, a két fiu is vesd el magad! átugratott a sövénykerítésen. Onnan tülről nézte a világ felfordulást.

A világ pedig kezdett fenekestül felfordulni a portán.

Hogy nem futott a pásztor elé hódoló-bókoló udvari népség: sarokkal nyitott be a pitarba, szobába. Hogy nem terült előtte dus asztal: bezzeg, csörömpöve sirtak mindjárt a földhöz teremtettt tányérok, poharak.

A szobából az udvarra került a csatarázás... Jaj nektek, uborkás fazekak és tejes köcsögök!

Az udvarból a kertbe is csapott a fürgeteg... Jaj nektek, púfók paradicsomok és büszke máktejek.

Közben pedig zugott a nagy kiáltozás:

— Nem adom a leányom! Százszor is nem adom! Talpra, hős seregem! Indulj háboruba!

Már-már a szomszédba is átharapott a veszedelem, mikor az asszony megérkezett a kenderföldről.

— Tyü mártom is rántom is! Mit csinál kend apjuk, bolondja jártában?

— Azt csinálom, a mit akarok! Kinek mi beszélőlése uri dolgaimba!

— No ha kend azt csinálja, a mit akar: akkor majd én is azt csinálom, a mit akarok!

Befordult hirtelen a pitarba... az ajtó mögül előrántotta a vadónatuj czirokseprűt.

— Ucczu tolla, motolla! Hadd szóljon a furalya!

A duló-fuló pásztor, a mint a cirokseprűt látta, úgy megijedt, hogy bocskorát hányta, kalapját se bánta: vágatvást rohant vissza a sötét erdőbe.

Harmadnap az erdőben sétált Koppantó király. Ott busult magában Tilinkó pásztor is. Hamiska tündér meglegelte a tréfát; visszacserélte a két ember eszét.

No, nagyot nézett ám mindkettő otthon, mikor haza került a maga eszével.

Nevettek-e, sirtak-e: tudja a szösze Szöszi.

Elég az hozzá, hogy Tilinkó pásztor így-ugy csak jóra tudta fordítani, a mit a Koppantó király eszével hibázott. Hanem Koppantó király már sehogyssem bírta visszarontani, a mit a Tilinkó pásztor eszével jól összetakolt.

Egri György.

Tudakozó.

Ezen rovatban választ nyerhet minden előfizető vagy előfizető testületnek, iskolának tagja tanügyi dolgokban, magánvizsgálati és iskolai ügyekben, ha kéréséhez 20 fillér értékű levélbélyeget mellékel a leendő szolnoki Tanítók Házra.

Szerkesztői üzenetek.

Tóth I. Szelevény. Az egész cikket mielőbb várjuk. Benedek J. Székely P. Drahos F. Bedő M. Turkeve. Remélni merjük nem veszíték rossz névnc, ha ígért közreműködéseket kérjük, üdvözlöt. Egri Gy. Haraszthy J. Jászberény. A kérdezett ügyben szíves válaszokat kérjük. Iskolaiigazgató és tanító urakat kérjük iskoláik életében történő fontosabb mozzanatokot velünk közölni.

Kérelem!

A kik a lapra előfizetni sziveskednek, kérjük a díjat mielőbb hozzánk juttatni, hogy aztán a lapot rendszeren expedálhassuk. Jövő szerdán már tudnunk kell, hogy ki részére indítsuk meg, hogy a kiadó kellő mennyiségben állítsa elő a lapot.

HIRDETÉSEK PELVÉTETNEK

RÓTH DEZSŐ
könyv és papirkereskedésében
SZOLNOKON.

Iskolai nyomatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedőtől
Szolnokon, beszerezni
vagy mielőtt másnál
megrendelné tőle
© ajánlatot kérni. ©

JÁSZNAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Zanfelügyelőség hivatalos lapja.

Előfizetés: 1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztik CSIKÓS JÓZSEF TÓTH ISTVÁN	Előfizetések, kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.
Megjelenik hetenként szombaton.		

A tanévvégi vizsgálatokról.

Ha az ember ilyenkor a nyaralásról jó vissza, s egy csomó tapasztalattal meggazdagodva szentül fogadja, hogy jövőre föltétlenül másként lesz, úgy bizonyonnyal az esztendő lefolyása alatt elfelejt minden tervet s marad minden a régiben.

Az ember csak tervez, tervez — s ismét csak tervez. Így vagyunk a tanévvégi vizsgálatokkal is. Amidőn tanév végével a rekkenő hőségben ólomsúlyként nehezedik a tanítóságra, de még inkább a fejlődésben lévő növendékekre a vizsga és a vizsgákra való oktalan készülődés, úgy melyikünknek nem okozott még gondot ez a fölösleges időfecsérlés?!

Azután következik a nyár, utána az új tanév s mi bevárjuk ismét a végét, annélkül, hogy csak egy lépéssel is előbbre juttattuk volna a vizsgák reformját. Igaz, hogy még csak most kezdtük meg az új iskola évet, s így talán nem is időszerű már vizsgálatokról beszélni; de igen is időszerűnek tartom ezen nagyon is, fontos pedagógiai kérdés felszínén tartását, most, amidőn csak néhány hét választ el bennünket a vármegyénk általános tanító egyesületének közgyűlésétől. Kivánatosnak tartom, hogy a vizsgák reformja az őszi közgyűlés tárgysorozatának egyik pontját képezze. Foglaljon állást vármegyénk tanítósága e fontos kérdésben, s ha sikerül az eszmék tisztázása s így egyöntetű határozathozatal, úgy indítsa az egyesület or-

szágos mozgalmat, nyerje meg a reformnak a testvér egyesületeket, s így az ország tanítóságát.

Arad és Nagyvárad városok iskolaszékei a tavasszal ismételtelen felirtak a kultuszminiszterhez, hogy feleslegesnek tartják az évfárá vizsgálatokat az elemi iskolákban. A modern hangú feliratra, az iskolaszékek egyhangú határozatával szemben a miniszter a régi szokás fentartásához ragaszkodik. A miniszter álláspontját egyrészt a törvényre való hivatkozással erősíti, másrészt szükségesnek tartja a tanuló ifjúság nyilvános beszámolását, hogy hozzá szokják a gyermek a nyilvánosságához, a szülők és a közönség pedig lássák a tanítók munkásságát.

A vizsgálatok fentartását támogatja a fenti leirat. De hány, meg hány pedagógiai értekezés minősíti elavultnak s a reformra nagyon is érettnak, a tanév végi vizsgálatok mai alakját és a reform, kívánatosnak bizonyul az összes iskola fajoknál, nem véve ki belőle a tanító képesítő és az érettségi vizsgálatokat sem. Igaz, gondolkodóba ejthet, bennünket, hogy tanácsos-e az iskolát nyilvános intézetet elzárni a szülőktől, akik legföltettebb kincsüket, gyermeküket bizák reánk? Fontos kérdés, hogy nem jogfosztás-e a közönséget eltiltani attól, hogy bepislanthasson abba a műhelybe, ahol a jövő társadalom oszlopaait alapozzák? — Nem a saját könnyebbességét keresi-e csak a tanító, amidőn a vizsgákra kigyót, békát kiált? — Ezekből azt láthatjuk, hogy bizony a vizsgálatok radikális reform-

jával csinján kell bännünk.

Mik is hát az ellenvetések, amik a reformot, sőt sokak szerint az eltörlést szükségesnek tartják? — E lap e tanítóságnak szól s így ez felment engem a hosszú lére eresztett megokolásától. Nem kell a vizsga mondják, mert immoralitásra vezet a tanító, hogy „szép eredményt” mutasson fel szemfényvesztéstől sem óvakodik. sőt a viszonyok meg is kívánják azt tőle. A tanévvégi rövid összefoglaló ismétlések föltétlenül szükségesek, de a vizsgákra való, preparálások ártnak a tanítás értékének; mert még egyrészt igen sok időt rabol el a hasznos munkából másrészt a laikus közönség a preparálás minőségéből ítéli meg a tanító munkáját. Ismerek egy kiváló képzettségű tanítót, aki tanítási módszerében is első rangú jelenség, mégis vizsgái a legszürkébbek; mert a növendékeket nem preparálja s biz' sokszor a hibával találja fel növendékei tudását.

Ugyanazon iskolának egy másik tanítója meg remekül preparál, a gyermekek úgy tudják szerepeiket, hogy sok színész elbujhatna mögöttük. Ezen utóbbi tanító barátom minden vizsgára szolgál valami különlegességgel, amiáltal a közönség mindinkább kiváló pedagógusnak tartja.

Legutóbb a számtanban váltak ki a növendékei, úgy hogy a vizsga közönsége Frankl Mórícizokat hallhatott vizsgázni.

Mennyi 37×4526 meg 64×4526? Persze a preparált nebuló gondolkozás nélkül csatol két nullát a szorzandóhoz, ha esetleg, meg is tévedett a tanító úr!

Az ilyen számadást kombinálja s megcsináltatja még a táblán is s a szülők örömmel csudálják tudós csemetéiket.

Könyvet lehetne írni a kómius helyzetekről, amik a vizsgával kapcsolatban a tanítás rovására előfordulnak. Melyikünk nem botránkozott még meg az elnöklő iskolaszéki tag úrnak, a

pedagógiával homlok egyenest álló éijelentésével? Az elmúlt tanévvégi vizsgálatok alkalmával megyénk területén kinálkozott az a kiváló szerencse, hogy egy elnöklő ügyvéd iskolaszéki tag úr vizsgát bezáró beszédét meghallgathattam. Egyes első és második osztályos gyerekeket pellengérré állított, a miért a vizsgán nem tudtak, de voltam már olyan vizsgán is, amikor az elnök a közönség és gyermekek füle hallatára megróttá a tanítót az eredménytelen vizsgáért.

Szerény véleményem az, hogy itt sürgős a tenni való; nem szabad a tanító munkáját továbbra is Csáky szalmájának tekinteni. Igaz, a törvényt jó volt a multban; mert azt célozta, hogy a közönyös szülők és a közönség érdeklődését megnyerje az iskola.

Változtassuk meg a törvényt, hiszen emberek alkotását, emberek meg is változtatják. A vizsga nem alkalmas arra, hogy a tanító munkásságát ellenőrizze; ellenőrzi azt amúgy is napról napra a nagy közönség; mert a tanító munkálkodásáról napról napra több ember vesz tudomást. De meg van a szakszerű ellenőrzés is, minek hát a laikus szülők bevonása?

A tanuló ifjúságnak nyilik alkalma a vizsgán kívül is bőven a nyilvános szereplésre. Eltekintve attól, hogy állandóan társai jelenlétében felel az iskolában, a mi utó végre szintén a nyilvánosság, lehet minden növendéknek alkalmat nyújtani, hogy egyik másik iskola ünnepélyen közreműködjen.

A szülőket a vizsgánál is helyesebben vonjuk be a nevelés körébe, ha jól vezetett szülői értekezletet tartunk. A reform mikéntjéről majd későbbben írok, addig is igen kíváncsú volna, ha vármegyénk tanítósága véleményét mondana e tárgyban s így az eszmék tisztázódva kerülnének az egyesület közgyűlése elé. E lap készsége ad közre minden véleményt, szóljanak azok akár a vizsgák mellett, avagy ellene. —

Kálmán Elek.

Inas-nevelés.

Iparoktatásunk óriási haladásban van napról-napra fejlődik. Ipariskolai tanítók továbbképző-tanfolyamai, mind több és több állandó ipariskolai tanító alkalmazása, szakfelügyeleti rendszer inas otthonok, a haladásnak, a tökéletesedésnek mindmégannyi tényezői. S míg az utóbbi az inasok neme- sebb erkölcsi érzületének, emberiesebb gondolkodásának s egyben magasabb szellemi tudásának nevelő iskolája, az első három rendeltetése minél képesebbé tenni az iskolát hogy igazi hivatásának megfeleljen. Mind a három egyformán nemes szándékkal rörekszik a cél megvalósítására, hogy legnagyobb sikerrel az állandó tanítók alkalmazása, az a dolog természetében rejlik.

A tanításnak minden fokán ez eredmény legnagyobb mértékben a tanító egyén becsületes munkásságától függ. A rossz tanítót ellenőrizheti ezer szakfelügyelő, az legfeljebb csak látszatra dolgozik, a mire az 1-2 napos ellenőrzői látogatások nagyon alkalmasak.

A dolog természeténél fogva kevésbé fordulhat elő az ilyen eset az állandó alkalmazású tanítónál, kibén, ha jó akarat van. foglalkozás közben béleszeret a munkájába s — (az ilyennél még szinte árt az ellenőrzés esetleges aprólékos akadékoskodása, elvégre is mindent egy kaptafára húzni nem lehet) — végzi azt a maga öröme s az eredményben látta legnagyobb jutalmát.

Sajnos ilyen tanítóink még kevesen vannak s ezen a hiányon akarnának segíteni a tanítói továbbképző tanfolyamok. Az egy cél felé való törés meg van tehát ezeknél is, az eredmény azonban mégis aligha lehet ugyanaz, már csak azért sem, mert azon a néhány tanfolyamon nagyon kevés tanító vehet részt, legjobban pedig azért, s ez a fő hiba, hogy ily tanfolyamokon csak arra tanítják a résztvevőket, hogy mit tanítsanak az iparos tanulóknak. Pedig annak az okl. tanítónak nem egészen erre van szüksége, mert hisz a tanterv ezt megmutatja neki, annyi készségének, ismeretének is kell lennie a mire az iparos tanuló meg kell tanítania, értvén a közismeretett.

Arra kellene azonban megtanítani, hogy hogyan tanítson! Azt meg mutatni, hogy hogyan kell leereszkedni az iparos tanuló különös lelki világához a kellő siker biztosításával? Hogyan kell nevelni a jövő iparosát!

Ha már mindennemű iskolához külön kell képezni a tanítókat s ezen képzésnek legfontosabb tényezői a gyakorló iskolák, melyek összekötik az elméletet az étellel, kétszeresen kell ezt tenni az iparoktatás érdekében. Az ipariskolai tanítónak az elméleti

oktatás mellett rendkívül fontos működése a nevelés, ép ezért gyakorlatilag elő kell őt készíteni feladatára.

Addig is, míg így nevelt tanítók lesznek az inasiskolákban, igen megkönnyítené, illetőleg eredményesebbé tenné a tanítást jó vezérkönyvnek az adása. A jó olvasó könyv is eléggé szolgálja ezt a célt, melyek közül csak nem egyedőli a Mártonfy-Trajtler féle. Kár, hogy az I. II. osztályban nem terjeszkedik ki a számvetésre is; a I.I. osztályban már a könyvvitelt fölőlte. Míg tehát ezeket illetőleg a könyv e könyv teljesen födi a tanítási tervet, addig az I. II. osztály ipari számvetését tekintve, hiányos. Nagy hiányát érezzük az ehhez való vezérkönyvnek, melyet a szó szoros értelmében annak képzelek és nem csak példatárnak; — a szakmák szerint jól csoportosított példatár a vezérkönyvnek csak kiegészítő része lehet.

A számtani vezérkönyv azért is szükséges az ipariskolában, mert ennek a tárgynak itt való tanítása nem lehet teljesen azonos a más iskolákban követett módszerrel s az anyag mennyiségével sem. Az ipariskolában sokkal gyorsabban kell haladni, sokkal többet aránylag nagyon kevés idő alatt végezni, a mit természetesen elérhetünk azért, ha a kidolgozásoknál inkább az ügyes gépészkészítésre törekszünk s mellőzzük a példák és műveletek — gyakorlati szempontból ugy is értéktelen meghatározásait.

E vezérkönyvekben s az egész számtani tanításnál fontos mindenkor rámutatni a fejbéli számolásokra. Összetett feladatoknál még írásbeli kidolgozás alkalmával is megengedhető, hogy a mi fejben könnyen kiszámítható ne végeztessék írásbelileg, hanem hivatkozással arra, hogy ez, vagy az a szá. fejbéli számolás eredménye, folytattassék vele a művelet.

Azt mondhatnók sokan, hogy a vezérkönyv készítésnek nagy akadálya, hogy nem számolhat a tanítást befolyásoló körülmények helyenkinti összességével. De hiszen nem is kellene mindenre kiterjeszkednie. Elég volna, ha megkülönböztető jelzéssel adná azt a minimális anyagot, a melyet a legkorlátoltabb működésű iskolának is el kell végeznie, jelezné a közepes és így az iparostanonciskolák nagy átlagában elvégezhető mennyiséget s kibővítené a maximális eredményt szolgáló résszel, melyel a tanításban mindennemű segítő tényezőkkel dicsekedhető iskolák foglalkozhatnának.

Szükségesek volnának ezek azért, mert ma még a legtöbb iparostanonciskolai tanítónak ebbeli foglalkozása csak mellékfoglalkozás lévén, nem ér rá a rendszeres készítésre, az anyaggal való bővebb foglalkozásra, a tanítás próbálgatásával a legjobbnak a keresésére.

A tanításon kívüli nevelésre az inasoknak nagy hatásúak az „*Othonok*” s lehetne jól szerkesztett ifjúsági lap, melyekre még alkalomadtán visszatérünk.

— h.

Szünidei tornatanfolyamok.

A népiskola anyagának folytonos bővítése, sok oldalú készütséget kíván meg a tanítótól. A tanítóképzőkben ugyan igyekeznek minden oldalulag kiképezni a növendéket, de az anyag olyan sok, hogy teljesen lehetetlen azt úgy elvégeztetni, hogy azzal a készütséggel minden tekintetben meg tudják állani helyüket az életben a növendékek.

Ezen hiányok pótlására szervezték a különféle tanfolyamokat, mint a milyenek pl. a gazdasági, slőjd, kosárfonó, szőlészeti, továbbképző stb. tanfolyam. Egy azonban, tornatanfolyam, amely a felemlített tanfolyamokkal legalább is egyforma fontosságú és nagyon szükséges lenne, nincs.

Hogy mért lenne oly szükséges és fontos a tanítók számára szünidei tornatanfolyam szervezése, annak nagyon egyszerű a magyarázata és pedig az, hogy a tanítók nagy része nem tud tornát tanítani.

Arról pedig, hogy mennyire fontos a népiskolákban a tornatanítás, már annyit hallottunk, hogy szükségtelen többlet beszélni is róla.

Nem akarunk nagy képüsködni azzal a kijelentésünkkel, hogy a tanítók nem tudnak tornát tanítani, de adatokkal is tudjuk azt bizonyítani. Sőt többlet mondunk. Nagyon sok helyen nem is tanítják. Az órarendben meg van ugyan a tornaóra, de sok tanító vagy pihenésre, vagy esetleg egy s más tárgyból elmaradt dolgok helyre pótlására használja fel. Ahól pedig pontosan megtartják a tornaórát, ott teljesen módszer nélküli, rendszertelen az egész tanítás. Ez persze nem minden iskolára vonatkozik, de az általános többségre igen.

Lássuk csak milyen is a legtöbb iskolában a tornaóra lefolyása?

Mindenek előtt elhangzik a tanító szava „sorba” (helyesen „sorakozz!”) Ezzel a vezérszóval nagy kinosan felállítja a gyermekeket sorba. Következik a tanító által megszokott két, esetleg három sor (sorbontás) felállítása. Persze itt is maga feltalált s rendszerint rossz vezérszót használ. Ekkor kezdődnek a szabadgyakorlat. A szabadgyakorlatok megválasztását is, mint általában az egész tornaóra lefolyását, a módszer nélkülség és rendszertelenség jellemzi. Tegyük fel, hogy szabadgyakorlat páros karlendítés oldalt lesz vezérelve. Mi következik most, ha hely-

telen a felállítás és rendszeren az szokott lenni nincs meg a kellő (egész) távolság, a gyermekeknek egy jó alkalmat nyújt egymás lökdözésére, ütésre. Ezt az alkalmat biztosan nem szalasztják el. Ezzel kész a rendetlenség és oda a tanító kedve, habár a legjobb akarat és szándék vezet is őt. Ez után vagy az következik, hogy a tanító elzavarja a gyereket játszani, vagy esetleg a chősből kibontakozva szergyakorlatokat végeztet, ami rendszeren futás és ugrásból áll.

A lengő kötél, lebegőfa, tornapad, ripstol, mint melyek legalkalmasabb szerek az elemi iskolai gyerek szervezetének fejlesztésére és sokkal olcsóbban beszerezhetőek, mint a mászórud és hinták felszerelése (ezek sok iskolánál meg vannak,) nem nagy elterjedésnek örvendenek, különösen nem a most Svédországból behozott igen sokoldalú és alkalmas, mindamellert nagyon olcsó ripstol.

A fent említett szerek mellett igen alkalmas és testedző hatásnak az ellentállási és társasszabadgyakorlatok. Pl. egymás húzása, tolása, talyiga, egymás hordása, kötélhuzás. Vagy pedig hány tanító ismeri egy a kedélyre, valamint a testre egyformán fejlesztőleg ható mozgásos játékok közül a következő legalkalmasabbakat: üsd a harmadikat; hol vagy Péter? sürge-fürge, halászat, körfutó, fekete és fehér, szökdelő kör, tolvajjáték, incselkedő, csalókató, dominó, sintéres, körrota stb.

Bizony kevés azoknak a tanítóknak a száma, kik ezeket a szereket, gyakorlatokat, játékokat ismerik, de meg sokkal kevesebb azok száma, kik ezen szerekkel bánni és ezen gyakorlatokat és játékokat módszeresen tanítani is tudják.

Az elemi iskolai leány tornázásról pláne még szólni sem lehet. Fültanui voltunk egy járásköri tanító gyűlésen, ahol is egy fiatal tanító, mint a tornatanítást tartott fiukkal és leányokkal, a következő csodálkozást kifejező szavaknak: „hát még a leányok is tornáznak.”

De ezen nem lehet csodálkozni, mert a legtöbb tanítóképzőben, a helyet, hogy több időt a helyes vezérszavak, gyakorlatok, játékok, szóval a torna módszeres tanításra fordítanának, inkább különféle előírt gyakorlatok betanításával a a tornaversenyeken való részvétel előkészítésére fordítanak többlet.

Ezen hiányok pótlására mi volna alkalmasabb, mint a szünidei tornatanfolyamok szervezése, ahol a tornatanításhoz szükséges módszertant, bonctant, élettant megismertetnék a tanítókkal.

Ezen nyári tornatanfolyamok annál is szükségesebbek, mert a most szőnyegen lévő népiskolai zászlóaljak szervezése a helyes tornatanításon alapulnak.

Az országban igen sok szakképzet ta-

nitóképzői és középiskolai tornatanár van, aki ilyen tanfolyam vezetését bizonyára készséggel el is vállalja.

Alázatosan figyelmébe ajánljuk az illetékes felsőbb hatóságnak ezen tanfolyam ügyét, mert nem a tanítókon mulik, hogy a testgyakorlás Magyarországon még mindig messze, a nyugat virágzása mögött áll. Reméljük, hogy e tanfolyamok szervezésével a tanítók munkássága ezen a téren is olyan eredményeket fog produkálni, mely megerősíti vitézi hírnevét, új életre kelt ősi erényeit, dicsőségét a magyar nemzetnek.

Szelevény, 1909. szeptember hó.

Tóth József és Hoffmann Márton.

H I R E K.

Személyi hír. Tóth János vallás- és közoktatásügyi államtitkár. Ő Felsője titkos tanácsosa ismét átvette a közoktatásügy vezetését. A múlt hét végéig ugyanis turkevei birtokán vakációzott s most szabadsága letelével újra visszatért Budapestre.

Halálozás. Oldall Jenő esperes törökszentmiklósi róm. kath. plébános f. hó 15-én este 6 órakor rövid szenvedés után meghalt.

Nemcsak az iskola, melynek iskolaszéki elnöke volt, nemcsak a hívek, a község, hanem az egész társadalom egyik tevékeny tagja, oszlopa omlott élete erejében a sirba. Megdöbbenő kégyetlensége a sorsnak, hogy épen az emberek legjobbjaikat ragadja el, közülünk s megdöbbenő, hogy rövid fél esztendő alatt már harmadik nagy halottja van Szentmiklósnak.

Oldall Jenőnek sincsen többé.

Temetése f. hó 17-én volt. Béke lengjen porai fölött.

A vármegyei közigazgatási bizottság. Szokola Ottó törökszentmiklósi községi polgári iskolai igazgatót ebben a minőségében megerősítette.

A kisújszállási polgári leányiskolába a múlt évi 70 növendéssel szemben ezideig beiratkozott 47. Ez óriási mérvű visszaesés okát valószínűleg az ideai mostoha esztendőnek kell tulajdonítanunk.

A dévapatyai róm. kath. népiskola tanítónője Berecz Irén, súlyosabb természetű betegségé miatt megvált állásától. A folyó hó 11-iki közigazgatási bizottsági ülésben a vármegyei tanítói nyugdíjbizottság a vármegyei tisztii főorvos látélete után konstataulta a ta-

nitónó munkaképtelenségét, Ugy az iskolára, mint a tanítói karra veszteség a fiatal, tehetséges munkaerő eltávovása.

Áthelyezés a szőlősi állami tanítótestületben. A kir. tanfelügyelő Vitos Antal állami tanítót Acsay Mihály állami tanítónak az I. kerületi állami iskolához áthelyezésével megüresedett helyre a III. kerületi iskolától áthelyezte. A III. kerületbe pedig R. Fucsek Gyula kir. tanfelügyelőséghez szolgálattételre berendelt tanítót saját kérelmére kihelyezte.

Megszűnt iskola. A tiszaföldvár—homokpusztai uradalmi iskolát az iskolafentartó tulajdonos — mert a közel szomszédságban új állami iskola lesz felállítva — megszüntette. Mint hírlík Tiszaföldvár község érintkezésbe lépett a becsukott uradalmi iskolának községi kezelésbe vétele iránt az uradalom intézőségével.

8 új állami iskola nyílik meg a napokban Jászberény város külterületén. E nyolccal immár 12-re emelkedett a Jászberény külterületi állami elemi népiskolák száma.

Ugyancsak Jászberényben még egy harmadik 6 tanerős központi állami iskola építése körül most folynak a helyszíni tárgyalások. Miután a közokt. kormány jó eleve hozzájárult ezen iskolának szokásos feltételek mellett felépítéséhez, jövőre itmét egy szép épülettel lesz gazdagabb a büszke jászfészek.

Dévapánya község gazdasági szaktanító ismétli iskolájának építésére nézve a napokban jött létre megállapodás. Az iskola élére kinevezett Kurdy Sándor fiatal energikus munkakedve s a mezőturi áll. gazdasági népiskolában szerzett tapasztalatai garancia arra nézve, hogy ez iskolával csak nyert közoktatásügyünk.

Mint hírlík a külterületen is építés alatt áll a 4 új típusu gazdasági népiskola s legalább kettő ezek közül a jövő év folyamán meg is nyílik.

Beiratási eredmények. A karczagi községi polgári leányiskolába folyó tanévre beiratkozott 106 növendék.

Jászberényben az áll. főgimnáziumba a párhuzamos osztályok egybevetésével összesen 314 tanuló iratkozott be.

A zárdai kath. polgári leányiskolába 86 növendék.

Az ipari fiu és leányiskolákba 187 ipari és kereskedő tanuló.

Az állami elemi népiskolába III. és VIII. kerületben összesen 676 fiu és leány növendék.

A róm. kath. elemi iskolába 537 fiu és leány összesen tehát 1213 növendék. Ide számítva nincsenek a külterületi iskolák növendékei, kiknek száma meghaladja az 1200-at.

A ref. iskola beírását illetőleg még nem kaptunk értesítést.

Tiltott tanszer. A közokt. ministerium az összes iskolákból kitiltotta a „A legujabb és legjobb források szerint készített földgömb, magyarosította Göncy Pál, kiadja Schosse Ernő és tsa Berlin“ c. taneszközt, mely elavult és a magyar közjogba ütközött hibákat tartalmaz.

Idegen nyelvi kurzus. A törökszentmiklósi polgári fiúiskolában egyik ügybuzgó tanár — mint halljuk — latin és francia nyelvek, mint rendkívüli tárgy tanítására vállalkozott. Kísérje siker fáradozását.

Hivatalos lapjába tette lapunkat a kir. tanfelügyelőség s így ezután az *iskolai hatóságokat és iskolákat* illető tanfelügyelői körlevelek lapunk hivatalos részében fognak közöltetni.

Felhívjuk erre t. kartársaink s a tek. iskolai hatóság b. figyelmét.

Előfizetések a lejárát jelzésével a címszalagon nyugtáztatnak.

A vármegyei Iparosanonciskolai Tanító Körre ez uton is előre jelzi, hogy gyűlését a megyei Tanító Egyesületi közgyűléssel egyidőben tartja a gyűlés nap délutánján a polg. fiúisk. rajztermében. A tagokat az elnökség ez uton is felhívja a gyűlésen való közreműködő jelentkezésre. Jelentkezések okt. 15-ig Tóth István iparosanoncisk. igazgatóhoz, miát a megyei kör elnökéhez küldendők.

A „Hepes-Nagykunsági ref. tanító egyesület“ folyó hó 15-én Dévaványán tartotta közgyűlését. Főtárgy volt a most kiadott ref. egyházkerületi új „Tanterv“, mely teljesen az állami Tanterv nyomán haladva praktikus intézkedéseivel azf. sokban túl is szárnyalja. Az új tantervet Nagy Árpád mezőturi ref. tanító ismertette s mintegy 2 órán át tartó előadásával állandóan lekötvé tartotta a Tanterv ismertetésében a hallgatóság figyelmét.

Pályázati és egyéb rövidebb hirdetéseket szavankint

2 fillér

árban közlünk.

IRODALOM.

Képek az iskolából.

I.

Azt hiszem, csak most volt, pedig jó néhány éve már. Hiába, az idő halad s míg a fiatal kor emlékei földézik egyszer-egyszer a multat a jelen hova—tovább barázdákat huz a nem rég még sima homlokon s figyelmeztet az elmulásra.

Akikre az istenek haragszanak, — tanítóvá teszik!

Az én öntudatos életem akkor kezdődik mikor tanító lettem.

Eddig vezettek, most egyedül kellett mennem. A gyermek, mikor járni tanul, sokat esik; de a ki föl akar kelni, el is kell esnie.

De nem a kellemetlen emlékeimet akarom felidézni, melyek keresetlen s oly hamar meglátogattak; mikor egymás után utasítottak vissza pályázatommal: „kérese nem teljesíthető!“ „A kért állásra más választatot meg!“ S több ezekhez hasonló rövid válaszok.

De megválasztottak, kaptam állást mégis. Igaz, hogy egy év multán oly formán bucsuztam tőle, mint az egyszeri pap, ki melléleg kerékcsinálással foglalkozott, hogy megélhessen: „Isten veled Tur! Akkor légy te boldog, mikor a disznó repül, a sas meg tur!“

Mégis életemben olyan ez az év, mint a sivatagban bolyongó karavánnak az oázis. Az élet délibábja által kifúrasztott lelkeim pihenést tal s üdülést talál a sok kedves emléken, a mi ért az iskolában s iskolán kívül. Egyszer beszéd értelem gyakorlati órán a konyha — eszközökről beszélgettünk.

Ismerik-e ezt, meg azt, — csörgemeltőt, csikszedőt? Ki látott már lábast, serpenyőt? Mire használják a kanalast? Azért pedig ezekről, mert a faluban, ha volt három uri konyha: az intéző, jegyző, meg a plébánosé. Most már csak öt, hat gyermek kedvéért nem beszélhetek a kávédaralóról, habverőről, kuglófsütőről, melyeket más negyvenöt tanítványnak úgy sem lesz alkalma talán soha megismeri.

Néha egész némajátékot rendeztünk, míg megértették tőt atyámfiai a kérdéses dolgot úgy, a hogy.

Többek közt fölmerült az a kérdés, hogy mi az a bogrács?

— Csinján gyerek! — Szóltam a néhány gebeszkedőnek. Majd meglátom, hogy tudod?

— No, Kuringec Janó? — Ez volt a legtöbb tanítványom.

— A ki seper kémény. Volt a válasz.

Néhány gyerek most már a fölött esett komoly gondolkodásba, mi fán teremhet az, a ki kéményt söpör? Néhány gyanusan mosolygott a válaszon. Volt, a kinek se a kérdés, se a válasz egyáltalán nem adott fejtőrésre okot. Bánták is ezek, akármelyik Isten teremtette a bográcsot, kéményseprőt, legfőképpen pedig az iskolát.

A magyarozgatás folyt a vltás kérdés fölött fél óráig is, míg a bogrács fogalmát sikerült megértetnem a bárány fogalmával, amennyiben a kettő közt az az összefüggés, hogy a báránypaprikás is a bográcsban fő.

—n.

HIVATALOS RÉSZ.

2706—1909. szám.

Valamennyi tekintetes állami iskolai gondnokságnak, községi és fel. iskolaszéknek, tantestületnek, magániskola fenntartó urnak, igazgató és tanító urnak, tanítónőnek.

Tóth István polgári iskolai igazgató és Csikós József királyi tanfelügyelőségi tollnok szerkesztésében tanügyi szaklap indult Szolnokon meg „Jász-Nagykun-Szolnok megyei Népoktatás“ címmel.

E heti lap programja és mutatószáma megerősítvén a szerkesztőkbe helyezett azon bizodalmat, hogy ők személyi vonatkozások nélkül, teljes tárgyiaszággal fogják a szaklapot vezetni: míg egyrészt az összes hatóságoknak, tantestületeknek és tanítóknak ajánlom a meggyenkben egyetlen szaklapot, másrészt köztudomásra nozom, hogy a „Megyei

Népoktatás“ hetilap „Hivatalos részét“ a királyi tanfelügyelőség hivatalos közlönyévé tettem.

Szolnok, 1909. szeptember 13.

Eötvös Károly Lajos
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok megye kir. tanfelügyelője

2704.

Valamennyi tek. áll. isk. gondnokságnak, közs. és fel. iskolaszéknek, tantestületnek, igazgatónak, tanítónak

Gyakori sajnós panasz eset indokoltá és szükségessé teszi az iskolában alkalmazott testi fenyték jogával helytelen mérvben és módon való élés, esetleg visszaélés ellenében a felügyeleti jogomból folyó óvó intézkedések megtételét.

Rossz feleletért egyáltalán megengedhetetlennek jelentem ki a testi fenytést. Rossz viseletért az előzőleg ismételt alkalmazott fokozatos kisebb büntetések sikertelensége esetén a megfontolt nyugalommal és mérséklettel kimért testi fenytés joga a szüllei hatalmat iskolában gyakorló tanítót megilletheti ugyan, de minthogy számos testi fenytési eset a szülőknek hatóságok előtt panaszkodására, sőt büntető bíróságok előtt följelentés tételére szolgáltatott alkalmat és többször igaznak, (nem egyszer bírósággal megtorlandók) bizonyult a tulszigoru testi fenytés vádjá: az iskolai nevelés, rendtartás és maguknak a tanítóknak tekintélye érdekében valamely korlátozása szükséges a testi fenyték iskolai alkalmazásának.

Majdnem kivétel nélkül a tanító lobbanékony természetes a gyermek makacsságával szemben türelmetlensége okozza a testi fenytéknek jogosulatlan mérvig, sőt büntető sanctiót maga után vonó testi sértésig elfajulását. Hogy ettől a veszedelemtől megóvjuk ugy a gyermeket, mint a tanítót és iskolát, a közvetlen felügyeletem alatt álló állami, községi és ezek módjára igazgatott izr. fel. iskolák, valamint a társulati és magániskolák vezetőit kötelezőleg, fegyelmi felelősség alatt, a többi iskolák vezetőit pedig a saját fegyelmi hatóságuknál följelentés szigorával figyelmeztetem, hogy testi fenytékét csak a tanóra végén, a megfenytés előszóval történt följelentése után legalább 1/4 órával, — ha pedig a testi fenytés a tanóra utolsó negyedében jelentetett ki, csak a következő tanóra végén alkalmazható.

Bizton remélem, hogy az így higgadtan megfontolt és végrehajtott büntetés soha sem fogja át lépni a törvény által és a nevelés szempontjából felállított korlátokat. Ha mégis megtörténnék, hogy kellő önuralom és hivatás tudat hiányában bármely tanító nem ily eljárással és e miatt a megengedett s indokolt mértéken túl alkalmazná iskolájában a testi fenytéket: cselekményének egyéb követke-

A ref. iskola beírását illetőleg még nem kaptunk értesítést.

Tiltott farszer. A közokt. ministerium az összes iskolákból kitiltotta a „A legujabb és legjobb források szerint készített földgömb, magyarosította Göncy Pál, kiadja Schosse Ernő és tsa Berlin“ c. taneszközt, mely elavult és a magyar közjogba ütközött hibákat tartalmaz.

Többször nyelvi kurzus. A törökszentmiksi polgári fiúiskolában egyik ügybuzgó tanár — mint halljuk — latin és francia nyelvek, mint rendkívüli tárgy tanítására vállalkozott. Kísérje siker fáradozását.

Hivatalos lapjába tette lapunkat a kir. tanfelügyelőség s így ezután az iskolai hatóságokat és iskolákat illető tanfelügyelői körlevelek lapunk hivatalos részében fognak közöltetni.

Felhívjuk erre t. kartársaink s a tek. iskolai hatóság b. figyelmét.

Előfizetések a lejárát jelzésével a címszalagon nyugtázatnak.

A pármegyei Iparostanonciskolai Tanítók köre ez uton is előre jelzi, hogy gyűlését a megyei Tanító Egyesületi közgyűléssel egyidőben tartja a gyűlés nap délutánján a polg. fiúisk. rajztermében. A tagokat az elnökség ez uton is felhívja a gyűlésen való közreműködő jelentkezésre. Jelentkezések okt. 15-ig Tóth István iparostanoncisk. igazgatóhoz, mint a megyei kör elnökéhez küldendők.

A „Hebes-Nagykunsági ref. tanító egyesület“ folyó hó 15-én Dévaványán tartotta közgyűlését. Főtárgy volt a most kiadott ref. egyházkerületi új „Tanterv“, mely teljesen az állami Tanterv nyomán haladva praktikus intézkedéseivel azt sokban túl is szárnyalja. Az új tantervet Nagy Árpád mezőturi ref. tanító ismertette s mintegy 2 órán át tartó előadásával állandóan lekötve tartotta a Tanterv ismertetésében a hallgatóság figyelmét.

Pályázati és egyéb rövidebb hirdetéseket szavankint

2 fillér

árban közlünk.

IRODALOM.

Képek az iskolából.

I.

Azt hiszem, csak most volt, pedig jó néhány éve már. Hiába, az idő halad s míg a fiatal kor emlékei fölédzik egyszer-egyszer a multat: a jelen hova—tovább barázdákat huz a nem rég még sima homlokon s figyelmeztet az elmulásra.

Akikre az istenek haragszanak, — tanítónak teszik!

Az én öntudatos életem akkor kezdődik mikor tanító lettem.

Eddig vezettek, most egyedül kellett mennem. A gyermek, mikor járni tanul, sokat esik; de a ki föl akar kelni, el is kell esnie.

De nem a kellemetlen emlékeimet akarom felidézni, melyek keresetlen s oly hamar meglátogattak; mikor egymás után utasítottak vissza pályázatommal: „kérese nem teljesíthető!“ „A kért állásra más választatott meg!“ S több ezekhez hasonló rövid válaszok.

De megválasztottak, kaptam állást mégis. Igaz, hogy egy év multán oly formán bucsuztam tőle, mint az egyszeri pap, ki melleleg kerécsinálással foglalkozott, hogy megélhessen: „Isten veled Tur! Akkor légy te boldog, mikor a disznó repül, a sas meg tur!“

Mégis életemben olyan ez az év, mint a sivatagban bolyongó karavánnak az oázis. Az élet délibábja által kifárasztott lelkem pihenést lel s üdülést talál a sok kedves emléken, a mi ért az iskolában s iskolán kívül.

Egyszer beszéd értelem gyakorlati órán a konyha — eszközökről beszélgettünk.

Ismerik-e ezt, meg azt, — csörgemételt, csikszedót? Ki látott már lábast, serpenyőt? Mire használják a kanalast? Azért pedig ezekről, mert a faluban, ha volt három uri konyha: az intézőé, jegyzőé, meg a plébánosé. Most már csak öt, hat gyermek kedvéért nem beszélhetek a kávédaralóról, habverőről, kuglófsütőről, melyeket más negyvenöt tanítványnak úgy sem lesz alkalma talán soha megismeri.

Néha egész némajátékot rendeztünk, míg megértették tót atyámfiat a kérdéses dolgot úgy, a hogy.

Többek közt fölmerült az a kérdés, hogy mi az a bogrács?

— Csinján gyerek! — Szóltam a néhány gebeszkedőnek. Majd meglátom, hogy tudod?

— No, Kuringec Janó? — Ez volt a legtöbb tanítványm.

— A ki seper kémény. Volt a válasz.

Néhány gyerek most már a fölött esett komoly gondolkodásba, mi fán teremhet az, a ki kéményt söpör? Néhány gyanusán mosolygott a válaszon. Volt, a kinek se a kérdés, se a válasz egyáltalán nem adott fejtre okot. Bánták is ezek, akármelyik Isten teremtette a bográcsot, kéményseprőt, legfőképpen pedig az iskolát.

A magyarázatás folyt a vltás kérdés fölött fél óráig is, míg a bogrács fogalmát sikerült megértetnem a bárány fogalmával, amennyiben a kettő közt az az összefüggés, hogy a báránypaprikás is a bográcsban fő.

—n.

HIVATALOS RÉSZ.

2706—1909. szám.

Valamennyi tekintetes állami iskolai gondnokságnak, községi és fel. iskolaszékeknek, tantestületnek, magániskola fenntartó urnak, igazgató és tanító urnak, tanítónőnek.

Tóth István polgári iskolai igazgató és Csikós József királyi tanfelügyelőségi tollnok szerkesztésében tanügyi szaklap indult Szolnokon meg „Jász-Nagykun-Szolnok megyei Népoktatás“ címmel.

E heti lap/programja és mutatószáma megerősítvén a szerkesztőkbe helyezett azon bizodalmat, hogy ők személyi vonatkozások nélkül, teljes tárgyiasággal fogják a szaklapot vezetni: míg egyrészt az összes hatóságoknak, tantestületeknek és tanítóknak ajánlom a megyénkben egyetlen szaklapot, másrésztől köztudomásra hozom, hogy a „Megyei

Népoktatás“ hetilap „Hivatalos részét“ a királyi tanfelügyelőség hivatalos közlönyévé tettem.

Szolnok, 1909. szeptember 13.

Eötvös Károly Lajos
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok megyé kir. tanfelügyelője.

2704.

Valamennyi tek. áll. isk. gondnokságnak, közs. és fel. iskolaszékeknek, tantestületnek, igazgatóknak, tanítóknak.

Gyakori sajnós panasz eset indokoltá és szükségessé teszi az iskolában alkalmazott testi fenyték jogával helytelen mérvben és módon való élés, esetleg visszaélés ellenében a felügyelői jogomból folyó óvó intézkedések megtételét.

Rossz feleletért egyáltalán megengedhetetlennek jelentem ki a testi fenytést. Rossz viseletért az előzőleg ismételt alkalmazott fokozatos kisebb büntetések sikertelensége esetén a megfontolt nyugalommal és mérséklettel kimért testi fenytés joga a szülei hatalmat iskolában gyakorló tanítót megilletheti ugyan, de minthogy számos testi fenytési eset a szülőknek hatóságok előtt panaszkodására, sőt büntető bíróságok előtt följelentés tételére szolgáltatott alkalmat és többször igaznak, (nem egyszer bíróságilag megtorlandók) bizonyult a tulszigoru testi fenytés vádja: az iskolai nevelés, rendtartás és maguknak a tanítóknak tekintélye érdekében valamely korlátozása szükséges a testi fenyték iskolai alkalmazásának.

Majdnem kivétel nélkül a tanító lobbanékony természetű a gyermek makacosságával szemben türelmetlensége okozza a testi fenytéknek jogosulatlan mérvig, sőt büntető sanctiót maga után vonó testi sértésig elfajulását. Hogy ettől a veszedelemtől megóvjuk úgy a gyermeket, mint a tanítót és iskolát, a közvetlen felügyeletem alatt álló állami, községi és ezek módjára igazgatót izr. fel. iskolák, valamint a társulati és megániskolák vezetőit kötelezőleg, fegyelmi felelősség alatt, a többi iskolák vezetőit pedig a saját fegyelmi hatóságuknál följelentés szigorával figyelmeztetem, hogy testi fenytéket csak a tanóra végén, a megfenytés előszóval történt kijelentése után legalább 1/4 órával, — ha pedig a testi fenytés a tanóra utolsó negyedében jelentetett ki, csak a következő tanóra végén alkalmazható.

Bizton remélem, hogy az így higgadtan megfontolt és végrehajtott büntetés soha sem fogja át lépni a törvény által és a nevelés szempontjából felállított korlátokat. Ha mégis megtörténnék, hogy kellő önuralom és hivatás tudat hiányában bármely tanító nem ily eljárással és e miatt a megengedett s indokolt mértéken. tul alkalmazná iskolájában a testi fenytéket: cselekményének egyéb követke-

ményein kívül mindenkorra eltíltánám, illetőleg eltíltatnám a sesfi fenyíték alkalmazásától.

Kérem a helyi felügyelet gyakorlására hivatott hatóságokat e fontos intézkedés foganatosításában legszorgosabb ellenőrzéssel és szükség esetén haladéktalan jelentés fétellel közreműködésre.

Szolnok, 1909. szeptember 12.

Éötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő.

Tudakozó.

C. H. Második korpótlék államsegély kéréshez jól szerelte fel a kérvényét az iskolaszék s így önnek igaza van. — Kollegáját megnyugtatóan értesítse, hogy az előfizetési díj késése nem baj. Az előfizetésre jelentkezéssel már rendszeresen expedíáljuk a lapot. Kérjük azonban a díjat is mielőbb beküldeni. Elfogadjuk 1/2 évre is. Hogyne fogadnánk!

Szerkesztői üzenetek.

Nagy K. Mezőtur. Az ígért cikket tisztelettel megreklamáljuk. Nagy súlyt helyezünk rá, hogy értékes munkásságából nekünk is juttasson valamit. Egri Gy. A küldött dolgokért köszönet. Hoffmann Gy. Gulyás H. Csak irjatok, köszönettel vesszük. Bartha B. Schultz A. Baráth Árpád Jberény. Csak nem száradt ki a kalamáriskák? Irjatok a mi számunkra is valamit, sőt erre kérjétek másokat is. Üdvözlettel a f. szerk.

Kérelem!

A kik a lapra előfizetni sziveskednek, kérjük a díjat mielőbb hozzánk juttatni, hogy aztán a lapot rendszeresen expedíálhassuk. Jövő csütörtökig már tudnunk kell, hogy ki részére indítsuk meg, hogy a kiadó kellő mennyiségben állítsa elő a lapot.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK

RÓTH DEZSŐ
könyv és papirkereskedésében
SZOLNOKON.

Nyomatott a kiadó RÓTH DEZSŐ könyvnyomdájában Szolnokon.

Iskolai nyomtatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ

könyvkereskedőtől
Szolnokon, beszerezni
vagy mielőtt másnál
megrendelné tőle
© ajánlatot kérni. ©

Lábassy János utóda

FEHÉR ALAJOS

E K E G Y Á R O S

Törökszentmiklós.

Kossuth Lajos-u. ☐ Kossuth Lajos-u.

Ajánlja többszörösen kitüntetett saját találmányu, eredeti gyártásu Lábassy-féle és dusan felszerelt gazdasági gép raktárát gazdasági népiskolák, a gazdaközönség és gazdasági szaktanító urak részére beszerzési forrásul.

☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

JÁSZNAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Zantfelügyelőség hivatalos lapja.

Előfizetés: | 1 évre 6 korona.
| 1/2 „ 3 „

Megjelenik hetenként szombaton.

Szerkesztik:
CSIKÓS JÓZSEF
TÓTH ISTVÁN

Előfizetések, kéziratok és kérdések
CSIKÓS JÓZSEF
kir. tanf. tollnokhoz küldendők.

Lapunk 2. száma az expedíálás körül támadt zavarok miatt késett, miért ezúton kérjük előfizetőink szives elnézését.

Előfizetésre jelentkezéseket levelezőlap útján vagy az
összeg beküldésével kérjük.

Vármegyénk tanyai
népoktatása.

Aki vármegyénk népoktatásügyének fejlődését figyelemmel kíséri, lehetetlen észre nem vennie, hogy a fejlesztés súlypontja azokra a perifériákra irányul, melyek évtizedeken keresztül mostoha gyermekei voltak az illetékes intéző körök gondosságának. Míg a nemzetiségi vidékeken levő vármegyékben szaporán létesültek az állami iskolák, addig a színmagyar alföldi városoknak, főképen pedig az azokhoz tartozó lakosoknak nélkülözni kellett a kultura áldásait.

Az egyházak és községek tartottak ugyan fenn egynehány tanyai iskolát, de azok is olyanok voltak, hogy nélkülöztek minden szükséges felszerelést, taneszközt; a tanító pedig rendszeren csak „egyelőre“ vállalta a tanyai tanítói állást és sietett más helyet szerezni magának, mert ridegnek, kietlennek találta a tanyai életet, s többre becsülte a legfélreesebb falut.

Ilyen-körülmények mellett természetesen a tanyán lakó tankötelesek nagyrésze beiskolázatlanul, analfabéta maradt, s ha járt is egy-két télen is-

kolába, legfeljebb irni-olvasni és egy keveset számolni tanult meg.

Hogy mily hátrányára volt a kultura hiánya az alföldi tanyai népnek, élénken mutatják azok a siralmas gazdasági állapotok, melyek a múlt iskolájából kikerült, vagy iskola nélkül felnőtt kiscsajdák létérdekét, a mostani változott viszonyok mellett — veszélyeztetik. A haladás iránt érzéketlen, foglalkozását kicsinylő, a munkát megvető, az urak vagyonára áhító, téves szociálista tanoknak hódoló vagyontalan proletár elem, és a munkát szintén megvető, öröklött vagyonára büszke, gögös, nagyrészen eladósodott gazda osztály, mely az alföldi tanyákat lakja, — a kultura hiányának eredménye.

De nézzük a jelen állapotokat.

Egy pár óv óta vármegyénk tanyái között csinos, a többiek közül kimagasló épületeket látunk.

Iskolák ezek, melyekre fontosabb hivatás vár a nagyvárosok palotaszerrű iskolájainál; a nemzetiségi vidékek magyarosító kulturintézeteinél. Nem kisebb a feladat, mint színmagyar vérű testvéreink megmentése. Igen, mert a tanyai iskolák vannak hivatva nálunk olyan jövő nemzedéket nevelni a régi helyett, mely a maga lábán megállva

visszanyerje munkakedvét; és saját foglalkozásában szakismeretekkel birva, a változott viszonyok között is fenn tudja tartani önmagát és családját.

És a mostani nemzedék nem ilyen? — kérdezhetné valaki.

Egész határozottsággal állithatom nem. Aki kételkedik ebben, olvassa el Cserhátinak statisztikai adatokon alapuló, s „Alföldi gazdálkodás reformja“ címen megírt tanulmányát, s meggyőződhetik arról, hogy az alföldi parasztság — átlagos számítással — lassan, de biztosan halad a vagyoni bukás felé. És ő is a tanyai élet otthonosabbá tételét, a kultúra terjesztését jelöli meg a válságból kivezető út gyanánt. „Tanyai központokat kell teremteni, — mondja Cserhát — hogy a lakosság ne kívánozzék a városokban lakni.“

Nos, a tanyai központok legfontosabbika az iskola tető alatt van. Vármegeyünkben Mezőtúron, Jászberényben, már működésben is van, Túrkevéen, Dévaványán, Karczagon és Kunszentmártonban a létesítés feltételei biztosítva vannak.

De más képe volna a tanyai életnek, ha legalább ezelőtt egy negyed századdal jöttek volna az intéző körök arra a kézenfekvő gondolatra, hogy a magyar faj szupremáciáját nem annyira a nemzetiségek dédelgetésével, mint inkább a szinmagyarság gazdasági és kulturális megerősítésével lehet biztosítani.

Hála a gondviselésnek, ha később is, de nem elkéssetten olyan emberek kerültek népoktatásunk vezetésének élére, kik erős hazafias meggyőződésük sugallatát követve gyors tempóban igyekeznek pótolni a multak mulasztásait és lehetővé teszik, hogy az elhanyagolt alföldi parasztság gazdasági és kulturális fejlesztésével a magyar faj javára billentsék a mérleget, mely bizony meglehetősen ingadozó volt.

Vármegeyünk e tekintetben vezető helyen áll, hol pár év multán nem fog

lenni olyan tanyai körzet, melyben iskola ne lenne. —

Mezőtúr, 1909. Szeptember.

Nagy Kálmán.

Hozzászólások.

„A tanévvégi vizsgálatokról“ cz. lapunk 2. számában megjelent cikkhez.

Lapunk mult heti számában vezető cikkünk fenti czimről érkezett. A cikkel kapcsolatban történt felszólalásnak meg volt az eredménye, egyre másra érkeznek hozzászólások, a melyeket itt közlünk.

Engedjék meg azonban a tisztelt karsársak, há lapunk — ez idő szerint még — kisebb terjedelmére való tekintetből a hosszabb hozzászólásokat csak kivonatosan közöljük. —

I.

— Valóban tizenkettedik órája érkezett el a vizsgálatok reformjának. Ennek a tanévvégi inquisitionnak (különösen a magassabb iskolákban) lélekneszesítő ünnepéllé kell átalakulnia. Emlékezzünk csak vissza azokra a gyötrődésekre, melyeket még a legjobban tudott tárgyak vizsgálata előtt is éreztünk, míg az elnök át nem haladta nevünket.

Az idegesség korát éljük, még emberbaráti szempontból is meg kell változtatni a vizsgálati rendet s egy okkal kevesebb lesz, a mi sok fiatal gyermeknek teszi erős próbára úgy is tulzaklatott idegét s hogy milyen eredménnyel, mutatja az évről-évre növekedő diák-öngyilkosságok statisztikája.

II.

Üdvözlöm zászló bontásukat s tapasztalataim alapján állithatom, hogy lapukban a vizsgákról megjelent modern irányú cikkel sokan egyet értünk. Nagyon jól tudjuk mi, hogy nem fáradságunk és szorgalmunk összes gyümölcse az, amit vizsgáinkon felmutathatunk. Hiszen növendékeink vizsga előtt szinte erejüket felülmúló fáradsággal ismételnék, sajnos, hogy rendszer nélkül. Ugy értvén ezt, hogy hol a könyv elején, hol az utoljában, majd a közepén kapunk a tanulásba, majd az egyik, majd a másik tárgyba. Ez a rendszertelenség pedig inkább ártalmára van a megtanultaknak, mint hasznára. Ezért tapasztalhatjuk igen gyakran, hogy legjobb növendékeink hagynak cserben tudásukkal és a szorgalmas, lelkiismeretes tanítás dacára fias-

kót szenvedünk. Én a leghatározottabban a vizsgák eltörlése mellett vagyok.

Állami tanító.

III.

Talán ellentétbe kerülök b. lapjukban megjelent cikk irányával, de én mégis bártorkodom azt mondani, hogy ne öntsük ki addig a zavaros vizet, míg nincs helyette tiszta. Hagyjuk meg a vizsgák mai rendjét mindaddig, míg helyette nem találunk más megfelelő intézményt. Igaz, hogy van hátránya a vizsgáknak, de nem kevesebb a haszna sem, különösen tapasztaljuk ezt mi, falusi tanítók. A vizsga ünnepe a falunak s ezt az igazán szép ünnepet kár volna hététköznapra tenni.

IV.

K. E. cikkére vonatkozólag egy kis helyre igazításom volna. A nyár folyamán tényleg bejárta a napi lapokat az aradi és a nagyváradiaikat elutasító leirat, abban van az említett cikk tévedése, hogy a leiratok csupán az elemi iskoláknak szólnak; pedig én ha jól emlékszem, éppen a nagyváradia iskolaszékhez érkezett válasz főleg a polg. iskolai vizsgákról szól. Koncedálom, hogy a tanévvégi vizsgálatok elavultak, de még hozzá teszem, hogy a polg. iskolák és középiskolák vizsgálati meg határozottan abszurdumok. „Szabályzat“-unk értelmében csupán az elégtelen avagy kétes osztályzatú tanulók felelnek az évről-évről vizsgálatokon, míg a többiek a vizsga formájának kedvéért egy-egy tárgyból. Már most milyen eredményt tanúsít a tanár közönsége előtt, amidőn csakis a rossz tanulók felelnek. Itt méltán fedélmentelenséget lát a laikus publikum; avagy igazságtalansággal vádolhatja a szülő a tanárt, amidőn gyermekének rossz feleletét ő biz elfogultan jónak itéli. Ellenőrzik a tanár munkáját elegenden, de legjobban az ő tantoríthatatlan lelkiismerete.

Polgári iskolai tanár.

V.

„Hiszem, hogy erre a sok helyen ma is már jóformán formasággá degradálódott copfra nem soká csak mint kiérdemült mumusra emlékezzünk. A tapintatos elnök és értelmes jelenlevők már most sem tartják a vizsgát a tudás és eredmény mérőjének, csak az a kár, hogy az ünnepélyesség rovására iparkodnak is azt, hogy lehet, összezsapni. Viszont az is igaz, hogy az elnök és tanító közt levő esetleges személyi differenciák miatt alkalom adódhat itt a nem valami dicső szereplésü butáskodásra. Hogy ennek minden

eshetőséget kizárólag eleje vétessék, az előzőleg említett elnöki működés pedig ünnepelesebbé tétel mellett törvényesítették, — kell a vizsgálatok megváltoztatása.“

VI.

Örömmel olvastam Kálmán Elek karsársam fejtegetését a tanévvégi vizsgálatok fölöslegességéről, amennyiben pár évi működésem alatt arról magam is meggyőződtem.

A vizsgálatok mai módszerének — legalább a népiskolákban — gyökeres változtatásra volna szüksége, hogy megszüntesse azon képtelenséget, mely szerint a gyermekeknek ezen 1—2 órai nyilvános szerepléséből ítélük meg a szülők és sok esetben az iskolaszék is a tanító egész évi működését.

Az pedig faluhelyen természetes, hogy a napi események — melyek közé a vizsga is számítható — beszéd tárgyát képezik a szülők között és a családban s így szinte lehetetlen, hogy a gyermek ne halljon tanítójáról oly ítéletet is, mely egy cseppet sem növeli tanítója iránti szeretetét és tiszteletét. Most már eltekintve a vizsgára való haszontalan készülődéstől, igen káros az iskolára a vizsgának fent leírt utóhangja is:

Ezen körülmény szinte kényszeríti a tanítót arra, hogy növendékeit a szükséghez képest preparálja, nehogy megtörténjen vele az, hogy egész évi buzgó és fáradságos munkájának gyümölcseképen az elismerésnek éppen az ellenkezőjét nyerje, mert ez nemcsak a tanító ambícióját csökkenti, hanem mint már előbb is kifejtettem, megbolygatja a tanító és növendék közötti helyes viszonyt, és fölötte káros az iskolára.

Ennek dacára sem lehet azonban arra gondolni, hogy egy tollvonással töröljük el a vizsgát, mert más oldalról tekintve annak is megvan a maga haszna; t. i. az hogy a vizsgán feleletével kitűnhessék, gyermek tanulási kedvét emeli azon vágy szerény véleményem az, hogy a vizsgát akként kellene módosítani, hogy az az iskolaévet bezáró ünnepély színét öltse magára olyképen, hogy tökéletesen mellőzve a mai vizsgálatok módszerét, egészen hazafias dalokkal és szavaltatokkal töltsék be.

Hiszen a tanuló fejlettségét és előhaladását egy költemény elszavalásának mi-kéntjéből is meglehetősen megítélhetjük; a tanító munkájának elbírálása pedig maradjon ahhoz értő emberekre.

Fegyvernek, 1909. szept. 23.

Erdős József.

Népiskolai tornajátékok.

E lapok 2. számában szólottunk a szünidei tornatanfolyamokról s arról, hogy mennyire szükség volna a módszeres tornatanítási eljárásra.

A gyakorlatban persze minden másképp fest, mint elméletben s ezért igen fontos, hogy mi hogyan válik be, ami különben jó-nak, helyesnek ígérkezett. Itt csak az a különbség, hogy míg egyéb ismeretek teorián alapúinak, addig a tornatanítás ellenkezőleg a gyakorlati életben gyökerezik. A gyakorlat pedig azt mutatja, hogy a gyermekek a legszebb füzértáncoknál is sokkal jobban szeretik a játékokat, ami természetes is. A még szabadon csapongó gyermeki léleknek terhes a sablonos tornagyakorlatok tanulása s bár ez a testszervezetére jó hatással is van, a lélekre ritkán hat üdítőleg.

E tekintetben is rendelkezünk eszközökkel pl. a tornajátékok. Mint a fentebbiekből is kiviláglik ennek fontossága abban rejlik, hogy nemcsak a testet, de a lelket is fölfrissíti s pedig nevelés, tanításunkban ez a lényeg, hogy a gyermekek kedélyét, minél fogékonyabbá tegyük tanításunk iránt.

Tanítsunk tehát játékokat, hogy az óráközi szünetekben a növendék a játéktól fölfrissülve, újult erővel végezhesse a további munkáját.

Az elemi iskolai tornajátékok közül igen ajánlatosnak tartom a következőt, mint amely lekötí a gyermeki lélek játékos kedvét s örömmel, gondtalanul kacagva üzi mindenik növendék.

H o l v a g y P é t e r ?

Különösen kisebb gyermekeknél kedvelt játék. Nagyon mulattató. A gyermekek kézfogással egy kötött kört alakítanak. Kiválasztunk két tanulót, az egyik az úr, a másik a szolgálta, Péter. Péter valami hibát követett el az úr meg akarja büntetni. De az úrnak is, meg a szolgálta is be van a szemé köve s egyiket az egyik, másikat a másik szélén vezetik körnek. Most megkezdődik a játék; az úr kérdezi: „Hol vagy Péter?” Mire Péternek azonnal válaszolnia kell: „Itt!” De akkori helyéről rögtön távozik is, nehogy az úr, ki a hang irányába indulva keresi Pétert, elfogja.

A játék így halad tovább, míg az úr el nem fogja Pétert, amikor is új pár lép be a helyükbe.

Födolog, hogy a játék ideje alatt lehetőleg csönd legyen s a tanító ne engedje meg, hogy akár Péteri, akár urát kiengedjék a körből, amit nagyon szeretnek a gyermekek megtenni.

Vagy egy másik játék.

F e k e t e é s f e h é r .

A játékok száma a hely nagyságától függ, lehetnek 60-an is. Játshatja egy fiú mint leány. A játékokat két táborba osztjuk s az egyik tábor a feketék, másik a fehérek tábora. A két tábor között mintegy 20—30 méter távolság legyen s a tábor szélét egy egyenes vonallal jelöljük meg. A két tábor határvonala között, azoktól egyenlő távolságra egy nagy elválasztó vonalat húzunk a földön s e mellett kétfelől állítjuk egymásnak háttal a fekete és fehér tábort.

A tanító kezében egy kerek lap van, melyet pergetve feldob s leesése után kikiáltja, hogy milyen szín esett fölül, mire a kikiáltott tábor üldözőbe veszi a másikat és igyekszik belőle foglyot ejteni. A másik párt természetesen igyekszik, minél gyorsabban a táborába jutni, melynek vonalát az üldözőknek átlépni nem szabad. Az elfogottak aztán büntetésben részesülnek és pedig vagy a hátán kell elfogóját a középre vinni, (leányoknak ezt nem szabad engedni) vagy pedig egy lábba szökdelve kell visszatérni táborába.

Hogy a játék minél sikeresebb legyen legjobb a játszóhely oldalvonalát is meghuzni hogy a gyermekek a játék hevében ne futkossák össze az egész teret.

A játékot lehet nehezíteni azzal, hogy az üldözés illetve menekülés a kikiáltásra ülő helyzetből, vagy fekvő támaszból történjék.

E két játék egyszerűsége mellett is azonnal kedvenc játékává lesz a gyermekesregnek s elhagyja azt a rossz szokást, hogy egymás hátán lovagolva vivnak gyakran véres csatákat.

Hoffman Márton.

H I R E K .

Polgáriiskolai tanítónő választás. A törökszentmiklósi egyesületi polgári leányiskolához a fentartó testület Egner Gabriellát segédtanítónővé megválasztotta.

Államsegélyezések. A vallás- és közoktatásügyi ministerium Gál Nándor szolnoki tanító, — Herendiné Schiff Sarolta tanítónő részére — III. korpótlék államsegélyt és Eliász Dóra ugyancsak szolnoki tanítónő részére I—II. korpótlék államsegélyt engedélyezett.

Kopasz Sándor kunmadarasi ref. elemi iskolai tanító részére pedig 600 korona fizetékieskiegészítő államsegélyt utalványozott.

Csanésház engedélyezés. A közoktatásügyi kormány a kisújszállási róm. kath. elemi iskolának ingyen tanszereket adományozott.

Választás a jászberényi iparostanonciskolában. F. hó 18-án délelőtt tartotta meg Eötvös Károly Lajos kir. tanfelügyelő elnöklése mellett a jászberényi iparostanonciskola felügyelő bizottsága a választást az üreseedésben levő igazgatói, rajztanítói állások betöltésére nézve, mely alkalommal egyhangu szavazással igazgatóul Legeza Mihály, szakrajz tanítóul Schultz Lajos és közismereti tanítóul Koncsék Demeter helybeli tanítók választottak meg.

A „Jászberény—boldogházai Ifjúsági egyesület” abból az alkalomból, hogy az egyesület részére a földmívelésügyi ministerium 100 kötetből álló könyvtár és szekrény beszerzésére 20 koronát adományozott, az ifjúság Bakonyi Ferenc állami tanító egyesületi igazgató és Katona István egyesületi elnök vezetése alatt szépen sikerült táncvigalmat rendezett könyvtára javára. E mulatságon, — mely zártkörű volt — mind a 80 tag jelen volt. A könyvtár alap javára 15 korona 50 fillér tiszta jövedelem folyt be.

Háziipari téli tanfolyam Cibakházán. A cibakházi állami népiskolában a tanév folyamán rendezendő háziipari tanfolyam és a már kiképzett munkások téli foglalkoztatásának költségeire a földmívelésügyi ministerium összesen 500 korona segélyt engedélyezett.

E hirt azzal kommentáljuk, hogy a tanfolyam szervezése a cibakházi állami népiskola ügybuzgó és fáradhatatlan tevékenységű igazgatójának Mohács Istvánnak érdeme, ki nagy családja főtartásának gondjai mellett valóságos apostolként buzgólkodik az igazi népoktatás előbbre vitelén.

Állandóközás. Mohács István cibakházi áll. isk. igazgató-tanító a vezetése alatt álló iskola tanítói könyvtárának — negyedszázados tanítósága alatt összegyűjtött pedagógiai és egyéb tudományos könyveit és folyóiratait (mintegy 200 korona értékben) ajándékol adta. E szép cselekedet önmagát dicséri.

Kántori pályázat. A jákóhalmi róm. kath. egyház a megüresedett kántori állásra október 10-diki határidővel kiírta a pályázatot. E másfélezer koronás állásra a választás próba énekléssel okt. 14-én fog megtartatni. Pályázati kérvények Bárdos Pál esperes plébános címére küldendők.

A furkevei állami polgári fiu- és leányiskola felszerelési hiányok miatt még mindig nem nyílt meg, holott a beiratások bizonyossága szerint is már ugyancsak nagy szükség volna az iskolára. Beiratkozott az I—II. osztályba összesen 79 fiu és 42 leány növendék, tehát 121 tanuló.

A kunszentmártoni községi iskolák igazgatója Schöber Alajos legutóbbi képv. testületi közgyűlésen az általa szervezett

„Napközi Otthon” céljaira helyiséget és tüzelő anyagot kért. A község képviselőtestülete tekintettel a nemes célra készséggel adta meg a hozzájárulást. Követésre méltó példák.

A csépai r. iskolánál újonnan szervezett 2 tanítói állásra a róm. kath. iskolaszék Bartuc Mihály sopronmegye-vesztekényi tanítót és Kormos József most végzett fiatal tanítót választotta meg.

Jászárokszállás iparostanonciskolájában a község képviselőtestületének 254. kgy. határozatával harmadik ip. tan. iskolai rajztanítói állás szerveztetett. Valóban időszerű volt e dolog ügyének megoldása, mivel már régidő óta érezte az iskola a harmadik rajztanító hiányát.

Jászberény-külterületi új áll. iskolai tanítói állásokra 103011. sz. közokt. ministeri rendelettel Czákó Gyula Geng Márton, Thuránszky Zsigmond, Kiss Károly, Hoffman Márton, Pálmai Károly, Thiel Bernát és Mihalik Kálmán okl. tanítók nevezettek ki.

Korpótlék államsegély. Koma Géza jászladányi r. kath. tanító részére III. évötödös korpótlék államsegély utalványoztatott. Bony János stb.

Helyreigazításul közöljük, hogy a kisújszállási közs. polg. leányiskolában 54 növendék iratkozott be.

Halálozás. Tahy Istvánné Petrás Irma szolnoki áll. tanítónő hosszas szenvedés után f. hó 22-én elhunyt. Temetése osztatlan részvét, mellett 24-én volt. Áldás emlékére.

Korpótlék államsegélyek. Bory János, Szabary János, Czékus Andor jászapáti tanítók részére f. évi okt. 1-től 200 200 k. I. ötödöves korpótlék engedélyeztetik.

Czákó Gyula kinevezésével megüresedett állásra rövidesen kihirdeti a pályázatot a jászteleki r. kath. iskolaszék.

Tizsakúrtón Geng Márton tanító kinevezésével szintén üresedésbe jött a közs. tanítói állás.

IRODALOM.

Képek az iskolából.

II.

Egy kis tanítványom ezt olvasta „ABC”-s könyvéből: „r é c z e.” Kétkedően mereszt rámtartatlan, beszédes szeméit, a többi meg összetekint, összeség: mi az?

Hát ha van köztük vagy egy, a ki tudja, földadom a kérdést.

— Ki hallotta közületek é szót: récze s tudjátok-e, mi az?

Csend. Egyik, másik a mutató vesszőjét rágesálja; némelyik halkán ismételtgeti magában: récze, récze, récze...

De lám a sarokban egy kis leány hirtelen az ablakra tekint, mintha az emléket, mit agyában nem talál, ott keresné, míg jelentkezésre álló, egymás mellé szorított mutató és középsőujját a füléhez tartja s billegeti, hol egyszerre, hol egymás után, de csak lassan, jeléül, hogy nem bizonyos a feleletben, mert akkor szük volna a pad.

— Te meg tudnád mondani? kérdezém némi kétkedéssel.

Nem mond se igent, se nemet, hanem mindjárt felel.

— Sült tészta!

— Ohó, kis lányom, az nem récze, hanem herőcze.

Szégyenkezve ül le; — igaz, az herőcze.

De most már három is nyújtja nevetve az ujját: én tudom, én is, én is...

— No Gregor?

— A mit a lónak kaszálnak.

— Te luczernát hallottál valahol; hanem nézzétek, majd megmondja Rozina.

Ez akarta is, meg nem is mondani, nagy unszolásra aztán felve sugja: tyuk.

— A mit te gondolsz, az meg jécze. Hanem a kacsát hívják réczének.

Csodálkoztak rajta nagyon; ők még ezt sohasem hallották s ha nem én mondom, — a tanítójuk, — talán el sem hiszik.

— Ugy bizony gyerekek úgy hívják a kacsát.

—n.

Birkák.

(Mese.)

A birkák küldöttségét menesztettek az állatok királyához.

— Urám! Segíts! mert elveszünk. Sok a birka, kevés a legelő.

Az állatok híralya kegyesen szólott:

— Szívesen a sorsotok, báránkáim. Legyetek nyugodtak. Belenézek a dolgokatba.

Összehívta mindjárt a tanácsosokat.

Érdemes nagyfejúek! Adjatok tanácsot!

— És beszélt gyapjas alattvalóinak nehéz sorsát.

A vén tanácsosok bolintgatva hallgatták a király beszédjét. Azután lehajtották fejüket és nagy gondokba mélyedtek.

Legelsőbb is a számár jelentkezett a szólásra.

— Felsőges uram! Jó királyom! Tudod, hogy én a szívemmel gondolkodom. A szívem azt mondja: kegyesség mindenkéül fölött! A ki kér: annak nincsen. A kitől kérnek, annak van. Enyhítsd szükségüket a te bőségedből. Aldani fog a te néped mindhalálig.

Tetszett pedig ez a beszéd, többeknek, a tanácsosok közül. S minthogy nem vették ránczot a király homloka: bátorokdottak nyilván is helyeselni a számár indítványát.

Felállott ekkor a róka.

— Felsőges uram! Nagy királyom! Tudod, nem ismeretlen előtted, hogy én meg az eszemmel gondolkodom. Az eszem azt mondja: okosság mindenkéül fölött! Osztozom én a számárnak nézetében, hogy okvetlenül segíteni kell a bajon. De már a módját nem helyeslem. Ha te a számár szerint akarnál segíteni a bajon és a kegyesség forrását nyitnád meg a birkáknak: holnap a dolgot megáhitának mások... holnapután ismét mások. Aztán megint újra kezdődnek a sor. Habár most már kevesebb sikerrel. Mert a nyomornak meg-megújuló szomjusága elvégre is kiszürcsölné a forrás utolsó csöppét. Mi fog történni akkor? Ki fog segíteni akkor?

Felsőges uram! Itt gyökeres orvoslásra van szükség! Én az adott körülmények között, egyszerűen megkészszerzném a birkák legelőjét!

— Meg ám, ha lehetne! — mondja ő felsége. — Vagy hát kihibbant az eszedből, hogy ős-régi gazdája van már minden talpalatnyi földnek. Há hát im, azt akarnók, hogy az egyiknek több legyen: kell hogy bele nyirjunk a mások birtokába.

— Nem, fölség itt minden birtok érintetlenül maradna!

— Fából vaskarika! De azért, mivel felköltötted a kíváncsiságomat, mégis szeretném tudni: hogyan fognál a csomó megoldásához.

— Felsőges uram, én titkos tanácsosod vagyok: hogy üthetnék itt dobra titkokat? Engedj inkább szabad kezet nekem. Holnap reggelig meg lesz oldva a csomó. Ha nem jól végzem itt a fejem: üttesd le, mint egy ólom-pitykét.

— Legyen! — mondotta a király. S néhány percz múlva a róka zsebében volt a piros pecsétetes, meghatalmazó levél.

Mit tett a róka?

Illő készüllettel illő kísérettel berobogott a birkák tartományába... és a királytól nyert erősségre támaszkodván, a birkák felét szálíg leölette.

Egész éjen át tartott az iszonyu mérszárlás. A nap lementén támadt jajkiáltás, halálhörgés ott végződött a hajnal bitoránál.

Reggelre kelvén, megjelent a róka a király előtt.

— Feiség, a dolgot elintéztem! És leplezetlen őszinteséggel adott számot az eljárásról.

Rettenetes haragra gyult a király.

— Szerencsétlen! Hát nem azt mondtad nekem, hogy megkészszerzed a birkák legelőjét!

Szólott a róka arczátlan hidegvérrel:

— És nem kétszer annyi-e most egy-egy birka legelője, mint volt tegnap.

— Güzsba vele! — parancsolta a király.

Hanem mielőtt rá mérte volna, a méltó büntetést, színé elé parancsolta vezetni a birkák véneit: legyenek szemtanúi ők is a megtorló igazságszolgáltatásnak.

A birkák déltájban érkeztek meg.

Megérkezvén bégetve borultak a trón számolyához. S mielőtt a király igr-ugy szólhatott volna nékik: panaszos siralmauk már ott zugott a visszhangos teremben.

— Meglátogattál, ó urunk, keményen. Hü néped egyik felét borítja sir... Ám, hatalmas karod sujtó csapásában is megértettük bölcs jószágodat... s fájdalunknak millió gyöngyében is ott ragyog a nekéd szóló hála: ma reggel minden birka jóllakott! Pokolba minden hírkával! — Harsant föl bosszusan a király.

Kirugta maga alól az aranyos trónusát. Aztán oda intett a rókát őriző poroszlók felé. Oldozták fel azt a semmirekellőt!

Egri György.

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

Köszönetnyilvánítás.

Mohács István cibakházai áll. el. isk. igazgató-tanító negyedszázados néptanítóskodása alatt gyűjtött pædagogiai és meteorologiai könyveit és folyóiratait (150—200 K. érték) a cibakházai áll. el. isk. tantestület könyvtárának ajándékozta. E hazafias és egyszerűető áldozatkészségét a kir. tanfelügyelőség elismerő köszönetét nyilvánítja.

Szolnok, 1909. szeptember hó 20.

Eötvös K. Lajos

kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun Szolnokmegye kir. tanfelügyelője.

2791—1909. tfsz.

Könyvajánlás. Szabó Adolf jászberényi izr. elemi iskolai tanító a miniszteri tantervnek megfelelő részletes tantervet és tanmenetet írt, amely szakmunka az orsz. izr. tanítóegyesület kiadásában jelent meg. Az általam átvizsgált munkát kiváló didaktikai értékkel bírónak találtam, első sorban az izr. elemi isk. tanítóknak, de általában tájékoztatásra az összes bármely jellegű elemi iskolák tanítóinak figyelmébe ajánlom és a tanítói könyvtárnak számára beszerzését

megengedem. A 88 nagy negyedív alaku oldalra terjedő munka ára 1 korona. Megrendelhető a szerzőnél.

Szolnok, 1909. szeptember 24.

EÖTVÖS K. LAJOS

kir. tanfelügyelő.

Tudakozó.

Vidéki előfizetőink, tantestület vagy iskolai hatóság e rovatban kap választ azon kérdésekre, melyekkel a szerkesztőséghez fordul, vagy megbízására, melyben készséggel járunk el teljesen ingyen, csupán 20 fillér postajegy mellékelendő, mely jövedelem a Szolnokon létesítendő „Tanítók Háza” javára kerestetik.

Hollós János. Mogyorómnál. — Mint lapunk mai számából látható — megyénkben Jákóhalmán van kántori állás üresedésben. — X. A tanfolyam okt. 1-én nyílik meg Szentkirályi-utca 26. szám alatt. (Nemzeti Tornacsarnok.) Előképzetségi tanítói oklevél vagy érettségi bizonyítvány. Tartama most még 8 holnap

Szerkesztői üzenetek.

Kovács J. Törökszentmiklós. Az ígért dolgot hálás köszönettel vesszük. — Hoffman M. Az a jóslat, hogy fél évig sem élünk ne agasszon. D. kollegát megnyugtathatod, hogy az ő hite ellenére is élni fogunk, persze ha megtesz a kellő pártolás, ami nem tőle függ. Üdvözlét. Timár István szaktanító ura/ezuton kérjük, adjon életjelt magáról.

Kérelem!

A kik a lapra előfizetni sziveskednek, kérjük a díjat mielőbb hozzánk juttatni, hogy aztán a lapot rendszeren expedíálhassuk. Jövő csütörtökig már tudnunk kell, hogy ki részére indítsuk meg, hogy a kiadó kellő mennyiségben állítsa elő a lapot.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

Pályázati és egyéb rövidebb

hirdetéseket szavankint

2 fillér

árban közlünk.

Előfizetőink

közül, akik nem kapnak meg valamely lapszámot, reklamációval a szerkesztőséghez forduljanak.

Lábassy János utóda

FEHÉR ALAJOS
EKEGYÁROS

Törökszentmiklós.

Kossuth Lajos-u. Kossuth Lajos-u.

Ajánlja többszörösen kitüntetett saját találmányu, eredeti gyártásu Lábassy-féle és dusan felszerelt gazdasági gép raktárát gazdasági népiskolák, a gazdaközönség és gazdasági szaktanító urak részére beszerzési forrásul.



Nyomatott a kiadó RÓTH DEZSŐ könyvnyomdájában Szolnokon.

Pedálos czimbalom
megvételre
kerestetik.

Pedagógiumi

jegyzetek

nyelvtudományi csoportból I. évfolyamra eladók.

Czim: a Szerkesztőségénél.

HIRDETÉSEK
FELVÉTELNEK

RÓTH DEZSŐ

könyv és papirkereskedésében
SZOLNOKON.

Iskolai nyomatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ

könyvkereskedőtől
Szolnokon, beszerezni
vagy mielőtt másnál
megrendelné tőle
© ajánlatot kérni. ©

JÁSZNAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Zanfelügyelőség hivatalos lapja.

Előfizetés: { 1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztik:	Előfizetések, kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.
	Megjelenik hetenként szombaton.	

A vasuti igazolványról.

Annyiszor s oly sok szó esett már a vasuti kedvezményes jegyről a tanítók részére, hogy szinte fölöslegesnek látszik még tovább is szaporítani a szót.

Annyi memorandum, deputáció fordult már meg e tárgyban a ministeriumnál, hogy már a minister is megunhatta s az eredmény épen semmi. Igérnek annyi jóakaratot, az ügynek annyiszoros tanulmányozását, hogy ezzel a sok ménkü jóakarattal és tanulmányozással réges-régen megkaphattuk volna a félárújegyi igazolványt.

Hanem hát tanítókról van szó. A tanítók pedig mindig mostoha gyermekei voltak a felsőbb hatalmak atyai gondosságának. Akkor is, mikor a fizetésrendezést megcselekedték, annyi keserves kérvényezés, jajgatás, panasz kellett hozzá, hogy utóbb már nem türhetvén e kérő siránkozás, kiutalt a kormány annyit, amennyi legalább elég arra, hogy el ne pusztuljanak a nevelésügy harcosai — éhen. Mert szép — szép az a jó szándék, amely a közökt. kormányt vezette s legalább ha egyebet nem is érhetett el, hisz maga a minister kijelentette, hogy a rendezést még nem tekinti véglegesnek, — legalább a hirtelen felszökött piaci áraknak megfelelően felemelte a fizetést az egész vonalon s így az első szüksegen segítve van. És ezért is hálásak vagyunk. Itt legalább bizonyítékát nyer-

tük annak, hogy ministerünk gondol reánk is.

És még arról is hálásan kell megemlékeznünk, hogy a fizetésrendezés ügyénél nem tetetett különbség tanító és tanító között.

Miért van ez másként más dolgokban? Miért van még most is különbség téve az állami és nem állami tanítók között az utazási kedvezmények tekintetében? Ha a fizetés dolgában egyenlő elbánásban részesítettünk, miért tesznek különbséget közöttünk ebben? Miért keltenek közöttünk irigylést esetleg rosszabbat is?

Lám, a városi tisztviselők, kezelő-hivatali személyzet, irnokok is megkapták már a vasuti kedvezményt. Hanem a tanítók, a felekezeti és községi tanítók! — azok nem érdemlik meg, hogy a mindig hangoztatott jóakarata tekintetben is megnyilvánulásra juttassék. Pedig talán jobb a helyzete a fel. vagy közs. tanítónak, mint a többieknek? Semmivel sem. Ha azokra ráfér ezzel is a megélhetés könnyebbége, talán erre nincsen szükség a tanítónak?

Ne mondjunk le a reményről, hogy vasuti kedvezményes jeggyel utazhassunk. Kérünk kell legalább azt, hogy a felekezeti és községi iskolák tanítói is részesüljenek a félárú utazási kedvezményében. Hisz egyszer már adatott is ki rendelet a vasuti üzletvezetőségekhez s a miskolci és kolozsvári adott is ki államsegélyes tanítóknak félárú igazolványt. Miért vonták azt vissza?

Kartársak! Jó lenne e tárgygyal komolyan foglalkozni s az őszi közgyűlés tárgysorozata keretében felirat benyújtására határozatot hozni.

Egyszer csak meghallgatják e kérésünket!

(f.)

Hozzászólás az évvégi vizsgákhoz.

„Megyei népoktatás“-unk 2-ik számában felvetett kérdés — a tănévi vizsgálatokról — igen helyes. Halljunk hát véleményeket, de őszinte, igaz véleményeket, mert ez a kérdés is olyan természetű, hogy lehet száz érvt felhozni ellene és mellette. Beszéljünk tehát csak úgy magunk között négy szem közt — s mondjuk el gondolatainkat őszintén, ne burkolózzunk a nagyképűség köpenyegébe.

Engedjék meg, hogy én is elmondjam röviden sok évi tanítókodásom alatt szerzett tapasztalataimból levont véleményemet.

En az évvégi vizsgát igen szükségesnek és célszerűnek tartom, egyetérték ebben lánglelkű miniszterünkkel, gróf Apponyi Alberttel. A növendékek jobban igyekeznek legalább az évvége felé, hogy a vizsgán felelni tudjanak, hiszen eljön a keresztanya, nagybácsi, nagynéni s milyen dicsőség lessz, ha szépen tudnak felelni. Viseletük is megjavul, hogy érdemet szerezzenek egy vizsgai versecske elmondására. Egyszóval egy kis vizsgaláz győtri őket s ösztökéli nagyobb szorgalomra. A szülők is óhajtják a vizsgát, mert itt szereznek némi fogalmat a tanítás eredményéről.

A tanítóra nézve is szükséges a vizsga — a tanügy érdekében. Egész évben alig látunk iskoláinkban látogatót, csak hébe-korba. S akkor is mind úgy siet, mintha a legsürgősebb dolga akkor volna. Öt-hat percig van a osztályban, mely idő alatt édes kevés tapasztalatot szerezhet. De az évről vizsgán mégis csak végig kell hallgatni — legalább az elnöknek — minden egyes tanulóknak feleletét s ez ösztökéli a tanítót a tanultak begyakorlására. Azután vannak olyan iskolák is ahol a rendes nyelvtani és számtani dolgozatok nincsenek kijavítva egész évben át, sőt sok helyen iratva sincsenek. De bezzeg vizsga előtt az utolsó 4—6 hétben gőzerővel írónak a gyakorlatok s javítja azokat a tanító nagy buzgalommal, mert ki kell tenni a vizsgára s bizonyosan azokat nézi meg a tanfelügyelő ur vagy helyettese, mert rendesen így szokta. Azután tanügyünk legmostohább gyermeke — kézimunka

— csak most részesül vizsga előtt igazi figyelemben. Az egész évben elhanyagolt; semmibe sem vett kézimunkát csak most kezdik dajkálni. Most már sietni kell néhány mutatós munkát készíteni, mert a vizsgán ki kell őket állítani s mit szólnak, ha nincs.

Most tehát folyik a lázas munka, rendbe kell mindent szedni. S ez a kis sietség nem árt; sőt hasznára van sok tanulóknak.

Az is igaz, hogy aki szorgalmas, pontos, lelkiismeretes tanuló volt egész évben, azt nem igen zavarja meg a vizsga; aki meg halogatta a dolgot, hogy: „hej ráérünk arra még!“ az csak hadd siessen legalább a vizsga előtt. Azután melyik tanító nem örül annak, ha fáradsága s szorgalma gyümölcsét bemutathatja az érdekelteknek. Kinek nem esik az jól, ha egy, a tanügyhöz értő elnök elismerő szavakkal emlékezik meg róla s a szülők is belátják a tanító fáradságos munkáját.

Csak legyen az az évről vizsga, sok tekintetben jó az.

—né.

Továbbképző tanfolyamainkról.

Az elmúlt nyár folyamán tartott különféle tanfolyamok közül a tanító továbbképzését elősegítő u. n. továbbképző tanfolyamok voltak azok, amelyek a tanítók egyéniségét közvetlenül befolyásolva leginkább alkalmasak a tanítót és annak ismereteit rendszerbe szedve, az adott impressiókat az iskola és társadalom javára hasznosítani.

Nem lesz tehát fölös munka, ha a lapok hasábjain a losonci továbbképző tanfolyamról némi reminiscenciákat közlök, amely tanfolyamon a vármegyei tanítók közül négyen vettünk részt. Hangsúlyozni kívánom, hogy a nyár folyamán tartott tanfolyamok közül a losonci volt egyike a legérdekesebbeknek, tekintettel azon gyönyörű és iparilag értékes vidékre, amelynek Losonc a központja. A tanfolyam hallgatóinak alkalma volt Losonc és vidékének kifejtett gyáriparát megtekinteni, a híres Rakottyai zománcgyárat, a serétygyárat, a rimamurányi társulat tarjáni acél és vasgyárat, a losonc apátfalvi katonai posztógyárat, a katalinhutai üvegyárat, a szinobányai vasöntödét; a tarjáni kőszéntárnába mintegy 7 kilométernyire hatoltunk be, tanulmányozva a kőszénfejtes munkálatait, megtekintettük a somoskői és salgói várromokat, különösen az előbbinél hazánk egyik nevezetességét a 10000 év előtti vulkáni erő által létesült bazalt kitorést és ha mindezekhez felemlitem még a tarnocai völgybe tett

kirándulásunkat, ahol az özönvíz előtti élet nyomait táhintettük meg, a mamuth megkövesedett lába nyomait a megkövesedett agyagrétegen, valamint a még épségben lévő s barlangban elhelyezett óriási és teljeseri megkövesedett ősfenyőt, halvány körvonalakban jeleztem, mi mindent láthatott és tapasztalhatott a komolyan gondolkodó tanító.

De nem is ezen dolgokról szándékoztam én e lapok olvasóit tájékoztatni, hanem inkább magáról a szorosán nevezett tanfolyamról.

Ismeretes előttünk a minister azon célzata, mely szerint ezen továbbképző tanfolyamok fő irányelvét a szociális alapon lévő haladásban körvonalazta és így ezen tanfolyamok neve jobban mondva szociológiai tanfolyam, amelynek fő tárgyát a szociálpedagógiai képezte.

A losonci tanfolyam igazgatója, valamint a szociálpedagógiai előadója, a képző igazgatója, Brunovszky Rezső volt. Talán e lapok olvasói közül sokan lesznek, kik e névre, mint jeles tankönyv. íróra emlékeznek, de jellemzésül róla én egy kis epizódot is elmondok. Nevezett néhány év előtt a temesvári és dévai képzők tanára volt, ahol szabadelvű és teljesen német bölcsészeti irányban mozgó tanításai által méltó feltűnést keltett, úgy hogy a temesvári képző vaskalapos igazgatója a kultúrminiszernek feljelentést tett ellene, amelynek folyamánként a miniszter dr. Alexander egyetemi tanárt küldte ki előadásai ellenőrzőjeként. A ministeri biztosnak jelentése bizonyára nagyon is kedvező lehetett, mivel a még fiatal tanárt a losonci képző igazgatójává nevezték ki.

Ennyit róla jellemzésül, a hallgatók impressiója előadásairól abban nyilvánult meg, hogy a kijelölt 10 óra helyett még más 10 órában hallgatta élvezetes előadásait, ami tekintve, hogy a 20 napos tanfolyamon 87 óra lett volna tartandó, ecclatáns példa arra nézve, hogy az előadó elvei lebilincselő erővel hatottak a hallgatókra.

Megnyitó előadásában kijelentette, hogy nagyon óhajtáná, ha a tanfolyam hallgatói ne csupán passiv, hanem activ vennének részt a tanfolyamon s minden dicsekvés nélkül elmondhatom, hogy vármegyénkben jelenlévő tanítók e tanfolyam tartama alatt a legtevélegesebben résztvettek.

A tanfolyam berekesztését megelőzte egy a tanári testülettel közösen tartott értekezlet, amely értekezleten a tanfolyam eredményét — mondhatjuk — nemcsak, hogy összegeztük, hanem megbiráltuk. Ezen véleményes összegezésünket egy feliratban consignáltuk és a tanfolyam igazgatójának adtuk át, ki azt a tanfolyam iratai kapcsán a ministeriumhoz terjesztette fel. Ezen vélemé-

nyes felirat megszerkesztésére két hallgató vállalkozott és pedig csekélységem, valamint egy bácsföldvári kartárs.

Nem akarok véleményem helyes irányzatával kérkedni, de a helyes irányzatomat igazolni látszik azon körülmény, miszerint felterjesztésemet a tanfolyam 33 hallgatója közül 29 írta alá, míg a némileg ellenvéleményt csak 4 hallgató.

Jelen cikkemben éppen ezen felterjesztést kívánom kivonatossan közölni s tekintve ezen hosszú bevezetést szorosán ragaszkodom a felterjesztett egyes pönözatokhoz, mellőzve a felterjesztés stílári dolgait.

Tekintettel arra hogy ezen felterjesztésünk a jövőben létesítendő tanfolyamokra nézve ugyszólván diectívákat tartalmaz, kívánatos volna, hogy a t. kartársak ehhez hozzászólnának és lehetséges, hogy eszméink újabb eszméket szülnének s tévedéseink kigazgittatván, talán az illetékes tényezők egyik másik eszménket igénybe is vennék.

Általános vélemény

I.

A tanfolyamok tartását feltétlenül szükségesnek tartom, egyrésztől azért, mivel a haladó tudományról ezen tanfolyamokon szakszerű, alapos magyarázatokat kaphatunk, moha a sajtó a tudomány haladását közvetíti, de a szakszerű magyarázat a nyert ismereteket megrögzíti.

II.

A tanfolyamra való felvétel korlátozása, illetőleg a felvétel szabatos körülrása.

Tekintettel azon körülményre, miszerint a tanítóképzők mai szervezetükben teljesen megfelelnek még a legmesszebbre menő igényeknek is és így a képzőkből kikerült tanítók helyes és szép ismeretekkel kerülnek ki a gyakorlati életbe, kívánatosnak tartanám; hogy a tanítók a képesítő vizsga letétele után 10 éven belül továbbképző tanfolyamra fel ne vétessenek. Indokolom ezt azzal, hogy a kormány az ilyen tanfolyamokra csak korlátozott számban veszi fel a hallgatókat és így az idősebb tanítók, kiket a családi gondok vagy egyéb körülmények gátolnak továbbképzésükben, a tanfolyamokon való részvételre inkább felvehető lennének, természetesen teljes államsegélyvel.

A tanfelügyelők megéjük tanerőiről nyilvántartást vezetvén utasítanák, illetőleg buzdítanák a tanítókat a tanfolyamokon való részvételre és így elérhető volna az egyöntetű tanítóképzés egy bizonyos foka, amely a haladó korról lépést tartva a tanügynek jelentékeny hasznára lenne.

Kovács Ignác.

(Folytatása következik.)

„Memento.“

A szolnoki tanítósnak mély gyásza van. Tahy Istvánné — Petrász Irma V. ker. áll. el. isk. tanítónő f. évi szeptember hó 22-én hosszabb betegség után jobb létre szenderült. Életrajzi adatairól nem sokat irhátunk, mert tanítói működésének csak 6-ik évében volt, de szeretetre méltó modorával s különösen itteni rövid tanítói buzgó munkásságával kiérdemelte a tanítósnak közbecsülését.

Temetése f. hó 24-én délután 3 órakor volt a tanítósnak impozáns részvétele mellett. Kivonultak az V. ker. iskola összes növendékei is, a szülők nagy része pedig jelenlétével adott gyásznak és elismerésnek kifejezést.

Az iskola igazgatója a következő meghatározó bucsubeszédet mondotta:

Állj meg egy pillanatra kedves halottunk! Ime, körül vesznek téged szeretők, kartársaid és hálás tanítványaid, hogy búcsút vegyenek tőled, hogy Isten hozzád mondjanak neked örökre. Fájó szívvel, könnyes arccal és elfogódott lélekkel álljuk körül gyászos ravatalodat, hogy a szivfájdalma által sajtolt szeretet-könnyeket feláldozzuk rajta Fáj a sziv, sajog a lélek, hogy ily korán, munkás életednek delén kellett elveszitenünk téged. De meg kell nyugodnunk Isten akarataiban, mert hiszen az ő kinyilatkoztatása az, hogy a test halála által szabadul fel a lélek az örök életre.

Kedves halottunk! Épen egy éve, hogy közénk vezetett az Isten kegyelme. Elöttem van még örömtől sugárzó arcod, hogy közelebb kerültél azokhoz, akik szivedhez közel állnak. Tele örömmel, lelkes buzgalommal fogtál hozzá nemes hivatásodhoz, hogy az Isten féltésére, a haza szeretetére, az igaz emberszeretetre neveljed és a szükséges tudásra megtanítsd azokat a gyermekeket, akik a gondjaidra voltak bízva. Szép terveket kavácsolnál, nemes törekvéseket tüztél ki életcéllá, a legszebb reményeket tápláltad itteni életedhez, és ime! alig néhány havi itt munkálkodásod után arcodra fagyott a sugárzó öröm, mert megtámadta szervezetedet a gyilkos kór, amely megszüntette nemes szivednek dobogását, elnémította a szeretet hangján beszélő ajkaidat, megtörte nyájas szemeidnek sugarát, aláhanyatlottak szeretteidet ölelő karjaid s itt fekszel előtünk előkészítve az utolsó utra, ahonnan nincsen visszatérés. Ezért fáj a szivünk, ezért sajog a lelkünk!

De nem tartóztatlak tovább, búcsúzom tőled. Te elhagysz minket örökre, de emléked köztünk élni fog örökké. Te elhagysz szeretők és tisztelő tanítótársaidat,

de azok szeretettel és tisztelettel fognak megemlékezni rólad mindenha. Te itt hagyod kedves tanítványaidat, a kik im zokogva állják körül ravatalodat — de ők innen a hála soha el nem mosódó emlékét viszik magukkal. Ez a kartársi szeretet, ez a gyermeki hálaérzet nyitja remegő ajkaimat bucsuszóra: Isten veled! Legyen lelkeddel az Isten végtelen irgalma, testednek pedig legyen könnyű a föld, amelyből alkottatott, a melybe immár visszatér.

És most etbocsátlak utolsó utadra: Isten veled! Isten veled!

Mi is e kegyeltes szavakkal zárjuk sorainkat: Nyugodjék békében.

kl.

Inas nevelés.

(Tanonc Otthon.)

Mártonfy Márton iparoktatási főigazgató az 1905—6. évről szóló jelentésében azt mondja, hogy célszerűnek tartaná, ha néhány ipari gépöntő képező vidéki városban tanonc otthonok létesítenének, azzal a rendeltetéssel, hogy a vidéki szülők iparos pályákra lépő gyermekeit abban nyugodtan elhelyezhessék.

Erra jó példát szolgál a Thék Endre által létesített s jól bevált orosházi „Ferenc József tanonc otthon“

Az inasokról való gondoskodás, helyzetük javítása mindenestire a leghumánusabb érzések nyilvánulása. Egyések a jelenkor rab-szolgáinak nevezik az inasokat s nem egészen ok nélkül. A napi 12—14 órai munka, silány élelmezés, az egészségügyi kívánalmaknak nem épen megfelelő hálás és nap-pali tartózkodás, a brutális bánásmód, mind a legrombóbb hatással vannak ugy testi, mint erkölcsi életére az inasnak.

Még az iskoláztatást illetőleg is igen sok kívánni való van e téren, a mi pedig hivatva van az inasokat majdan jó mesterekké nevelni, akik annak idején a maguk tanoncát nem visszatartani, hanem serkenti fogják a tanulásra.

Hibás, hogy megengedi a törvény, hogy 12, sőt több órai napi elfoglaltság mellett sok helyütt az esteli órákban tartatik meg hetenkint a 4 órai tanítás s az egyetlen munkaszüneti vasárnap még akkor leköthető a rajzra. Az iskolában töltött időnek föltétlenül bele kellene esnie a napi munkaidőbe, mert heti 60—70 óra munkaidőből csak átengedhet a mester hetenkint 7 órát az iskolának.

Ilyen s még ennél kisebb dolgok azok, a melyek első sorban sürgetnék a megvalósítást s a melyek a mesterek ellenállásán megrögznek. Hogy remélhetnének ilyen meste-

rektől tanonc otthon létesítésére esetleges anyagi támogatást is, a kik még az anyagi áldozatba nem kerülő erkölcsi segítséggel is fukarkodnak.

Már pedig miként a főigazgató ur hivatkozott jelentésében mondja, az eszme realizálása körülbelül 50 ezer koronába kerülne.

A mi megyénkben az ipari gépöntő-gépi, Szolnok város határozattal az első közl. valóság; hanem érdekes jelenség az, hogy iparos tanoncai ugy szólván helybeli gyermekekből kerülnek ki, melynek egy részéről az az oka, hogy az Alföld termézeténél fogva inkább az őstermelésnél köti le az erőket, a másik pedig a városi nehéz megélhetés, a drága élelmezés, mely nem teheti gazdaságossá a mesterre a tanonctartást s legfeljebb csak bejáró tanoncokat tartanak. Sok helyen épen ez utóbbi ok megszüntetését célozzák a tanonc otthonok felállításával s így a tanonc hiány orvoslását. Már néhány helyütt létesült tanonc otthon, állam, község, sőt felekezeti is állított ilyen.

Sajnos, hogy kevés helyen s a hol hamarosan ilyenre kilátás nem is lehet, föltétlenül megvalósítandónak vélem egy ifjúsági egyesület létrehozását, a mely igazán csak a tantestülettől függ. Hogy kezdetben még ez is nehézséggel jár — elismerem s ha azt akarjuk, hogy ezen ifjúsági egyesület állandó, életerős, a tanulóknak hasznos legyen, a tanulóknak csaknem egyenkint való megnyerése kell.

Mert lássuk csak a léküzdendő akadályokat.

Mindenek előtt fölmerül az a kérdés, kívánhatjuk-e jogosan az inastól, hogy mikor egész héten kimerítő munkában van, sőt még fél vasárnap is, akkor a másik fél napi szabadidejéből 2—3 órát még zárt levegőn, teremben töltsön, ha mindjárt szórakozással, sőt rá nézve hasznos szórakozással is.

Más részről ismert dolog, hogy a mester, ki egész héten dolgozik, vasár- és ünnepnapi d. u. vagy vendéglátóba megy, mikor az inasra marad a ház és gyerekek, vagy vendéget lát, mikor az inas szalad szivarért, borért. Ha ezek le nem kötik a gyereket, elmegy az egy héten egyszer haza szüleihez. Nem tennék-e ezen okok néptelenné az ifjúsági egyesületet?

Mint minden ifjúsági egyesületnek, ennek is lényeges kiegészítője, a hasznos önművelés egyik legfontosabb tényezője a könyvtár. De megengedik-e az inasnak az otthoni könyvolvasgatást?

De még így is igen szép működést fejthet ki ily egyesület ismeretterjesztő előadásokkal, urániai vetítésekkel, költemények, műkedvelői előadások betanításával, énekkar, tőrncsapat alakításával.

Mindezekhez ha bármily csekély mennyiségben is, de pénz kell, a mit a tanulóktól kívánni semmiesetre sem lehet. Ez a községre, iparosokra és a társadalomra hárul. Ha ezen tényezők vállalják a reakció háramló arányilag igen csekély terhet, akkor a tanító hozzáfoghat nemes munkájához, mely annál elismerésre méltóbb, mert annyi akadályllyal kell megküzdenie.

—h.

H I R E K.

Kérelem. Lapunk hivatalos lap lévén, arra kérjük kartársainkat, hogy a helyi hatóságok figyelmét erre felhívni, hogy mint azok érdekeit is szolgáló eszközt más hatóságok példájára igénybe venni s támogatásban részesíteni sziveskedjenek.

Kinevezések. Mint jól értesült forrásból tudjuk a miniszter Medgyessy Margit szolnoki lakos okl. polg. iskolai tanítónőt a temesvári áll. felsőbb leányiskolához internátusi nevelővé kinevezte. — **Nimsevic Erzsébet** szintén szolnoki lakos okl. polg. isk. tanítónőt pedig a pancsovai áll. polg. leányiskolához megbízta a vallás- és közoktatásügyi miniszter. — Gratulálunk.

Választás. A törökszentmiklósi közs. polg. fiúiskolánál megüresedett, illetve újonnan szervezett egy rendes és egy segédtanári állásra 27-én ejtette meg a választást a községi iskolaszék. Rendes tanárrá meghívás útján egyhangulag Rubinstein Albert ottani lakos okleveles középiskolai tanárt, — segédtanárrá pedig Szabó Pál okl. polg. iskolai tanárt választották meg. Üdvözljük az új kartársakat.

Egy igazgató-tanító ünneplése. Jászapátiiban a nyár folyamán több évtizedes működés után nyugugalomba vonult a róm. kath. iskolák érdemes igazgatója, Szlávik József. Ez alkalomból f. hó 27-én a község előljárósága, a tanítótestület, volt tanítványai ünnepléssel mutatták ki elismerésüket, s hálájukat a mindig lelkiismeretes tisztviselő, kartárs és mester iránt. Együtt volt ez alkalommal Jászapáti intelligens közönsége, s a derék igazgató érdemeit méltatva egy szíves lélekkel ünnepelte a tanügy egyik kiváló harcosát, ki hosszú munkásságával egy egész emberöltő alatt eredménnyel fáradozott embertársai jólétének emelésén.

A szajoli róm. kath. iskolánál újonnan szervezett 2 tanítói állás fizetésének kiegyen-

lítésére 1910. január 1-től kezdődőleg 900 900 koronát engedélyezett a vallás- és közoktatásügyi Minister.

Népiskolai zászlóaljok. A törökszentmiklós-pusztabartai községi és a szelevényi áll. iskola tanítói Hoffman Gy. és Tóth József tornatanfolyamot is végzett tanítói a népiskolai zászlóalj megszervezésén fáradoznak. Szép tervük megvalósításában erőt és kitartást kívánunk!

A népiskolai zászlóalj megszervezésében a tanító olyan nevelő hatású eszköz, mely a fegyelmelés, a rendszoktatás mellett a testi egészség fejlesztésében megbecsülhetlen a gyermek jövő életére. Talán ha sikerül mihamarabb más megyék iskoláinak mintájára mindenütt megszervezni a zászlóaljakat, elérketjük a hadügyi vezetőségnek a katonai szolgálati idő leszállítását és a katonai terhek csökkentését. S ez rajtunk tanítókon áll. A szervezésre készséggel ad felvilágosítást a kecskeméti népiskolai zászlóalj vezetősége, vagy a szerkesztőség.

Gondolkodjunk csak rajta.

Canulmányi kirándulás. A szolnoki polg. fiuisk. mintegy 80 növendéke okt. 4-én tanulmányi kirándulást tesz. Délelőtt megtekintik a jászberényi muzeumot, délután pedig átmennek Hatvanba, az ottani cukorgyárat megnézni. Ugyancsak most van előkészítésben nov. elejére a szolnoki áll. iparostanónc isk. tanulmányi kirándulása Salgótarjánba, hol megtekintésre kerülnek a vasgyár, bánya és palackgyár. Részvételi díj a hatvani kiránduláson 3 k. 50 fill. a salgótarjánin 6 k.

Áthelyezés. Biró Géza szelevényi belterületi, Tóth József és Klein Ferencz külterületi áll. iskolai tanítók kölcsönösen áthelyeztettek.

Kinevezés. Lázár Mária tiszaföldvári tanítónő a szolnoki áll. iskolához kineveztetett.

Általános vármegyei tanítótestületi gyűlésünk f. é. november hó 5-én főg. megtartatni Szolnokon. A tárgysorozatot a napokban fogja közreadni az Elnökség.

Helyreigazítás. Lapunk 2-ik számában téves információ alapján azt jeleztük, hogy a karczagi polg. leányiskolában 106 növendék iratkozott be rendes tanulólul.

Az igazgatóságtól most vett értesülésünk szerint a beiratkozott növendékek száma 88.

A kormány lemondása folytán a miniszterek és politikai államtitkárok egyelőre nem tartanak kihallgatást.

A közigazgatási bizottság legközelebbi ülése október 13-án lesz. Ezt azért közöljük jó előre, s fogjuk közölni esetről-esetre, hogy a kinek a bizottsági ülés útján elintézendő ügye van, kérvénye, vagy más egyéb iratai benyújtásában ideje korán eljárasson.

Halálozás. Futó József turkevei ref. néptanító, az egyháztanács aljegyzője f. n. 28-án este 8 órakor rövid szenvedés után meghalt. 20 évi szolgálata alatt mintája volt a csendesen, de eredménynyel munkálkodó, buzgó tanítónak. — Áldás emlékére.

Ifjusági zászlóalj a polgári fiuiskolában. A nap nap után egyre szaporodó ifjusági katonai csapatok száma ismét gyarapodott egygyel. Grünwald L. László a szolnoki polgári fiuiskola tanára tervezett egy csapatot, melynek mintegy 60 növendéke fegyverrel és egyenruhával teljesen felszerelve, mely a közeli napokban megkezdik gyakorlatozásait. E sorok írójának volt alkalmá látni a kiskunmajsai kisdíákok csapatjának működését, mikr a kiskunfélegyházi honvédehelyőrség tisztjei előtt mutatták be a kis hadfiak tudományukat. Egyik másik nézőnek könnyek szöktek szemébe az örömtől. A látottak valósággal elragadták a jelenzoltak figyelmét s a tiszték melegen gratuláltak a kis csapat vezetőjének. Pest vármegyében különben is annyi már az ily ifjusági csapat száma, hogy a vármegye a ministerium jóváhagyásával külön zászlóalj-felügyelői állást szervezett. A felügyelő kötelessége leendő, a kiképzésekre gondosan felügyelni, azokat helyesen irányítani s amennyiben valahol hiányokat lát, azokon javítani. Midőn Grünwald Lászlónak ezen legújabb vállalkozásához a legnagyobb sikert kívánjuk óhajtanónak tartjuk, hogy a megyénkbeli városok elemi és középiskoláinak minél többjében szerveztessenek ily csapatok, mert ha ily módon már ifjú korban az iskola falai között válnak növendékeink katonákká, ugy a közeljövőben már oly ifjakat adhatunk a hadseregnek, akik nem ördögöt látnak majd a katonai szolgálathoz, hanem egy szent magasztos kötelességet. S ha van lelkesedés, van erő is megmenteni a hazát — ha eljön az idő.

IRODALOM.

Betegségben.

*Nagy betegségben, lázas álmaimban,
Gyakran elképzeltem, sokszor elgondoltam:
„De jó vilna szépen, nesztelen élmulni.
Tovább nem szenvedni, csendesen meghalni.“*

*S ekkor megjelent egy hófehér-tünnemény,
Bájos angyalarcu tulvillági lény.
Lágyan simogatta lázban égő arczom,
S hozzám imigy szóltott édes, csengő hangon:*

*„Az Isten irgalmas, te meg fogsz gyógyulni,
Neked még élni kell, nem szabad meghalni.
Meg fog vigasztalni, vége lesz a bajnak,
Neked még élned kell — gyermekeid varnak!”*

*Mi lenne belőlök árván, elhagyottan?
Pihenni sem tudnál a földben nyugodtan.
Lelki szemmel látnád: sirnak, keseregnek,
Bánatos jajszóval téged emlegetnek.*

*Üzd el ezt a fájó, vétkes gondolatod,
Az Isten irgalma, jósága vigaszdod.
S legyen a fájdalom, fájdalom bármily nagy,
Jusson az eszedbe, hogy: édes anya vagy!*

*A látomány eltűnt... és én felébredtem.
Kis leányom állott könnyezve mellettem...
Szeretettel nézett s aggódva szólt hozzám:
„Hogy érzi már magát édes jó anyuskám?”*

*„Jobban vagyok lelkem, lassan meggyógyulok,
Ne félj édes lányom, most már meg nem halok!
A szenvedésektől, a bajtól nem félek,
— Édes gyermekeim csak értetek élek.“*

*S azóta bármi ér, kétségbe nem esem,
A jó Isten megvéd, megerősít engem.
Fülemben cseng folyton, bánatom bármily nagy,
„Neked még élned kell, hisz' édes anya vagy.“*

Gy.—né.

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

2819—1909. tfsz.

Valamennyi tanító urnak, tanítónőnek.

A madárvédelmet és általában az állatvédelmet a népoktatási intézetek beléletébe, nevelő, oktató és szoktató hivatáskörébe utalja ugy a paedagógiai tudomány, mint számos kormányi rendelkezés. Így a 91150-1900. sz. rendelet, mely felhívja az elemi iskolai tanítókat arra, hogy az állatvédelmi eszmének a népiskolában való terjesztésére minden alkalmat ragadjanak meg; 9222—1904. sz. rendelet, mely a Gyermeknaptár terjesztését a tanfelügyelőségek figyelmébe ajánlja; 26120—1906. sz. rendelet, mellyel az orsz. Állatvédő Egyesület kérelmére a „Madarak és Fák napja“ az ország összes népiskoláiban rendszeresített; az 1908. évi 27171. sz. rendelet, mely a belügyi miniszterrel egyetértőleg az Országos Állatvédő Egyesület által megindított Országos Ifjusági

Madárvédő Liga szervezetét hivatalosan elismeri és annak terjesztésére a tanítókat felhívja.

Az állatvédelmet szolgálja az országos állatvédő egyesületnek „Gyermeknaptára“ is, melynek 10 fillér csekély árban terjesztését az előző évekhez képest újlag melegen ajánlom annál is inkább, mert minden eladott példány után 2 fillér az „Eötvös alap“-ot illeti meg s ekként a vállalat jótékony célt is támogat.

A „Gyermeknaptár“ terjesztését és a Madárvédő Liga helyi csoportjának megalakítását melegen ajánlom.

Szolnok, 1909. szept. 25.

Eötvös K. Lajos
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnokmegye kir. tanfelügyelője.

2831—1909. tfsz.

Az el. isk. tek. igazgatóságoknak.

Felhívom az el. isk. igazgatóságokat, hogy a jelen tanévi benépesedési kimutatást legpontosabban kiállítva hozzám október hó 10-ig terjessze be.

Ha a beiratkozás eredménye az iskola továbbfejlesztését indokolja és teszi szükségessé, erről hozzám egyidejűleg külön jelentést tegyen.

Tekintettel azon körülményre, hogy az összesített kimutatást hivatalomnak okt. hó 15-ig elkészíteni és a ministeriumhoz felterjesznie kell, a határidő pontos betartását és a kimutatásnak a legnagyobb gonddal összeállítását ismételtlen hangsúlyozom.

Végül figyelmeztetem az igazgatóságokat, hogy az iskola kellő benépesítésére és arra, hogy a létszám az egyes osztályok között arányosan oszoljék meg, különösen pedig hogy a felsőbb osztályok és az ismétlő tanfolyam is kellő népességűek legyenek, kiváló gondot fordítson, mert a kellő népesség hiánya (egy tanítóra 50—60 növendék) a felesleges tanerők elhelyezését, a felsőbb osztályok és az ismétlő tanfolyam néptelensége pedig fegyelmi felelősséget vonna maga után. Szolnok, 1909. szeptember hó 27.

Eötvös K. Lajos
kir. tanfelügyelő.

Szerkesztői üzenetek.

Gy. L.-né. Egyrészt a küldött dolgoknak már számunkban hozzuk, a többit később. Hálás köszönet! T. J. Szelevény. Kissé későn érkezett. Majd a jövő számra marad. M.-né N. J. Szolnok. Szép cikket köszönjük. Jón. Szabó J. Jásztelek. Köszönjük.

mielőbb közre adjuk. Amit ígértél, paedagógiai tárgyú dolgozataidat — ha általánosak is, nagyon köszönjük. Mint láthatod nemcsak speciáliter helyi érdekű témákkal foglalkozunk. Üdvözlét. *Czakó Gy.* Cikkedet várjuk.

Tudakozó.

Vidéki előfizetőink, tantestület vagy iskolai hatóság e rovatban kap választ azon kérdésekre, melyekkel a szerkesztőséghez fordul, vagy megbízásáról melyben készséggel járunk el teljesen ingyen, csupán 20 fillér postajegy mellékelendő, mely jövedelem a Szolnokon létesítendő „Tanítók Háza” javára kezeltek.

Kérelem!

A kik a lapra előfizetni szíveskednek, kérjük a díjat mielőbb hozzánk juttatni, hogy aztán a lapot rendszeresen expedíálhassuk. Jövő csütörtökig már tudnunk kell, hogy ki részére indítsuk meg, hogy a kiadó kellő mennyiségben állítsa elő a lapot.

Szerkesztésért felölös CSIKÓS JÓZSEF.

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK

RÓTH DEZSŐ
könyv és papirkereskedésében
SZOLNOKON.

Iskolai nyomatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedőtől
Szolnokon, beszerezni
vagy mielőtt másnál
megrendelné tőle
© ajánlatot kérni. ©

Nyomatott a kiadó RÓTH DEZSŐ könyvnyomdájában Szolnokon.

Pedálos czimbalom megvételre kerestetik.

Pedagógiumi jegyzetek

nyelvtudományi csoportból I.
évfolyamra eladók.

Czim: a Szerk esz cségrei.

PÁLYÁZAT.

Jásztelek. (Jászberény mellett.) Rendes tanítói állásra október 15-ig pályázat hirdetik. Kötelessége: I., II. fiuosztályt, minden második évben az ismétlő fiuosztályt is tanítani, a felsőbb osztályu és ismétlő fiukat a fatenyésztésben gyakorlatilag oktatni, növénydékeivel az isteni tiszteleteken jelen lenni. Javadalma: a községtől 800 korona, lakás díj 200 korona, kert átalány 20 korona és 200 korona államsegély. Róm. kath. oklevelles tanítók pályázhatnak. Az állás november elsején elfoglalandó. Kérvények, oklevél, keresztlevél, szabad, vagy nős állapotot igazoló és működési bizonyítványok eredetiben, vagy teljes hitelességű másolatban a jásztelki iskolaszékhez intézendők.

Legolcsóbb és legalkalmasabb tankönyv a III. osztály földrajzitanításánál *Csima Kálmán „Földrajzi gyakorló és olvasókönyve”* mely a megyében használatos földrajzi könyvek között egyedül van *tanönyvi használatra ministerileg engedélyezve.* Ára 24 fillér. Kapható szerzőnél *Pusztakengyelen* és RÓTH DEZSŐ könyvkereskedőnél
SZOLNOKON.

JÁSZRAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Zantfelügyelőség hivatalos lapja.

Előfizetés: { 1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztik: CSIKÓS JÓZSEF TÓTH ISTVÁN	Előfizetések, kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők
Megjelenik hetenként szombaton.		

A vármegyei tanítóegyesület alapszabályairól.

Nem tudom igaz-e, de úgy vagyok értesülve, hogy egyesületünk választmánya az alapszabályok módosítását őszi közgyűlésünk napirendjére tűzi. Ha igaz, őszinte örömmel járulok hozzá, mert valóban elsőrendű érdeke az egyesületnek, hogy elavult alapszabályai módosítottassanak. Ha nem igaz, nekünk kell azt a közgyűlés napirendjére tüzetni. Hogy alapszabályaink mennyire nem felelnek meg a követelményeknek, sokan tudjuk és érezzük. Valakinek azonban fel kell vetnie az eszmét s ime a tek. Szerkesztő ur engedelmével vállalkozom rá. Jogcímet ad hozzá az, hogy éveken át voltam egy nagy megyei tanítótestület elnöke s így nemcsak figyelemmel kísérhettem egy egyesület helyes és célirányos vezetését, hanem módomban volt annak népszerű vezetésében befolyásomat érvényesíteni.

Nem akarok hosszasan foglalkozni a kérdéssel, azért egyenesen a dologra térek, rámutatván elsősorban alapszabályaink hiányaira.

1. A 3 §. e) pontja szerint a középiskolai tanárok és lelkészek csak pártoló tagok lehetnek. Minden tanító előtt végcélként lebeg az, hogy minél szorosabb kapcsolat létesüljön a különböző fokú iskolák között, mire való volna itt a szétválasztás? Oda módosítandó alapszabályunk, hogy az egyesületnek rendes tagjai lehetnek a kö-

zépiskolai tanárok és lelkészek is, valamint a nyugdíjat élvező összes tanügyi munkások, természetesen saját kívánságukra.

2. A 4 §. b) pontjában feleslegesnek tartom a tagsági díj meghatározott összegét alapszabályba foglalni, mert ezen esetben a tagsági díj emelkedése vagy csökkenése csak alapszabály módosítással eszközölhető. Elégnek tartok annyit, hogy a tagsági díjat a közgyűlés időről-időre állapítja meg.

3. Az alapszabályok módosítását égető szükségé teszi a 4 §. c) pontja. Kimutatás szerint 1905-ben a tagok száma 254 volt, tehát temetkezési segély címén 254 K fizettetnék be. Tekintetbe véve azt, hogy 4 év alatt a tagok száma valószínűleg megközelíti a 300-at, micsoda szűkkeblőség volna az egyesület részéről, ha ebből a befolyó összegből „legfeljebb” 80 K volna fordítható a család segélyezésére? Ez a pont első sorban is külön § alá volna veendő, teljesen külön tisztikarral, pénztárkezeléssel és szabályzattal. Segély címén pedig a befolyó összegnek legalább 80 %-a volna utalványozandó, a többi kezelési költségre fordítandó s csak az ezután fennmaradó összeg volna az Otthon alapja javára fordítható. Amilyen természetes dolog, hogy ezek a koronák, mint kölcsön biztosítás a megjelölt célra fordítottassanak, épen olyan természetes az is, hogy aki ezen emberi kötelezettségnek eleget nem tesz, az annak előnyeiből kizárandó. Erről is csak a legszükségesebb pontok foglalnának helyet az alapszabályokban,

a többről a választmány által készített házszabályok gondoskodnak.

Ugyancsak tarthatatlan az alapszabályok összevont 5—6 §-a, mely a tisztikar és a központi választmány fölül intézkedik. Ez a § teljesen átdolgozandó. — Először is ki látott egy egyetlen mondatból álló szakasznak kettős §-t adni? De ez nem lényeges. Lényeges az, hogy a § előir 9 tagból álló tisztviselői kart és csak 5, azaz öt választmányi tagot! Hát ez olyan lehetetlen, amit megokolni nem kell. Választmányi tagnak legalább annyinak kell lennie, amennyi a tisztviselő, mert az ellenőrzés csak így nyugodhatik egészséges alapon. Kevés tag mellett sem lehet sok választmányi tagot választani, de 1900-ban az alapszabályok módosításakor az egyesületnek már 180 tagja volt s így legalább 10 választmányi tagot kellett volna alapszabályba foglalni. Ilyen alapszabályok mellett, sőt a lefolyt választások tanúsága szerint a vidék csaknem teljesen ki van zárva az egyesület vezetőségéből. Egy alelnök és egy választmányi tag volt vidéki, a többi mind helybeli. Ezt annál egészségtelebber állapotnak tartom, mert a választmány jelenleg is úgy van összealkotva, hogy míg valamely testületnek minden tagja benne van a választmányban, addig más testületekből egyetlen egy sincs. Már pedig nehéz elhinni, hogy egy testületnek minden tagja méltó, másé — egy sem. A tagok számának megfelelőleg a választmányi tagok számát legalább 15-re kell felemelni, kik közül 12 vidéki s csak 3 lehet helybell; de ha a tisztviselők nagy része — elég helytelenül! — helybeliek közül választatnék, még az is sok lenne. Nem kell féltetni a választmányi ülések határozatképességét, bejön a vidék szívesen, csak tudja „miért” jön. Tapasztaltam!

A tisztviselői kar pedig ki volna egészségtelebber egy ellenőrrel.

Amint a temetkezési járuléknál hangsúlyoztam, hogy a hátralékos tag

nem tarthat igényt a segélyezésre, itt is hangsúlyozom, hogy az az egyesületi tag, aki tagságdíját rendszeren nem fizeti, aki ezen legelemibb kötelezettségének sem tesz eleget, nem méltó a tisztségre. Azt meg épen összeférhetetlennek tartom, hogy az egyesület tisztviselője az egyesületnek bármilyen címen adósa legyen. Hogy miért? Azt hiszem, ez annyira kézenfekvő igazság, hogy bizonyításra nem szorul.

5. A 15. §-nak több árnya van, de ezek közül csak kettőt emelek ki. Az egyik a pénztárvizsgáló bizottság megválasztása. Ez benne van, mégis hiánynak veszem, mert a pénztárvizsgáló bizottságnak esetről-esetre való kiküldését tartom helyesnek, nem pedig állandó bizottságét. A pénztár megvizsgálása első sorban elnöki kötelesség, amit időközönként gyakorol. Szoroson vett pénztárvizsgálatot a választmány nem ejthet meg, csak megvizsgáltathatja. Erre pedig sokkal helyesebb eljárásnak tekintem, ha az elnök választmányi ülés előtt felkér oly egyesületi tagokat, akik a választmánynak nem tagjai. Ily módon a választmány nem vizsgálja, hanem vizsgálattja a pénztárt. Az évi számadások megvizsgálására a közgyűlés küldjön ki 3 tagu bizottságot, de azok egyike sem lehet választmányi tag. Mert lehetetlennek tartom az eddigi gyakorlatot, hogy a választmány által összeállított költségvetést és számadást megint csak választmányi tagokból összeállított számvizsgáló bizottság vizsgálja felül. Ezt az ildomosság is így parancsolja!

A másik hiánya a §-nak, hogy a rendkívüli közgyűlések tárgyában nem intézkedik. Erre pedig feltétlenül szükség van.

6. A 21. § inkább jelentésszerű s így alapszabályban annak helye nincsen. Ez teljesen átdolgozandó.

Ime, ezekben foglaltam össze nézetemet alapszabályaink fölül. Aki nem ért velem egyet, ajánljon helyettük jobbkat. Ez meggyőződés, de a

jobbért szívesen engedek belőle. Hogy azonban a nagy munkát megkönnyítem, a tek. Szerkesztő-ur engedelmével egy alapszabálytervezetet fogok közölni e becses lap hasábjain, amit azután teljes mértékben bírálat tárgyává lehet tenni.

Tehát: a vizontlátásig!

Kl.

Továbbképző tanfolyamainkról.

(Folytatás.)

Egyes tantárgyakra való észrevételek:

a) A socialpaedagogia.

A socialpaedagogia, mely e tanfolyamnak valódi jellegét képezte s kell, hogy a jövőben is képezze, nem korlátozható csokely 10 órára. A lélektan felelevenítését, illetve annak a socialpaedagogiával való összekapcsolását helyesnek tartom. Kívánatos lenne, hogy a jövőben ilyen tanfolyamon a socialpaedagogia legalább is 20 órával legyen képviselve, hogy olyan eredményt érhesse, el mely ugy a hallgatók, valamint a társadalmi kívánalmaknak és a közokt. kormány intencióinak is megfelelőjen.

b) A magyar nyelv tanítása idegen ajku népiskolában.

Szerény véleményem szerint „a magyar nyelv tanítása idegen ajku népiskolában” nem illeszthető célszerűen a továbbképző tanfolyam keretébe.

Ezen tárgy olyan fontos, hogy erre külön tanfolyamok tartása volna feltétlenül szükséges. Az ilyen tanfolyamokra nemcsak a magyarnyelv tanítását megtanulni akaró tanítók veendő fel, hanem a nemzetiségi vidékeken működő és pedig a magyar nyelvet kiváló eredménnyel tanító tanerők behívandók, kik gyakorlati tanítások alakjában tanításuk fogásait és ügyességeit bemutathatják. Az idegenajku népiskolában a magyarnyelv tanításánál alkalmazandó ugynevezett direkt módszer csak gyakorlati tanítások alakjában mutatható be.

A továbbképző tanfolyamokon a magyarnyelv tanítása néhány órában képviselve legyen és pedig ismertesse meg a modern nyelvtanítást, az idősebb tanítók az új tanterv intencióit nem érzik át teljesen és még mindig meddő szabályok és rossz definiók tanításából képzelik a helyes nyelvtanítást.

A mennyiségtan és természetrajzi tárgyak.

A mennyiségtan, amely a népiskola 2-ik legfontosabb tárgya, a továbbképző tanfolyamokon nincs képviselve kellő órászámmal. A számtan és mértan, mely ugyan sarktételeken alapszik, még is haladó tudomány, a socialis áramlat e tárgyakra is rányomta a maga jellegzetes bélyegét, tehát azok tanításánál ezen tekintetek is figyelembe veendőek. Különösen fontosnak tartjuk, hogy ezen áramlatnak megfelelő példatár állíttassék össze, amelyre az ilyen tanfolyamok kiválóan alkalmasak.

Ugyanezek a nézeteim a természettudományok tanításánál, itt mellőzni kell a „tudós” meghatározásokat és csupán csak az emberiségre hasznos vagy káros dolgok megismeretetésére szozitkozók első sorban és csak másodsorban a rendszerek ismertetésére.

A művészeti tárgyak.

A rajz, kézügyesség, ének a tanfolyam órászámainak 50% emésztették fel, anélkül azonban, hogy azon célt, amelyre hivatvák, elérték volna. A művészeti tárgyakra feltétlenül külön tanfolyam rendeztessék, ha a kitűzött célt elakarjuk érni, kivételt képezne az ének, amelyet minden tanfolyamhoz hozzá kellene csatolni s ennél főkintettel kellene lenni arra, hogy a hallgatók ifjusági dalárdák begyakorlására, illetve azok vezetésére taníttatnának. A rajz és kézügyességre fordított órák tömörítésre helytelennek bizonyult a továbbképző tanfolyamokon, mivel a hallgatók a közismereti tárgyak hallgatása által kimerülve, a művészi tárgyak anyaghalmozását fel nem dolgozhatták, csupán a tanítás menetét volt alkalmunk elsajátítani, erre pedig kevesebb órászám is elegendő lett volna.

Ugyanez a véleményem a kézügyességről is, a továbbképző tanfolyamokon néhány órában előadva, a cél el nem érhető, külön tanfolyamon elsajátítva, a népiskolában óriási nevelő hatást érhetünk el vele. Helyesnek tartanám, ha a kézügyességre meghatározott órában, természettani eszközök előállítását tanulnák meg a hallgatók, amint ezt a losonci tanfolyamon néhány kísérletben be is mutatták.

Összegezés.

Szerény véleményem szerint a továbbképző tanfolyamok tárgyait a socialpaedagogia és a reáltárgyak képeznek, kiegészítve énektanítással, továbbá a gazdasági socialis kérdések tanításával, valamint szakszerű előadás az alkoholizmusról és általában a közegészségről.

A magyar nyelvnek idegen ajku népiskolában való tanítása nemzetfenntartó fon-

tösszágánál fogva, külön tanfolyamban oldatnék meg, de a sociálpædagógia ének, gazdasági dolgok és alkoholismus ide is hozzászólhatnánk.

A művészeti tárgyak eó ipsó külön tanfolyamokat igényelnek és pedig kizárólagosan ezen tárgyak ölelendők fel, amelyekhez semmi függelék nem csatolandó.

Végül legyen szabad még egy körülményt felemlítenem. Az állam bőkezűséggel gondoskodik arról, hogy a tanfolyamok kelő ellátásban részesüljenek, gondoskodik arról, hogy a hallgatók hasznos és kellemes kirándulások által szívüket, lelküket gyönyörködtessék, arról is gondoskodhatnék, hogy a tanfolyamok halgatói, a tanfolyam tartama alatt socialis irányu kézikönyveket és folyóiratokat olvashassanak és pedig olyan könyveket és folyóiratokat, amelyek általános irodalmi értékkel bírnak, hogy ezek olvasása által a socialis haladásról kellő és igaz fogalmakat szerezhessenek, mert hiszen a legtöbb tanítónak nem lehet alkalmá, hogy ilyen irodalmi értékű könyveket olvashasson, holott pedig neki, ki a néppel sokat és közvetlenül érintkezik, nagyon is szüksége volna a tiszta helyes socialis fogalmakra.

Ezek voltak nagyjában felterjesztésünk nevezetesebb pontjai, szükségesnek tartottam ezeket közzétenni, illetve éltem a tek. Szerkesztő ur szivességével és előzékenységével, ki ezen cikkem közlésére b. lapjában helyet engedett.

Törökszentmiklóson, 1909. szept. hó.

Kovács Ignác.

Néhányszó a népiskolai zászlóalj szervezéséről.

E lap 2. számában Hoffmann Mártonnal írt cikkünkben a szünidei tornatanfolyamok szervezésének szükségességét fejtegettük általános vonásokban.

Többek közt említettük s szerintem legnyomatékosabb bizonyítéka e tanfolyam felállítására időszertiségének, a tornatanítás és a most ugyan még vajudó állapotban lévő, — de fontosságát felismerve gondolom rövidesen általánossá váló zászlóalj szervezés közti összefüggés.

Mielőtt erről az összefüggésről beszélnek, egy pár szót a zászlóalj szervezés fontosságáról akarok mondani.

Ha valaki tanulmányozta ezt az igazán még csirájában lévő zászlóalj szervezési mozgalmat, bizonyára méltányolta is, mert csak akkor tudjuk felfogni annak fontosságát, ha szervezésévl az iskolába beplántált

katonás nevelés sokoldalú hasznosságát tapasztaltuk.

A katonás neveléssel járó folytonos fegyelmelés s a teljes komolysággal végrehalt katonai rendtartás igen nagy hatással van a fogékony gyermeki lélek fejlődésére.

Megtanulja önmagát fegyelmelni, rendre szoktatni, önbizalma fejlődik, ami a jelleme kialakulására döntő befolyással van. A különféle testedző gyakorlatok és tornaszerek folytonos alkalmazásával erős, bátor ügyes, ebből kifolyólag munkabíró, szükség esetén hazáját védni tudó nemzedék nevelődik.

Azonban a gyakorlati életben az ilyen nevelésnek igen szok egyéb hasznát is látjuk. Pl. a katonasághoz már félig kiképezve megy az az egyén, mi által elejét vesszük a különféle durva katonai bánásmódnak, vagy mint tüzőltő is sokkal jobban tud exisztálni.

De bent az iskolában a fegyelmelésre van igen nagy hatással ez a nevelési mód, annyira, hogy ezért az egy jó tulajdonságáért is meg kellene honosítani minden iskolában.

Tehát a zászlóalj szervezése nyomán keletkező katonás nevelés hasznát láttuk, nézzük most miféle összefüggés van a zászlóalj szervezés és a tornatanítás között.

Azt mindnyájan tudjuk, hogy ha valamit megakarunk ismertetni a gyermekkel, mindenek előtt ahhoz az ismerethez szükséges alapot kell, hogy megszereztessük, vele. Ha tehát az iskolában e katonás nevelést akarjuk meghonosítani, ugy előbb az ehhez szükséges előismeretet kell megszereztetnünk a gyermekekkel. Ez az előismeret nem egyéb, mint a minden oldalú tornatanítás.

Különbén is szerény véleményem szerint a tulajdonképeni katonás nevelés csak ott kezdődik, midőn a fegyverrel bánásmódra, céllovésre oktatjuk a gyermekeket.

Az addigi népiskolai katonás nevelés nem egyéb, mint az eddig hetenkint 1—2 óra keretében mozgó tornatanításnak az egész tanítási időre való kiterjesztése. Különbén is a tornatanítás sem egyéb paedagógiai alapon való katonás nevelésnél.

Ebből tehát láthatjuk, hogy ha valaki zászlóaljat akar szervezni, mindenek előtt helyesen kell tudni tanítani a tornát. Ez az egyik fő kelléke a zászlóalj szervezésének, a másik kelléke — ez a tulajdonképeni veleje az egész dolognak, hogy pontosan ismerjük azt a módot, melynek alapján a szervezést végezni lehet.

Az első kelléket a tornatanfolyamok szervezésével szerezzük meg. (A tornatanfolyamok felállításának módjáról később írok) a másodikat a most fennálló népiskolai zászlóalj beható tanulmányozásával.

Mindnyájan ismerjük megyénk tanügyi

állapotait s büszkén mondhatjuk, hogy egyes tanügyi dologban kezdeményező volt vármegyénk. Pl. a gazdasági alapon szervezett fanyai népiskolák stb. Viszont azt is tudjuk, hogy annyi fiatal — a népoktatás tovább fejlesztéséért lelkesülő tanerő, talan egy vármegyében sincs, mint a miénkben.

Ezeket a körülményeket ismerve, bátorodom felszólítani kedves kartársaimat, hogy törekedjünk arra, hogy megyénk ezen a téren se maradjon a többiek mögött. Próbáljuk meg vállalva általánossá tenni megyénk iskoláiban a katonás nevelést.

Hogy ezt megtehesünk, hozzáunk egy csekélyke áldozatot. Rendezzünk egy ilyen irányu tanulmánykirándulást.

Közelünkben van Kecskemét, ahol mint a zászlóalj van. Nem kerülne sokba a kirándulás — hisz ott bizonyára szives fogadtatásra találunk — és nagy haszonnal járna.

Erről a dologról beszéltem lapunk szerkesztőjével, ki már régebb idő óta foglalkozik a népiskolai zászlóalj szervezése eszméjével s kijelentette, hogy készséggel vállalkozik egy ilyen tanulmányi kirándulás szervezésére és vezetésére.

Nem volna tehát hátra egyéb s nagyon bizok abban, hogy vizshangra talál t. kartárs uraknál ezen felhívásom — hogy minél nagyobb számmal jelentkezünk ezen kiránduláson való részvételre, hogy az ott szerzett tapasztalatok alapján megyénkbe is átültsük ezt a népnevelésre megmérhetetlen haszonnal járó, üdvös nevelői eszközt.

Ha kellő számu jelentkező lesz, ugy rövidesen megállapítjuk a kirándulás programját és idejét, hogy minél előbb megtehesük azt.

Azért akarnám, hogy minél hamarabb szervezzük ezt a tanulmányutat, hogy legyen időnk még ez év folyamán meghányi — vetni a tanulmányozás nyomán szerzett tapasztalatokat, eszméket s azokat teljesen megérlelve a jövő szeptemberben már gyakorlatilag is megvalósíthatassuk.

Szelevény, 1909. szeptember.

Tóth József

áll. tanító, okl. tornatanár.

H I R E K.

Felhívás. Kartársaink közül, akik a gyűjtőívet még be nem szállatták, sziveskedjenek azt most már sürgősen hozzánk juttatni.

Vármegyei tantestületi Elnök.

Október 6-án megyénk összes népiskoláiban megtartották az aradi gyásznap emlékünnepeit. Hanem — tudja Isten! — nem olyan igazi, őszinte ünnepek látszik ma már október 6-ika. Hát ilyen könnyen felejt a magyar? Nem indítja meg a rettenetes nap emléke a szívét? Nem szorul ökölbe a kéz, ha az ész arra a rettenetes gyilkosságra gondol, mellyel nemzetünk nagyjait kipusztította és kipusztítani törekedett a kamarilla? Ne feledjünk, s ne engedjük ezt feledni. Legyen október 6. mindig a hazafiak, a mágyarság igazi gyász napja! tartsuk meg, s ébresszük a kegyelet érzetét a népekben nagy halottaink, vértanúink emléke iránt, kik vérükkel áldoztak szabadságukért. f.

- Tanítóválasztás. Fegyverneken f. hó 4-én tartotta meg az iskolaszék Eötvös Károly Lajos kir. tanfelügyelő elnöklésével a Rédei Vendel lemondásával megüresedett pusztasórményesi községi iskolai tanító állásra a választást.

A beérkezett pályázatokat az iskolaszéki jegyző ismertetvén, elnök előterjesztésére az iskolaszék egyhangulag Török Ernő barstaszári rkath. tanítót választotta meg.

Jászberényben a III. belterületi 6 osztályu iskola részére sikerült a telket megszerezni, s így valószínűleg a jövő évben felépül az olyan égetően szükséges harmadik iskola is. Addig is mint halljuk, az új iskola osztályait bérhelyiségekben fogják megnyitni.

A Jászberény külterületi 8 új állami iskolai tanító 2-án tette le a kir. Tanfelügyelő kezéhez a hivatali esküt, mely után nyomban tantszabályi értekezlet volt, s ennek végzetével nyomban megkezdték iskolai működésüket.

Fizetés kiutalás, államsegélyezés, nyugdíjigény felemlés. Lukács József mezőtúri külterületi áll. tanító részére 103968—909. sz. rendelettel 1100 K. fizetés utalványoztatott.

Koma Géza jászapáti tanító részére 100 korona III. korp. államsegély folyósított.

Szeibel Mária jászalsószentgyörgyi rk. tanítónő nyugdíjigénye helyesbítettett.

Czibakházán f. hó 27-én járásköri papi gyűlés volt, ugyan e napon az állami elemi iskolások „Venisancte“-juk is d. e. 10 órakor volt megtartva. Igen szép lélekemelő ünnep volt ez. A szépen felvirágozott oltár elé lépett tíz órákor Föt. Stéger István 86 éves gyémánt misés plebános és emelkedett hangon intonálta „Venisancte spiritust“, mire a kántor által előre betanított éneket a gyermekek folytatták az egybegyűlt plebánosokkal. A gyermekek tanulmányaikra, a plebánosok gyűlésükre, a tanítótestület pedig

munkásságára kérték a Szt.-lélek segítő malasztját.

A **Czibakházai legényegyesület** 87 tagja közül 26 regruta lett s azon alkalomból, hogy megválnak az egyesülettől, fényesen sikerült bált rendeztek 40 fillér belépti díj mellett, az egyesület javára. Begyűlt 56. K. 80 fill. Kiadás 25 kor., Maradvány 31 K. 80 fill., a mely összegből 9 korona a leányegyesület női kézimunka szakosztályának adatott át, kézimunka anyagok beszerzésére. A szíves felüfizetők fogadják köszönetünket, az egyesület nevében.

Szomorú állapotot is kell kimutatnom, a f. tanévre iskola hiány miatt nem járnak az iskolába a következő tanyákról: I. Sárszögből (Dora Telek major) 84 tanuló. II. Zsigerpusztáról 83 tanuló, III. Egyeshalom körzetéből 109, összesen 276 tanuló. Az itt elősorolt körzetekből Czibakháza község képviselőtestülete 3 tanítói állás szervezése iránt már egy éve elmúlt, megtette a felterjesztést a vallás és közoktatásügyi miniszter urhoz, de eddig semmi értesítés nem jött. Azért a szülők felhívatnak, hogy míg érdemleges intézkedés történik, gyermekeiket iskolába a legközelebbi községbe vigyék.

Mohács István, áll. ig. tanító.

E jelentésszerű közleményből világosan kiténik azon munkásság, melyet Mohács István Czibakházán kifejt minden téren. (Szerk.)

IRODALOM.

Tükör darabok.

A király, meg Duckó.

Nekem és nekiünk mindig Duckó marad a kis buksi, pedig hát már hivatalosan harmadszor iródik be a „Felvételi napló“-ba, mint tanköteles. Nem is volt ez már tulajdonképpen ujság neki, az első alkalommal se, mert mióta kinőtt a kis szoknyájából, mindig édes anyja mellett csetlett-botlott az iskolában.

Az iskolai köteles ünnepélyekről mint vendég nem hiányzott soha sem, így már évek óta sokat hallott a király felkent és sérthetetlen személyéről, királyhüségéről stb.

Legjobban megragadta kicsi lelkét egy olyan ünnepély, ahol a király koronázásáról volt szó, mert néhány nap mulva annak rendje, módja szerint papírból, még pedig aranyosból koronát, keresztet és almát formált és készült a királyt koronázni.

Kiválasztott egy I-ső gimnáziumba já-

ró fiút (a gimnazista szó imponált neki) s meghívta koronázási ünnepélyre.

Végtelen nagy bánattal vette tudomásul, hogy a leendő király szülői halasztást kértek a koronázásra, mert a királyt az „intő“ fenyegette és tanulnia kellett.

Kicsiny szíve ugyan hamar megvigasztalódott és sebtiben megkoronázott egy hasonló koru trónkövetelőt.

Azóta aztán kis barátját következetesen „Felségés Ur“-nak szólítja,

Hogy mennyire foglalkozik ártatlan lelke a király személyével és mennyire jó a szíve, holmi apró megjegyzéseiből lesem el.

Koldus kopogtatott nálunk. Két fillérest teszek a markába és súgva mondom neki: „add ezt kis fiam a bácsinak,“

Könnyes szemmel tér vissza hozzám és szomorúan mondja: „Édes anyukám! Beh jó lehet a királynak, Ő bizonyosan mindig koronát ad a koldusnak.“

Végtelenül boldog, ha hófehér ágyában végig hever az apró patyolat párnákon.

Mikor friss ágyhuzatokat kapott, hirtelen bebújt a párnák közé s így sohajtott fel „Ugy-e a királynak is minden nap tisztába húzzák az ágyneműjét?“

Évekig a kies fekvésű Máramarosmegyei Rahón laktunk, ahol a kis Duckó a rahói mamák dédelgetett kedvence volt. Elhalmozták minden földi jóval, ami t. i. a Duczkó szemében jó.

A gyermekbarát plebános egy alkalommal (akkor még szoknyás fiucska volt a kis királykoronázó) néhány szép narancsot adott neki. Történt azután, hogy néhány nap mulva hivatalos misére mentünk a szép kis falusi templomba. Alig lépünk be, Duckó tele torokkal kiáltja a főoltár lépcsőjén teljes papi ornátusban álló plebános felé: „Pap bácsi! Már itt vagyok, kérem a narancsomat.“

Azt irtam az imént, hogy Duckónak nem volt ujdonság az iskolába járás.. de mégis.

Elöttem ma is, amint az első „Veni Sancte“ ra készült. Lázás sürgés forgás az iskola udvarán.

Aggodalommal és örömmel vegyes gyerekek arca.

Tanítói rendelkezésre mindmégannyi gyermek ünneplő ruhában tanszer nélkül. Egyedül az én kis fiam szorongatta kezében az egy, héttel előbb kapott csinos könyves táskát.

Ragyogó két szemét le nem vette róla.

Leirhatatlan öröm látszik rajta, ha a pajtások figyelme a táska felé irányul. Egyszerre csak a tantestület tagjai sorba rendbe kezdik állítani a gyerekeket.

Többen voltak 300-nál. G. kollegám meglátja a kis Duczkónál a táskát; szelíden mondja:

„Vidd fel Gyuluska. Azt nem visszük el! A templomba nem kell táska.“

Hogy elváltozott az a ragyogó gyerek arc, amint czammogva hozta fel a lépcsőn a kincset, hiszen ő az iskola épületben lakik és máskor nincs alkalma a szép táskával végig járni az utcát...

Kedves Collegám! Beh nagy darab rózsaszínű felhőt szakítottál ketté! De azért áldjon meg az Isten, mert Duckóval mindig nagy szeretettel bántál!

Máskor meg majd más gyerekről írok, ha megengedi a Szerkesztő ur, a „Tükör darabok“ rovatában, mert most is 60 I. osztályos kis lányom van, téma tehát lesz elég! De hiába ez már az én anyai gyöngeségem, hogy először a magamról írok.

Szolnok, 1909. szept

Magyary Gyuláné

Nigrinyi Jólán

áll. tanítónő.

HIVATALOS RÉSZ.

Uj „Értesítő-Könyvecskék“ és „Elbocsátó levelek.“

Alkalmazkodó tudomás és foganatosítás végett közlöm a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak 84551—1909. számú

Körrendeletét

a tek. tanítótestületekkel, tanító urakkal, tanítónőkkel.

Szolnok, 1909. szeptember 30.

Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő.

Kapcsolatban folyó évi április hó 30-án 53000. szám alatt kelt rendelettemmel, az állami népiskolai gondnokságok és az állami elemi népiskolai tanítók számára kibocsátott utasítás 114. §-ában említett állami elemi népiskolai uj Értesítő könyvecskét ezenel kötelező használatra kiadom s a hivatali elődömnnek 32055—901. sz. rendeletével életbeléptetett régi Értesítő könyvecskét használatból kivonom. Ezen értesítő könyvecske szerkesztésénél az a törekvés vezetett, hogy az állami népiskolák tanulóinak tankötelezettségük egész időtartamáról, tehát nemcsak a mindennapi hanem az ismétlő még pedig akár az általános akár a gazdasági ismétlő tanfolyam összes osztályainak szolgálhasson értesítőül és bizonyítvánnyul s hogy még osztályok ismétlése esetén se kell-

jen más könyvecskét kiállítani. Kitérésére és kezelésére nézve a szükséges utasítás magában a könyvecskében foglaltatik, ezért ezuttal csupán még arra óhajtom kir. tanfelügyelő ur figyelmét felhívni, hogy a könyvecske nemcsak azt a célt van hivatva szolgálni, hogy a szülőket gyermekük iskolai magaviseletéről, szorgalmáról és előmeneteléről időszakonként s az iskolai év végén tájékoztassa, hanem az életben lépten nyomon szükséges iskolai és anyakönyvi adatokat is tartalmazván, a tanulóknak felnőtt korában igazolú okmányul is kell szolgálnia arról, hogy tankötelezettségének mennyiben tett eleget.

Ezért szigorú kötelezettségévé teszem a tanítóknak, hogy a könyvecske gondos megőrzését és tisztán tartását úgy a tanulók, mint a szülők előtt különösen is hangsúlyozzák és ellenőrzik, figyelemzetve a szülőket arra is, hogy ha a könyvecske elvész, vagy bármely más okból másodlatot kérnek, annak kiállításáért 1 korona díjat kell fizetniök. Ez a díj a másodlatot kiállító igazgató, vagy tanító illeti. Az első példányért díj nem szedhető, s a könyvecske egyuttal bélyegmentes is, csupán bélyegzési ára követelhető. Ugyancsak felhívandó még a szülők (gyámok) és a tanulók figyelme a könyvecske horitékabláin foglalt „Szükséges tudnivalók“-ra. E könyvecskével egyidejűleg kiadom az iskolából iskolaelvőközben kilépő tanulók számára ugyancsak bélyeg és díjmentesen kiállítandó elbocsátó levelet is, a melybe az iskolát változtató tanulóknak a kilépő napjáig tanusított magaviseletét, szorgalmát és előmenetelét, valamint addigi mulasztásait kell bevezetni. Ezen uj értesítő könyvecske a m. kir. tudományi egyetemi nyomdától darabonként 18 fillérért szerezhető meg. Netto ára 14 fillér.) Az elbocsátó levél ugyanótt szerezhető be darabonként 3 fillérért (Netto ára 2 fillér) Más nyomdában előállított könyvecskék és elbocsátó levelek csak abban az esetben használhatók, ha az egyetemi nyomdában előállítottakkal teljesen azonos szöveggel, beosztással és minőséggel bírnak s azoknál nem drágábbak. Végül értesitem kir. tanfelügyelő urat, hogy az iskolai előmeneteli és mulasztási naplók, valamint a népiskolai bizonyítványok szövegének megfelelő módosítása iránt egyidejűleg intézkedtem. Budapest, 1909. július 15. A. miniszter helyett: Tóth államtitkár.

Szerkesztői üzenetek.

Tóth József Mezőtur. Értékes dolgozatát örömmel vettük. Mielőbb közre is adjuk. Munkásságát továbbra is kérjük. Üdvözlettel a szerk. Kovács Imre Törökszentmiklós. Lukács I. Mezőtur. Fogiatok pennát s irjátok. Máramaros csak kitesz magáért? XI. sz. áll. iskola. Jászberény. A tornajátékok folytatását várjuk. Állami iskola igazgató C.-háza. A küldött dolgokat most közöljük. Szíves jóakarátát továbbra is kérjük. Pólya Imrét ezakonon kérem alkalomadtán hozzám befáradni. Addig is üdvözletét küldi a f. szerk. Tóth J. Szelevény. A folytatást várjuk

Sulyok József tiszaaburai ref. tanító súlyos idegbajban megbetegedett. Helyettesítéséről az iskolaszék gondoskodik.

Tudakozó.

Vidéki előfizetőink, tantestület vagy iskolai hatóság e rovatban kap választ azon kérdésekre, melyekkel a szerkesztőséghez fordul, vagy megbízására, melyben készséggel járunk el teljesen ingyen, csupán 20 fillér postajegy mellékelendő, mely jövedelem a Szolnokon létesítendő „Tanítók Háza” javára kezeltetik.

Kérelem!

A kik a lapra előfizetni sziveskednek, kérjük a díjat mielőbb hozzájuk juttatni, hogy aztán a lapot rendszeresen expedíthassuk. Jövő csütörtökig már tudnunk kell, hogy ki részére indítsuk meg, hogy a kiadó kellő mennyiségben állítsa elő a lapot.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

HIRDETÉSEK FELVÉTELNEK

RÓTH DEZSŐ
könyv és papirkereskedésében
SZOLNOKON.

Iskolai nyomtatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedőtől
Szolnokon, beszerezni
vagy mielőtt másnál
megrendelné tőle
© ajánlatot kérni. ©

Pályázati és egyéb rövidebb

hirdetéseket szavankint

2 fillér

árban közlünk.



Pedagógiumi

jegyzetek

nyelvtudományi csoportból I.
évfolyamra eladók.

Czim: a Szerkesztőségnél.



Legolcsóbb és legalkalmasabb tankönyv a III. osztály földrajztanításánál Csima Kálmán „Földrajzi gyakorló és olvasókönyve” mely a megyében használatos földrajzi könyvek között egyedül van tankönyvi használatra ministerileg engedélyezve. Ára 24 fillér.

Kapható szerzőnél Pusztakengyelen és

RÓTH DEZSŐ könyvkereskedőnél

Szolnokon.



JÁSZNAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség hivatalos lapja.

Előfizetés: 1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztik:	Előfizetések, kéziratok és kérdések
	CSIKÓS JÓZSEF TÓTH ISTVÁN	CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendő.
Megjelenik hetenként szombaton.		

A munka, mint a tanítás központja.

A „Néptanítók Lapja” szeptember 30-iki számában „A jövő iskolája — munkaiskola” címmel egy cikk jelent meg, melyben az illető író igen nagyfontosságúnak tartja a munka bevitelét az iskolában. Minden egyes szavának igazságot adok, de legyen szabad megjegyeznem azt, amit e cikkben nem találtam föl, hogy hazánk minden egyes iskolájában elsőnek kell lennie az édesanya földnek a zsenge gyermeki szivekkel, lelkekkel való megkedveltetése. Arra kell minden egyes iskolának törekednie, hogy az életnek tanítson s hogy nemzetünk az új ezredévben gyarapodjék vagyoni jólétben, szeresse az áldott édesanya földet, mely fáradozásait mindig bőven jutalmazza. Törekedjék földbirtokait megtartani, hozzá szerezni, mert: „Kié a föld, azé a haza.” Ez a legfontosabb a jelenben! hiszen láthatjuk, — hogy hazánk délkeleti része maholnap az oláhság kezébe jut, sőt még hazánk szívében az Alföldön is ezer meg ezer hold birtokokat vásárolnak össze s mit teszünk ellene? semmit! Csak tétlenül nézzük dicső őseink vére által szerzett s annyi baj, küzdelem után megtartott ezeréves hazánknak szétdarabolását. Különben már az 1868. évi XXXVIII. törvénycikk 55 §-ának k) pontja is elrendeli, hogy a népiskolában a mezei gazdaság és kertészet, mint kötelező tantárgy tanítassék. —

Azonban ez az idézett törvény és tanterv népiskoláink 90 százalékánál nincs végrehajtva. Ezt mutatja a földművelésügyi minisztériumnak a közelmúltban tett azon intézkedése is, hogy az ismétlődő-oktatást gazdasági és kertészeti alpra kívánja fektetni s e célból nemcsak tetemes összeget vesz fel költségeloirányzataiba, hanem a tanítók új irányu kiképzését is kiváló gondjának tekinti. Ezt mutatja továbbá a mezőügyi tányai és az újvárosrészi állami iskolák szervezése, a midőn Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelőnek fáradhatatlan közbenjárására — a ki már, egy negyedszázadon keresztül küzd azon, hogy népiskoláinkban a foglalkoztató tanmódot meghonosítsa, — minden iskola mellé 2 katasztrális hold földet vásároltak s azt a legszükségesebb gazdasági épületekkel (istálló, féiszer, disznóól, szerszámtartó kamra, méhes, galambduc, disznófürdő és víztartó medencék) felszerelték, hogy így a növendékek már az elemi iskolába megszerezzék a legszükségesebb gazdasági ismereteket, megkedveljék az édesanyaföldet, mely fáradozásait mindig bőven jutalmazza. A mezei és kerti munka s a nevelés terén szerzett tíz évi árva házi, de különösen a mezőügyi városszéki gazdasági irányu iskolánál egy év alatt szerzett tapasztalataim alapján biztosan merem állítani, hogy a jövőben csakis azok az iskolák állják meg helyüket, a melyek ily alpra vannak fektetve.

De lássuk egy ilyen célszerűen vezetett iskolának a munkabeosztását,

a hol az életre való nevelés elvét akarjuk megvalósítani: A foglalkozások beosztásánál figyelmet kell fordítani arra is, hogy azok úgy a növények korának, mint testi fejlettségének és erejének teljesen megfeleljenek. Iskolánkban a kertészetnek három ágára szorítkozunk, u. m. 1. diszker-tézet, 2. konyhakertészet és 3. faiskola-kezelés.

A legkisebb (6—8 éves) növények művelik a virágos, vagyis a diszkertet, mivel hajlamaiknak leginkább ez felel meg. Egy 6—7 éves gyermeknek — a gyümölcsöt kivéve, — bizonyára több örömet, több gyönyörűséget okoz egy szép, illatos virág, mint pl. egy káposzta, vagy egy paradicsom. Ezen korban a gyermek lelke sokkal fogékonyabb a szép, mint a hasznos dolgok iránt, azok őt jobban érdeklik és így azokkal szívesen is foglalkozik. A munka megkedveltetéséhez egyik főkéllék az érdeklődés. A kerti foglalkozások alatt a nevelő és a növendékek között bizalmas, kedélyes beszélgetés folyik, ami a munkakedvet nagyban fokozza. Ilyenkor van legjobb alkalmunk a szemléltetésre is, midőn előttünk van a legtokéletesebb szemléltető eszköz — a természet. Ilyenkor szerez a növendék maradandó természetrajzi ismereteket. Midőn a tanító folyton magyaráz, felhívja figyelmüket mindenre, megismerkednek számos növényvel, látják, hogy mi azok között a különbség és hasonlóság, mi a lényeges ismertető jelük, látják és tapasztalás útján megtanulják, mikor és miként kell azokat vetni, ültetni, gondozni stb.

Igy szereznek gazdasági ismereteket is, így érvényesül a foglalkoztató módszer, melynek sikere főleg a tanító rátermettségétől, lelkesedésétől és ügybuzgóságától függ.

A nagyobb (8—10 éves) növények kezelik a konyhakertet, tehát a „szép“ után megismerik a „hasznos“-t. Itt már, miután a tanító felhívta figyelmüket lehetőleg mindenre, meg-

ismerkednek a különféle veteményekkel; megtanulják, melyiket mikor és hogyan kell vetni, vagy ültetni és gondozni. A kert beosztását, az ágyások elkészítését, az ültetéseket, szóval az összes kerti munkákat felnőttek, vagy napszámosok segítségével a tanító utasítása szerint a növendékek végzik. Így szoktatjuk önállóságra, de egyúttal az önérték is fejlődik bennük, midőn nemes versenyre hívjuk fel őket. Öröm és büszkeség olvasható le egészségűről viruló arcukról azon növendékeknek, akik látják, hogy munkájuknak feltűnő eredménye van és hallják tanítójuk elismerő, esetleg dicsérő nyilatkozatát. A dicsérettel azonban fukarkodnunk kell, hogy a gyermek büszkesége, önértéke göggé ne fajuljon. Mennyi örömet okoz a gyermeknek egy viruló növény, a melyről elmondhatja: „Ezt én ültettem, én gondoztam.“ Az a tudat, hogy az ő munkája is eredménnyel jár, még nagyobb szorgalomra, még több kitartásra buzdítja.

A vallásos érzés ápolására is önként kínálkozik az alkalom, midőn a szabadban halljuk a madarak lélekemelő vig dalait, látjuk mindenféle a szebbnél-szebb növényzetet, a Mindenható remek alkotását — a szép természetet. Ilyenkor vezethetjük a gyermeket Isten ismeretére, szeretetére, — ilyenkor mutathatjuk be nekik, hogy miként terjed ki atyai gondviselése még a legkisebb fűszálra, a legigénytelenebb rovarra is.

Hogy a gyermekek jó izlését is — ami különösen egy jóra való földmives embernél, iparosnál elengedhetetlen kellék — fejleszthessük, kiváló gondot kell fordítanunk arra is, hogy minden munkájuk csinos, tetszetős legyen, amit legbiztosabban a nemes verseny által érhetünk el.

A faiskola-kezelés a legnagyobb (10—12 éves) növendékek feladata. Minthogy már az iskolában erről elméletileg is tanultak, gyakorlatilag még jobban, még alaposabban elsajátíthat-

ják. Ezek már foglalkozás közben — nagyobb mértékben kifejlődött szeretet és bizalom folytán — maguktól is kérdeznak ezt is, azt is a tanítótól, ami egyúttal azt is bizonyítja, hogy megvan bennök a kellő érdeklődés és a tudásvágy. Ezáltal könnyen tehetjük az iskolában tanítottakat maradandóvá és folytonos szemléltetés által érdekessé.

Igy a természetben megismerik a legtöbb nemes gyümölcsfajt, gyakorolják a különféle oltási módokat, elsajátítják a fák nevelése és ápolása körüli teendőket. Ezenkívül szemléltethetjük a gyümölcsfák betegségeit, ellenségeit s az azok elleni védekezést, amik által természetrajzi ismereteiket is gyarapíthatjuk. Ily módszer mellett munkáikat örömmel végzik, mert látják, hogy valami hasznost és szépet ők is tudnak produkálni és mindig valami újat, érdekessé láthatnak és tanulnak. Munka után szünetek alatt nem igen óhajtják a pihenést, hanem vidáman játszanak, ugrálnak. Igen, mert testök már edzett, a munka nekik már nem teher, ami 5—6 évi fokozatos szoktatásnak az eredménye.

Több olyan növendék is van, a kik a telek félreeső helyein kis kertet alakítanak, miket szabad idejükben elrendeznek és nagy kedvveléssel gondoznak saját izlésük szerint. Öröm hallgatni ilyenkor tervezgetésüket, — hogy ha felnőnek, milyen kertet csinálnak, miket termelnek benne stb.

Ezen röviden vázolt módon használjuk fel a munkát nevelési eszközzül, így módon szoktatjuk növendékeinket céltudatos, hasznos munkára, aminek eredménye mellett tanuskodik azon körülmény is, hogy két katasztrális hold területű kertünkbe kizárólag gyermekekkel ültettünk el krumplit, vetettünk el zöldséget s azt szeptember hónapban gyerekek által is takarítottuk be.

Ily módon törekszünk és kell törekedni arra, hogy midőn növendékeink elhagyják az iskolát, megdett

testük és annyi ügyességük, gazdasági- és kertészeti ismeretük legyen, a mennyit a mindennapi élet, a megélhetés kíván. Ily módon akadályozhatjuk meg, hogy növendékeink a társadalom terhére legyenek, ezért követjük tőlünk telhetőleg a Vehrli módszerét, aki többek között ezt mondja: „Ajándékozz a nép gyermekeinek kenyeret, pénzt, ruhát, csak addig tétél velük jót, míg a kenyeret megeszik, a pénzt elköltik s a ruhát elszaggatják. De neveld őket, tanítsd meg dolgozni és a társadalom hasznos polgárává lenni; oly jót tétél velük, mely halálukig eltart s boldogítja őket!“

Mezőtur, 1909. október hó.

Tóth József
állami tanító.

Polgári iskolák vármegyénkben.

Községek, megyék, de az országok vagyonsodása is, arányban áll az illető körzet műveltségi fokáról, a művelt nemzetek egy-szersmint gazdagok is. Amint áll e tétel emberek összességére, éppen úgy, sőt még inkább érvényesül ez az embereknél. Minél tanultabb egy ember, annál inkább kitudja használni az őt, vagy foglalkozását érintő kedvező körülményeket; a kedvezőtlen körülmények, avagy a sors kiszámíthatatlan csapása ellen jobban bír védekezni a művelt, mint a műveletlen ember. A tanult ember függetlenebb, mert nem kell minden ügyes bajos dolgában mások megfizetett segítségét igénybe venni. Bár a műveltséggel emelkednek az ember mindenféle igényei, de viszont inkább tud beosztással élni a művelt, mint a műveletlen. Az igények emelkedése emeli az egyén ambícióját, ami az illető előre haladását vonja maga után. Az iskolázottság, — ha nem is párosul ez szaktudással, — magasabb nézőpontot ad az egyénnek, minden körülmények között tudja mérlegelni a helyzetet, saját maga megtalálja a kivezető utat, ami bizony az emberi boldogulással és így a boldogsággal is szoros kapcsolatot tart.

Bennünket, akikre a népoktatás szent ügye van bízva fölött érdekel, hogy a jövő nemzedék, nemzetünknek jövő polgárai könnyebben boldoguljanak s a változó fokozott terheket könnyebben, észszerűbben bírják

majdan elviselni. Nincs az a politika, nincs az a szocialis célu törvény, melyek a nép jövő boldogulását jobban tudná előkészíteni, a tanítóságnál. Régen gondoskodott már a törvény az általános tankötelezettségről, de hol van hatóság, amely azt nem csak szorgalmazza, hanem a célnak megfelelően végre is hajtja! A megélhetéssel való nehéz küzdelem dacára, a tanítóság sziszifuszi munkával készíti elő a szebb jövőt. 120—140 növendékkel telt osztályok csak papíroson nevezhetők helyes beiskolázásnak, de hogy csak az írásmesterségét is megtanulják, ahhoz meg éppen a tanító apostoli munkája szükséges.

Fenti elmékedések azon alkalommal jutnak eszembe, amidőn országunk közoktatási statisztikájából, vármegyénkben működő polg. iskolák csekély számát látom. Az 1868. XXXVIII. 59. §. világosan kimondja, hogy „mindazon községek, melyek legalább 5000 lakost számlálnak, kötelesek felsőnépiskolát avagy ha vagyoni viszonyaik engedik polgári iskolát felállítani és fenntartani.” Szép törvény biz ez, ennek végrehajtása esetén bizonynyal, vagy 50 évet előre haladt volna már országunk. Alig van vármegyénkben község, mely eleget tett volt a törvény fenti követelményének. Fiu- és leánypolgári iskola csupán Törökszentmiklóson, Turkevén és Szolnokon van. Ezek közül is az első helységben csak az egyik községi, Turkevén mindkettő állami és Szolnok egyik állami másik társulati. Mind fiatal intézetek ezek, alig néhány éve nem is volt e helységekben polg. iskola. Van még leánypolgári iskola Jászberényben, Kisujszáláson s Karcagon, azok közül is kettő felekezeti jellegű. Hirtelenében jut eszembe néhány helység, amelyek lakosainak nagy száma és fejlődési viszonyai föltétlenül polg. iskola felállítását igénylik: Déványa, Fegyvernek, Jászberény, Jászapati, Jászkisér, Jászládány, Karcag, Kunhegyes, Kunszentmárton, Kunmadaras, Kisujszállás, Mezőtúr, Tiszaföldvár.

Felsőnépiskolát ma már nem állítanak fel sehoh, sőt a meglévőket is lassanként bezúntetik, bezúntetik pedig mert még kevesebb minősítvényt ad, mint a polg. iskola s így tanítványaik folyton fogynak. De ezektől eltekintve sincs semmi értelme, hogy felsőnépiskolákat állítsanak fel megyénkben, ellenben igen kívánatos, hogy a törvény intenciójának megfelelően mindazon községek, amelyeknek a törvény által előírt jogositványok meg van állítanak fel polg. iskolákat. A polg. isk. létjogosultságáról és megyénknek leginkább megfelelő gazdasági irányu polg. iskoláról legközelebb írok; addig is felhívom vármegyénk tanítóságának, mint a leginkább hivatottaknak figyelmét, hogy községeikben

agítaljanak polg. iskolák felállítása iránt. A községek bizony alig bírnak nagyobb megterhelést, de ha kimutatják, hogy az iskolákra fordított összeg kimeríti az előírt %-ot, úgy föltétlenül kérheti az állam támogatását. Igaz, hogy itt még inkább a politikai szolgálatok jutalma, az iskolák felállítása, mint annak létjogosultságának elismerése.

Kálmán Elek.

A mi lapunk.

A „Megyei Népoktatás“ hat száma jelent már meg; a mit írok, tulajdonképen az elsőnél kellett volna megírni, vagy talán még azt is megelőzőleg.

Nem tudom áthatotta-e minden kartársamat az az öröm, mely oly meglepetésszerűleg ért engem, mikor e lap első számát kezembe vettem. Ha nem így történt, az baj, mert akkor e lapnak előbb azt a fásultságot, közönyt kell legyőznie, — mely annyi csalódás után, nem csoda, ha ránehezedett minden emberre, míg mindnyájunk lelkéhez megtalálja az utat. Ez idő és erővesztés. Ennek nem szabad bekövetkeznie.

Ha valaha szükség volt az egymás megértésére, úgy ma van, mikor a társadalmi tényezők valóságos forrongásban vannak a megélhetés nyomasztó hatása alatt. Ha abban az elhelyezkedésben, melynek rövidesen be kell következnie s, melyben mindenki iparkodik magának a lehető legjobb anyagi megélhetést biztosítani, nem tudjuk kivinni a megillető és óhajtott helyet, úgy egy újabb egyetemes kitérés hiába várunk, nem lesz érdeke azt kezdeni senkinek s mi a talajt elvesztettük lábunk alól örökre. Ennek a harcnak megvívásában egyenként kell lennünk. Keresnünk kell az alkalmas tényezőt, területet közös kívánságaink kialakítására s mindannyiunkkal való közlésére.

Erre legalkalmasabb eszköz a lap. S ez a lap megvan s hogy ne a sablonos kifejezéssel éljek, nekünk nemcsak erkölcsi kötelességünk, hanem érdekünk azt támogatni.

Minden vármegyének meg kellene a maga tanügyi lapjának lenni; láncszemek ezek, melyek összetartásának bennünket a közös cél iránt való egyöntetű harcban. Mert ha van valamelyik társadalmi tényezőnek kívánni valója, úgy a tanítóság ez, mely a maga legnagyobb igazának kielégítésében eddig is mindenkor mérsékelte, ha hátra nem szorított. Nekünk még sok és nehéz küzdelmünk lesz, ha munkánk jogosan megillető ellenértékét akarjuk magunknak biztosítani. Ha meghátrálni nem akarunk, s meghátrálnunk nem szabad, akkor nem dobhatjuk el egyik fegyverünket, a lapot.

A ki félre áll; el fogja érni megérdemelt sorsa, mely csak mellőzés és leveretés lehet az életküzdelemben, mert a fegyvertelen vitéztől senki sem fél, a széthúzó sereget meg éppen útni merik.

Azért mondom, hogy a „Megyei Népoktatás“ a mi lapunk, annak kell lennie, mely értünk küzd, a mi érdekeinket végi s mi meg tesszük, a mit tőlünk követel.

Q.

Iskolai felügyelet

egy hónapja

kir. Tanfelügyelő jelentése szeptember hóról.

Tekintetes közig Bizottság!

Szeptember hóról jelentésemet következőkben terjesztem elő:

Az iktatóra vett 301 és ad numerum osztott mintegy 250 beadványból, meg az előző hónapok hátralékától saját hatáskörömben elintéztem mintegy 550 ügydarabot 570 kiadvánnyal. Közig. bizottsági ügy pedig 67 osztatott szeptember hóban hoztam ki, ebből és a még időközben érkezett 43 kb. ügydarabból előző ülésen és elnöki leg előadtam már 95 ügyet, 15 db.-ot pedig jelen ülésre hoztam előadói véleménynyel föl.

Legtöbb irodai elfoglalást az évi jelentésnek és utazási számadásnak s jegyzőkönyvnek összeállítására adott.

A múlt tanévi iskolalátogatásról felvett 185 jegyzőkönyv nyomán az 1908—9 tanévi közvetlen iskola felügyeletnek következő adatait említem itt fel: 109 nap alatt. 173 népoktatási intézet 379 tanterében 396 tanító (tanítónő, óvónő) tanítását figyeltem meg. (E látogatásoknak mintegy 30%-át a segédtanfelügyelő végezte.) Ugyanazon eljárások alkalmával több mint 100 helyszíni tárgyalást, értekezést is folytattam leginkább iskolafejlesztés végett. Öt tanítóegyesületi gyűlésben és 30 közművelődési és társadalmi összejövetelben vettem részt. 14 közig. bizottsági és 6 fegyelmi választmányi meg más albizottsági ülésben voltam jelen.

Az előző tanévektől eltérőleg szeptember hóra idén a szervező tárgyalások és tanítóválasztások miatt sok utazás esett. Erre múlt hóban és a f. hó első hetében 18 napot fordítottam, mely idő alatt Budapesten a vall. és közokt. Ministeriumban, továbbá Törökszentmiklóson (2-szer), Jászberényben (2-szer), Tiszaföldváron, Kunszentmártonban, Szélevényen, Kisujszálláson (2-szer) Dévanyán, Karcagon (2 szer) Fegyverneken, Rákóczifalván és a Szanda-szőlőbeli iskolánál jártam.

A rákóczifalvai áll. kised óvoda épü-

lete elkészülvén, fölterjesztést tettem az óvónő kinevezése iránt. Jászberényben 8 új állami tanyai iskola nyílt meg. Ugyanott új belterületi áll. iskolakörzet megállapítása és 2 hold telken 6 tanteremű iskola épületben elhelyezése iránt intézkedtem. Így hosszabb időre el lesz Jászberény látva népiskolákkal Mezőtúrhoz hasonlóan, míg Szolnokon még a belterületen 4, a külhatárban 2, Karcagon a belterületen 8, a külhatárban 7, Kisujszálláson a tanyákon 4, Turkevében a tanyákon 3 iskola sürgősen szükséges.

A nagyközségek iskolafejlesztési szükségét egyik közelebbi ülésen leszek bátor ismertetni.

Mostani jelentésem tudomásul vételét kérem.

Szolnok, 1909. október 13.

EÖTVÖS KÁROLY LAJOS.
kir. tanfelügyelő.

H I R E K.

Iparostovábbképző tanfolyam a szolnoki áll. iparostanonc iskolával kapcsolatban. A kereskedelmi miniszterium a Technológiai Iparmúzeum által a jövőben szervezendő szakirányu továbbképző tanfolyamok előkészítéseképpen általános irányu tanfolyamokat szervez az üzleti fogalmazás — gyakorlati számtan és mértan — és a szerkesztő és ábrázoló mértan köréből.

A tanfolyam célja, miként szervezésében foglaltatik: iparosoknak, iparcségedeknek és munkásoknak alkalmat adni arra, hogy a gyakorlatban szerzett ismereteiket a kor igényeinek megfelelően kiegészíthessék.

A Jászberényi múzeumot a szolnoki polg. fiúisk. 90 tanulója tekintette meg okt. 4-én. Megnézték Lehel kürtjét, a Mária Terézia korabeli zászlókat, Rákóczy ládáját. Megbámulták a jász. nagy- és kiskunok hármaz závarzatu kincstári ládáját s a 48-iki eseményekkel kapcsolatos tárgyakat. Gyönyörrel szemlélték az értékes és művészi képtárat. Midőn a vezető tnnárok csodálkozásukat fejezték ki, hogy annyi értékes gyűjteményt, mely megtöltene 10—12 termet, csak 3 kis teremben zsufoltak össze, azon fölvilágosítást adták, hogy egy önálló múzeumépület létesítése már csak rövid jövő kérdése, annál is inkább, mert a kormány 30 ezer korona hozzájárulást biztosított ahhoz. Kívánatos volna, hogy a terv. minél előbb megvalósuljon, mert azt ez a múzeum megérdemli.

Polgári iskola ügyében Kunszentmárton község képviselőtestülete 1099. szeptember

hó 15. napján tartott rendkívüli közgyűlésén következőleg határozott:

Tárgyalattott dr. Barna Domokos és 145 társa kérelme polgári iskola felállítása iránt.

Előadó főjegyző-előterjeszti, a képviselő-testület által 184. kgy. 1909. sz. határozattal kiküldött polgári iskola bizottság javaslatát, mely szerint javasolja a bizottság, hogy egy a fiu, mint a leány polgári iskola felállítását kérelmezze a képviselőtestület, miután erre Kunszentmártonban égető szükség van és e célból meneszsen küldöttséget a kir. tanfelügyelő urhoz, az államtitkár urhoz és dr. Bozóky Árpád országgyűlési képviselő élén a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz.

Ezután előadó főjegyző javasolja, hogy a kérvény szerkesztésével a már kiküldött polgári iskolai bizottság bizassék meg és az iskolák felállítása az elemi iskolákra megajánlott és szerződésileg megállapított évi hozzájárulás terhére kérelmeztessek.

A képviselőtestület határozatilag kimondja, hogy a fiu- és leány polgári iskola felállítására Kunszentmártonban égető szükség van, ennek felállítását az elemi iskolákra megállapított 15744 korona évi hozzájárulás terhére kérelmezi és e célból a 184. kgy. 1909. számú határozatban kiküldött polgári iskolai bizottságot felkéri, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ércho terjesztendő indokolt kérvényt készítse el és küldöttségileg tisztelegjen a kir. tanfelügyelő urnál, az államtitkár urnál és dr. Bozóky Árpád országgyűlési képviselő élén, akinek a felkérése szintén a bizottság feladata leend a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter urnál és eljárásának eredményéről tegyen előterjesztést a képviselőtestületnek.

Miről az előjáróságot, további megfelelő eljárás végett értesíti.

A törökszentmiklósi községi polg. fiuiskola államosítása ismét nem vihető egyelőre keresztül. Mint egy — a napokban leérkezett miniszteri rendelet mondja, az eziránt benyújtott kérvény fedezet hiányában nem teljesíthető. Mi, kik jól ismerjük azt a sok nehéz küzdelmet, mit ennek az iskolának és pedig első ilyen iskolának a vármegyében, fenntartásáért kellett vivni az iskola vezetőségének és támogatóinak — sajnálattal értesülünk ez eseményről.

Halálozás. Ficzek Ferenc jászárokszállási nyug. tanító f. hó 12-én életének 99 évében ethunt. A tanítótestület a haláleset alkalmából a következő gyászjelentést adta ki: A jászárokszállási róm. kath. tanítótestület fájdalommal telt szívvvel tek. Ficzek Ferenc nyugalmazott kartárs urnak a halotti szentsegek ájtatos felvétele után életének 99-ik évében történt csendes és fájdalom nélküli

elhuuytát. Pihenni tért kedvös öreg kartárs, sok érdemet szerzettél életedben s most nyugodj a legmagasabb kitüntetés — a szent kereszt árnyékában. A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 13-án d. ü. 4 órakor fognak a róm. kath. vallás szertartása szerint örök nyugalomra tétetni. Jászárokszállás, 1909. október hó 12. A róm. kath. tantestület.

A közig. bizottság üléséből a fegyverneki örményespusztai javadalom mellett 900 korona államségélyt kér a közig. bizottság Török Ernő ujonnan megválasztott tanító részére.

Ellenben a fegyverneki rkath. kántortanítói állomásnak oly módon szándékolt kettéválasztásához nem járulhatott hozzá, hogy a tanítói javadalom alkotórészét képező 10 magyar hold föld a kántori javadalomhoz vonassék el. Szintén ilyen kísérlet törtévé a nagykörűi kántortanítóság javadalmának új megállapításánál, mindkét ügyet döntésre a miniszter elé terjesztette a közig. bizottság.

Még több községi és felekezeti tanító javadalmának az 1907. XVII. t.-c. szerint közigazgatási uton biztosítására történt rendelkezés. Így a tiszasasi ref. tanítónak a kertilletmény megítéltetett, a tiszasúlyi róm. kath. tanító udvarának és kertjének bekerítése elrendeltetett, a kunszentmártoni közs. tanítók díjlevélben biztosított takarítási illetménye a város megtagadó határozatával szemben megítéltetett.

Déaványán Berecz Irén tanítónő távozásával megüresedett állomásra Cseh József okl. tanítót választotta meg, a róm. kath. iskolaszék. Ez állásában az új tanítót az érseki főhatóság meg is erősítette.

Korpótlék államségélyezések. I. ötöd-éves korpótlék engedélyeztetett: Kopasz Sándor és Zalányi Ágnes kunmadarasi ref. Székely Mihály jászárokszállási izr. tanítóknak, illetve tanítónőnek f. évi szept. 1-től. II. ötöd-éves korpótlék: Sipos Antal mezőturi ref., Báthoriné Miskolczi Erzsébet és Kovács Gergely mezőturi ref. (szept. 1-től) László Sándor jászszentaédrási rkath. (okt. 14-től) Szász András kenderesi ref. (szept. 23-tól) tanítóknak, illetve tanítónőnek. III. ötöd-éves korpótlék: Vozárik Antal jákóhalmi rkath. Stencel Kálmán kenderesi rkath. (szept. 1-től) és Szegedi Jenő karczagi rkath. (okt. 1-től) tanítóknak.

A szolnoki iskolai zászlóalj a polgári fiuiskolában megalakult s már fel is van szerelve puska oldalfegyver stb.-vel. Az egyenruha a honvédség mintájára készült s igazán csinos. Mint értesültünk fejenként 24 koronáért kapták a tanulók, mely összeg részletekben is fizethető. Ajánljuk ezt a körülményt is tanító és tanár urak figyelmebe

IRODALOM.

Tükör darabok.

Elcsendesedett ez a mi nagy zajos házunk . . .

Tanítók, tanítványok haza mentek. Ketten maradtunk Duckóval.

Ma nagyon elfáradtam az iskolában. Nehéz napom volt. Sok minden nem sikerült . . .

Olyan jól esik most a csend! Gyere kis Duckó. Anyuka leül és olvas. Te meg tanulj mellettem. „Édes anyukám, most irni szeretnék, hadd írjak valamit“ . . .

Irj fiam! Irj.

Előveszem a kis hivatalos lapunkat.

Először is az „Október 6-án“ kezdetű hír kapja meg a szememet. Elolvasom.

Valahogy nem tetszik nekem benne ez a két, három sorocská: „Hanem — tudja Isten! nem olyan igazi, őszinte ünnepnek látszik ma már október 6-ika. Hát ilyen könnyen felejt a magyar? Nem indítja meg a rettenetes nap emléke a szívét?“ stb.

En nem ismerem a magyart könnyen felejtőnek, csak nemesen megbocsájtónak . . . S a követ dobálót is csak kenyérral tudja vissza dobálni . . .

Amíg én olvasok és elmélkedem, Duckó abba hagyja az irást, hozzám dörzsöli kis buksi fejét és megmutatja: mit irt kis jegyzőkönyvébe.

Olvasom és megenyhül a lelkem:

Megcsókolom a kis kezét is, homlokát is . . .

„1909 október 6-án az ünnepi beszéd nagyon szép volt, tartotta: Oreskó Dezső tanító ur. Megemlékezett az aradi 13 tábornokról. S oly figyelemmel hallgatták az V. és VI. osztályos fiúk és leányok. Sőt a lányok szemében köny csillogott és a tanító urnak is.“

Tovább nem irta Duckó, sőt pontot sem tett a végére. En se tettem. Bizonyosan még be akarta fejezni . . .

Hát Istennek, hogy nincs teljesen igaza a hirecskének. Ha 8 éves kis gyerekek így irnak az aradi gyász-napról, akkor Ti házám nevelői jó talajba szórjátok az emlékező magvát.

Magyary Gyuláné.

Érték szerint . . .

— Mese. —

Pazar módra szórta tündöklő arany sugarait nyárelő havában s az éltető nap. Az üde langyos szellő illatos lehétől menittasult minden élő lény: a virág a réten, a madár az ágon, az őzike a berek mélyén; fű, fa,

bokor, megreszketett az édes gyönyörűségtől, melybe az ifjuságnak bűhájós, a zavartalan folyású élet veszélytelenségének balhite rángatta őket. Még a játszó, apró tündérek is pajzánabban lebegtették a napsugaras légben csillogó szárnyacskaikat. S ellenállhatlan pompájának vidám tudatában élvezte jelenét a rétnék bibor-ruhás királynője: a pipacs. Csattogva, kedveskedve, mosolyogva hívogatta himes köntösű, apró lovagjait, a díszes kis pillangókat. Biborruhája s bájos lényének szépsége a tiszta napfényben még káprázatosabb ragyogásban tünt fel a gondatlan, holnapra nem számító, fúrge kis lepkeknek, kik a biboralak varázsától megrészegülve, hízkelkedve röpködtek és rajongták körül a viruló, az élettől duzzadó szépséget.

— Oh, mosolyogj rám! bájos arcom bűvös ragyogásával, én szépem, én éltető sugaram, én napom, én életem.

Azt hitte a bohó, hogy a pipacs tündöklő biborából, arcának forró színéből származik mind az a fény, mind az a meleg, mely föntartja az élők életét.

— Oh, hagyd élveznem varázsos lényed közelségét — így a másik, — oh, egy cseppet afkad méztengeréből s én gyönyörrel hullok le holtan lábaidhoz, mond' a harmadik.

És a pipacs bájosán naiv öntettségében készpénznek vette lovagja minden szavát s boldogan hitte, hogy ez mindig így lesz.

Tán nem is volt bűn tőle, hogy gyermekes hiúságban lenézte a mellette szégyenkező és igénytelen külsejű buzakalászt, mely a pipacs pajkosabb lovagjai gunyolódásainak örökös céltáblájául szolgált.

A szegény buzaszára, mely zöld volt, sötét olyan zöld volt, mint a legzöldebb prűcsök, szégyenkezve takargatta cingár testét a csintalan gunyolódások elől, — azaz, hogy takargatta volna, há tudta volna . . .

Egyszer aztán jött egy veszedelem, egy vihar, egy baj, egy fürgeteg az életnek, mint a milyen fürgetegei az életnek lenni szoktak. Lesujjva hevert egymás mellett: rongyokban, sárosan, piszkosan, gyűrötten a pipacs s éktelenül összetörve a buzaszára.

Ha ki megmaradt a duló veszedelemből, egy-egy arra tévedő lepke-lovag himes ruhája is meg volt tépve, meg volt csonkítva. De még így megcsontítva, éléltelenítve, megcsufítva is méltóságán alulinak tartotta, hogy az egykori bálványának csak egy jó szót is adjon. Sőt a könnyelműbbek, a léhább természetűek, kik csak a veszély pillanatában vannak megdöbbenve, de a veszély múltán hamar felednek, — nem átalották szidalmakkal illetni szívük egykori ábrándképét.

— Oh, te rongy, te ocsmány gyom, miért is kellett meglátnom ronda mivoltodat,

csak bosszuságomat okozod — mondották
többen.

S arra járt a hatalmas ember is. Tag-
jain, vállain duzzadtak, feszültek az izmok,
melyek munkában, nagy tettekben, csodás al-
kotásokban erősödtek meg ennyire. Tán ő a
leghatalmasabb lény a világon. Viharverte ké-
pén, súlyos megpróbáltatások nyomait viselő
orcáján barázdákat vájta a csapások fölött
is diadalmaskodó küzdelmek. És a hatalmas
teremtény a veszedelem nyomainak láttára
könnyezett, mint a könnyező záporfelhő.

De nem a pipacs pompájának pusztu-
lását siratta, hanem ő az igénytelen és má-
sok által semmire sem becsült búzaszár fő-
lött, könnyezett s könnyei fájók és őszinték
valának. Mint a hogy a könnyek mindig
őszinték szoktak lenni...

Sz. J.

Tudakozó.

Bakonyi F. Jászberény. A m. kir. közig.
bizottság egy felmerült esetről kifolyólag
1908. évi 372. z. alatt hozott határozatában
hővetkezéleg döntött: Ha valamely községi
vagy hitfelekezeti tanító saját kérésére ne-
veztetett ki a legkisszab alpfizetéssel állami
tanítóvá és közs. vagy hitfelekezeti szolgál-
latban együttesen töltött éve alapján előző
szolgálatában évődös korpótlék illetve vol-
na meg vagyis ha valamely tanítónak évőd-
dös korpótlék tekintetében beszámítható 4
évi felekezeti vagy közs. szolgálata van, as
ily tanító egy évi szolgálata után (tehát mikor
már előbbi állomásán korpótléket kapna) évi
200 k. korpótlék helyett évi 200 kor. sze-
mélyi pótlék elgedélyezéseit folyamodtatik,
mely azonban a következő, tehát az állami
öt éves szolgálat utáni eléptetésnél a maga-
sabb fizetésbe betudatik. Ily esetben a közs.
vagy felekezeti polgári működési bizonyít-
ványt ny 1 igazolandó.

Tehát ha ezen esetben megilleti az ál-
lamhoz átlépett tanítót a személyi pótlék,
mennyivel inkább megilleti Önt. Tessék a
fenti döntvényszámra hivatkozással fordulni
kérvényben a Ministeriumhoz.

Sekete B. Tomaj. Az ön által kérdezett
javadáimi jegyzőkönyv 4176 kb. 908. sz.
határozattal jóváhagyva 1 példányban Mol-
nár István jószágigazgató urnak, 1 példány
pedig önnek is megküldetett. Utána néztünk
a vármegyei levéltárban s az akták bizony-
sága szeriut a dec. 9-én megerősített jegy-
zőkönyv a kb. határozat kapcsán Önnek 17-
én expedálva lett. Ha máig sem kapta volna
kézhez, úgy valószínűleg a postán kallódott
el, mely esetben tessék a tisztartó urnál le-
vő példány után másolatot készíttetni.

Nyomatott a kiadó RÓTH DEZSŐ könyvnyomdájában Szolnokon.

Szerkesztői üzenetek.

Nemo. Szives ígértét köszönettel vettük. —
Szabó J. Jásztelek. Mai számban jön. Kérjük
további szives munkásságot. Mikor jössz? Lukács
I. Mikor irsz már? Egyszer még is csak itt lenne
az ideje! — Gulyás Fl. Megfoghatatlan, hová let-
tek a dolgozataid! Mi van velök? — Xeleme J.
Az áll. tisztviselők fizetésrendezése tárgyában a ko-
lozsvári kongresszuson szerkesztett memorandum
ismertetése helyszüke miatt, meg azért is, mert ké-
sőbb érkezett, már csak a jövő számban jöhet, kü-
lönben igen helyes. — J. J. A népiskolai zászló-
aljak szervezéséről irt cikk még nem jött be. Talán
elvesztett volna? X. Gy. közs. tanító Törökszent-
miklós. Mindenesetre jöjjön az a cikk. Tartalmánál
fogva bizonyosan jó.

HIVATALOS RÉSZ.

2932—909. sz.

Felhívás állás nélkül levő tanítókhöz
és tanítónőkhöz.

Az 1907. évi 146500 sz. vall. és köz-
oktatásügyi min. rend. szerint minden tan-
évben följeljesztés lévén teendő a helyettesi-
tésre ajánlható okleveles, de állomással még
nem bíró tanítóknak és tanítónőknek jegy-
zékbe vétele iránt, mitűn a helyettesítési meg-
bízások csak az így kormányilag a jegyzékbe
foglaltak lesznek adandók, saját érdekükben
is felhívom az e megyében, lakó, okleveles,
állás nélküli tanító urakat és tanító nőket,
hogy följeljesztés végett küldjék be hivata-
los oklevelüknek eredeti, vagy közjegyzőileg
hitelesített másolati példányát f. é. november
1 napjáig.

Szolnok, 1909. október 4.

EÖTVÖS KÁROLY LAJOS
kir. tanfelügyelő.

Hirdetések felvételnek.

Hirdetés árszabás:

A lap egész oldala egy évre 400 K.
(52-szeri hirdetés)
fél évre (26-szori hirdetés) 200 „
Fél oldal egész évre 200 „
Fél oldal 1/2 évre 100 „
Negyed oldal egész évre 100 „
Negyed oldal fél évre 50 „
A hirdetés terjedelméhez képest az
árszabás könnyen kiszámítható.

Hirdetés díjak félévenként utólagosan
fizethetők.

JÁSZRAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség hivatalos lapja.

Előfizetés: { 1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztik: CSIKÓS JÓZSEF TÓTH ISTVÁN	Előfizetések, kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.
Megjelenik hetenként szombaton.		

A szünidei tornatanfolyam
felállítása.

A múlt alkalommal a népiskolai zászló-
lajjak szervezésének a népnévelésre járó
gyakorlati és erkölcsi hasznát fejtegettem.

Ugyanott említettem, hogy zászlóalj
csak akkor szervezhetünk, ha az ahhoz szük-
séges ismereteket — a szervezés módzatai-
nak és módszeres tornatanítási eljárásnak
alapos tudását — már megszereztük. Ezek
nélkül minden fáradozásunk meddő marad,
sőt kárára lehet a gyermeknek.

Ha a szervezés módját nem ismerjük
tüzetesen, kétszer annyit dolgozunk s fél-
annyi eredményt sem produkálunk; a torna
módszeres tanításának nem tudásából pedig
számítalanszor a reánk bízott zsenge gyer-
mek sereg fejlődésére, egészségére végzetessé
válható eset is származhatik.

Különben is tudjuk azt mindnyájan,
hogy a népiskolai zászlóaljok szervezésével
az iskolában a katonai nevelés lép előtérbe.
Az eddiginél több időt fordítunk a gyermek
testének, szervezetének fejlesztésére; tehát
többet tornáztatunk.

Ezért kell épen ismernünk behatólag a
tornatanítás minden ágát; különösen a bonc
és élettant.

Ha nem ismerjük pontosan a fejlődő
gyermeki szervezetet, az egyes tornagyakor-
latok arra való hatását, könnyen megtörtén-
hetik olyan eset is, hogy erősítés — edzés
helyett egész életére kiható betegséget szer-
zünk a gyermeknek.

Hisz a szakértelem nélkül vezetett tor-
názásból lehet leghamarabb megkapni a tü-
dővést, szivbajt; a gyermek testi erejét túl-
haladó gyakorlatok végzetetéséből izületitágu-
lást, csontelgörbülést. Esetleges balesetnél —
ami tornázás közben könnyen előfordulhat
— első segély nyújtási ismeretek nem tudá-
sával, helyrehozhatatlan szerencsétlenség oko-
zójává is lehetünk.

A népiskolai zászlóaljok szervezéséhez
szükséges első kelléket — a szervezés mó-
dozatainak ismeretét — a kecskeméti tanul-
mány kirándulás megvalósításával, a máso-
dikát pedig a szünidei tornatanfolyam el-
végzésével szerezhethetjük meg.

Itt van ám a bökkenő!

Hol a tornatanfolyam? Hisz még az
eszméje is csak néhányunknak — kicsi pon-
toknak — kóvályog a fejében!

Amíg ez az illetékes felsőbb hatóság
hivatalos tudomására jut s az ottani hosszas
latolgatás után esetleg a megvalósulás stá-
diumába lép, nagyon sok idő eltelik.

Ha addig várunk az iskolai zászlóaljok
szervezésével, akkor valóban lesz elég időnk
a kecskeméti tanulmányuton szerzett tapaszt-
alatokat alaposan megemészteni.

Ne várjunk mi arra! Próbáljuk meg
ebben az ügyben is a kezdeményező szere-
pet. Szervezzünk saját erőnkkel — persze
megfelelő államsegélyt kérve, amit tekintve
az ügy fontosságát, úgy hiszem az állam meg
is adna — egy próba szünidei tornatanfo-
lyamot.

Ennek munkáját okvetlen siker koró-
názná s megismerve hasznosságát, bizonyára
országos szervezést vonna maga után. Me-
gyénké lenne — mint kezdeményező —
az erkölcsi dicsőség.

Többször gondolkoztam erről s volna
is egy eszmém. Gondolom, ha komolyan
vennők — de nem is tudnám feltételezni egy
paedagogiával foglalkozó egyénről sem, hogy
ezt komolyan ne venné — tudnánk is vala-
mit csinálni.

Az egész eszmét a következőkép gon-
dolom megvalósíthatónak:

Mint minden dolog szervezésénél min-
denek előtt az illető ügyre irányuló munká-
ság sima lefolyásának biztosítására törek-
senek, ugy e tanfolyam szervezésénél is arra
kell törekednünk, illetve mindazon kellékek-
nek, melyeknek esetleges hiánya a tanfolyam

működése elé nehézségeket gördítene, jó eleve való előállításáról kell gondoskodnunk.

Lássuk csak kikre, micsoda dolgokra és eszközökre lenne szükség egy ilyen tanfolyamon.

Mindenek előtt előadókra és pedig: egy módszertant (a népiszkolában alkalmazható szerek, azokon végezhető gyakorlatok osztályok szerint beosztva; alkalmas rend — szabadgyakorlatok és játékok ismertetése és azok módszeres tanítása), egy bonctant — élettant és első segélynyújtást. (Az emberi test, szervezet ismertetése különös tekintettel a fejlődő gyermeki szervezetre; a testgyakorlat hatása a fejlődésre; a baleseteknél szükséges segítség nyújtás ismertetése) ismertető előadókra; az előadásokhoz szükséges torna szerekkel felszerelt helyiségre (tornateremre); a hallgatóknak, megfelelő lakásra s némi — legalább az élelmezést fedező — díjra.

Tudtommal van egy hadügyminiszteri rendelet — az iskolai zászlóaljok szervezése előmozdítását céldzva, a katonai szolgálatra nem alkalmas tanítók érdekében lett kiadva, melynek értelmében minden hadtestnél kötelesek, ha legalább 10 tanító jelentkezik, azokat a fegyvertörőre, céllovóra és a szükségesebb taktikai gyakorlatokra kiképezni.

E rendelet értelmében a tanfolyam anyagába a katonai dolgokat is felvéhetnők.

A tanfolyami helyül legmegfelelőbb hely megyénkben Szolnok. Ott volna alkalmas felszerelt helyiség az előadásokra és lakás a hallgatóknak az áll. főgymnasiunban, polg. iskolában, amit az intéző körök erre a célra készséggel átengednének. Van elég orvos, kik közül valamelyik okvetlen vállalkozna megfelelő honoráriumért 7—8 óra keretében a bonctan stb. előadására. Van katonaság, tehát az előbb említett rendelet értelmében a szükséges katonai dolgok is, előadhatók, illetve gyakorolhatók. Ugyyszólván mindent — hogy így mondjam — háziilag elő tudnánk állítani.

Még a módszertani előadó és megfelelő pénzsegély előteremtése volna hátra.

Módszertani előadót is tudok ajánlani pl. a „Nemzeti Tornaegylet” kebelében fentartott, állandó tornatanfolyam előadói közül bármelyik is szíve en közre működne némi díszletdíj fejében.

Szóval minden lenne, ha pénz volna!

A pénzszerzésre is tudok ajánlani egy módot. Ugyanis az egész tanfolyam kérdését vigyük az őszi nagygyűlés elé, arra elég fontos, hogy ott tárgyalassék s ott határozzuk meg a tanfolyam időtartamát, a hallgatók számát és ezekhez mérten a minimálisan szükséges költségeket.

Azután egy a minisztériumhoz küldendő s a gyűlésen megjelent minden tanító által aláírt kérvényben kifejtendő e tanfolyam felállításának szükségességét. E kérvényben felhozhatjuk a katonai közreműködést is, melynél fogva tulajdonképpen e tanfolyam a zászlóaljszervezésre előkészítő.

Szükségességének kellő megokolása után előterjesztendő a próba tanfolyamra való terülnket s létesítése érdekében — ami úgy hiszem mindannyiunk óhaja — kérjük a minisztérium támogatását — megfelelő államsegélyt.

Sok mindenre jut államsegély, talán ennek, a népnevelésre igen fontos eszmének a megvalósítására is jutna egy kevés.

Szelevény, 1909. október 6.

Tóth József
áll. tan. okl. tornatanár.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanító Egyesület alapszabályai.

(Tervezet.)

I. Cím.

1. §.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanító Egyesület.

2. §.

Az egyesület székhelye: Szolnok.

3. §.

Az egyesület pecsétje: Középen a magyar nemzeti cimér, a cím köriratával s az alapítás évszámával.

II. Az egyesület célja.

4. §.

a) Az iskolai nevelés és tanítás előmozdítását szolgáló ismeretek gyarapítása, a tanítás módszerének megvitatása s mindkettőnek a tanítók között való terjesztése.

b) Az iskola belső életének tökéletes kifejlését szolgáló s az iskolai rendtartásra és fegyelmre vonatkozó tanulságos értekezések tartása, továbbá a tanügyi irodalom fejlesztése és ápolása.

c) A tanítás eszközeinek javítására, szaporítására és terjesztésére vonatkozó véleményes javaslatok megállapítása.

d) A megyei tanszermuzeum fenntartása és fejlesztése.

e) A nevelésügynek népszerűsítése a társadalom körében.

f) Az országos „Eötvös alap” és „Országos Tanítói Árvaház” anyagi támogatása.

g) Tanítók Otthon-a létesítése.

h) Elhalt tanítók és tanítónők családjainak támogatása kölcsön-biztosítás útján.

i) Munkára képtelenné vált tanítók, tanítói özvegyek és árvák segélyezése, ösztöndíjak alapítása.

j) Az iskola és a tanítóság érdekeinek és tekintélyének józan fejlesztése és megvédése az a—j) pontok keretén belül.

III. Az egyesület tagjai.

5. §.

Az egyesület tagjai négyfélék u. m.: rendes, pártoló, alapító és tiszteletbeli tagok.

a) Az egyesület rendes tagjai: 1. Hivatalból rendes tagjai: A tankerületben tényleg működő áll. óvók, óvónők; elemi, felső- népi és polgári iskolai, iparos és kereskedő tanonciskolai igazgatók, tanítók és tanítónők; a községi és kincstári, társulati és magán tanintézetek óvói, óvónői, igazgatói, tanítói, tanítónői; a kir. tanfelügyelőség tagjai. 2. Az egyesületnek rendes tagjai lehetnek: a felekezeti jellegű népoktatási tanintézetek óvói, óvónői, igazgatói, tanítói, tanítónői; a középiskolák igazgatói és tanárai; néptanítói oklevéllel bíró magánnevelők; nyugalmazott minden rangu tanügyi munkások; felekezetek lelkészei és hitoktatók, tekintet nélkül az iskola jellegére.

A rendes tagok évi tagsági díját három évenként a közgyűlés állapítja meg, de az 2 koronánál kevesebb és 5 koronánál magasabb nem lehet.

b) Pártoló tagok azok, kik az egyesület vagyonát évenként valamely megajánlott összeggel gyarapítják.

c) Alapító tagok, kik az egyesület részére legalább 50 koronás alapítványt tesznek, akár kezzpénzben, akár kötvényben, mely utóbbi esetben az alapítvány után 6% kamatot fizetnek. A kötvény értéke halálozás esetén az alapítványt tevő családja által befizetendő.

d) Tiszteletbeli tagok azok, akiket a közgyűlés a választmány ajánlatára megválaszt. Tiszteletbeli taggá csak olyan hazai tanférfiu vagy tanügybarát választható, a ki a népnevelés terén, vagy az egyesület támogatása körül különös érdemeket szerzett. Külföldiek csak a magyar királyi kormány előleges jóváhagyása mellett választhatók tiszteletbeli tagokká.

6. §.

a) Az egyesületi tagok névsora nyilván tartandó és évről évre kiigazítandó. Akik időközben jönnek az egyesület területére felvétel végett az elnöknél jelentkeznek. A hivatalból kötelezett rendes tagok az elnök utasítására névsorba vétetnek, az önként jelentkező tagokat az elnök a választmány elé terjeszti.

A választmány a legközelebbi ülésén dönt a felvétel tárgyában és határozatáról a kérelmezőt értesíti.

b) Alapító tagok belépési szándékukat ugyancsak az elnöknél jelentik be, vagy valamely rendes tag által ugyanott ajánlatba hozható. A választmány a felvétel fölött ugyancsak legközelebbi ülésében dönt s a felvételt kérőt a határozatról értesíti.

c) Ha a választmány valamely jelentkezőtől a felvételt megtagadná, jogában áll az illetőnek vagy az ajánlónak a közgyűléshez felebbezni.

d) Valámely tag ugyanezen tankerületben esetleg más tanítóegyesületnek is lehet tagja, annak tanácskozásain és szavazásain résztvehet, de az országos tanítói képviselőre csak egy helyen szavazhat.

7. §.

a) Azon rendes tag, ki a tanügyi pártólól lép, vagy más tankerületbe költözik megszűnik az egyesület rendes tagja lenni, hacsak az egyesületben való megmaradásra óhaját az elnöknek írásban be nem jelenti.

b) Aki a tanítói állással össze nem férő magaviseletet tanusít, az egyesületből a választmány javaslatára a közgyűlés által mindenkor titkos szavazással véglegesen, vagy bizonyos időre kizárható. Aki hivatalától elmozdított, az egyesületből kizártnak tekintetik.

d) Azok az önként jelentkező rendes tagok, továbbá az alapító és pártoló tagok, kik vállalt kötelezettségüknek három éven keresztül eleget nem tesznek, az egyesület kebeléből kizártnak és tartozásaik per útján behajtatnak.

8. §.

Minden rendes és pártoló tag köteles évi tagság díját a közgyűlésig pontosan befizetni. A kötelezett rendes tagok kötelesek a gyűléseken pontosan megjelenni ellenesetben a „Tanítók Otthona” javára 4 korona bírsággal sújtatnak. A választmány által kitzított vitatéléket és próbatanításokat, ha arra vállalkoztak, vagy az elnökség által felkérettek, kidolgozni, előadni s határozati javaslataikat 2 héttel a gyűlés előtt az elnökhöz beküldeni.

9. §.

A rendes tagoknak, vagy özvegyeiknek, esetleg árváiknak igényük van ugy a Tanítók Otthona és az egyesületi segélyalap, mint — ha rendes tagjai — az „Eötvös alap” és a „Temetkezési Szövetkezet” jótékonyágaira. Az egyesületi választmány kötelessége az esetre vonatkozó állapotok vezetése és nyilvántartása.

IV. A Tanítók Otthona.

10. §.

Mihelyt a „Tanítók Otthona“ vagyona oly összegre emelkedik, hogy az otthon minden adóság fennmaradása nélkül szervezhető, kötelessége a választmánynak a kezdeményező lépéseket megtenni s e tényben a közgyűlésnek előterjesztést tenni. Az otthonra vonatkozó összes intézkedések egy e célra készítendő s a közgyűlés által jóváhagyandó házi, illetve rendszabályba foglalandók.

V. Temetkezési Szövetkezet.

11. §.

a) Hogy az egyesületi tagok családjai a tag elhalálása esetén azonnali segélyben részesüljenek, az egyesület rendes tagjai egy „Temetkezési Szövetkezet“-et alkotnak, amelynek minden rendes tag kötelezett tagja. Ezen segélyezés céljára minden egyesületi tag minden halálest után egy-egy korona kölcsönbiztosítási díjat fizet. Segélyül a tagok számának megfelelőleg, illetve a befolyó összegnek 80%-a kifizetendő az elhalt egyesületi tag családjának, a többi a költségek fedezésére fordítandó. A netalán fennmaradó összeg a „Tanító Otthon“ alapja javára fordítandó.

b) Amely egyesületi tag a befizetés kötelezettségének két éven át nem tesz eleget, az a kölcsönbiztosításból eredő jogait elveszti.

c) A „Temetkezési Szövetkezet“ pénztára az egyesület és az Otthon pénztárától elkülönítve kezelendő s a kezelés egy házi-
rend keretében foglalt szabályzat szerint fog történni.

VI. Az egyesület közlönye.

12. §.

Hogy a tanítóegyesület tagjai között a szellemi érintkezés folytonos legyen, az egyesület ehatározza egy helyi megyei tanügyi lap indítását, amely lap egyúttal nemcsak az egyesületnek, hanem a vármegye kir. tanfelügyelőjének is hivatalos lapja. A kiadások fedezése a felemelt tagságdíjból eszközöndő.

VIII. Az „Eötvös alap“ és „Tanítók háza.“

13. §.

Az egyesület az „Eötvös alapnak“ évi 20 kor. díj fizetésével rendes, a budapesti Tanítók Házának alapító tagja lévén, az ezzel járó jogokat és kötelezettségeket a közgyűlés kiküldöttei, illetve választottai gyakorolják.

(Folytatjuk.)

Meghívó.

1. kgy. 1909. szám.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 147. §-ának végrehajtása tárgyában kiadott s 1872. évi szept. hó 2-án kelt szabályrendelet 13., illetve 8., 9. §-ai értelmében van szerencsénk a Jász-Nagykun Szolnok vármegyei tanítótestület szolnoki járáskörének tagjait f. 1909. évi november hó 4-én d. e. 9 órakor Szolnokon, a (Vasártéri) VI. ker. áll. elemi iskola emeleti nagytermében megtartandó őszi járásköri gyűlésre tisztelettel meghívni.

Tárgyai:

1. Reggel 8 órakor istentisztelet.
2. Gyülekezés
3. Pont 9 órakor elnök a gyűlést megnyitja. jegyzőkönyv hitelesítőket nevez meg.
4. Gyakorlati tanítás a magyar nyelvtan tananyagából, következő órarendszerint. Tartja: Egner Ilona VI. ker. áll. tanítónő.
5. A postatakarékpénztári intézménynek ismertetése. Tartja: A M. kir. postatakarékpénztár igazgatósága által kiküldött tisztviselő.
6. Értekezés: Az osztályrendszer, váltakozó rendszer és szakrendszerről. Tartja: Kovács Ignác törökszentmiklósi tanító.
7. Iskolai történet. „A Csontos István gunyája.“ címmel. Felolvassa: Szentimrel Márta tiszavárkonyi áll. tanítónő.
8. Értekezés tartás és gyakorlati tanításra vállalkozások.
9. A jövő gyűlés ideje és helye megállapítása.
10. Indítványok. Igazolások.
11. A tisztikar lemondása. Választás. Szolnok, 1909. október 7.

VITOS ANTAL
járásköri jegyző.KÖRÖSSY GYÖRGY
járásköri elnök.

Szakosztályok gyűlései:

„A kisdiednevelési és gyermekvédelmi“ szakosztály gyűlése 1909. évi november 4-én d. u. 2 órakor a belvárosi kisdiedóvoda termében tartatik meg, melynek

tárgysorozata:

1. A múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasása, hitelesítők kijelölése.
2. „A gyermekvédelem szerveinek egyesítése és a népnevelőknek közremunkálása.“ Előadó: Magyar Gyuláné szolnoki állami tanítónő.
3. Tisztujtás.

LETANÓCZKY JULIA
szakoszt. elnök.

Az „ének, oktatási és művelési“ szakosztály gyűlését 1909. évi november hó 4-én d. u. 4 órakor a belvárosi óvoda tantermében tartja meg, melynek

tárgysorozata:

1. Elnői megnyitó.
2. „Énektanítási módszerek“ felolvassa: Viszlaj Ernő szolnoki állami tanító.
3. Indítványok.
4. Tisztujtás: elnök, alelnök, karnagy és jegyző választása.

EÖTVÖS, K. LAJOS
szakoszt. elnök.

„Gazdasági szakosztály“ gyűlését 1909. évi november 4-én d. u. 3 órakor az I. ker. állami iskola V-ik osztályában tartja meg, melynek

tárgysorozata:

1. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása, hitelesítők kijelölése,
2. Balla Béla jászberényi állami tanító a szólozset köréből tart értekezést.
3. Malatinszky Lajos szolnoki igazgató-tanító a tyuktenyésztésről tart felolvasást.
4. Tisztujtás.

UDVARDY FERENCZ
szakoszt. elnök.

Az „Óvokör“ szolnoki fiókjának tagjai 1909. évi november 4-én d. u. 3 órakor az I. ker. állami IV-ik osztályában tartja alakuló gyűlését.

A rajz és ipari szakosztály nov. 4-én d. u. 3 órakor tartja gyűlését az I. ker. fiúiskola II. o. tantermében.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
2. Mohács István szibakházi áll. isk. igazgató-tanító előadást tart a rajzról kapcsolatos Slöjd tanításnak tananyagából a népisk. IV., V., VI. oszt.
3. Indítványok.
4. Tisztujtás: elnök, alelnök, jegyző választás.

Szolnok, 1909. okt. 14.

FELLEGI ALAJOS
szakoszt. elnök.

Meghívó

a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei tanítótestületnek, 1909. évi november 5-én, Szolnokon, a vármegyei ház dísztermében tartandó évi

rendes közgyűlésére.

Tárgysorozat:

1. Reggel 8 órakor istentiszteletet hallgatnak a testület tagjai, saját felekezetük templomában.

2. Fél 9 órakor felvonulás a közgyűlés helyére. (Vármegyei ház.) A Hymnus éneklése után pont 9 órakor elnök a közgyűlést megnyitja, megemlékezőn röviden az elhalt kartársokról s kijelöli a jegyzőkönyv hitelesítőket és számvizsgálókat.

3. A közgyűlésen meg nem jelentek igazolása.

4. Elnök megnevezi a küldöttség tagjait, kik Eötvös K. Kajos kir. tanfelügyelőt a közgyűlésre meghívják. A megjelenő tanfelügyelőt elnök üdvözlőlvén, érdemei méltatása után átadja neki a tanítótestület által nevére tett alapítványról kiállított alapító levelet. Jegyző előterjeszti a központi választmány javaslatát az elhalt és a kilépett tisztviselők helyeinek betöltésére vonatkozólag.

5. Muhy Sándor, a pénztár rendező bizottság elnöke, jelentést tesz a pénztár állásáról.

6. Javaslat az alapszabály módosítására nézve. Előadó: Muhy Sándor.

7. A választmány a Csikós József és Tóth István által szerkesztett „Megyei Népoktatás“ című lapot a vármegyei tanítótestület hivatalos lapjává ajánlja.

8. Iskolai emléklap ajánlása.

9. Előterjesztés az „Otthon“ helyiség vétele tárgyában.

10. A tanítók lakásbérének rendezésére vonatkozó memorandum. Előadó: Bernáld Lajos szolnoki népiskolai igazgató tanító.

11. A gyűléseken megjelenő tanítók napidijának rendezése. Előadó: Magyar Gyula.

12. Javaslat a feiekezeti tanítók részére kiállítandó arcképes igazolvány tárgyában. Előadó: Gyenes József, szolnoki Constantin isk. igazgató-tanító.

13. Jövő évi költségeloirányzat bemutatása.

14. A gyűlésterem átengedéseért köszönet nyilvánítás.

15. Indítványok,

UDVARY FERENCZ POLONYI MÁTYÁS
főjegyző. elnök.

Közgyűlés után társas ebéd a Kossuth Szállodában, egy teríték ára 2 korona. Akik a közebéden részt kívánnak venni, az elnökségnél előre jelentsék be.



Még valami a nov. 4-5-i gyűlésünkről.

Mint értesültünk Tanfelügyelőnk s az egyesület központi vezetősége meghívására megjelenik a gyűlésen Herrman Antal egy. tanár és paedagogiumi igazgató Farkas Sándor tanítónőképző intézeti igazgató és Benedek Elek író, lapszerkesztő társaságában, hogy az érdeklődő nagyközönségnek és a vidékről itt tartzkodó kartársaknak 4-én este 6 órakor kezdődő előadásban és vetített képekben bemutassa Boszniát, újonnan szerzett ezen ország részünket és népét. Magát az előadást ismertetni fölösleges. Ismerjük Herrman Antalt mindnyájan. A képek az előadásához méltóan fogják lebilincselni azok érdeklődését is, kik már látták Boszniáról ilyenféle sorozatos felvételeket. Ezen képek ugyanis a szerajevói országos kormány tulajdonalévén, eddig még sem az Urániában, sem egyéb vállalatnál nem láthatta senki, amennyiben reprodukálásra eddig a bosnyák kormányzat nem adta ki s hozzánk is csupán Herman professor direkt kérésére jutnak el bemutatásra.

Amellett, hogy élvezetes estét szerez ezen előadás, sokban tanulságos is lesz a vidéki kartársainknak pedig mód arra is, hogy a 4-i gyűlés után ugyis Szolnokon maradva, kellemesen tölthetik el a másként unalmas estét.

Ezen előadás belépti díja — mely a szolnoki „Tanítók Háza” javára megy — az első 4 sor helyre 80 fillér, a többi helyre 50 fillér, karzat a tanuló ifjuság részére 20 fillér.

Az előadás gyűlés után a város-háza nagytermében 6 órakor kezdődőleg fog megtartatni. Kérjük a közönség és a kartársak szives megjelenését.

(f.)

H I R E K.

Lapunk, mint a kir. tanfelügyelőség hivatalos lapja megyénk közig, bizottságának 3505 kb. sz. alatt folyó hó 13-án hozott határozatával a tanügyi és közig. hatóságoknak, iskoláknak előfizetésre ajánlatot. Erre hivatkozva kérjük a tek. hatóságoknak előfizetés iránt mielőbbi szives intézkedésüket.

Állandékosítás. A mezőtúr-kuriai IX. sz. állami elemi népiskolának Csetalvay Rezső uradalmi intéző ur igen értékes és szép kivitelű 68×106 cm. méretű, az aradi vértanúk kivégzését ábrázoló képet adományozott. E nagylelkű adományért az iskola nevében ez uton mond ajándékoszónak köszönetet Schröder Miklós állami tanító.

Hivatali eskütétel. Zolnai Mihály a tiszaderzsi ref. iskola új tanítója a napokban tette le a hivatali esküt a kir. Tanfelügyelőség hivatalos helyiségében.

Tanítópótlás. A szajoli újonnan szervezett tanítói és tanítónői állásra Hárstalvy János szatmárnémeti tanítót, a tanítónői állásra pedig Farkas Margit tiszapüspöki tanítónőt alkalmazta a rom. kath. iskolaszék.

Jánoshida községi iskolájánál alkalmazásban volt Török Bertalan tanító az eger-külvárosi rom. kath. iskolához választott meg. Távozó kartársunknak gratulálunk ez előlépéshez, mit szorgalmas tanítói munkásságával valóban ki is érdemelt.

Jásztelek község rom. kath. iskolaszéke a Czako Gyula eltávozásával megüresedett tanítói állásra Szentiványi Béla zicsi tanítót választotta meg.

Kisdednevelők szolnokmegyei köre f. é. november 4-én d. u. 3 órakor a szolnoki belvárosi kisdedóvoda termében rendes évi közgyűlést tart. — Tárgyai: Elnök választás. Jegyző jelentése. Gyakorlati tanítás. Tartja: Józsa Gizella turkevei óvónő. Felolvasás. Tartja: Fucsekné Lenkei Oktávia jászalsó-szentgyörgyi óvónő. Számadások. Indítványok és a tagdíjak beszédese.

Ciszászentimrén Csenki Imre tanítónak Püspökladányba történt megválasztásával egy ref. tanítói állomás megüresedett.

Mezőtúr-ujvárosi iskolánál Hatvaniné Bordács Róza lemondásával megüresedett állomásra Pataki Mária okl. tanítónő választott meg.

Kinevezés. A vall. és közokt. Miniszterium a pusztacseg-majori vallásalapítványi iskolához Kompanyik László ujbélai tanítót nevezte ki,

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun Szolnokmegye kir. tanfelügyelője.

3058—1909.

A Tek. városi tanácsoknak, községi és izr. hitk. előljáróságoknak.

A vármegyei tanítótestületnek hivatalból kötelezett tagja minden állami, községi és izr. fel. tanító, tanítónő, óvónő, minden állami és községi iparostanoniskolai és gazd. ismétlő iskolai, rendes és óraadó tanító. Az állami népköztétési intézetek vezetőinek a tanítótestületi gyűlésekre utazási és napi költségeit az államkincstár, a községi iskolák, gazdasági ismétlő iskolák, iparos tanonciskolák és kisdedóvodák vezetőinek hasonló költségeit a községi, városi pénztár, az izr. tanítók és tanítónők gyűlési költségeit az izr. hitközség viseli.

Midőn hivatalosan tudomására hozom, hogy a vármegyei tanítótestület Szolnokon f. évi november 4-én járásköri, kisdednevelési és gyermekvédelmi szakosztályi, énekköztétési és énekművelési szakosztályi, iparoktatási és rajztanítási szakosztályi, gazdasági oktatási szakosztályi gyűléseket, november 5-én pedig együttes közgyűlést tart, felhívom a tek. városi tanácsokat, közs. előljáróságokat és izr. hitközségi előljáróságokat, hogy a községi és izr. elemi iskolák, községi óvodák, közs. gazdasági ismétlő iskolák, községi iparostanoniskolák rendes és óraadó tanítóinak utazási és napiköltségeit előre kiszolgáltassák, az illető iskolaszékek megkeresésével pedig a felül intézkedni sziveskedjenek, hogy a gyűlés ideje alatt helyettesítés vagy szünetadás útján alkalmat adjanak a vármegyei tanítótestület fentnevezett kötelezett tagjainak a felsorolt gyűlésekben résztvevésre.

Szolnok, 1909. október 22.

Eötvös K. Lajos

kir. tanfelügyelő.

2932—909. sz.

Felhívás állás nélkül levő tanítókhoz és tanítónőkhöz.

Az 1907 évi 146500 sz. vall. és közoktatásügyi min. rend. szerint minden tan-

évben fölterjesztés lévén teendő a helyettesítésre ajántható okleveles, de állomással még nem bíró tanítóknak és tanítónőknek jegyzékbe vétele iránt, miután a helyettesítési megbízások csak az így kormányilag a jegyzékbe foglaltaknak lesznek adandók, saját érdekükben is felhívom az e megyében, lakó, okleveles, állás nélküli tanító urakat és tanító nőket, hogy fölterjesztés végett küldjék be hivatalomhoz oklevelüknek eredeti, vagy közjegyzőileg hitelesített másolati példányát f. é. november 1 napjáig.

Szolnok, 1909. október 4.

EÖTVÖS KÁROLY LAJOS
kir. tanfelügyelő.

Hirdetések felvételnek.

Hirdetés árszabás:

A lap egész oldala egy évre (52-szeri hirdetés)	400 K.
Fél évre (26-szori hirdetés)	200 „
Fél oldal egész évre	200 „
Fél oldal 1/2 évre	100 „
Negyed oldal egész évre	100 „
Negyed oldal fél évre	50 „

A hirdetés terjedelméhez képest az árszabás könnyen kiszámítható.

Hirdetési díjak félvenként utólagosan fizethetők.

Iskolai nyomtatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ

könyvkereskedőtől

Szolnokon, beszerezni

vagy mielőtt másnál

megrendelné tőle

☉ ajánlatot kérni. ☉

A legújabb magyar gyermeklap a

JÓ PAJTÁS

Friss, új, eleven, mindig érdekes, a gyermek lelkét okosan foglalkoztató. Figyelme kiterjed mindenre, ami a gyermeket érdekelheti. Szépirodalom, művészet, tudomány, sport és testedzés, — mind eszköz benne a gyermek lelki életének harmonikus fejlődésére. A

JÓ PAJTÁS-t

a legjelesebb írók írják, képeit kiváló művészek rajzolják. Szerkesztője *Sebők Zsigmond*, a kitűnő ifjúsági író, a *Maczkó történetei* szerzője, főmunkatársa *Benedek Elek*, a magyar ifjúság legelkeltebb és legmelegebb kedélyű írója. Cikkeit, elbeszéléseit, verseit *Lévay József*, *Mikszáth Kálmán*, *Rákosi Viktor*, *Kozma Andor*, *Ábrányi Emil*, *Molnár Ferenc*, *Szöllösi Zsigmond*, *Radó Antal*, *Lipcsey Ádám*, *Móric Zsigmond*, *Endrődi Sándor* írják, rajtuk kívül a jeles írók és költők egész serege. A

JÓ PAJTÁS

képei művésziek és a gyermek képzeletéhez szólók. Fejlesztik szép érzékét, élesítik megfigyelő képességét. fogékonnyá teszik szemléletét szép dolgok élvezésére. A

JÓ PAJTÁS

minden héten jelen meg. Minden számában vannak elbeszélések, versek, a gyermek felfogásához mért ismertető cikkek, van regény, állandó játék- és sportrovat, elme-élesítő rejtvények stb. Bő tartalmában minden gyermek megtalálja a magáét s mindenből a lehető legjobbat kapja. A

JÓ PAJTÁS

kiadója a Franklin-Társulat. Előfizetési ára egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 20 fillér.

Az előfizetési pénzek a következő címre küldendők:

A JÓ PAJTÁS kiadóhivatala
Franklin-Társulat

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Tessék mutatványszámot kérni!

JÁSZRAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Zanfelügyelőség hivatalos lapja.

Előfizetés: $\left\{ \begin{array}{l} 1 \text{ évre } 6 \text{ korona.} \\ 1/2 \text{ „ } 3 \text{ „} \end{array} \right.$
Megjelenik hetenként szombaton.

Szerkesztik:
CSIKÓS JÓZSEF
TÓTH ISTVÁN

Előfizetések, kéziratok és kérdések
CSIKÓS JÓZSEF
kir. tanf. tollnokhoz küldendők.

Elemi iskolai énektanítás.

Kedélynemesítő és a gyermek esztétikai érzését fejlesztő hatását ismerjük a zenének s tanítjuk is az iskolában az éneket magát, t. i. megtanítjuk a gyermeket az előtte énekelt, vagy hangszeren játszott melódia utánzó elsajátítására. Ezzel azonban még nem tettünk eleget a miniszteri tanterv követelményeinek, s nem tettünk énektanítási feladatunknak, amennyiben a tanterv előírja a hangjegy alapján való énektanítást.

Azonban ilyen iskolánk van legkevesebb, ahol ez így volna végrehajtva, pedig milyen szép eredményeket ad s milyen lelkigyönyörűséget okoz ez egy a gyermek, mint tanítójának és a szülőknek. Persze leginkább csak az osztott iskoláknál vihető keresztül, mint ahogy alábbi következő énektanítási anyag-kimutatás is szerkesztve van, melyet az iskolákban az énektanítás anyagának beosztására mintául itt közlünk:

ÉNEKTANÍTÁSI TERVEZET.


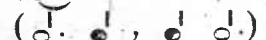
I. II. OSZTÁLY. 1. hangjegyismertetés.

Az „Utasítás“ az I. és II. osztály részére teljes tájékozódást nyújt, s csak hetekre, illetve órákra kell szétosztani. (Kézikönyv: Sztankó Béla: Daloskönyv-e.)

III. OSZTÁLY.

- I. hét Az énekhang jelölése = \bar{o} , $\bar{ö}$.
 II-III Rövid és hosszú hangok éneklése. Ütenyezés.
 IV-V „ hangjegy (\downarrow), megnevezve — (c) első lépcső.
 VI-VIII „ „ „ első lépcső begyakorlása.
 VIII-IX „ hallgatás (szünetjel), (hallgatójel) z
 X-XI „ „ „ második lépcső: d.
 XII-XIII. Hosszu hangjegy (\downarrow) rövid szünetjel. Dynamikai elemek.
 XIV-XV „ „ „ harmadik lépcső „e“.
 XVI-XVII „ „ „ begyakorlás.
 XVIII-XIX „ „ „ hosszú hallgatójel — Ütenyezés.
 XX-XXI „ „ „ negyedik lépcső: „f“.
 XXII-XXIII „ „ „ vegyes ütem ($\downarrow \downarrow \downarrow$, $\downarrow \downarrow \downarrow$) negyed.



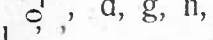
Mai számunk 10 oldal.

- XXIV-XXV Hangnyújtás kötőjellel () ötödik lépcső „g“.
 XXVI-XXVII „ ponttal ()
 XXVIII- „ a két előbbivel vegyesen, az ötöd.

2. Dalok, énekek:

Szeptember, október: Hymnus, Erzsébet királyné emlék ünnepélyére:
 Megdicsőült nagy királynénk, Hullassatok könnyet . . . kezdetű énekek.
 november, december: Szózat, Tied vagyok . . . Induló.
 január, február: dalok a madarokról, fákról és a mezőről.
 március, április A legelső magyar ember a király, Jó honfiak . . .
 május junius: Dalok a természetből. Induló. Tornadalok.


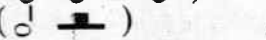




IV. OSZTÁLY.


- I hét ismétlés a III. osztály 4 első órájából
 II „ „ „ 5-8 „ „
 III „ „ „ 9-12 „ „
 IV „ „ „ 13-16 „ „
 V „ „ „ 17-20 „ „
 VI „ „ „ 21-24 „ „
 VII „ „ „ 25-28 „ „
 VIII „ „ „ 29 — „ „ „G“ kulcs.
 IX-X Hangnyújtás koronával:  a hatodik lépcső „a“
 XI-XII Alap, harmad, ötöd, (Nevező hármas)
 XIII-XIV Alap, negyed, hatod (Alsó uralgó)
 XV-XVI A IX-XII alattiak ismétlése hetedik lépcső „h“
 XVII-XVIII A XII-XVI „  „ s ezután minden órán.
 XIX-XX Osztott értékek  „ d, g, h, felső uralgó.
 XXI-XXII 1/8-ad (hallgató) szünetjel.
 XXIII-XXIV Ismétlés a XVII-től, a nyolcadik lépcső c
 XXV-XXVI C—C, c-e-g-c ; c-f-a-c
 XXVII-XXVIII Kemény hangsor.

Dalok, énekek.

A III. osztályéhoz ujjabbak is veendőek fel.

V—VI. OSZTÁLY.

- I. hét Kemény hangsor () ismétlése
 II. „ „ „ ()
 III. „ Méret összevonás az ütem közepén „ ()
 IV. „ Syncopa „ „ „ „ ()
 V. „ „ „ „ „ „ ()
 VI. „ „ a tört hármasok ismétlésével.
 VII. „ Kötött hangjegyek 
 VIII. A negyedik lépcső emelése (fis) Ar alla breve C,
 IX. A létra bővítése az alsó VII. lépcsővel } kemény „G“ létra
 X. „ „ az „ VI. „ } begyakorlása.
 XI. Az első lépcső (c) emelése (cis).
 XII. „ „ a IV. lépcső emelésével }
 XIII. A létra bővítése az alsó V. lépcsővel } Kemény „D“ létra.

- XVI. hét A lágy hangsor (Természetes).
 XV. „ A VII. lépcső leszállítása (mélyítés) kemény „f“ létra.
 XVI. „ „
 XVII. „ A „lágy „A“ dallama, összhangzatos lágy hangsor.
 XVIII. „ D-d terjedelemben a magyar hangsor.
 XIX. „ A magyar dalok záradéka.
 XX. „ A III. lépcső leszállítása (mélyítés).
 XXI. „ Kemény „b“ létra.
 XXII. „ „ „ a felemelt lépcsővel.
 XXIII. „ A VI. lépcső leszállítása.
 XXIV. „ A magyar hangsor c-c terjedelemben.
 XXV. „ Az V; — XII—XIV órák ismétlése.
 XXVI. „ A XV—XIV órák ismétlése.
 XXVII. „ A XV—XXII „ „
 XXVIII. „ A d. mint egész ütenyt kitöltő hang 3/4 ütem.
 XXIX. „ A 3/8 ütem.
 XXX. „ A tizenhatod hangjegy  és szünetjel 7.
 XXXI. „ A kemény és lágy létrák ismétlése. } Vegyes ütemek.
 XXXII. „ Érték nyújtás, }

A betanítandó dalok „Utasítás“ szerint.

KÖRÖSSY GYÖRGY.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei
Tanító Egyesület alapszabályai.

(Tervezet.)

(Folytatás.)

VIII. Az egyesület tisztikara és választmánya.

14. §.

Az egyesület ügyeinek vezetésére közgyűlésben választatnak:

1. Egy egyesületi elnök.
2. Két egyesületi alelnök.
3. Egy egyesületi főjegyző.
4. Két egyesületi jegyző.
5. Egy pénztáros.
6. Egy ellenőr.
7. Egy könyvtáros.
8. Egy muzeum őr.
9. Egy szerkesztő.
10. 12 vidéki és 3 székhelyi választmányi tag. 8 vidéki és 4 helybeli pótag.

15. §.

Az egyesület tisztikarát és választmányát a rendes tagok sorából szavazattöbbséggel a közgyűlés választja. Aki azonban tagsági díját a választó közgyűlésig nem fizette, vagy az egyesületnek bármely más címen adósa, sem tisztviselővé, sem választmányi taggá nem választható.

16. §.

A választmánynak rendes tagjai: az

egyesület tisztikara, a választott választmányi tagok s a járáskörök elnökei, akadályoztatásuk esetén alelnökei.

17. §.

Az egyesületet egyesek és hatóságok irányában az elnök képviseli. Ő hívja össze a köz- és választmányi üléseket és ezeken elnököl, szavazat egyenlőség esetén dönt. A választmány és közgyűlés határozatait végrehajtja. Utalványozza a költségvetés keretében és a választmány által megszavazott összegeket, jóváhagyott fizetéseket és tiszteltdíjakat. Sürgős szükség esetén a választmány utólagos jóváhagyása mellett az egyesület pénztárából 20 K.-nát utalványozhat. Az egyesület pecsétjét őrzi és használja. Minden fontosabb iratot, jegyzőkönyveket, leveleket, nyugtákat, s. a. t. a főjegyzővel, illetve pénztárossal aláír, láttamoz, megerősít. Az egyesület pénztárait megvizsgáltatja. Ezenként az egyesület működéséről szóló jelentést a főjegyzővel együtt elkészíti s a választmány jóváhagyása után a közgyűlés elé terjeszti.

18. §.

Akadályoztatása, vagy megbízatása esetén az elnököt minden tekintetben egyik alelnök helyettesíti.

19. §.

a). A főjegyző fogalmazza a hivatalos leveleket, felterjesztéseket. Egybegyűjti a já-

rési körök jegyzőkönyveit és jelentéseit. Az elnökkel egyetértően megszerkeszti az egyesület évi jelentését. A fontosabb határozatokról értesíti a sajtót. Őrzi az egyesület hivatalos iratait, amelyekről szabályszerű iktatót vezet. Nyilvántartja az egyesület összes tagjait.

b). A jegyzők vezetik a választmányi üléseket és a közgyűlés jegyzőkönyveit.

20. §.

A pénztáros felelősség terhe mellett külön-külön kezeli az egyesület, a „Tanítók Otthona” és „Temetkezési Szövetkezeti” pénztárakat, vezeti azoknak számadásait. Nyugtató mellett beszedi és nyilván tartja a tagsági díjat s a tagdíjhátralékosokról minden választmányi ülésen jelentést tesz. Kiti-zeti a választmány által megszavazott és az elnök által utalványozott kölcsönöket és segélyeket. A bevételekről és kiadásokról pénztári naplót vezet. A pénztár állapotáról a választmány gyűlésről-gyűlésre jelentést tesz. Elkészíti az évi költségvetést és számadást, melyet a választmány jóváhagyása után elfogadás végett a közgyűlés elé terjeszt.

Fizetéseket csak az elnök utalványozása mellett eszközölhet.

21. §.

Az ellenőr koronként többször, de évenként legalább négyszer megvizsgálja a pénztárakat s ekkor a naplókat lezárja, minden nyugtát és ellennyugtát aláír. A pénztár ép-ségeért a pénztárossal együtt felelős.

22. §.

A könyvtáros a választmány által megállapított szabályzat szerint kezeli az egyesület könyvtárát.

23. §.

A múzeum őr ugyancsak a választmány által megállapított szabályzat szerint a tanszermuzeumot kezeli.

24. §.

A szerkesztő szerkeszti az egyesület hivatalos lapját, amelynek felelős szerkesztője.

25. §.

A központi választmány évenként legalább négyszer, de szükség esetén többször is választmányi ülést tart. A központi választmány az egyesület működését irányítja. E végből szoros összeköttetésben áll a járási körökkel és bizottságokkal, tudomásul veszi az egyes járáskörök és bizottságok működéséről szóló jelentéseket. Részben megállapítja azon kérdéseket, melyeket minden járási körben meg kell vitatni. Pályakérdése-

ket tűz ki s az ezekre beérkező munkálatoakra nézve bíráló bizottságot küld ki. Megállapítja az évenként tartandó közgyűlés helyét és idejét, melyet az elnök a közgyűlés előtt legalább 14 nappal kihirdet. Szükség esetén rendkívüli közgyűlést is összehívhat. Elkészíti a közgyűlések tárgysorozatát. Ügyel arra, hogy a tárgy-orozatba felvett nevelés tanítási kérdések az iskolai élet minden ágát felöleljék. Gondoskodik alkalmas előadókról, kik a gyűlésen a kitűzött tétéleket szó- vagy írásbelileg fejtegetik, határozati javaslatokat azonban kötelesek oly időben a választmányhoz benyújtani, hogy azokat a közgyűlés előtt tartandó ülésen tárgyalhassa. Rendes, alapító és pártoló tagokat vesz fel, előterjesztést tesz a tiszteletbeli tagok megválasztása tárgyában a közgyűlésnek. Halasztást nem tűrő dolgokban intézkedik. Szigorúan őrködik a felett, hogy az alapszabályok és szabályzatok pontosan megtartassanak. Az időközben elhalt vagy elköltözött tisztviselők ideiglenes helyettesítéséről gondoskodik. Az egyesületi pénztárt, könyvtárt és tanszermuzeumot időről-időre egy e célból kiküldött vizsgáló bizottsággal megvizsgálta. A pénztáros részére kiadható felmentvény céljából az évi közgyűlés előtt a választmányon kívül eső tagokból számvizsgáló bizottságot hoz javaslatba. Végre az egyesület viszonyai és körülményei szerint szakosztályokat létesít.

A határozat érvényességéhez a tagoknak egy harmada szükséges. Ha ennyi nem volna jelen, a másodsor egybehívott választmány a megjelentek számára való tekintet nélkül határoz.

A választmányi ülés jegyzőkönyveit az elnök által kiküldött 2 választmányi tag hitelesíti, kivéve az utolsót, amelyet 3 tagu bizottság teljesít.

IX. A járási körök közgyűléséről.

26. §.

a). Az egyesület legalább évenként egyszer közgyűlést tart, melynek helyét és idejét a választmány lehetőleg jó előre határozza meg. Fontos ügyekben a tagok egyötödének kívánatára, mely kívánság a tárgy megnevezése mellett írásban adandó be az elnökséghez, rendkívüli közgyűlés is egybehívható. A rendes közgyűlés megtartása előtt legalább 14 (tizennégy), a rendkívüli legalább 8 (nyolc) nappal hívandó egybe. A közgyűlés helye, ideje és tárgysorozata a közgyűlés előtt legalább nyolc nappal a kir. tanfelügyelőségnek hivatalosan bejelentendő.

b). A közgyűléseken az egyesület minden kötelezett rendes tagja részt vesz. Más-különben a gyűlés minden elmulasztott nap-

jáért, ha csak azt elfogadható okkal nem igazolják, 4 koronát tartoznak fizetni az egyesület „Tanítók Otthona” javára.

c). A közgyűlés tanácskozásainak tárgyai: az egyesületi működés részletes megállapítása és nyilvántartása; a neveléstudomány s általában az iskolai élet köréből vett kérdések, tételek ismertetése, megvitatása; a járási körök munkálkodásának irányítása, valamint a választmány előterjesztéseinek elintéztése, illetőleg ezek feletti határozathozatal; a költségvetés megállapítása; a számadások irattár, könyvtár, tanszermuzeum felülvizsgálása, amelyeknek megejtésére saját kebeléből bizottságokat küld ki s a betérjesztett jelentések alapján a felmentések megadása, vagy megtagadása; a tisztikar és választmányi tagok megválasztása; indítványok tárgyalása.

Minden indítvány, mely a választmány által megállapított napirendre nem vonatkozik, az elnökségnél a közgyűlés előtt egy héttel benyújtandó. Az indítvány tárgyalása felett a választmány előterjesztése alapján a közgyűlés határoz. Csakis rendes közgyűléseken tárgyalhatók ilyen indítványok, rendkívüli közgyűlésen indítványok elő nem terjeszthetők.

d). A közgyűlések ügyrendjét a választmány készíti elő, de véglegesen maga a közgyűlés állapítja meg.

e). A közgyűlés gondoskodik arról, hogy az egyesület tagjai közigazgatási (szolgabírói) járás szerint járási körökbe alakuljanak. Egy-egy járási körnek 30 tagjánál kevesebb nem lehet.

f). Munkálkodásáról évi jelentést állít össze és adhat ki.

g). Az alapszabályokat szükség esetén módosítja, melyek azután jóváhagyás végett a nagyméltóságu vallás és közoktatásügyi minisztériumhoz felterjesztetnek.

h). Tanácskozásai köréből minden politikai és vallásfelekezeti kérdések kizaratnak.

i). Gondját arra is kiterjeszti, hogy az egyesületi „Tanító Otthon” az „Eötvös alap” és az „Országos Tanítói Árvaház”, nemkülönben a könyvtár és tanszermuzeum gyarapodjanak.

j). Az évi rendes közgyűlés határozatképességéhez a kötelezett rendes tagok száma egyötödének jelenléte szükséges. Ha ennyien nem volnának jelen, a három hónapon belül egybehívandó új közgyűlés tekintet nélkül a megjelent tagok számára, határoz. A kérdések szavazással döntetnek el, szavazatok egyenlősége esetén az elnök szava dönt. Titk tag kivánására névszerinti, husz tag kivánására titkos szavazás rendezendő el.

k). A közgyűlésről jegyzőkönyv vezetendő, melynek hitelesítése egy e végre kiküldött 3 tagu bizottságra, vagy a választ-

mányre bízatik. A fejoslató gyűlés jegyzőkönyvét egy öttagu bizottság hitelesíti. — A közgyűlés jegyzőkönyvének egy másolati példánya a kir. tanfelügyelőségnek megküldendő.

X. A járási körökről.

27. §.

Minden járási kör köre területén általa megállapított helyeken évenként legalább kétszer járásköri gyűlést tart.

28. §.

A járásköri gyűléseken minden kötelezett rendes tag megjelenni, illetve azon részt venni tartozik. Egyébként itt is irányadóul szolgál a 26. §. b) pontja.

29. §.

Minden járási kör 3 évre választ egy elnököt, egy alelnököt, egy jegyzőt és egy pénztárost. Ha a tagok száma megengedi, néhány tagu választmányt, esetleg szakosztályt is szervezhet.

30. §.

A járásköri gyűlések teendői:

a). A közgyűléstől nyert irányelvek szerint ügyrendjét megállapítja.

b). Gyűlése helyén gyűlésileg meghatározott tantárgyakból bármely tagja által próbatanítást rendez s azon igyekszik, hogy néhány gyűlés alatt a törvénybe foglalt minden tantárgy tanítási módja előkerüljön.

c). A meghallgatott tanítás felett zárt ülésben bírálatot mond, amelynek teljesen tárgyilagosnak, — minden személyeskedéstől mentnek kell lennie.

d). Értekeznek az iskolai fegyelem gyakorlati módja felett s igyekszik azt javítani, egészen erkölcsi alapokra fektetni.

e). Az iskolai életből, valamint a tanítás köréből vett, különösen az egyes tantárgyak módszere körül szerzett tapasztalatokat a tagok egymással közlik, s az eljárási módok javításáról egymást kölcsönösen felvilágosítják.

f). A központi választmánytól érkezett ügyiratokat a gyűlésen tárgyalja.

g). Amennyiben ereje engedi, jótékony-célú előadásokat, ünnepélyeket rendez, de ezek jövedelmének 50 %-a az egyesületi „Tanító-Otthon”-t illeti meg.

h). Üléseiről jegyzőkönyvet vesz fel s azt a központi választmányhoz betérjeszti. Munkálkodásáról a közgyűlés elé jelentést tesz.

i). A járásköri gyűlések jegyzőkönyveit gyűlésről-gyűlésre hitelesítettnek, kivéve az utolsót, melyet külön e célra kiküldött 3 tagu bizottság hitelesít.

31. §.

a). Az egyes járás körök költségeit, az általuk a központi választmány elé terjesztendő és megerősített költségvetés erejéig, jegyzőkönyvi köszönet mellett a kör elnöke utalványozza.

b). A járási kör pénztári számadásai az egyesületi közgyűlést megelőzőleg a központi választmányhoz benyújtandók.

XI. Fejezet egyesület feloszlásáról.

32. §.

Ha az egyesület az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a kir. kormány által, amennyiben további működésének folytatása által az állam vagy az egyesületi tagok érdekei veszélyeztetnének, haladéktalanul felfüggesztetik és a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok szigorú megtartására különbeni feloszlátás terhe mellett köteleztetik.

33. §.

Az egyesület feloszlását csak közgyűlésben lehet indítványozni, mely indítvány előleges véleményezés végett a központi választmányhoz utasítatik. — Ennek javaslata a kérdés eldöntésére külön összehívott közgyűlésen tárgyalandó. Az egyesület feloszlását kimondó határozathoz az összes tagok kétharmadának jelenléte s a jelenlevők kétharmadának szavazata szükséges s az ily feloszlást netalán kimondó határozat, mielőtt fogantatosíthatnák, felterjesztendő a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztériumhoz. Ha pedig az egyesület feloszlátása tárgyában egybehívott közgyűlésen a tagok kétharmada nem jelenik meg, egy hónappal később új közgyűlés hivatik egybe, melyen e tárgyat illetőleg a megjelent tagok többsége határoz.

34. §.

Feloszlátás vagy feloszlás esetén az egyesület teljes vagyona az egyesület „Tanító Otthon”-ára száll.

Kelt a „Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Tanító Egyesületnek” Szolnokon, az 1909. november hó 5-én tartott rendes közgyűléséből.

kl.

A népiskolai zászlóaljokról.

A mai népoktatás bevallott célja: az életre való nevelés.

Tehát nekünk tanügyi embereknek legfőbb kötelességünk, hogy azokat a módoza-

tokat kutassuk, melyekkel e célt előbbre vihetjük.

Ha az életre nevelünk, úgy mindenképp fölött azon kell lennünk, hogy oly anyagot nyerjünk, mely képes leendő majd a mindennapi kenyér megszerzésére irányuló küzdelmes munkában nemcsak szellemileg, de testiileg is megállani a helyét. Szóval a testi nevelésnek nem mögötte, hanem föltétlenül párhuzamosan kell haladnia az értelmivel.

Minthogy ebben a tekintetben edes mindnyájan egyet értünk, engedjék meg tisztelt kartársak, hogy a testi nevelés fejlesztésére irányuló népiskolai zászlóalj-kérdéshez egy pár sorban én is hozzászólhassak.

Vármegyénkben már tudomásom szerint a cibakházi, szelevényi és törökszentmiklós—pusztabartai népiskoláknál szervezték, illetőleg szervezik a népiskolai zászlóaljakat, s előreláthatólag az egész megye tanítósága magáévá teszi a szervezés munkáját, az egész vonalon megindul a zászlóaljak megalkotása.

E zászlóaljak katonás nevelést óhajtanak adni a népiskolai gyermeknek. Ez eszmét, akit erről egy kissé mélyebben gondolkodik, s a jövő életre való kihatását is mérlegeli, nemcsak szívesen fogadja, — hanem örömmel üdvözli is.

Ha a népiskolai zászlóaljak katonailag nevelik a gyermeket, egyszersmind előkészítő iskolájává lesznek a rendes katonaságnak. Ebből pedig igen nagy hasznunk lehet.

A legutóbbi delegáció üléséken a hadügyminiszter a szolgálati idő leszállításának tárgyalása alkalmával kijelentette, hogy hajlandó a 3 évi szolgálati időt 2 évre leszállítani, de csak akkor, ha oly új ujoncanyagot kap, amelyet 2 év alatt is ki lehet képezni. — Ezt tehát a zászlóaljak főntebb említett irányu munkájával könnyen meg lehetne oldani.

Ilyenformán minden egyén magának, s a társadalomnak megtakarítana egy másfél évét.

Ez az „egy” év az egyén életében is sokat jelent, — de nem kevesebbet nemzeti szempontból is.

Előnye: erkölcsi és gazdasági.

Tagadhatatlan, hogy a katonaviselt ember fegyelmet, tisztaságot, pontoságot tanul katonáknál, s kikerülve, ez az egész emberen meglátszik, de viszont az sem tagadható, hogy sok rosszaságot is hoz magával. Megtanulja a piszkos, erkölcsstelen beszédet, durvaságot, káromkodást. Nemi-élet tekintetében is sok kifogás alá esik; a szertelen kicsapongások következtében szerzett bajok az utódokban öröklődnek, s egy egész sat-

nya nemzedék sinyli azt. Különösen áll ez az „öreg” katonákra.

Ha tehát a szolgálati-idő leszállíthatnák 2 évre, e bajokon ha nem is segíthetnénk teljesen, de legalább mérsékelnénk azt.

A katonai-ifjút életének legszebb idejében, munkabírásának, munkakedvének delén kiragadják a családi tűzhely mellől, s eddigi életmódjával ellenkező foglalkozásra kényszerítik.

Micsoda töke veszett el ezzel úgy reá, mint az egész nemzetre nézve?

Ha egy ember részére egy évet megmenethetünk, ez idő alatti termelését a nemzeti vagyon gyarapodásához jegyezhetjük.

Az ifju alig várja, hogy ott hagyhassa katonáikat; hazatérve a legtöbb még azon öszön megnősül, családot alapít, s egy év múlva már harmadmagával eszi kenyérét. Ha egy évvel hamarabb szabadul, úgy ugyanennyi idővel hamarabb házasodik, s ennek viszont természetes következménye, hogy a harmadik személy is előbb jelenik meg. Ez pedig fajti-szaporodás szempontjából egyáltalán nem kicsinylendő. Vagy nem nemzeti érdekünk-e, hogy a különféle nemzetiségek fölött számban is fultsulyban legyünk?

Ezeket meggondolva bátran kimondhatjuk eredményül: a testi nevelésre alakult népiskolai zászlóaljak katonai irányu működése úgy pedagógiai, mint nemzeti és gazdasági szempontból előnyös.

Ezek után fölmerül az a kérdés, vajjon a népiskolai zászlóaljak mai szervezetükben megfelelőeknek-e ennek a célnak? Erre határozottan nemmel felelek. Hogy miért nem, azt meg is okolom.

A 6—12 éves gyermek testileg és szellemileg még bizony elég gyenge a rendes katonai gyakorlatok elvégzésére; ezen a fokon tehát csak annak alapjait rakhatjuk le; előkészíthetjük őket a további képzésre.

Tudomásom szerint az eddigelé megalkult zászlóaljak csak a mindennapi iskolásokat foglalkoztatják, s ennél tovább nem mennek. Ha tehát mi a testi neveléssel kiegészítve katonai irányban óhajtjuk képezni az ifjúságot, ki kell azt terjeszteni az ismétlődő iskolásokra is. Maga a kiképzés az ismétlődő iskolásokkal lenne megoldható.

De ne érjük be még ennyivel se.

A gyermek a népiskolát 15 éves korában elhagyja, s 5—7 év elteltik, míg a katonasághoz kerül; ez az idő pedig éppen elég arra, hogy legnagyobbbrészt ellefejtse, amit 9 éven keresztül tanult.

Itt pedig a testi erő és ügyesség folytonos gyakorlására van szükség.

Ezt a folytonosságot elérhetjük oly módon, hogy az ifjúsági egyesületeket is bevonjuk a zászlóaljakba, s ezt már az alap-

szabályok megszerkesztésénél is figyelembe vesszük. — Hogy mi módon, ez már részlet kérdés.

S ha az ifjút 6—20 éves koráig nemcsak lelkileg, de testileg is neveljük, nem szólva a szellemiokről egyfelől szervezettel egészséges, fejlett, munkabíró polgárt adunk a hazának, másfelől lehetővé tesszük, hogy a mai 3 évi katonai szolgálati idő legalább 2 évre leszállíthatassék.

Mezőtur, 1909. október hó 24.

LUKÁCS JÓZSEF,
áll. tanító.

A gyakorlótérről.

Hétfőn délután hangos dob és trombitaszó ver fel az újságolvasásból. Mi ez? Kérdezem magamtól. A mi utcánkban eddig még nem járt a k. u. k. armádia.

Hogy aztán közelebb közelebb hallatszik a zaj, kinézek az ablakon s egy honvédegyenruhás kis csoportot pillanatok meg; a szolnoki polgári iskolai zászlóaljat. Sötét-kék sapkás, zubbonyos katonák piros hajtókával. Vállaikon csinos kis fegyver, oldalikon bajonett. Az a sok fehér nadrágos láb-szár milyen egyszerre mozdul a dob és trombitaszó taktusaira. Elöl büszkén lépked az iskola legjobb vezénylője őrmesteri ranggal. Most a századot vezeti. Oly szép, oly kedves kis csapat. Amerre haladnak az utcán, kíváncsi fejek bujnak elő a kiskapuk és ablakok mögül. „A kis katonák!” — kiáltják. Egyik másik öreg szülém olyan gyönyörűséggel szemléli őket, hogy a könnyei csorognak vén, ráncos arcán az örömtől. Oda is kiáltja nekem. „Úgye ezek a szolnoki magyar katonák?” — De még mennyire magyarok!

Kiérnek a gyakorlótérre. A generálissimus, a tanár ur összehívja az altiszteket u. m.: őrmestert, az akaszvezetőket, tizedeseket és őrvezetőket s kiadja a rendeleteket a végzendő gyakorlatokra. A század feloszlak apró csapatokra s ezek parancsnokságát átveszik az altisztek.

Látni kell aztán azt az önérzetes komolyságot, amelylyel mindenik kis katonavégzi a kötelességét.

Nincs az a tanár, tanító, aki olyan fegyelmet, rendet tudjon teremteni, mint az egyenruha s az a tudat, a diákban, hogy most ő katoná.

Gyönyörűség nézni, milyen pontosággal hajtják végre a kiadott és vett parancsot. Akár a tényleges hadsereg katonái.

Kedves epizódok is történnek persze, mikből is közlök néhányat.

A vasuti zagyvahid mellett folyik az exerciozás. A csapat épen átkel a Zagyván. Valaki a háméskodó gyerekek közül kavics-csal dobálja a vashidat s a kavics csörömpölve hull a vasakra. A vezető tanár megbotránkozva kifakad:

„Micsoda parasztkodás ez? ki hajigál ott?”

„Jelentem alássan — ugrik elő egy kis vitéz — nem mi, hanem a civilek!” — Nehogy valamiképp csorba essék a zászlóalj becsületén. Hát nem az önéretet homolysága-e ez?

Az ugynevezett „abrichtolásra” a tanár a vezényletet a csapat parancsnokoknak adja át s ilyenkor persze mindenik altiszt rendelkezik a csapatával s a tanár csak közvetve ad parancsokat.

Jó idei exerciozás után kiadja a rendeletet: „Oszolj!”

Erre az egyik kis vitéz azonnal kiugrik a sorból.

„Állsz vissza rögtön! — kiáltja rá az őrmester. Majd ha én parancsolom.” A kis katona ijedten ugrik helyére, végre aztán az őrmester is kiadja a parancsot: „Oszolj!”

Az előbbi kis vitéz odajön s megkérdezi: „Tanár ur nem parancsol?” Persze, hogy nem mikor külön szakaszban gyakorolnak.

Vezényszavaktól hangos a mező. Egyik csapat épen menetel. A parancsnokló káplár azt vigyázza, hogy igazodásban van-e a sor és jól, szabályos tartással lépked-e?

„Egyik vitéz libbenő lépésekkel masiroz. „Hát te tán kötéláncos vagy? Hogy lépkedsz ott?” — kiált rá a káplár ur s aztán külön megmutogatja, hogyan kell lépkedni.

Olyan kedves dolgok azok. Olyan lelki gyönyörűséggel nézi őket az ember. S a szemlélő büszkén látja az iskolai ifjusági zászlóaljban a jövő önálló nemzeti magyar hadsereg csiráját.

(-f.)

H I R E K.

Október 31-én üli a protestáns egyház a reformáció, a hitújítás emléknapját. Hálá-éneket zengedeznek a hívő ajkak, hogy a Midenható oly sok hányattatás, százados szenvedés után is megtartotta, s megerősítette virágzó egyházát. A nagy reformátorok tanainak igazságát, erősségét bebizonyította az idők forgása. Legyen dicsőség a Magas-ságbélinek!

Halottak napja. Elköltözött szeretteink emlékeztetének gyásznapját üljük. Elporladt és porladozó kedves halottaink lelkiüdvéért imádkozva könnyeinkkel áldozunk az emlékezés oltárán. Gyászos ruhában öltözötten tesszük le sirjukra a kegyelet koszoruját, s míg busongó lelkünk a letűnt múlt emlékein szomorúan mereng, biztatón int felénk az a boldogító hit, hogy a siron túl örökké tartó boldogságban szeretteink is gondolnak reánk, s vigasztalásunkra szolgálnak, hogy a halál nem örök, hisz utána eljön a feltámadás.

Halálozás. Kovács Gergely mezőturi ref. iskolai tanító f. hó 23-án életének 30. boldog házasságának 3 esztendejében elhunyt. Holttestét Mezőtúron 25-én helyezték örök nyugalomra. Áldás emlékére!

Kerényi Ferenc jászberényi állami tanító még mindig beteg a gyulai szanatóriumban részesül orvosi gyógykezelésben. Innen értesítenek bennünket, egészsége már nemsokára helyre áll, s újra megkezdheti tanítói működését. Addig a helyettesítést Farkas Etél okl. tanítónő látja el.

Iparostanonciskolai tanító pályázat. Turkevén, a Futó József elhalálozásával megüresedett ip. tan. isk. tanítói állásra Banai Tóth Pál áll. polg. isk. tanárt választotta meg f. hó 22-én tartott ülésében a felügyelő bizottság.

Munkamesternői megbízás a jászberényi gazdasági népiskolában. A vallás és közoktatásügyi miniszter a jászberényi gazd. népiskolához Szokol Ziza munkamesternőt kirandelta a gazd. ism. isk. növendékek háziipari kézimunka oktatására.

A Mán. igazgatóság a gyermekvédelem ügyében igen üdvös intézkedést adott ki a gyermekek utazásának megkönnyítése céljából. Ahol több kiadási jegypénztár van, s ahonnan tanítók tömegesebben utaznak, jelzett időre egyik pénztárt a tanulók részére jelölik ki, s ha ez nem volna, úgy az igazgatóság kérésére 24 órával előbb is adandók ki jegyek. A tanulók III. o. jeggyel II. oszt. váróteremben tartózkodhatnak. A kocsi zsufoltsága esetén pedig magasabb kocsiosztályban elsősorban a tanulók helyezendők el. A tanulókat — esetleg — az állomásra kísérő intézeti ember az intézeti igazgatóság igazolványa alapján perronjegy nélkül segédkezhetik a felszállásnál, s ha a vonafon el is kíséri őket, ez utazáson féljegy élvezésére jogosíttatik. Felhívta egyszersmind az üzletvezetőseket, hogy alkalmoztaikat utasítsák az utazó gyermekeknek mindenben segítségükre lenni.

Cánszer adományozás. A vall. és közokt. minisztérium a csépai egyesült protestáns iskolának számológépet és egy Bob-féle métermérték gyűjteményt engedélyezett.

Jászhiséren Szabó Sándor lemondásával megüresedett állomásra Horváth Lajos pusztafokorui községi tanítót alkalmazta a rkath. iskolaszék.

Karczagi ref. iskolához Fekete Lajos tanító: ak Jászkisérre távozásával megüresedett állásra az iskolaszék Nagy. László esztári tanítót választotta meg.

IRODALOM.

Tükör darabok.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Amint a postás kezembe adta a kis hivatalos lapunkat, azonnal észrevettem a címszalagon a „Tp.” jelzést. Köszönöm.

Rá akarok szolgálni és szíves engedel-mével ismét iráshoz ülök, bár ezuttal nem a kért és ígért gyerek történetek jönnek, hanem a közelgő szomorú, — nekem a kegyetlenségig szomorú — nappal: Halottak napjával kapcsolatosan írok le egyet mást.

Itt ahol most a palotaszerű modern iskolában tanítok: itt voltam én, ezen a telepen boldog, nagyon boldog gyermek. Ennek az udvarnak kihaló félben lévő nagy diófái árnyékában játszottam gondtalan gyermek-séggel, ahol most a kis fiainak hallatszik csengő kacajja és pajkoskodása.

Oh de akkor csak egy kicsi kis házikó és alig valamivel nagyobb iskola épület húzódott itt meg: de a kicsi házikóban nekem egész világom . . .

Te csak játszálsz kis Duckó és légy vidám a modern épületben és a kihaló félben lévő diófák árnyékában, anyuska lelke vissza száll a kicsi házikóba, ahonnan elkísérte szeretteit az utolsó utra, ahonnan visszatérni nem lehet többé . . .

Emlékezel-e kis Duckó, hogy éppen mint ahogy ma tompa zörgéssel, valami halál-sejtelmes zizegéssel hullottak a nagy diófa száraz levelei az iskola udvarán vig lármával, pajkoskodó gyermekesereg, ép úgy hullottak most négy éve: áldott, drága nagymamád merev koporsójára.

Hiszen az a hulló falevelnek olyan nagyon mindegy: ugráló gyerek fejét koppantja-e meg, vagy hideg koporsóra esik?!

Csak szegény, sokat szenvedett anyuskádnak nem mindegy, aki még sok sok tavasz virulásának látását kérte a jóságos Istentől, drága nagymamuskád számára; de az ő élete fátyla váratlanul, falevél hulláskor, virághervadáskor aludt ki.

Vagy tán jobb olyankor meghalni, mint a bimbó fakadást nem látni és az akácvirág illatát itt hagyni . . .

Ki tudja? Ki tudja? Ha az Ő bölcsesége elszólitotta tőlünk a pótolhatatlan édes anyát: miért, miért, hogy segélyért nyuló

karját nem foghatták meg hű leányai, miért, hogy utolsó sóhaját nem hallották gyermekei?!

Oh Te orozva leskelődő Halál! Hiszen ő még előtte való este koszorút font egy mohos sírhalomra s másnap az ő koporsójára borultam én és egyetlen felejthetetlen testvérem, mert tudtuk, hogy kihűlt szíve megérzi a mi ölelésünket. Már néhány hét múlva kis csecsemőt tartottam a haldokló édes anya — az én drága testvérem — hülő ajkához, hogy legalább egyszer, egyetlen egyszer, érezze meg közénk repült piciny angyalunk az anyai csók melegét . . .

Majd elröpült a csepp anygalka is.

Bizonyosan édes anyja hívta jel a menyországba, hogy megcsókolhassa annak a könnynek a helyét, amit akkor hullatott arcocskájára amikor azt kérdezte tőle: „Mi lesz Veled, én piciny magzatom?”

Nem írom tovább.

Nem bírom.

Lélekben leborulok drága sírdombjaimra.

Ime kis Duckó!

Itt a felelet múltkori édes kérdésedre, mikor hozzám bujva, sugva mondad: „Édes anyukám, sokszor miért olyan nagyon szomorú maga?”

Majd ha nagy leszel olvasd el: most játszálsz a lombját vessző nagy diófa alatt, hátha valami kegyetlen kéz azt is kivágja és tán épen koporsót csinál belőle anyukád számára!?

Magyary Gyuláné
Nigrinyi Jolán.

Jász-Nagykun Szolnokmegye kir. tanfelügyelője.

2704—1909. tfszámhoz.

S i g y e l m e z t e t é s

a testi fenyték miatt tanítók ellen emelt panaszok tárgyában.

Régebben is, de méginkább a fenti számú köriratom megjelenése óta névtelen feljelentések érkeznek hivatalomhoz tanítók ellen, leginkább a tulszigoru testi fenytés alkalmazását panaszolva. E névtelen följelentéseket nem vehetem és nem veszem figyelembe, aminek kijelentése, közhirreterete talán eloszlanni fogja a névtelen följelentések rossz szokását. Azokat a szülőket pedig, akiknek okuk és joguk volna gyermekeik tanítója ellen bármilyen cimen, de főleg a testi fenyték tulszigoru alkalmazása miatt orvoslást keresni, ez uton is figyelmeztetem, de a helyi hatóságok által is figyelmeztetni kérem, hogy panaszukkal elsősorban ne hozzám, hanem az áll. isk. gondnoksághoz, illetőleg a községi és felekezeti iskolaszékhez forduljanak, miután a szülők és tanítók közt felmerült panaszok első fokon való elbírálására a most megnevezett iskolai hatóságok illetékesek.

Szolnok, 1909. október 26.

EÖTVÖS KÁROLY LAJOS
kir. tanfelügyelő.

Róth Dezső

könyvkereskedése. : : Iskolai nyomtatványok tankönyv, tanszer és iskolaszerek legolcsóbb beszerzési helye.

Szolnok.

A legújabb magyar gyermeklap a

JÓ PAJTÁS

Friss, új, eleven, mindig érdekes, a gyermek lelkét okosan foglalkoztató. Figyelme kiterjed mindenre, ami a gyermeket érdekelheti. Szépirodalom, művészet, tudomány, sport és testedzés, — mind eszköz benne a gyermek lelki életének harmonikus fejlődésére. A

JÓ PAJTÁS-t

a legjelesebb írók írják, képeit kiváló művészek rajzolják. Szerkesztője *Sebők Zsigmond*, a kitűnő ifjúsági író, a *Maczkó történetei* szerzője, főmunkatársa *Benedek Elek*, a magyar ifjúság leglelkesebb és legmelegebb kedélyű írója. Cikkeit, elbeszéléseit, verseit *Lévay József*, *Mikszáth Kálmán*, *Rákosi Viktor*, *Kozma Andor*, *Abrányi Emil*, *Molnár Ferenc*, *Szöllősi Zsigmond*, *Radó Antal*, *Lipcsey Ádám*, *Móric Zsigmond*, *Endrődi Sándor* írják, rajtuk kívül a jeles írók és költők egész serege. A

JÓ PAJTÁS

képei művésziek és a gyermek képzeletéhez szólók. Fejlesztik szép érzékét, élesítik megfigyelő képességét. fogékonnyá teszik szemléletét szép dolgok élvezésére. A

JÓ PAJTÁS

minden héten jelen meg. Minden számában vannak elbeszélések, versek, a gyermek felfogásához mért ismertető cikkek, van regény, állandó játék- és sportrovat, elme-élesítő rejtvények stb. Bő tartalmában minden gyermek megtalálja a magáét s mindenből a lehető legjobbat kapja. A

JÓ PAJTÁS

kiadója a Franklin-Társulat. Előfizetési ára egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 20 fillér.

Az előfizetési pénzek a következő címre küldendők:

A JÓ PAJTÁS kiadóhivatala

Franklin-Társulat

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Tessék mutatványszámot kérni!

JÁSZRAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos lapja.

Előfizetés: {	1 évre 6 korona.	Szerkesztik:	Előfizetések, kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.
	1/2 " 3 "	CSIKÓS JÓZSEF TÓTH ISTVÁN	
Megjelenik hetenként szombaton.			

A jövő iskolája munkaiskola.

Néptanítók lapjában megjelent „Jövő iskolája — munka iskola” címmel és vármegyei lapunkban Tóth József tollából közölt. A munka, mint a tanítás középpontja című cikk igyekszik kartársaink figyelmét felkelteni és a foglalkoztató módszert megismertetni. Magam részéről is a tek. szerkesztőség helyt adván cikkemnek igyekeznek a foglalkoztató módszert kartársaim előtt ismertetni.

Eljárásomra az adott okot, hogy magam is egy ilyen foglalkoztató iskolánál működöm s kevés gyakorlatom is van ezen a téren, annál inkább, mert körünkben Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő ur többször megjelenvén az inductív foglalkoztató módszert igyekezett belénk plántálni. Ilyen tanító-mestertől föltétlenül ragad az emberre valami. Igaz, hogy az ügy megkivánja a rátermetséget. Királyi tanfelügyelő urnak intenciója lévén az iskolában — gyenge korban — a munka megszerettetése. Mint Tóth József kollégám is említi, a gyermekek úgy megszokják a munkát, hogy az csak játéknak tűnik fel, különben a gyermekben benne van a munka iránti szeretet. Sőt tudjuk, hogy a dolgozó ember dolog nélkül nem találja helyét. Addig csetlik, botlik mig valami munkát előtalál.

Tóth kollégám felemlítette, hogy foglalkoztatás által, mint igyekszünk céltudatos gazdálkodásba belevezetni növendékeinket. Én tehát a gazdál-

kodásnak ezen oldalát nem számítom ismertetni. Hanem tudjuk, hogy az esztendő nagy részében a gazdasági munka szünetel, célom tehát megismertetni kartársaimmal, hogy miként használjuk fel az évnek ezen szakaszát. Mit tapasztaltunk eddig kisgazdáinknál és mezőgazdasági munkásainknál, mikor az őszi betakarítás befejeztetett?

Biz azok állandó henyelésnek vetik magokat, de még sem ezt nem lehet kibírni, hogy egész télen semmitse tegyenek, de nem tudják magukat hasznos munkával lekötöni, mert nem szokták meg és nem is tudják, hát a folytonos kártyázásban merítik ki mozgékonyagra kitörő hajlamokat. Ha ez a kártyázásban még csak az idő üzés szempontjából lenne, akkor is óriási kár, de ha tekintjük, hogy ma a legutolsó napszám sem tud pénz nélkül kártyázni, akkor ezen idő töltés veszedelme ki nem mutatható anyagi és erkölcsi veszteséggel jár. Mint említettem pénzre kártyáznak s a fiatalabbjainak, vagy szegényebbjeinek elfogy a pénze, hányszor fordul tiltott utra. Egy kis buzát, csirkét vagy más egyebet eltulajdonít. Átvevő van. Így lesz a munkátlanság a bűnre vezetés kezdője.

Mit teszünk mi? Téli időben, mikor a gazdasági munka szünetel, a gazdaság és a háztáj részére szükséges és fából előállítható tárgyakat kicsiben megcsináljuk a mindennapi iskolásokkal. Az ismétlősök minden tárgyat eredeti nagyságban készítnek el. Hogy mire van szükség a gazda-

ságban és konyhán, a mit fából elő tudnak előállítani, meggondolatlanul nagyon kevésnek tűnik fel. Például a tavalyi évet is nézzük iskolánál, a mikor az iskola még építés alatt volt. Felszerelve még nem volt, de utasítást kaptunk, hogy a foglalkoztatást keresztül vigyük. Mit tettünk? Növendékeim fele leány. Ezek női kézimunkán kívül papiros és ágyag munkát végeztek. Fiu tulajdonképen csak első osztályban volt. Korszerint idősebbek is voltak. Volt 3 alsó osztály II. III. o.-ba 2—2 fiuval. Előbb könnyebben alakítható cirokkal kezdtük a foglalkoztatást. Csináltunk cirokból egyszerűbb gazdasági eszközöket vályu, létra, gereblye, bögő stb. később a már említett tárgyakat fából megcsináltuk és folytattuk az alább felsoroltakkal.

Bunkó, furkó, dagasztó keret, kis sulyok, mangorló, kerti jelzőablak szénvonó, kapatisztító, nyujtófa, köcsög, fedő deszka, viráglétra, tömőfa, puska, fejsze és kálapácsnyél, sütőlapát. Másodfokba sorolható, szegezés sokszor alkalmaztatik: fakés, csizmahuzó, gyuró deszka, 4 lábú kis szék, oldalos kis szék, forgó öl, ülőfa, vályutartó, dagasztó keret, fűrészelőbak, asztal, lóca. 2 fajta lóca. 1-es és 3 henger, 2 és 10 soros számológép, simitőfa, ültetőfa. Még nehezebb és 3-ik osztálylyal végeztetett. Trágyahordó saroglya, háromszögű és vésett vályu, fogas, dagasztó láb bölcso, fűrészelő állvány, szék, szánka, mosóteknő füllel, lapát, gyümölcszedőlétra, járom, karszék, köcsögtartó, talicska, kazalhányó állvány, repcehordó, kocsi, gyermekkocsi, szekrény, ágy, vacok, tábla, eke, zsinortartó, rózsakaró, ke-replő, szánka. Vegyes anyagból is érdekes és szükséges dolgokat készítettem; kenő, toll, kefe, seprű, olasz cirokból képráma. Táská vastag papirosból a mit használnak is.

Agyagból és papirosból a minis-teri tantervben felémeltettek is hiven elvégeztük.

Az ismétlődően tekintve, hogy nem voltunk egyáltalában még felszerelve, keveset, de mindent eredeti nagyságban az iskola tűzfájából csináltunk. Csináltak forgó ölet, kis sulykot, mangorlót, ülőfát, fűrészelőbakot, kereszt-fát, bunkót, fakalapácsot. Olasz cirokból fanyelű seprűt. Kosarat fűz vesszőből.

Az idén az iskola részére szükséges szerszámokat is előállítjuk pl. faragószék, talicska, köszörűkő állvány stb. Azután folytatjuk a gazdasági tárgyak készítését.

Fent említettekben kitűnik, hogy bizony sok mindenre van egy kis gazda házában szükség, melyeket téli időben mind előállíthat maga. És évvel a sorozattal sem merítettük tárgyunk anyagát, sőt talán csak megkezdtük. A fent elsoroltakat növendékeim mind elvégezték. Pedig állíthatom, hogy gyenge és semminő szerszámunk volt. A mindennapi iskolások a legtöbb dolgot bicskával végeztek. Volt ezenkívül egy daraboló fűrész, 1 galyfűrész, 1 fejsze, 2 furó, 1 kálapács.

Ez volt az összes berendezés. Különben is célom az volt, hogy minél kevesebb szerszámmal legyenek képesek előállítani a szükséges dolgokat, evvel remélem elérhetni azt, hogy ha saját gazdájuk lesznek, egy pár szerszámmal képesek legyenek eleállítani a mire szükségök lesz. Ne pedig egy csomó értékes szerszámot vegyenek és úgy állítsanak elő egy szénvonót, gereblyét vagy egyebet, mert úgy nincs meg a gazdálkodási értéke.

Sokan felemlitik, hogy az alföldön ezt nem lehet keresztül vinni, mert nincs fa. Erre azt mondom, hogy ha mi olyan pusztaságban, mely 100 ezer holdon felül van (egyik város a másiktól 40 km. közbe falu nincs) megtudtuk tenni, akkor népesebb helyen, ha nem is mindent, de sok mindent el lehet végeztetni. A munka, hogy milyen jótékony hatással van nevelői

szempontból, rövid idővel ezelőtt e lap hasábjain Tóth kollégám által és a Néptanítók Lapjában Pataki Béla által említettek, tehát nem akarom megismételni.

Bátor vagyok felemlíteni, hogy iskolámat sok intelligens ember megtekintette és élvezettel gyönyörködött munkánkban. Végül megemlítem, hogy a kir. tanfelügyelő ur is elismerését nyilvánította és helyeselte. Ha kedves kollégáim is próbálkoznak és rátermettségüket igyekeznek felhasználni, tapasztalni fogják a munka jótékony hatását. A fegyelem mindig a legjobb; ebéd alatti idejük kellőleg kivön használva s így el van kerülve, hogy rosszalkodjanak mert munkával van elfoglalva, teljes figyelme a munkára irányul, úgy hogy megelégedezik mindeiről.

Legtöbbször úgy volt, hogy este elkészítettem a mintát és bevitettem az iskolába és letettem az asztalra. Mikor jöttek reggel a gyermekek meglátták, kezökbe vették, gyönyörrel nézték. A mikor bementem valamennyien kértek anyagot, hogy megcsinálják a látott tárgyat. (pl. forgó öl stb.) Mondtam most mindjárt nem csinálhatjátok. Majd kaptok később hozzávalót (11 órakor, a foglalkozás az utolsó fél órában van.)

Utolsó félórán kikapták az anyagot, délre mindenki itt maradt. (Téli időben így van) kijöttek a szabad helyre az emelvényt körül ülték és kezdődött a vidám munka, farigcsálás. A munkában annyira elmerültek, hogy legtöbbször elmúlt az étkezés ideje és még sem ebédettek.

Felszólításomra sokszor kértek, hogy engedjem meg, még egy kicsit dolgozhasanak. $\frac{3}{4}$ 1 órakor a forgácsot összeszerték, szellőztettem délután is tanításra tiszta volt a levegő (tisztább, mint a hol nem foglalkoznak.)

Agyag munka után meg egy nagyobb fiu szivacsos a padokat áthúzta, noha a kidolgozott agyag nem piszkolt. Megemlítem, hogy a rajznak is hathatós támasztéka.

Az elkészített tárgyakat, mit sajátkezűleg formáltak, tehát jól ismernek — a legnagyobb könnyedséggel rajzolták le. Nem kellett nekünk drága minta gyűjtemény. Szemléltetési szempontból itt a magunk által készített, mely értékesebb is.

Foglalkoztatás erkölcsi hatása igen nagy. Anyagi haszna szemmel láthatólag növekedő. Bátran mondom: fel a munkára, tegyük a munkát a tanítás központjává, (Rajz, szám stb. tárgyak is felölélhető) sokkal élvezetesebb és könnyebb lesz nevelői eredményt felmutatni.

Mezőtur, Tassy-birtok.

Várady József
áll. tanító.

A vasút és a népoktatás.

A napokban egy minden magyar embernek kellemes hír járta be a sajtót. Egyik vasúti állomáson a szolgálattévő tisztviselő az áthaladó, katonákat szállított vonatot addig nem indította meg, míg a vezénylő tiszt parancsára a kocsiblakon kidugott sárgafekete zászlót onnan el nem távolították. — Lett-légyen az eljárásnak bármi az indító oka, maga a tény a magyar hazafiság bélyegét viseli magán.

Magyar földön, magyar vasútas így csakis helyesen járt el, különösen tény az is, hogy vasútasaink mindenkor lelkesedéssel, hiven tartanak ki a magyar nemzeti eszmék mellett s ez eszmék és a magyarság terjesztésére számos eszközzel is rendelkeznek. Ezek között is mindenesetre létfontosabb az iskola.

Nemzetiségi vidékek nagyobb állomásain, vagy azok közelében, ahol oly nagy a magyar vasútasok száma, hogy a szükséges mennyiségű tanköteles gyermek megvan, mindenütt „vasúti iskolát“ állít fel a kereskedelmi minisztérium. Ez eddig köteleességszerű előzékenységnek tetszik csupán a Máv. részéről. Pedig nézzük csak az érem másik oldalát.

Ez iskolákban nem csupán a vasútasok gyermekei járnak, hanem a környék nemze-

tiségi lakosságának gyermekei is, kik a magyar tannyelvű államvasúti iskolában csaknem kivétel nélkül magyar nyelvű és érzelmi polgárokra nevelődnek. S aztán még egy másik nagy előnye a vasúti iskolának az állami iskolák felett is az, hogy a lakosok minden megterhelése nélkül, nem is a felekezeti és nemzetiségi jellegüket féltő községekbe, hanem a vasút területén épül, s nem kényszeríti a szülőket gyermekeiknek ebbe az iskolába járatására. Tessék aztán az ilyen iskolák ellen akár a pópáknak, akár az izgatóknak agitálni!

Mennek is a gyermekek szives öröme és tanulnak és pedig „magyarul“ egész gyönyörűséggel, — pedig senki sem kényszeríti őket és a szülőket erre. Láttam Erdélyben és Horvátországban ilyen iskolákat, s mondhatom, valódi sikerrel apostolkodnak a magyarosítás, a magyarság és magyar eszmék szolgálatában. Nem is lehet tehát eléggé méltatni a kereskedelemügyi kormány buzgólkodását az iskolák, a vasúti iskolák felállításában. Mérheterlen az az erkölcsi haszon, amit ezek az iskolák a magyarság szupremáciájának föntartásában, terjesztésében produkálnak. S mindezt zaj nélkül, csendben, de sikeresen.

Itt bizonyul be legjobban azon közmondás igazsága, hogy „Dobbal nem lehet verebet fogni!“ (f)

A tanítói egyenruha.

Megalakult a szolnoki polgári fiúiskolában a zászlóalj. A ruha szép s nemesítőleg hat a belső lelki világra, a ruha izléses még pedig azért, mert magyaros.

Már magában véve ez a szó „honvéd“ sokat jelent s ha a gyermek látja, hogy ő már mint gyenge ifjú honvéd ruhában járhat, szemmel láthatólag észre lehet venni, hogy büszke uniformisára.

A gyermek büszke, édesanyja pedig azt sem tudja örömeiben, mily tekintetet vessen kis honvédjére, különösen akkor, „ka fegyverestől, kardostól végig halad az utcán.

A tanító, ki ennek a zászlóaljnak parancsnoka, derék munkát végez, mert ezekből az ifjakból kerülnek ki édes hazánk igazi honvédjei, mert már most lesz belőlük csepegtetve a magyar „honvéd vér.“

De mi, tanítók, miért nem csatlakozunk mi is, ezen eszméhez, miért nem vesszük fel mi is a

magyar honvéd ruhát?, mutassuk meg, hogy nem csak lélekben, vagyunk apostolai a magyar nemzeti kulturának, hanem öltözetünkben is.

Nagy előnye is van neki, mert nézzük meg csak a vasutast, a postást, a tengerészt, s végre a katonát, mennyivel nagyobb a tekintélye a nép előtt nem mintha nagyobb kvalifikációja volna, vagy nagyobb missiót végezne, mint a tanító, hanem mert külsőleg is érvényre juttatják összetartozóságukat.

Nem úgy mondom, hogy uniformisukért becsülik, mintha anélkül nem lehetne a tekintélyt s a népszerűséget fentartani, hanem a jó Isten tudja — a magyarnak az a tulajdonsága, hogy egyenruha előtt inkább fegyelmezve érzi magát.

Nézzük a másik előnyt, ami nagyon fontos, t. i. olcsóbb, nem kell minden évben a bolond divat után menni s az idegen vigéczeket majmolni.

Még pedig ami szintén nagy előny lenne a társadalomban megismernék a nemzet napszámait s még inkább mi tanítókat egymást.

A véletlen sokszor viszi el egymás mellett távoli vidékek egyforma munkásait, anélkül hogy csak sejténék is egymásban a kartársat s természetesen a nélkül, hogy megismerkednének egymással, egymás eszméivel is. Sok értékes eszméivel is. Sok értékes eszmecegerét is teremtené a tanítói egyenruha.

Szerény véleményem volna, kíséreljük meg tegyük szavá tanítói gyűléseken s ha nem is mindnyájan, legalább egyelőre a mi megyénk tanítói indítsák meg az aktiót s ha Isten is úgy akarja nem-sokára az összes tanítói nagy nemzeti feladatát honvéd ruhában fogja végezhetni.

BAKONYI FERENC
áll. tanító.

Valamit magunkért is!

Kerényi Ferenc.

Ha olvassuk a tanügyi lapokat, arra a meggyőződésre jutunk, hogy bizony minden cikk, annak minden sora azt tárgyalja, hogyan lehet könnyebben, észszerűbben valamit tanítani, játszva átadni a gyermeknek. Hiszen igaz, hogy az nagyon fontos dolog, mert fő célunk, s minden törekvésünk az, hogy a ránkbizott darabos, szögletes gyermekanyagból egy minden tekintetben egész, kicsiszolt, értelmes embert faragjunk. Hanem e mellett nem volna szabzd megfeledeknünk magunkról, saját önképzésünkről sem.

Hiszen mi — tanítók — mindnyájan tudjuk, hogy hogyan vagyunk elbocsájtva a képezdékéből. Sajnos, sok tekintetben némely áll. képzőről is elmondhatnánk, hogy nem felelnek meg hivatásuknak. Nem is szólva a sok felekezeti és nemzetiségi jellegükről, melyekben az elsónél az állami iskolák gyűlöletére s a rajongó vallásosságra tanítják a

jelölteket, míg a másodikban nem is tanítókat, hanem agitátorokat nevelnek a magyar államészmé, az alkotmány, az egység és a vallás ellen.

Volt alkalmam többször nemzetiségi kartársal beszélhetni és mondhatom, kevésbé törődtek tanüggyel, (semmihez sem értett egy sem, amihez tanítónak értenie kellett volna), hanem agitálni, panszlávvá, oláhvá, vagy szerbbé gyúrni saját ügyüknek megnyerni mindenkit, akivel csak beszélnek, ahhoz ugyan csak értettek. Tudtak gyalázni mindent, ami magyar. A nagy költőkirályt, Jókait nem ismerik. Nem olvastak tőle semmit. Csak olyan kis regényiróval, mint Jókai, kinek munkáit a legnagyobb szeretettel és élvezettel olvassák az egész világon, kinek műveit a francia, a nagynémet jobban ismeri, mint a magyar — ő csak nem vesződnék. Petőfi!? Hát Petőfi az igen! Az valaki! De az is szerb volt. Arany?! No igen, a Toldi, de az is csak fordításban szép! Hanem tessék csak elolvasni az ő irodalmi alkotásait, az mind műrekek.

Tanuljunk tőlük, van mit. Tanuljuk meg a fajszeretetet, a mieink becsülését. Tanuljunk mi is agitálni, hogy összekérülve velük valaha az életben, meg tudjuk őket nyerni magunknak, ügyünknek és édes hazájuknak, Magyarországnak, mely táplálta, szeretettel védte, gondozta bántalmái dacára is, akár csak egy szülő édes anyja.

Azonban színmagyar vidéken tanult, született magyar tanító is van akárhány, aki ép olyan keveset mozdit úgy a tanítói, mint a tanítóság tekintélyén, mint akármelyik véresszájú nemzetiségi.

Azt szokták mondani; Nem zörög a levél, ha nem fujja a szél. Ha nem adnának közülünk annyi százan és százan okot arra, hogy lenézzenek, s ne tekintsenek csak olyanféle diplomás egyének bennünket, mint egy okleveles bábasszonyt, bizony mondom, nem is néznének le, de becsülnének.

Amint kijön képzőből az a 18—19 éves fiatal óriás, amég bensejében lappangó, szunnyadó szenvedély gátat nem találva többé, kitör. Mulat, tivornyázik. Azután lerongyolódik és koplal. Adósságba még Mózes szatócs sem ad neki semmit. — Éhen is csak azért nem vesz, mert Antal gazda magához fogadja kosztra. Ha majd három-négy hónapot végig eszik a tanító ur, épen elég lesz ahhoz, hogy Antal gazda erélyesen fellépjen, hogy: No most, tanító ur, vagy fizet, vagy elveszi Borsát, a leányomat. És a tanító ur nem fizet, mert nincs miből, hanem elveszi Boriskát, aki most már nem libapásztor többé, hanem házikisasszony és menyasszony.

Hiába tetszenek csóváltatni fejüket, ez biz' igaz.

Akárhány példát tudnék felmutatni ebből a fajtából.

És ezek a kollégák ahelyett, hogy feleségeiket tanítgatniák s azon iparkodnának, hogy az is helyet foglalhasson méltán a falusi uriaszonyok között, inkább ő maga fejlődik vissza az ipam uram, a napam asszony és a sógor észjárásához. Még a beszédjüket is elsajátítja. Innen van az, hogy inkább a tanító tanulja el a tájszólást, mint a növendék a helyes beszédet a tanítótól. De hogy némilég még is különbözzön paraszt rokonaitól, hát a plebánostól egy pár latin szót megtanul. — Jelentését nem igen tudja ugyan, de látja, hogy ezt használni uri dolog, hát használja ő is.

Nem is olyan nagyon régen együtt működtem egy ilyen kartársal. Plebánosunknak szokása volt, hogy minden zürzavaros, neki nemtetsző állapotot „áldatlannak“ nevezett. Tanítótársam elsajátította s folyton használta. Majd egyszer elmentünk kerületi tanítógyűlésre. Az egyik szónok — tanító volt az is — beszédje közben „bizonyíték“ helyett ezt a szót használta, hogy: „documentum“. Természetes, hogy ez még jobban meg tetszett az én tanító barátomnak, ki is ott-hon azután minden második szavában a documentumot emlegette. Rajta is maradt ez a név jó ideig. Mindenki csak „Dokumentum tanító ur“-nak hívta. Később ezt a nevet mással cserélte fel. Az új plebánosunk ugyanis asztalánál egy ártatlanabb természetű vitatkozást így rekesztett be: „Ez így van. Többet nem mondok. Slussz, Standa pede. Aki nem hiszi, menjen Cibakra, kész a cipő, alleluja“. Ki volt az, aki ezeket másnap fenn használta, mint az említett kartárs. Tanítótestületi gyűléseken beszédét, melyekben csak úgy burjánzott a sok documentum, mindig így fejezte be: „Schluss, standa pede, kész a cipő, alleluja“. Könyvtára egy „Verseköszöntők“ című könyvből és a „Regelő bácsi“ című naptárból állott.

Valaki azt mondja, hát hiszen előfordul egy-egy ilyen alak néha. Nagyon előfordul, sőt ott abban az egy községben nemcsak megkétszereződött, hanem meg is háromszorozódott. És mennyi van ilyen az egész országban?!

Az ilyenek miatt nincs tekintélye a tanítónak. Az olyan farsaságba, hol a pap, az orvos, az ügyvéd, a jegyző, a gyógyszerész, a gazdatiszt vannak, a tanító ritkán mehet, mert eszmekörükbe nem bírja magát beleélni, s ha igen, csak nehéz gyakorlat, tanulás, tapasztalat után. A képzőben csak megmutatták neki, hogy hogy szerezhethet ismereteket, de azt nem adtak. Nem tud semmit, mert nem tanult meg tökéletesen semmit. De hallott harangozni jóformán mindenről.

Innen van az, hogy más diplomás ember csak gunyolódva, szája szögletét félre rántva tud megemlékezni a tanítóról s hogy a papok általában nem szívesen veszik maguk körébe a tanítót. Előfordult, hogy egyik-másik tanító igazi kapacitás volt. Hires, nemcsak a maga mesterségében, hanem a közéletben, a város tanügyi, művelődési körében is nagyon tiszteletreméltó nevet vívott ki magának; s mégis, mikor egy papnak adandó ebéd alkalmával a meghívottak neve között megtáta az ünnepezt a tanító nevét, kihúzta azt a névsorból ezen szavakkal, hogy: „En tanítóval és harangozóval nem ülök le egy asztalhoz ebédelni.”

(Folyt. köv.)

H I R E K.

Halálhíradás. Tóth János, Törökszentmiklós munkás, tehetséges fiatal jegyzője október 30-án elköltözött az élők sorából. Tehetsége és szorgalma mellett mindazok az egyenlő elöljárók megváltak, melyek a társadalom minden rétegénél biztosították neki a köztiszteletet és bizalmat. A nép ügyesbajos dolgaival sokszor kereste fel, s nála segítőre talált. A derék előjáró már nincs többé, Szentmiklós pedig ismét veszített egy lelkes munkást. A Mindenható adjon fáradhatlan lelkeknek csendes nyugalmat!

Tanítópótlásítások. Jászapátihoz tartozó hevesiványi pusztai tanítói állásra Ifkovics Kálmán tanító nyert alkalmazást.

Tiszafülsőpusztai közs. iskolához. Vass Andor mesterszállás irkath. tanítót választotta meg október 31-én tartott ülésében a községi iskolaszék.

Taneszköz államsegélyezés. A V. K. M. a. tiszauagi ref. iskolának számológépet és métermérték gyűjteményt engedélyezett.

A dévaványai unitárius elemi iskolának taneszközfelszerelési államsegélyt adományozott. Ugyanígy felszerelést engedélyezett a tiszavárkonyi állami (vasuti) elemi iskolának is.

Háziipari téli tanfolyamok. A földm. Minisztérium háziipari téli tanfolyam szervezésére, s a már képzett munkások foglalkoztatására Jászberényben és Fegyverneken a gazdasági-népiskolának előbbi helyén 900 K, utóbbi helyén 640 korona segélyt utalványozott.

Meghibő. A törökszentmiklói jótékony-célú nőegylet 30 éves fennállásának megünneplésére folyó évi november hó 6-án d. u. 3 és fél órakor Törökszentmiklós község

közházának nagytermében *disz közgyűlést* este fél 8 órakor az Uri Casino termében *közvacsorát* s ezt követőleg műsoros előadással egybekötött *táncmulatságot* tart. A műsoros előadáson özv. Polgár Béláné urnő, Szoó Mariska, Vozáb Sárka, Frank Eszti, Récey Erzsike, Deutsch Margit urhölgyek és Gruber Sándor ur vesznek részt, melyről az előadás alkalmával külön műsor ösztatik szét. A közvacsora részvételi díja személyenként 4 korona, mely a műsoros előadásra s táncvigalomra is érvényes. Közvacsorán részt nem vevők 2 korona belépő díjat fizetnek. Felülfizetések az egyesület javára számoltatnak el s hiriapilag nyugtáztatnak.

Tanítói gyűlések. F. hó 4-én a megyei tanítók szolnoki járásköre tartotta gyűlését. A járásköri gyűlés a kedvezőtlen idő dacára is igen népes volt. Megjelent Hermann dr. hírneves tudós is, ki kritikus megjegyzéseivel, hozzászólásaival még értékebbé tette a programot. Különösen nagy hatással volt a jelenlévőkre Szentimrei Márta tiszavárkonyi tanítónő felolvasása, amely felolvasást jövő számunkban közlünk a szerzőnő szívesességéből.

5-én a vármegyei általános tanítóegyesület tartotta ülését, melynek főpontja az Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő nevére tett 1000 koronás alapítvány alapító levelének — a vármegyében egyszersmind munkás 10 eszteydei működését ünnepevén — az ünnepevélnek átadása. Több fontos dologban is intőzkedett a közgyűlés s a többek között lapunkat hivatalos közlönyévé tette.

A közgyűlés után a bankettre vonult ki a gyűlésező tanítósereg, hol az elnök köszöntőjében a jubilánst élte. Olyan családias melegségű ünneplés volt ez, mit nem szablonoszerű tömjénezés, hanem a tanítóság szeretete vezetője, főnöke iránt teremtett, — kívánjuk mi is, hogy a mindenható Tanfelügyelőnk még igen soká tartsa meg nekünk s a tanügynek, melynek mindenkor lelkes apostola volt.

Kinevezés. Kapcza Ilona szolnoki gazd. szaktanítónő más állomásra helyeztetvén át, helyébe a miniszter Zsidy Gizella tiszasülyi állami tanítónőt, Tiszasülyre pedig Machleid Irma karcagi okl. tanítónőt nevezte ki.

IRODALOM.

Jubileumra.

(A szolnoki tankötelesek nevében elmondja egy kis leány.)

Szeretettel jöttem, virágokat hoztam,
Hogy ezrek érzését híven tolmácsoljam.
Ezer kis társammal őszinte hálóját,
Tiszta szívből jövő igaz kívánságát.

Akik itt mindnyájan meg nem jelenhettek,
Egy—egy szál virágot szeretettel küldtek.
Ezeket kötöttem össze bokrámba
S minden kis virágszál egy—egy gyermeklélek
Hálóját példázza!

Minden kis virágnak megnyílik a kelyhe,
Gyermeki szíveknek hálóját rebegeve:
„Ezer gyermek ajktól légy most üdvözölve,
Megyénk nemeslelkű Tanfelügyelője!”

Tíz éve hogy itt vagy, ide rendelt sorsod,
Tíz éve hogy velünk szívvedet megosztod.
Tiszteltetésedben im mi is részt kérünk.
Hisz annyit küzdöttél, fáradoztál értünk!

Árvát felruháztál, szegényt segítettél,
Hej, de sok égető könnyet letörültél!
Legfőbb czélod volt a szegények védelme.
Áldjon meg érte a szeretet Istene!

Kérjük Istent óvja minden lépésedet.
Nyujtsa még hosszára nemes életedet.
Vezesse szent keze jóra minden lépted.
Hogy közöttünk tölthess még igen sok évet!

Igazgass tovább is, kormányozz bennünket,
Gyulaidd szeretetre gyermeki szívünket!
S szívből kívánja e város gyermekserge:
„Eljen soká megyénk Tanfelügyelője!”

Nemó.

Bál előtt.

Hát biz' ott bál készült Kecelen.
Ocskó Laczi, a gyakornok volt a fő-
kolompos; — hát csak rázza ha a nyakába
vette. Lót-fut is eleget, — vérben van a bál-
rendezés. Még az öreg „mestert” is rávette,
hogy menjen át vele ebédre, kapacitálni a
kollégákat. Mondta is a mesterné, hogy kell
is már ennek bál, kiöregedett már ez abból.
De csak addig kunyorált az a nyurga gyerek,
hogy az öreg összeültette bokáját:

— De megyek ám! Eljárom én még
veled, lelkem, úgy a kallai kettőst, hogy néz-
hetnek ezek a gyerekek.

Csak tesz-vesz az asszony, mintha nem
hallana semmit; — elévágott az ura. Hiszen
jó táncos volt ő is valamikor. Hányan ver-
senyeztek érte, adták kézről-kézre; boldog volt,
aki darázsdejekát átfogva egyet-kettőt fordul-
hatott vele, hát még akinek egy egész csárdás
jutott, még hónapok múltán is emlegette nagy
boldogságát. Hajh, de azóta az idő havat
hintett az ura hallófürtjei közé, az ő arany-
szőke haját pedig fehérre váltotta: ezüstre az
aranyat. Akkor az urának is karikában állt
még az a kajla bajusza. S hogy minden e-
szébe jut, elfordul; talán egy pár könnyet is
törül ki a szeméből.

Azok pedig elmentek.

Az eljövotelt megígérték mindenütt, kö-
szönve a meghívást s a jó szó mellé még
egy pár jó pohár bor is járt. Lejülni pedig
már csak azért is le kellett, hogy az álmat
el ne vigyék. Az öregek aztán bor mellett,

pipaszónál újra, meg újra elmondják multju-
kat s minél többször, annál szebb az. A fia-
talok pedig a jelen örömebe foglalják a
jövőt is.

Az idő pedig telt s marasztalták bár
mindenütt, mégis menni kellett. Már mentek
is, mikor Laczi nagyot üt a homlokára, mert
inkább a torony dőljön össze, minthogy Adél,
— Ebednek ovónője s legszebb leánya is egy
személyben, — ott ne legyen. A haza szőke,
a szeme kék s nem lehet tudni, az ajka ne-
vet-e jobban, vagy a szeme, de mindig mo-
solyog mind a kettő. S míg az ég minél de-
rültebb, annál magasabb, az ő szeme mindig
mélyebb és mélyebb, — szinte elnyeléssel fe-
nyegget, (sok szívnek is lett már a megfogója,
verme). Aztán a két orcájára azt a két hun-
cut gödröcskét bizonyosan a szépség s szere-
lem Istene csókolta oda. De sok fiatal ember
mondta már, hogy fogadja el tanítványának:
szebb az ő ajkán a dal, mint a másén az
imádság: S ha iszik is az ember, mint most
ők, szép szemekbe is néz, — elveszti biz' az
eszét.

Mondta is a mester: Baj lesz abból
öcsém, ha most oda megyünk.
De azért elmentek.

* * *

— Jó is, hogy eljöttek, mert tudtam ám,
hogy itt vannak. Már azt gondoltam, meg-
feledkeznek rólam. No, szép kollega is volna
a mester ur; magának meg Laczi; meghuz-
tam volna a fülét. De a báljukra sem men-
tem volna, fogadom, hogy nem mentem
volna el.

— Pedig igen készültünk rá s há biz-
tos ígéretét bírnám, kicsoda örömet csinálnék
a fiuknak s a legboldogabb még is én lennék.

— S ha táncosom nem lesz? Tette
hozza Adél, tudja pedig jól, hogy lesz, sok
is lesz, de csakhogy keresse egy kisse magát.

— Fiatalság — bolondság! Mormogja
a kántor. Hisz én is voltam fiatal, de ilyen
szeleburdi még se.

Adél pedig ez alatt megtette a magyar
vendégszeretet egyik megnyilatkozásának szo-
kásos előkészületét: egy—egy poharat tett
vendégei elé.

— Hát Adélka?

— Nem, én nem iszom. Mit gondolt,
dehogy nem?

— Akkor én sem iszom; nem én egy
cseppet sem.

— De nézze, nem is vettem elő több
poharat.

Laczi pedig nem nagyon a bortól, in-
kább a szép szemektől megrészegevedve nyujtá
poharát.

— De csak egy kicsit! — Szabadkozik
Adél.

A kántor megcsóválta a fejét, de sokat nem teketóriázott. Koccintott és kihömpintette poharát, azután míg az egyik bajszát megsodorta, köszöriült egyet a torkán, mint mikor temet. Adél pedig szégyentősen elfordul s alig érinti szájához a poharat, gyorsan leteszi, összerázkodik: juj... s köhög is. Azután annyi szemrehányással tudja mondani: mert ezt is megpanaszolta ugye?

Laczi fölbátorodva eddigi sikerén, tovább erősködött.

— Legalább a felét igya ki, csak egy kicsit még.

— Jaj, nem, nem, nem iszom többet s mind a két kezét tartja maga elé elhárítólag.

— S hogy kiitta Laczi a bort, a mely édes is volt, mégis égette, amely forrongásba hozta minden csepp vérét, örömittaspn sugta: megittam a szerelmét, ha igaz, a hogy a népmondás tartja.

Adél pedig kapja kis selyemkendőjét, a melyet még csak az imént az ő ajka érintett s hirtelen Laczinak arra a bajszatlan szárára nyomta.

— Csitt: S ezt olyan csintalanul tette, hogy még csak meg sem lehetett érte haragudni. Nevetett még a kántor is. Laczi meghintha megbabonázták volna, csak nézte azt a szőke haját, kék szemét, nevető ajkat, hullámzó keblet — az egész incselkedő angyalt. Hejh, ha a mennyországban is ilyen anygajok volnának, de szívesen halna meg.

Végre is a kántor szólal meg.

— Talán mehétnénk is öccsém!

— Ráérnek még, ne siessenek. ugy, marasztalja Adél a vendégeit s tölteni akar újra. Mert tudja az Isten, ugy van az már nálunk, ha jól áll a vendégünk, még jobban be akarjuk állítani, mert hát az is virtus.

— Ne, az Isten szerelmeért; Adél, ne löltson. Nem tudunk hazamenni; én már ugy is olyan, de olyan vagyok, mondá Laczi s megfogta Adélnak, azt a finom, puha, meleg kis kezét s attól még jobban oda lett.

— No csak egy kicsit; nézze csak, Laczi én is iszom; — incselkedett most már Adél, látva, hogy Laczi egészen a hatalmában van s ugy nézett rá szép kék szemével, hogy az már, már enged, ha közbe nem szól a kántor.

— Várnak otthon. Megyünk is. Jóéjszakát.

— A viszontlátásra a bálon, — monda Laczi még mindig, mintegy megbabonázva.

— Isten velük! Pá, Laczi... pá...

Mikor jól elhaladtak, megszólal Laczi.

— Kántor ur! Mégis csak kacér kis lány ez az Adél! Talán ugy is érezte, talán csak hogy szóljon valamit. Kis idő múlva pedig megáll, a szívéhez, majd a fejéhez kap s dadogva mondja: mester ur, én ott felejtettem.

— A szívét — fejezi ki a kántor — csak menjen öccsém vissza érte — h.

3210.

Arcképes vasuti igazolványok.

Felhívom az összes áll. polg. és el. isk. meg kisedov. tanerőket a decemberben lejáró államvasuti arcképes jegyigazolványuknak még november hó folyamán hivatalomhoz betérjesztésére, 1910. év végéig érvényesítés kieszközlése végett. Akik még nem bírnak arcképes igazolvánnyal, de ahoz mint hivatali eskü alatt működő állami tanerőknek joguk van szintén e hó végéig küldjék hozzám névjegyalaku arcképüket be, a mellkép alján sajátkezü névaláírással ellátottan; az arcképes jegyigazolványnak 1910. januártól érvényesen kiállítás céljából. Mind a tovább érvényétől, mind az új igazolvány kiállítás költségeire 1 korona értékű levélbélyeg küldendő hivatalomhoz be, a m. kir. Államvnsutak igazgató-ságához átszarmaztatása végétt.

Szolnok, 1909. november 1-én.

EÖTVÖS K. LAJOS

kir. tanfelügyelő.

3241.

Valamennyi tek. városi tanácsnak és községi elöljáróságnak.

A mindennapi, de főleg az ismétlő tankötelesek beiratása és iskolába járása körül e tanévben még az előzőknél is nagyobb késedelmességet tapasztalván, sürgősen felhívom Tek. városi tanácsokat és községi elöljáróságokat — legszorgosabb intézkedésekkel és a népokt. törvény 4. §-ának jogos alkalmazásával biztosítására ugy a még be nem iratkozott tankötelesek beiskolázásának, mint a pontos feljársnak s az igazolatlan mulasztásokért felelős szülők, gyámok, gazdák törvény szerinti fokozatos büntetésének.

A mulasztási nyilvántartó-könyvből meggyőződést óhajtván meríteni az igazolatlan iskolai mulasztások a törvényszabta határidőkben haladéktalan megtorlása és meggátlása felől, kérem, hogy f. hó 16—20 között a nyilvántartó könyvet láttamozásra hivatalomhoz beküldeni sziveskedjék.

Szolnok, 1909. november 1-én.

EÖTVÖS K. LAJOS

kir. tanfelügyelő.

Iskolai nyomtatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedőtől

Szolnokon, beszerezni
vagy mielőtt másnál
megrendelné tőle

© ajánlatot kérni. ©

JÁSZRAGYKUNSZOLNOK.

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos lapja.

Előfizetés: 1 évre 6 korona.
1/2 „ 3 „

Megjelenik hetenként szombaton.

Szerkesztik:
CSIKÓS JÓZSEF
TÓTH ISTVÁN

Előfizetések, kéziratok és kérdések
CSIKÓS JÓZSEF
kir. tanf. tollnokhoz küldendők.

Népiskolai zászlóalj szervezési módja.

A november 5-iki vármegyei tanítótestületi közgyűlésen egy csoportkép járt kézről-kézre: a szolnoki polg. iskolai zászlóalj fényképe. Mindenkit meglepett a csinos kis katona csoport.

Sajnos, hogy a kedvezőtlen esős időjárás miatt nem lehetett bemutatni a csapatot, mert igazán megérdemelte volna a megtekintést már csak azért is, mert ehhez hasonlót még kevés kartársunknak volt módjában megsemlélni.

Ugyanezen okból maradt el a Törökszentmiklós pusztabartai elemi iskolai zászlóalj felvonulása is, pedig ez annyiban még tanulságosabb lett volna, mert tudtommal nemcsak a vármegyének, de az egész országnak ez az első tanyai iskolai zászlóalja. Köszönet érte Hoffman György tanítónak, ki buzgólkodása folytán példát adott arra, hogy nemcsak a városi és falusi, hanem a tanyai iskolákban is nagyobb fáradság nélkül lehet megteremteni a zászlóaljakat. Lássuk miként.

Ugy ez a bartai, mint már korábban a Mohács István igazgató vezetése alatt álló zászlóaljak minden állami, vagy egyéb támogatás nélkül, önerejükkel szerveződtek.

Időközönként ifjusági és gyermek-előadások, egyéb ünnepek jövedel-

méből szerezték össze azt az összeget, mellyel az anyagiakat fedezni lehetett.

Ez előadások programja szavalt, színjáték, ének és felolvasás számokból lett összeállítva s az az összeg, ami az egyenruhára és egyéb felszerelésekre kellett, csakhamar együtt volt. Mert egy-egy kisvitéznek az egész öltözet 5 kor. értéket képvisel. Ennyiért szerezhetők Szolnokon.

A fegyverzetet, puskát, bajonettet maguk a növendékek készítették a tanító vezetése mellett a kézügyességi órákon. A hozzávaló szijázat szintén a saját munkájuk t. i. egy darabban vásárolt olcsó bőrből maguk szabták ki.

Még sokkal könnyebb a szervezés ott, ahol a tanító a szülőkkel elfogadtatja, hogy mondjuk. — tavasszal már ilyen ruhát rendel a fia részére s a tanító aztán meghozatja. Mérték nem szükséges hozzá, elég a gyermek életkorát feljegyezni s legföljebb jegyzetként oda tenni, hogy erősen vagy kevésbé fejlett.

Kérdem, van-e tehát nehézség az iskolai zászlóaljak létesítésében? Szerintem nincs. Az egész csak rövid idő kérdése. Itt a tél. A szülők is örülnek, ha szórakozást találhatnak s így szívesen látogatják a vasárnap délutáni előadásokat pláne gyermekeik előadását s mire eljön a tavasz, készen áll a zászlóalj s a tanító, a szülők és a növendékek egyaránt büszkén tekinthetnek alkotásukra, hisz ők maguk teremtették.

(cf.)

Valamit magunkért is!

Kerényi Ferenc.

(Folytatás.)

Ez év első felét egy 70—75 férfiből álló társaságban töltöttem. Volt ott ügyvéd, jogász, orvos, orvosjelölt, mérnök, pap, katonatiszt, színész, újságíró, köztisztviselő, magánhivatalnok, kereskedősegéd, iparos, diák stb. Voltunk tanítók is elég szép számmal. Néha untuk magunkat. Hogy unalmunkat elűzzük, a tudományos dolgokról, irodalom, művészet, ipar-kereskedelem, színművészetről beszélgettünk. A vitatkozásokban a tanítók közül csak én vettem részt, a többiek soha. Nem dicsekvésképen mondom, sem dicsérni nem akarom magamat, de velem bárki szívesen elbeszélgetett mindenről. A legjobb barátaim egyike egy ügyvéd volt. Akik megfigyeltek bennünket, csak úgy emlegettek, hogy ott van Castor és Pollux. Hát mondom, itt volt alkalmam tanulmányozni kartársaimat. Csakugyan kevés tudományu s annál kevesebb olvasottságu emberek voltak azok.

Egyszer egy nagy mulátságot okozó levelet köröztek kézről-kézre. Mindenki a hátsát fogta, aki csak olvasta. Mikor az én kezembe került, rögtön megismertem, hogy egy tőlünk távozó tanítótárs írta. Egyik nyomdász barátjának volt szánva. Én a levelet elcsikasztottam, nem akartam, hogy tovább menjen. Rösteltem, hogy tanító ilyen írhat. A levélből mutatoul közlök egy pár sort, egy mondatot: „Minekutánna az intézet falait elhagyám sieték felülni vonatomra mely zakatolva vonszolá maga után a sok utással megtelt kocsi görnyedő sokadalmát ki az állomásból annak füsttel gőzzel telt levegője helyett finom fűszagu falusi levegővel telítve a büdös dohányfüst szagu kocsi belsejét elárasztva vele annak kiszorultával jobb levegő után áhító tüdők pangó fáradt vérük felfrissítésére legnagyobb élvezetünkre egyaránt.”

Annyi nyelvtani, irálytani és költészet-tani tudománya minden tanítónak van, hogy e mesés nyelvezetű, szerkezetű és szépségű mondatot megtudja bírálni. Én nem akarom, mert nincs arra sem időm, sem helyem, de ilyen levelet garmadaszámra tudnék mutatni a kételkedőknek.

Aki olvassa a Pesti Hírlapot, olvashatja, hogy egy tanító így címezett egy levélborítékot, melyben megújított váltóját küldte be a mohácsi takarékpénztárhoz, hogy: „Tek. Fizetessék a Mohácsi Általános Hitelbank” rendelkezésére úrnak Mohács”. Akár ki lett-lyen is ez a kartárs, de el lehet róla mon-

dani, hvgy nag, on vicces természetű ember, olyan akasztófahumor-gyártó féle, mert akkor is eszébe jut jó vicceket csinálni, mikor az adósságai gyötrik.

Hát kérem szeretettel, tovább már nem fogom hibáit feszegetni sekinék sem. Hiszen ezek a hibák olyanok, hogy mindnyájunknak fájnak.

És e fájdalmak nem arra kényszerítenek-e bennünket nap-nap után, hogy feljajduljunk? Égető sebként fájlaljuk leginkább azt, hogy a társadalom nem akarja megadni azt a méltó helyet nekünk, mit más diplomás ember megkap, akármilyen műveletlen is. Rosszul esik, hogy csak a bábasszony, az utmester, a mértékhitelítő és a foghuzó-borbélyal emlegetnek együtt, mint hason-szörűekkel. Hiszen igaz, hogy ennek leginkább a kicsapott diákokból és hakakáplárokból lett ösök inkább az okai, mint mi de mégis, addig mig magunk ki nem érdemeljük a tanulás, az önképzés által ki nem vivjük magunknak azt a felsőbb polcot, csak nem kaphatjuk meg. Nem ér az semmit, ha akármilyen zajjal követeljük is, hogy: Hé ember, én épen olyan diplomás vagyok mint te, épen olyan hasznára vagyok az emberiségnek és a hazának, mint te, sőt nagyobb nemesebb hivatást töltök be, mert az ifjúságot tanítom, nevelem. Vagy vajjon, ha nem volnék, mi lett volna belőled; mi az országból, ha az iskolákat legalább 50 évre becsuknák? Azért mondom, láss meg és emelj magadhoz. Hát mondják, kérem, nem épen olyan dolog-e ez, mintha valaki azt mondja, hogy: Követelem, hogy engem mindenki becsüljön, tiszteljen és szeressen. Azt mondjuk neki: Előbb érdemeld meg, akkor anélkül, hogy követelnéd, megkapod. Mi is előbb érdemeljük meg.

Az idősebb, tapasztaltabb tanítók csipjék nyakon azt a fiatal óriást s ne engedjék, hogy elzülljön. Lássák el jó tanácsokkal. — Szeretettel emeljék magukhoz. Mutassák meg neki az irányt, utat, melyen haladnia kell, nehogy fiatal hevében olyant kövessen el, mit később egész életében siratni fog. Ne elégedjék meg egy tanító sem azzal a semmivel, amit a képezdében tanul, hanem szabad idejében képezze magát folyton. Olvasson tudományos, szépirodalmi, művészeti könyveket. Azokat tanulgatva művelje lelkét, gyarapítsa tudományát. Vagyha nincs hajlama valamennyihez, válasszon ki a sok közül egyet, amelyiket legjobban szeret s foglalkozzon azzal behatóan. Merem mondani, sokkal több boldog percet nyújt neki ez, mintha kártyázással, ivással, hazardjátékkal, vagy asszonygyal tölti el az időt. Vagy ugyan hová menekülünk az élet kínzó, méltatlan bánatmai elől? Nem-e a költőhöz?!

Kezünkbe vesszük valamelyik művét s gyönyörítasan olvassuk, mert feledtetni velünk a világ cudar csalárdságát s visszaadja nyugalalmát lelkünknek. Szabad idejét áldozza fel teste s lelke nyugalmanak. Legyen ereje, akarat a ahhoz, hogy szellemi életének élhessen, hiszen a szellemi foglalatosság szórakoztatja a lelket s nyugalomba ringatja a testet, mert ofium sine litteris mors est et hominis vivi supelsura. Seneca (szellemi foglalatosság nélkül halála és temetése az embernek a nyugalom)

Ime, ilyen körülmények között élve nem csak elérjük és megérdemeljük azt, hogy méltó helyet foglalhatunk el a társadalomban, hanem önönmagunknak is nemes élvezetet szerzünk. Így — merem állítani — azt is megérjük, amit a nagynémetbirodalom shulmeisterei megértek, hogy mikor a németek III. Napoleon és a franciák felett óriási győzelmet arattak, nekik, a tanítóknak köszönhették azt Bismark, a vaskancellár szerint. Pedig az a tény az egész világra kiható esemény volt.

(Vége.)

A tanulmányi kirándulásokhoz.

A tanulmányi kirándulások paedagógia értékéről, nevelő hasznáról már megemlékeztünk, most a kirándulások kiviteléről, annak anyagi oldaláról akarunk röviden szólni.

A kereskedelemügyi ministerium 1908. július 1-én 14965. sz. a. rendeletével szabályozza a hazai tanuló ifjúság tanulmányutazási kedvezményét. E rendelet az ide vonatkozó addigi rendeletnek kibővítése s ugyanazon főelvet juttatja érvényre, mely eddig is közismert volt, t. i. ha legalább 10 tagból álló csoport vesz részt a tanulmányutban, minden előleges kérelmeztetések nélkül féláru jeggyel utazhatnak, csupán az iskola igazgatójának az intézet bélyegzőjével ellátott igazolványát kell a jegyváltásnál bemutatni. Ezen magában véve is nagy kedvezményhez járul, különösen az elemi iskolákat igen érdeklő azon kibővítés, hogy tiz éven aluli tanuló kettő utazhat egy féljeggyel, tehát az utazási ár egynegyedét fizeti egy tanuló csak s minden 10 tanulóval egy tanuló teljesen ingyenesen utazhat.

Az esetleges szükségesség szempontjából az iskolaszolga ugyancsak féljeggyel utazhat a csapattal.

Ezen kívül utasítva vannak a vasuti tisztviselők és alkalmazottak mindenben közreműködni, a mi a kirándulást kellemessé és kényelmessé teheti. Kellő számú csoportnak külön kocsit rendelkezésre bocsátani,

azt, ha szükséges utmegszakításnál lekapcsolni, hogy az esetleg vitt podgyászokat ne kelljen a tanulóknak magukkal cipelni, ha a III. oszt kocsik megteltek, tulzsufoltak, első sorban a tanulóknak magasabb rendű kocsiosztályt megnyitni, mind oly intézkedések, melyek a tanulmányi kirándulások sikerét a legmesszebb menőleg emelik.

Nem mulaszthatjuk el a kartársak figyelmét a tanulmányi kirándulásokra ismételtelen felhívni, mert szükségesnek véljük, hogy az elemi isk. IV. osztályát végzett tanuló legalább vármegyéje minden városát ismerje s hogy a középiskola hazánk megismertetésével folytassa ezt a kezdetet.

—h.

Iparostanoncisk. tanítók gyűlése.

Az O. I. T. E. Jásznagykunszolnok vármegyei Köre f. évi hó 4- tartotta második rendes közgyűlését a szolnoki polg. fiu isk. rajztermében Tóth István elnökle alatt mintegy 60 tag részvétele mellett.

A gyűlésen Veress János vitatétel bevezetése kapcsán az a nézet formálódott ki, hogy iskola és műhely, tanító és mester karöltve, különösen szeretet és humánus bánásmód által érheti el azt, hogy a tanonc erkölcsi viselete és jelleme ugy fejlődjék, hogy az iskolán kívül, felügyelet nélkül is magát ugy viselje, mint az a jövő iparosához méltó. Hathatós. eszközök az ily irányu nevelésben a tanonc otthonok, könyvtárak és jól szerkesztett ifjúsági lap.

Grünvald László a számtan gyakorlati irányban való tanításáról értekezett. Szerinte kevésbé kell számtani meghatározásokkal tölteni az időt, a helyett az egyes műveleteknél is a gépies gyakorlati készséget kell fejleszteni. Majd érintette röviden a könyvvitel tanításának módszerét. A példák megválogatásában mindig az iparág legyen irányadó.

Kálmán Elek a közismereti osztályokban is az iparágaknak megfelelő szakszerűség keresztülvitelét kívánja.

A gyűlés mindvégig a legnagyobb érdeklődés és élénk eszmecsere közt folyt le s Mártonfy Márton iparokt. főigazgatónak, mint az iparoktatás lánglelkű apostolának, a tanítók igaz jóakarójának éltetésével ért véget.

H I R E K.

Halálozás. Gyulai Pál, irodalmunk egyik legnagyobb alakja a magyar népköltés, a magyar néplelek buvára f. hó 9-én délután 83 éves korában Budapesten meghalt.

Munkás éle során halhatatlan érdemeiket szerzett a magyar irodalom fejlesztésére és a népies költészet megteremtésében, kritikáival irodalmunk magas színvonalra emelésében és ott megtartásában . . .

Temetése csütörtökön délután volt az Akadémia előcsarnokából. Az egész magyar irodalom megérzi e csapást, melyet Gyulai elvesztése okozott; emléke, hirt, neve azonban örökké élni fog.

Magánvizsgálat. A vall.- és közokt. minisztérium a szolnoki egyesületi polg. fiúiskolában ugyanazon magánvizsgáztatási terminusokat engedélyezte egyszerűságra, mint az az áll. polg. iskolákban szokásos, tehát a karácsonyi szünidőben és tanítási év végén. E hírünkkel kapcsolatban hívjuk fel a figyelmüket azoknak, kiket érdekel, hogy a karácsonyra magánvizsgálati engedélyt kérő folyamodványok most már sürgősen beadandók.

Megerősítés. A vall.- és közokt. minisztérium a szolnoki áll. iparostanonciskolánál Tóth István igazgatót, továbbá Grünwald László és Jeszenszky Gyula tanárokat betöltött állásukban megerősítette.

Kinevezés és áthelyezés. Tahy Istvánné halálával megüresedett szolnoki tanítónői állásra a V. K. O. M. Medgyessy Ilona cibakházi áll. tanítónőt, Cibakházara Szentimrei Márta tiszavárkonyi áll. tanítónőt áthelyezte; Szentimrei helyére pedig Török Sándor tiszaroffi tanítót kinevezte.

A párm. közig. bizottság üléséből. A f. hó 10-én tartott vm. közig. bizottsági ülésen Csukás Zoltánné Varga Róza mezőtúri ref. tanítónő nyújtott. Költő László volt mezőtúri állami, jelenleg biharmegyei közs. tanító újbóli könnyebb szolgálatra képessége megállapított.

Államsegélyezések. Madarász Anna jászkiséri tanítónőnek II. korp. Markó Ferenc jászpáti tanítónak I. korp. Klotz Bir Béla tiszasülyi tanítónak III. korp. Hamza Margit tanítónőnek II. korp. Zábrák János tanítónak III. korp. Tiffert Jakab kunszentmártoni közs. tanítónak I. korp. Serester Sámuel tiszaroffi tanítónak 200 kor. fiz. kieg. és Márton Károly tanítónak I. korp. ötlék államsegély engedélyeztetett.

Tanítónőválasztás. Tiszakürt közs. tanítói állásra Merk Andor választotta meg az iskolaszék.

Vizetés kiegészítő államsegély utalványoztatott Nagy Irén dévaványai tanítónőnek 600 korona, Ticska Margit jászpáti tanítónőnek 800 kor. Domján Ilona és Nagy Erzsébet dévaványai tanítónőknek 600—600 kor.

Cornatanári képesítés. Országh Pál kunszentmártoni közs. tanító f. hó 4. és 6-án a budapesti „Nemzeti Tornaegylet” kebelében szervezett tornatanárképző intézet vizsgáló bizottsága előtt az összes vizsgálatokat sikerrel kiállotta s ezek alapján középiskolai tornatanári oklevelet nyert. Kartársunk törekvése nem szorul dicséretre.

Ugyanitt említjük meg, hogy Hoffmann Márton jászberényi áll. tanító kartársunk a f. hó 8-i vizsgálatokon főgimnáziumi tornatanári oklevelét szintén megszerezte.

Gratulálunk!

IRODALOM.

A Csontos István gunyája.

Írta s a november 4-i járásköri gyűlésen felolvasta: Szentimrei Márta áll. tanítónő.

Iskola épült az országút mellé, 4 kilométernyire a legközelebbi községtől. Urasági cselédek, dohánykertészek gyermekei számára, akik sokszor tekintélyes távolságból jönnek, hogy egész napi eledélül tarisznyájukba rejtett darab fekete kenyérük helyett — morzsányi tudományt vigyenek haza, a füledt istállók és szellős aklok környékére.

Aki még nem látta, el sem hinné, milyen furcsán népesül be egy ily új tanyasi iskola. Némelyik családtul négy csemete is jön. A legidősebb szinte eladóleány, aki ölben hozza legkisebb hat éves testvérét, de azért valamennyien az első osztályba kerülnek, mert egyformán nem hallották még a betű híré.

Ránk köszöntöttek a tanév első napjai. Csak ismerkedtünk még. Minden tanuló odaült, ahová jól esett neki. Szünetkor kóstolgatták egymás kenyerét, egymás nevét kérdezték. A jó öreg nap bekandikált óriási ablakainkon, tele szórta aranyporral a tanulók fejét, a padlót s rezgő, hosszú sugarakat fektetett naplómra keresztül.

Édes emlékezés suhant át lelkemen s a napsugarakból font aranyhurokon, rózsaszínű szárnya hegyével igazgyöngy szavakat, ezüstcsengésű szavakat pengtetett ki.

Milyen világos ez az iskola! Ilyen világosság támadjon a kicsiny lelkekben is . . .

Ezekkel a szavakkal avatta valaki iskolánkat. Azóta ott rebegtek a napsugarakon, a levegőben — mindenütt s ahányszor eszembe jutottak, lelkem utánuk tette: Amen.

A mint így mérgek s nézegetem tanulóimat, tekintetem egy fiun akad meg, aki hatalmas fütykös-sel kezében ült be a padba. Magamhoz intem. Tíz éves, magas növésű fiú volt. Nemes homlokra hulló guboncos, vörösesbarna haj. Mélyenfekvő becsületes barna szemek. Vörösszeplőkkel telehintett kemény metszésű arc, mely férfié is bátran lehetne, mosolytalan száj: ilyen Csontos István.

— Minek az a fütykös, fiam?

Csak

— Hát csak tedd el, mert az iskolában nincs szükségem rá.

Van az uton. A többiek mindig csufolnak. Egész uton kiabálják: „Rongyos zsák! Rongyos zsák . . .” De a fütyköstől félnek . . .

A csufolódás ez egyszer igazmondás számba is mehetett. Hiszen igaz, a mi igaz, hogy egész iskolám bátran és jogosan viselhetné a „rongyos kiállítás” nevet is.

De a legnagyobb rongyossági rekordot tényleg Csontos István érte el. Mert neki nemcsak a

fehéreneműnek gunyolt zsiros fekete valami lóg ki az öltönye rongyai közül, mint a többinek, hanem mindkét válla kibújt inge rongyaiból is.

— Tamaszd azt a fütyköst a sarokba István . . . nem lesz rá többé szükséged, Megtiltom a csufolódást pajtasaidnak.

De lásd, te ne adj nekik okot rá. Kérjed meg édes anyádat, hogy foldozza össze holmidat, mert a foltos ruha nem szégyen, de a rongyos igen.

Csontos lehorgaszta fejét és helyre megy. Most se ül rendesen a padba, hanem két karjára dől.

— Ne aludj István! Ül egyenesen!

Nem alszik — s ij! Ujságolja a mellette ülő kis leány. Odamegyek s felemelem könnyezett arcát.

— Miért sirsz? Rosszul esett a mit mondtam? Javadat akarom.

Nekem nincs anyám! Fuldokolja. A zokogás, mely testét megrázza, nem gyermeksírás, hanem férfi kebelből feltörő vad győtrelem. Nincs anyám . . . kivitték . . . Az apámnak asszonya van s az nem foldoz rám.

(Óh! . . . Be hamar sötétedik ebben a világos iskolában.) Ne sirj István! Nem tudtam, hogy árva vagy. Majd foldozok én rád — az én fiam leszel.

Szeplős fiam végig mért s csak annyit felelt „jó.” Megkezdük a tanulást. Mondtam, csodálatos gyorsan tájékozódott a betűk birodalmában. Anná inkább meglepődtem, mikor november közepén egyszer csak nagy illemudással elém állt.

— Kisasszony kérem, tessék engem kihuzni a könyvből, mert elszegődtem kanásznak.

Elszegődöttél? Hát beleuntál a tanulásba? Engem se szeretsz? Az én fiam itt hagyna engem?

A „ekintéből ezt olvastam ki: „Nem vagyok én a te fiad, csak mókázol. Ha fiad volnék, magadnál tartanál, asztalodhoz ültetnél, ruháznál.

Szóval ennyit felelt: „Nincs csizmám, nincs gunyám. Apám nem vesz. Fagyos az országút, hideg a hó . . .

— Az igaz. Hanem a könyvből még se huzhatlak ki, mert iskolás fiú nem állhat kanásznak. Azért el ne busuld magad. Lessz csizmád, lessz gunyád. A község minden évben ruház fel szegény gyermekeket, lessz gondja rád is

Öröm csillant fel barna szemében s attól fogva mindennap megkérdezte: „Kisasszony kérem, mikor jön meg a gunyám?

Bizony — magam is nehezen vártam a község válaszát. Mikor megkaptam — elengedtem volna. Az állt benne, hogy Csontos Istvánnak van apja s ruha osztásnál a teljesen árva gyermekeké az elsőség.

Hogy közöltem a rossz hírt, szeplős fiam arcán súlyos könnyek peregtek végig. Letörültem őket.

— Ne félj István! Karácsonyra ad gunyát az Isten . . . Jó lesz akkor is — felelté megadással.

Jött tovább is, mezitláb, meleg ruha nélkül a csikorgó hidegben. Jött türelmesen, tanult szorgalmasan.

És én kemény fogadással fogadtam meg magamnak, hogy decemcer havi fizetésemből, ha török-

szakad, elcsinálk annyit, a mennyiért Istvánnak a téli vásárban olcsó csizmát, gunyát adnak.

Nem számoltam azzal, nem tudtam még akkor hogy egy magánosan álló épületre mennyire haragszik a téli szél, a miért a pusztán végigrohantában beleütözik. Hogy süvöltöz körülötte, hogy huz ki minden csöpp meleget, hogy dermeszti meg az ember tagjait.

Bizony meghültem. Bizony beteg lettem. S jó volna a láz, mert legalább felmelegíti az embert s az élet szomorú képei helyébe kedves képeket hoz. Még se jó, ha attól lopja el eszméletét, a kinek tantania kell, akinek helyettese nem lehet.

Hát lázellenes szereket szedtem. A félretett kis összeg a patikába vándorolt. Még sohase nyeltem ily keserű orvosságot. Hiszen az István kis csizmái, gunyája olvadtak el a fehér porokban.

Lázás álmaimban folytonosan üldözött a panaszos gyermekhang: „Tessék kihuzni a nevemet. Nincs csizmám, nincs gunyám. Fagyos az országút, hideg a hó.

Mint adom tudtul szeplős fiamnak, hogy nemcsak apja nem vesz és a község nem küld, de Isten sem ad neki ruhát? Hogy mondhatom meg úgy, hogy lelkében a hit alig elvetett magva csirázás előtt meg ne semmisüljön?

Lapozgattam az olvasókönyvekben, kerestem valami támpontot. Találtam gyönyörű, megható történeteket, melyek a gyermekek hálájáról, a szülők önfeláldozó gondoskodásáról szólnak. Mert olyan apa egy olvasókönyvben sincs, akinek asszonya van és a fiának nem vesz ruhát. Az árva gyermekeknek is rögtön vetődik jóltevő az útjába mihelyst fujdogál a csipős őszi szél. Kivéve persze a „Megfagyott gyermek“-et — de hát annak már nincs semmire se szüksége . . . Ezek közül a történetek közül egy se vigasztalja meg szeplős fiamat.

Nézzük a paedagógiai műveket, fényes elmék nagyszerű raktárait! Hiszen van azokban minden, mi szép, bölcs és jó. Hogyan fejlesszük a kedélyt, szilárdítsuk az akaratot, képezzük a jellemet. Csak éppen az *nincs, hogyan lehet egy gyermeknek megmagyarázni az élet kegyetlen igazságtalanságait s ott azokkal kibékíteni?*

Én Uram Istenem! Mit ér, ha tudom, hogy kell egy értékes üvegedényre gyönyörű virágokat festeni, ha az kezemben meghasad, összeroppan, mielőtt még ékítését befejezem?

Fejleszthetem a kedélyt, szilárdíthatom az akaratot, képezhetem a jellemet, ha munkám tartama alatt a gyermeki lélek olyan sebeket kap, mik fel, fel fognak szakadni embernyi korában is.

Közeledett karácsony s yalóságos páni félelemmel léptem mindennap az iskolaterembe. Csontos István szeméi rajtam függtek s én kerültem tekintetét. Nem szólt, nem sürgetett, csak mikor kiadtam az ünnepi szünidőt, állt elém: „Kisasszony kérem, küldi-e már a jó Isten a gunyámat?

— Nem tudom fiam.

Sötétén nézett rám: „Ha a kisasszony nem tudja, én már tudom: semmikor.” Így szólt és kifele-

indult. Tudom egész uton azt forgatta eszében, hogy én, ki az iskolában büntetem a hazugságot — hazudtam neki.

Szegény — tavaszig mégis csak jött iskolába, mezitláb az embertelen hidegben. Talán, mert az otthonát gyűlölte igen nagyon — talán, mert a tanulást szerette meg.

Csak márciusban kért újra: „Tessék kihuzni a nevemet. Mennék dohányt ültetni, felfogad egy kukás. Jövök én őszszel megint iskolába, csak ke-resek magamnak téli csizmára, gunyára valót . . .

Édes fiam, szeplős fiam, bubánatos Csontos István, bünbe essem érted? Hiszen nem szabad kihuznom a nevedet. Ha elmaradsz, ott a mulasztási kimuatatás, megemlékszik rólad hétszer minden hónapban. Ha nem jőrlak bele; fejem felett lebeg egy fekete felhő, úgy hívják, hogy *fegyelmi* vizsgálat, leszakadhat reám. Azonfelül a lelke is háborog, hisz esküt tettem arra, hogy kötelességemet a reám bízott gyermekekkel szemben mindig teljesíteni fogom.

De ki világosít fel itt, hol egyedül kell megbirkóznom minden kérdéssel és nehézséggel: akkor teljesítem e kötelességemet irántad, ha iskolába kényszerítelek — vagy még inkább, ha szemet hu-nyok távozásod fölött?

Bizony — bünbe estem érted, *édes szeplős* fiam, *bubánatos* Csontos István . . .

Kezembe fogtam kéréses kezét . . .

— Eredj fiam. Keress magadnak új csizmát, téli gunyát. Jövöre gyere vissza hozzám. Olvasókönyvedet vidd magaddal s nézegesd vasárnaponként. És ne feledd: ha Isten a télen el is halasztotta adományát; most kipótolhatja. Légy hű gazdádhoz, szorgalmas — és Isten megáldja két kezéd munkáját;

— Hü leszek! Felelte.

Nemsokára láttam munkaközben. Meggörnyedve hordott sulyos vedreket a dohányföldön levő nyitott kutból és locsolta a palántákat. Homloka, nyaka csupa gyöngyöző veriték. Hanem azért derüsen felett, mikor bére után kérdezősködtem.

— Öt forint egy hónapra! Őszre harminc lesz . . .

Ejnye te István! Hiszen olyan csizmád, gunyád lesz, hogy ország világ-összetéveszt a kacsalábon forgó várban lakó nyalka királyfival . . .

Megnéztem dohányszederkor is. Fojtó szag lebegett a dohányföldek felett, a mint a nap izzón tüzött le az érett, párolgó levelekre. István bronz — színre sült, elkényszeredett a korai keléstől, tik-kasztó hőségétől. Mégis kettő helyett dolgozott, szinte férfias ambícióval.

— Este még fiúzk is, két, három kötéllel, mikor már mindenki alszik — dicsekedett.

No, ha ezt meg nem jutalmazza gazdája — akkor senkit. Repesett a lelke. Lessz hát ruhája Csontos Istvánnak s mily gyönyörű, szemléltető példa lez az övé a munkára szoktatás idején!

Csunya september, gonosz september levél-sárgító, remény fonnyasztó — vártalak — de minek is jöttél el!

A tanév első napján ott találtam Csontos Ist-

vánt asztalom előtt. Az örömtelen gyermekkor bronzba öntött allegorikus szobra, ilyen lehetne — mint ő.

Sovány, napsütötte arca busabb, szája mosoly-
galanabb, mint valaha.

Kérdezni se mertem, mi történt? Rákezdte magától is szomorú monológját.

— Megint nem lesz se csizmám, se gunyám. Mihelyest hazamentem, apám mindjárt megvert, mert a kialakított bérnél két forinttal kevesebbet vittem haza. Nagyon igyekeztem, este is fűztem, egy héttel előbb végeztünk a dohánnyal, mint a hogy a hónapom kitelt. Hát előbb eresztett el a gazdám és lefogott két forintot.

(Én magamat szerettem volna megverni. Miért tanácsoltam szegény fiúnak, hogy szorgalmas legyen?)

Oda se István annak a kis verésnek! Őszszel a diót is verik, télen mégis megbecsülik. A gazdád kapzsi ember volt. Hanem azért 28 forintból telik még szép csizmára, jó gunyára.

— Nem telik abból semmire. Nincs már abból egy fillér se. Az apám asszonyának van egy eladó leánya, Erzs. Az a héten összeáll egy kukás legénnyel. A szolnoki vásárban annak vettek az én pénzemből vánkost, cihát, sublódót . . .

Nyelvem megtagadta a szolgálatot.

S a szófukar fiu beszélt tovább, most mikor minden szava sulyos kö gyanánt csapódott hozzám.

Apám a múlt évben se vett gunyát, nem küldött a község, nem adott az Isten. Én megfogadtam a kisasszony szavát, imádkoztam reggel, este, gazdámhoz hűséges voltam, dolgoztam. Gazdám hazaküldött, béremet elvették, megint nem lesz semmi. Többet nem jövök iskolába. Csak a könyvet hoztam haza, a mit kölcsön adott. Isten áldja meg!

A füttykös remegett kezében. Magamhoz öleltem, szívemhez szoritottam, összecsókolgattam könnytelen szeméit, bus arcát.

— Gyere iskolába. Ne hagyj itt engem. Bizunk Isten jószágában . . .

Tagadólag legyintett dohányszederéstől sebhe-
lyes kezével. kiszakította magát karjaimból s elfutott.

Utoljára láttam. Még az nap délutánján szomorú híret hozták. Abba a nyitott kutba ölte magát, melyből egész nyáron át oly nagy buzgalommal locsolgatta a dohánypalántákat. Ott voltam, mikor kihúzták s lefektették a szikfű fehér csillagaival, piros földmogyoróval himés gyöpre. Sűrű haja csupa iszap. Rettenetes fenséges komolyság arcán. Összeszorított szája, mintha még mindig panasznál: nincs csizmám, nincs gunyám . . .

Leroskadtam mellé s elmondtam, a mit azóta ismételek mindennap.

— Nem vagyok én igazi tanító, nem vagyok senki. Mert előttem vergődött egy porba sujított gyermeki lélek s nem tudtam fölemelni.

Vérző sebeire sablonos vigasztalásokból raktam kötetést, melyek tanítóról tanítóra szállanak, mint az ócska tanszerek — s elvérzett kezem alatt Nem tudtam megvédeni az élet ellen, mely az iskola aj-taja mögött már várja zsákmányát.

A hitre való utalással egy gyermeket sem lehet megmenteni a kétségbeeséstől. Hisz a hitnek művelt talaj, sok napfény kell, hogy virágba borulhasson. Az erőtlen gyermeki lélek a morál tág lát-kört biztosító, fenségesen kopár csucsára sem emelkedhetik fel.

Azért el kell jönnie az első, az igazi, a tanítók tanítójának, a ki tud valamit, a mit én nem tudtam s talán velem együtt nem tudunk sokan.

Aki megtudja edzeni a gyermeki lelket az életben reá váró igazságtalanságokkal szemben s ki is tudja békíteni azokkal.

Ő fogja megoldani a legtöbb sociális kérdést. Ő lesz a gyermekek s a többi tanító megváltója.

Legyen áldott, ha valahol még anyja karján szendereg is.

Amikor eljő: virágosó hulljon utjára. Apró vértanuk szellemajka már most zengi a legszebb hozsonniát neki . . .

A vármegyei tanítótestület közgyűlésén hozott határozat értelmében lapunkhoz főmunkatársul Magyar Gyula szolnoki áll. isk. igazgatót, közismert, jeles tollú író kartársunkat küldötte ki. Midőn örömmel értesítjük erről előfizetőinket s az érdeklődőket, ezen szíves figyelemért a közgyűlésnek és a vezetőségnek ezuton is köszönetet mondunk. Kartársunkat pedig igaz szeretettel köszöntjük.

HIVATALOS RÉSZ.

3331.

P á l y á z á t.

A vezetésem alatt álló kir. tanfelügyelőségnek egy nyugdíjas állás f. hó 15-én megüresedvén, a szabályszerű díjazással egybekötött állásra pályázatot hirdetek. A jelentkezések lehetőleg személyesen f. hó 20-ig történhetnek a hivatalos órák alatt. Csúpan okleveles tanítók, tanítónők és kisdédvönök nyerhetnek alkalmazást. Kezdőfizetés 2-5 K. napidíj, mely fél havi utólagos részletekben vehető fel.

Szolnok, 1909. nov. 9.

EÖTVÖS K. LAJOS
kir. tanfelügyelő.

Tudakozó.

Kunshentmártoni érdeklődő. Az iparostanoncziskolák tanítói a f. évi 36259 sz. vall. és közokt. min. rendelet értelmében minden heti óraszám után 50 K., — akik pedig tanfolyamot végeztek heti óraszámuk után 80 K. óradíjban részesítendőek. Tehát ha Önnek képesítése és heti 3 órája volna, úgy évenként 240 K. ip. tanítói díjazás illeti meg. (f.)

Szerkesztői üzenetek.

Nemo. Bocsánat, hogy korrigálnunk kellett. A próza is jönni fog mielőbb, csak kevés türelem! Tessék elhárítani nehéz dolgot a rovatok összeállítására, mert hiszen igyekezzünk aktualitásra s a kegyed dolgozata mindenkor aktuális, Szíves jóakarátat továbbra is kérjük, Tiszteletteljes üdvözlét. **B. P. B. Jászberény.** Ha méltóztatnék beleegyezni, úgy cikkét, mely igazán jó különben — helyszüke miatt valame-lyik következő számban közölnénk. Értékéből mitsem veszt, ha 19. után jön is. **Az iparos és kereskedő tanoncziskolai tanítók érdekeiről** c. cikk kissé későn érkezvén jövő számba maradt. Köszönet. **3-1.** Hozzám intézett kérdésére már volt szerencsénk a választ a 6-i közgyűlésen megadni. Vagy talán nem volt Ön jelen! Tessék kérem akármilyen radikális hangu is a dolgozata, csak hadd jöjjön. Hangsúlyozzuk azonban, hogy arra a célra, hogy egymással veszekedjünk, nem adhatunk helyet. Mi lenne akkor belőlünk. Bizvást adhatnánk lapunknak „Nyiltér” címet. Ezt pedig ugy-e nem kívánja tőlünk? **2.** Lapunk bővítésére még ráérünk. Előbb legyen annyit előfizetőnk, amennyi legalább az exisztenciánkat biztosítja. Sajnos ez még későbbi dolog. Szükség esetén így is bővítünk. Csak fizessenek elő, minél többen. Egy ilyen intelligens megyében ez bizonyosan úgy is lesz.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

Iskolai nyomtatványok tankönyv, tanszer és iskolaszerek szükségletét tessék

RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedőtől

Szolnokon, beszerezni vagy mielőtt másnál megrendelné tőle

☉ ajánlatot kérni. ☉

A legújabb magyar gyermeklap a

JÓ PAJTÁS

Friss, új, eleven, mindig érdekes, a gyermek lelkét okosan foglalkoztató. Figyelme kiterjed mindenre, ami a gyermeket érdekelheti. Szépirodalom, művészet, tudomány, sport és testedzés, — mind eszköz benne a gyermek lelki életének harmonikus fejlődésére. A

JÓ PAJTÁS-t

a legjelesebb írók írják, képeit kiváló művészek rajzolják. Szerkesztője *Sebők Zsigmond*, a kitünő ifjúsági író, a *Maczkó történetei* szerzője, főmunkatársa *Benedek Elek*, a magyar ifjúság legelkeesebb és legmelegebb kedélyű írója. Cikkeit, elbeszéléseit, verseit *Lévay József*, *Mikszáth Kálmán*, *Rákosi Viktor*, *Kozma Andor*, *Ábrányi Emil*, *Molnár Ferenc*, *Szöllősi Zsigmond*, *Radó Antal*, *Lipcsey Ádám*, *Móric Zsigmond*, *Endrődi Sándor* írják, rajtuk kívül a jeles írók és költők egész serege. A

JÓ PAJTÁS

képei művésziek és a gyermek képzeletéhez szöfők. Fejlesztik szép érzékét, élesítik megfigyelő képességét. fogékonnyá teszik szemléletét szép dolgok élvezésére. A

JÓ PAJTÁS

minden héten jelen meg. Minden számában vannak elbeszélések, versek, a gyermek felfogásához mért ismertető cikkek, van regény, állandó játék- és sportrovat, elme-élesítő rejtvények stb. Bő tartalmában minden gyermek megtalálja a magáét s mindenből a lehető legjobbat kapja. A

JÓ PAJTÁS

kiadója a Franklin-Társulat. Előfizetési ára egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 20 fillér.

Az előfizetési pénzek a következő címre küldendők:

A JÓ PAJTÁS kiadóhivatala
Franklin-Társulat
Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Tessék mutatványszámot kérni!

JÁSZRAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos lapja.

Előfizetés: 1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztik: CSIKÓS JÓZSEF TÓTH ISTVÁN	Előfizetések, kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.
Megjelenik hetenként szombaton.		

Kiben van a hiba?

Nekünk tanító embereknek elég okunk van gondolkozni sorsunk mostohasága fölött. S kesernyés érzéseink is támadnak szép számmal, midőn ünnepeles alkalmakkor a nagy nyilvánosság előtt és a sajtóban egyre csak azt halljuk, hogy bennünket milyen nagyra becsülnék, munkánk értékét milyen nagyra tartják s érdekeinket mennyire szívükön viselik a sorsunk intézői; az életben — ebben a sivatagban — pedig azt tapasztaljuk, hogy mindennek az ellenkezője érvényesül.

Rég időtől fogva hozzá vagyunk ugyan szokva a nyomorusághoz, mert szegyenletes javadalmazásunk mellett sohasem szabadulhattunk tőle. Mostanában azonban végkép elkedvetlenít az a tudat, hogy mindenkinek, még a legutolsó napszámosnak a sorsát is javítják, míg minket csak agyba-főbe dicsérnek, magasztalnak és — melőznek.

Midőn azonban önkéntelenül is az a gondolat ébred fel bennünk, hogy mi is hát a mi visszás helyzetünknek az oka; csodálatos következetességgel halasztgatjuk az igazi ok megkeresését és eltávolítását. Pedig ezt az okot ép oly könnyű volna megtalálni, mint eltávolítani. Ugy vagyunk mint a beteg, ki nagyon szeretne ugyan kigyógyulni kinzó betegségéből, de midőn az orvos elé kerül, eltitkolja hogy hol fáj; pedig ha őszinte volna könnyen megszabadulhatna bajától.

Ha néhány tanító csak úgy barát-

ságos beszélgetésre össze kerül, azonnal arról foly a kölcsönös panaszkodás, hogy mik a tanítóság igazi bajai. De a mikor kisebb-nagyobb tanító gyűlés van, akkor a panaszkodó tanító mélységesen hallgat. Hallgatja miként beszélnek a nevében s helyette megszokott szószóllói. Ilyenkor minden szó nélkül nézi, hogy tisztelt szószóllói — az ő bajainak elpanaszolását gondosan mellőzve — miként biztosítják az egész világot az ő nevében határtalan háláról, meglegedésről s még az Isten tudja mi mindenről!

Ki gondolná ezek hallatára azt, hogy a tanítóknak valami bajuk is lehet, s hogy azon sürgősen kellene segíteni? Sőt a ki ezeken a tanító gyűléseken részt vesz, annak bizonyosan az az impressziója, hogy széles Magyarországon nincs elégedettebb ember, mint a tanító.

Tisztelt szószóllóinknak bizonyára alapos okuk van arra, hogy ezt a látzatot felköltsek s ébren tartsák. De mért hallgatjuk mi ezt a komédiát szó nélkül? Hiszen — a legmagasabb polcra — ministerünk ajkáról hallottuk, hogy nekünk is, mint az egész társadalomnak különösen őszinte, kemény gerincű egyénekre, igazi jellemekre van szükségünk. Hát valóban nem értettük meg ezt az érthető figyelmeztetést? Miért tőrjük szószóllóinkul azokat a hajlongásban és kegyhajhászásban kiváló egyéneket, kikről tudjuk, hogy irtóznak a mi bajainknak és jogos panaszainknak emlegetésétől; s hogy azért nem őszinték, mert bensejökben egy percig sem élt a közérdek

előmozdításának s a közállapotok tisztázásának gondolata. A kiknek minden tevékenysége abban merül ki, hogy szószóllói helyzetükből — a hatalmasoknak való engedelmes hizelgéssel — minél több személyes előnyt csikarjon ki.

Miért türjük, hogy ezek az alakok ünnepeiyes alkalmakkor, midőn a közvélemény és főnökeink figyelme felénk fordul, kiragadják szánkából a szót s nagyhangú frázisokkal azt hirdessék a mit mi nem akarunk, a mit mi nem érzünk? és ezzel a saját becses személyüket mi közénk és közvélemény közé ékelve egyedüli akadályul álljanak boldogulásunk útjában.

Lépjünk valahára a jobb belátás mezejére. Söpörjük el magunk elől ezeket az akadályokat, mint forgószél a falevelet. Gondoskodjunk arról, hogy főnökeink, a közönség, a sajtó a mi igazi helyzetünkről, igazi érzelmünkről értesüljenek: — bizonyosak lehetünk benne, hogy sorsunk gyökeresen jobbra fordul.

Mig ezt meg nem tesszük, addig mostoha helyzetünkért senkit sem hibáztassunk, mert a legfőbb hiba mi bennünk, magunkban van.

Bozsik Béla.

Az iparos és kereskedőtanonciskolai tanítók érdekeiről.

Nem nagyitok, ha azt állítom, hogy hazánk összes iparos- és kereskedőtanonciskolánál az alkalmazott tanerők más és más mennyiségű díjazásban részesítetnek az iskola fenntartó hatóságok által. Van egy kormányhatósági intézkedés, hogy a rajztanítással foglalkozó tanerők 100-, a közismereti tárgyak oktatói pedig 80 kor. óradíjat igényelhetnek. A munkaadó a munkásnak megszabja fizetendő munkadíját és azt ki is fizeti. Mindennemű közhivatalt viselő egyén előre megállapított fizetés mellett nyer alkalma-

zást; de az iparos- és kereskedőtanonciskoláknál alkalmazott tanerők még legtöbb helyen „Olcsó János“ módra alkalmaztatnak. Ezen eljárás abból származik, mert nincs sem utasításban, sem törvényben kimondva, hogy az alkalmazottak az általuk teljesített munkáért mennyi megállapított díjazásban részesíttessenek. Nem vádolhatom sem magamat, sem tanítótársaimat; de valljuk be „sok az eszkimó, kevés a főka.“ A mai megélhetési viszonyok nagyon nehezek, mindenikünk megragadja az alkalmat, hogy csekély jövedelmünket becsületes munkánkkal megnagyobbítsuk. Így előáll a vállalkozási verseny minden téren, hol mellékes, keresetl forrásról van szó. De az ilyenmü harc nem viszi előre az intézményeket, különösen nem az iparos- és kereskedőtanonciskolák fejlődését. Nem pedig azért, mert épen az olcsó Jánosok hangoztatják legjobban „Amilyen a fizetés, olyan a munka.“ No még ide számítva azon sajnálatos körülményt is, hogy az iparos- és kereskedőtanonciskolai alkalmazott tanerők minden 3 évben újra választás alá esnek — elegendő arra, hogy az iparostanonciskolai intézmény csak papíron látszik jónak, de valójában hivatásának nem felelhet meg. Minden 3 év eltelte után ujoncok juthatnak az iskola kötelekébe, kik ismét kilesznek annak téve, mint elődeik, hogy mire a kellő jártasságot az iskola vezetésére megszerzték — talán épen azért, mert erélyes, pontos hivei voltak az iskolaügynek, a választás jogát élvezőknek nem fognak tetszeni s így viselt állásukból kifognak mozdíttatni. Az 1893-ban kiadott szervezet majdnem minden pontjában leélte magát. Akkor jó lehetett, de ma már nem válik be. Azon lényeges módosítást kell tenni. Nemcsak a tanítók érdekeit illetőleg, de az egyes osztályok tananyagát illetőleg is.

Az új, vagyis az annyiszor már napvilágot látott, de azért még törvénnyé nem vált „ipartörvény revízió“ talán alapjában segíteni fog a mai

tatrrthatatlan helyzetben. Ezt szerintem nem szabad a véletlenre bízunk. Magunknak kell az országos iparostanonciskolai tanítói egyesület útján már most lépéseket tennünk a kormánynál arra nézve, hogy mind az alkalmazásunkra, mind pedig a díjazásainkra vonatkozó eddigi be nem vált rendszert szüntesse meg és a jó iskola feltételeit megkövetelő módokat léptesse életbe. Az alkalmazást illetőleg kívánatosnak tartanám azon intézmény életbe léptetését, hogy amely tanerők három éven át rátermettségük, szorgalmuk és tudásuk által jelét adták annak, hogy az iparos- és kereskedőtanonciskolai oktatásra alkalmasak — azok választás alá ne essenek. Erről meggyőződést szerezhet a szakfelügyelő, kir. tanfelügyelő, kik minden évben az iskolákat meglátogatni kötelesek. Ha e két hivatott tanügyi hatóság egymással történt érintkezése folytán az alkalmas tanerők kiválasztásában egyetértenek, az ily tanerő a kir. tanfelügyelő és szakfelügyelő véleménye alapján, az országos iparoktatási főigazgató által véglegesítésre ajánltsák, egy újabb választás bekövetkezése előtt, a vallás és közoktatásügyi miniszter urnál.

Nem vagyok ellensége a szaktanfolyamoknak, de 20 évi működésem alatt arról győződtem meg az iparostanonciskolai oktatás körében, hogy a gyakorlat e téren is a mester, azért a lelkes, ügybuzgó, magát ezen iskola vezetésére képzett tanerőt, mert tanfolyamot nem végzett, a véglegesítés kedvezményétől nyugodt lelkiismerettel nem tudnám megfosztani. Szerezzenek csak az illetékes tanügyi hatóságok ezek kívánalmak igazolásául meggyőződést az egyes alkalmazottakról, látni fogják, hogy állításom legtöbb esetben beválik. A ki pedig ő szerintük 3 évi működés után sem bizonyult alkalmasnak, azt ne engedjék újra alkalmaztatni az illetékes bizottság által. Nem egy-két esetet tudnék felhozni, hogy a kilincselni tudó, alkalmatlansága esetén is — azzal szemben, ki hivatása ma-

gaslatán áll, megválasztatott, emez pedig mellőztetett. Az iparos- és kereskedőtanonciskolai alkalmazott tanerők óradíját minden megkülönböztetés nélkül egy összegben vélném megállapítani. Az iparostanonciskolában nincs nehezebb vagy könnyebb munkakör. Minden ta tárgy kezelése megigényli a beható foglalkozást, hogy eredményre juthassunk. Mire való az a megkülönböztetés, hogy egy iskolánál működő erő közül egyik 80, a másik 100 korona díjazásban részesíttessék? Miért tagoljuk szét az alkalmazottakat fizetés tekintetében? Nem a foglalkozás neme, vagy képesítés szerint kell osztályozni az erőket, hanem a teljesített munka, az eredmény, a rátermettség szerint.

A fizetésekre nézve ezen módozatot tartanám helyesnek. — Egy és ugyanazon iskolánál működő tanerők egyenlő óradíjazásban részesíttessenek, lett legyen az akár 80, akár 100 korona.

Miután az eddigi szervezet az igazgatók tiszteletdíját sem állapítja meg, erre nézve így történnék intézkedés: * az öttenerős iskolák igazgatói 200 K, 6—10 tanerővel bírók 300 K, a 10-en felüli iskolák igazgatói 400 korona tiszteletdíjat kapnának. Azonban amely iskoláknál az ipari szakoktatás is életbe van léptetve és a tanerők száma 10-en felül van, ott az igazgatói díjazás 600 koronában lenne megállapítandó, nagyon természetes, hogy a magasabb díjazást élvező igazgatók abban meghagyandók. Kivétel-

* A magunk részéről, kik e cikkel különben teljesen egyet értünk, az igazgatói díjazásoknál nem a tanerők számát tartjuk helyes kulcsnak. Nem pedig azért, mert nem a tanerők száma van hatással az igazgatói munkára, inkább a tanulók száma. De meg egy-egy tanítónak oszthatunk be 2—2 órát, avagy 6—8 órát is s ugyanazon iskolánál mindjárt módosítódik az igazgató díjazása a fönti kulcs szerint. Hanem vagy a tanulók száma lenne irányadó úgy, hogy pl. 100 tanulóig 200 korona igazgatói díj; 200 tanulóig 400 korona; 300-ig 500; és azon fölül 600 koronába állapítsák meg. Avagy tegye az igazgatói díjazás az óradíjak egyhatedét, avagy egyhatodát.

nek ezen fentemlített módozatok alul azon ipariskolák, melyek államilag szervezve vannak — és tanerői kizárólag ipariskolánál működnek.

Kunszentmárton,

Veress János.

Tanítói egyenruha.

(Hozzászólás.)

Fenti címen e lapok 9 számában egy közlemény jelent meg, mely igazán elfogadható okokból, de — szerintem — nem egészen helyes formában egyenruhát szeretne a tanítók részére javasolni. Nevezetesen a honvéd uniformist óhajtaná mintául venni.

Erre vonatkozólag vagyok bátor megjegyzéseimet a következőkben tenni meg.

Helyesnek találom, ha a tanítók valami ismertetőjel útján bárhol is egymás felismerésére egyöntetű jelvényt választanának, legyen az a ruházatban, vagy más egyébben nyilvánulva. Nem célszerű azonban, hogy az uniformis, pláne valami katonás jellegű öltözet legyen. Nem még akkor sem, ha mint zászlóaljának vezetője szerepel is. Először is, mert a katonás egyenruha csak hádd maradjon katonáéknak, mi szabad polgárok szeretnének lenni, pedig az uniformis egyszersmind az igen alárendeltségi állapot szimbóluma. Aztán meg a mai honvéd uniformis, — miről cikkiró tesz említést — inkább osztrák, mint magyar. Ma már elveszett a magyaros jellege.

Aztán tekintélyt sem ad bizony, legalább nem hiszem, hogy a nagyközönség előtt a tanító uniformisa emelné a tekintélyünket, sőt talán nevetségessé is tenne. A tekintély megszerzését más eszközökkel kell elérnünk.

Hanem ha olyan ismertetőjelt akarunk, mely hivatásunkat is kellőképpen kiemelve, ott az egyszerű, nemzeti speciális magyar ruhánk. Fekete, vagy sötét téli, vagy nyári atilla dolmány, csizmanadrág, vagy Kossuth pantallón, hozzá magyaros kalap s nemcsak

ismertetőjel, de foglalkozásunk, hivatásunk jelzője, mert messziről látni fogja mindenki; ott egy magyar népnevelő!

Sokat mondó gyönyörű cím! (Sajnos csak a cím gyönyörű! Szerk.) Magyar népnevelők vagyunk s így kötelességünk magyar mivoltunknak s munkásságunknak lehetőleg minden téren kifejezést adnunk. Ne csak lelkünkben legyünk magyarok, legyünk azok ruházatunkban is. A „kájzerrokk“ vagy frakk helyett vegyünk inkább magunkra zsinóros dolmányt, tollas főveget, sarkantyus csizmát! Vezessük a népet vissza eredeti magyar viseletébe s ne engedjük, hogy holmi külföldi szabásu, mintájú rongygyal cicomázza magát. Minden fajú nép megtartotta eredeti nemzeti viseletét, csak mi vetközzük le? Sokan közöttünk már szégyenlik a magyaros ruhát. Ez a szégyen!

Az oláh, a tót, a horvát, a szerb, a német mind saját viseletében jár, csak mi vedlettünk át azzá, amik pedig nem akarunk lenni. Bojkottáljuk a külföldit s ugyanakkor nem gondoskodunk saját iparunkról. Alig van már magyar szabónk s kivész a csizmadia ipar. Pedig hajdan milyen virágzó volt. De magyarosan is öltözködött a magyar s nem ment a külföld után. Nem is akart, mert hisz úgy volt szép önmagának és a külföldnek is. Egy XVII. századbeli spanyol író és utazó úgy nyilatkozott, hogy a föld ismert népei közt legszebben öltözködnek a magyarok. XIII. és XIV. Lajos korában a francia katonaság egyrészt is a mi huszárságunk mintájára szervezték a ruhaviselet miatt. Persze akkor még nem sárgafekete zsinóros vitézek voltak.

A magyar ember szeret szépen öltözködni s ruháért nem sajnálja a pénzt amugy sem.

Járjunk elől jó példával, mint sok kartársunk most is teszi. Vegyünk magunkra zsinóros, magyaros ruhát s merem állítani, hogy pár év múlva nemcsak a tanítók, de mások is magyarosan öltözködnek. Hisz ma sincs szebb öltözet, mint a magyar ruha.

(cf.)



H I R E K.

Nov. 19. Mélységes gyászában is lélekemelő az ünnepély, mellyel iskoláink évről-évre áldoznak dicső emlékü királynénk — Erzsébet emlékének, ki egy országnak volt boldogító, védő angyala s mégis martirhalált kellett halnia. Maga volt ő a megtestesült jóság s neki mégis oly kevés része volt a jóban.

Halálát meggyászolta az egész világ, emlékének pedig azóta évről-évre igaz érzellemmel adózik egy nemzet apraja-nagyja s egy ősz, öreg ember.

Gondnoksági alelnökké a czibakházi állami iskolához vármegyénk főispánja *Küzdényi Szilárd* főmérnököt nevezte ki.

Államsegély. A V. K. M. Felsőszentgyörgy két tanerős közs. iskolájának felállításához az államsegélyt elvileg engedélyezte.

Kinevezések. Mezőtur kültekli XV. sz. semlyéki iskolájához *György József* eddigi h. tanító nevezetett ki.

Tanítói pályaszások. — Jászfényszarun Piffkö Antal helyébe *Kertész János* tanító választott meg.

A tiszaszentimrei ref. iskolához *Nagy Elek Kálmán* választott meg a Püspökkladányra távozott *Csenki Imre* tanító helyébe.

Topábbképző tanfolyam. A Technológiai Iparmúzeum által a „Debreczeni Kerületi Kereskedelmi- és Iparkamara“ segélyezésével fenntartott iparostovábbképző tanfolyam folyó hó 15-én nyitott meg a szolnoki polg. fiúiskola rajztermében.

A törökszentmiklósi polgári fiúiskola tanulói a múlt napokban csaknem teljes számban rándultak át Szolnokra tanáraik vezetésével, hogy meglekintsék a „Művésztelepen“ rendezett képképzést, melyre fölhevítjük vármegyénk összes, különösen középfokozatú iskoláinak figyelmét.

Csotestületi gyűlés. Jászberényben a kültekli tanítótestület november 5-én gyűlést tartott, melyen a többek közt elhatározták, hogy a beiratási díjak terhére előfizetnek a „Vármegyei Népoktatásra.“

A szolnoki polgári fiúiskola ifjusági zászlóalj folyó hó 16-án kirándulást tett Törökszentmiklósról, hogy bemutakozzék az ottani polgári fiúiskolában. A kis katonák dob- és trombita szó mellett, a község lakóinak élénk kíváncsisága mellett vonultak be a polgári fiúiskola udvarába, hol igen ügyes gyakorlatokat mutattak be a törökszent-

miklósiaknak. Majd a városon keresztül kiementek a táglagyár megtekintésére s a délutáni négy órai vonattal — egy kedves emlékekkel gazdagabban — vissza utaztak Szolnokra.

Mint halljuk, a környék polgári fiúiskolái a szolnoki iskolával egyetemben a tavasszal Szolnokon kerületi tornaversenyt rendeznek. A szép és nemes törekvéshez a magunk részéről sikert kívánunk.

Munkásgimnázium. A szolnoki polg. isk. tanárai munkásgimn. szervezésén fáradoznak. A munkásgimnáziumok célja, mint az az Uránia tudományos egyesület által kiadott és minden érdeklődőnek, ki a titkári hivataltól azt kéri, szíves készséggel megküldött szervezeti szabályzatból kiténik, a középiskola, különösen a polg. isk. négy osztályának ismereteit nyújtani mindazoknak, akiknek arra szükségük van, kiváltképpen a munkásosztálynak, iparostanonciskolát végzett és katonai szolgálat előtt álló fiatal segédeknek.

Munkásgimnáziumot az ország bármely helységében hatóságok, iskolák és egyesületek állíthatnak. A munkásgimnázium bizottság pártfogóul a társadalom előkelői kérendők fel.

A munkásgimnázium három tanfolyamból áll s a téli hónapokban 6—6 hónapig tart heti 8 órai tanítással, mely beosztással az I. évfolyamon földolgozhatja a polg. isk. I., II. osztályának tárgyait, a II. évfolyamon a III. o. és a III. évfolyamon a IV. o. tárgyait.

A munkásgimnáziumban előadhatnak az értelmi osztály ama tagjai, kik oklevéllel bírnak, vagy irodalmi tevékenységükkel, esetleg gyakorlati pályákon való eredményes működésükkel mások tanítására minősülteknek bizonyultak.

Hallgató lehet minden 16 életévét betöltött írni és olvasni tudó munkás, vagy munkásnő, kik, ha az összes kötelező tárgyakat végig hallgatták és azokból jó eredménnyel vizsgázták „Munkásgimnáziumi vég bizonyítványt“ kapnak.

Igen sok városban nagy lelkesedéssel alakították meg a munkásgimnáziumokat, melyeknek működését a V. K. M. azzal méltányolja, hogy a napokban is, mintegy tizenöt tanfolyam előadóit tisztelédjében részesítette.

IRODALOM.

Érdekes esetek.

Tek. Szerkesztő ur!

Az alábbi tarka krónikának a becses lapja irodalmi részébe leendő felvételéért kopogtatok. Elmondom az esetet, úgy a mint történt:

Egy falusi tanyai — fejkötő alá jutott — leányzó édes apjával bekopogtatott hozzámmal az árvaszéki véghatározattal, a mellyel férjhez menetel folytán történt nagykorúsága constatáltatott és gyámpénztári tömege kiutalványoztatott és köztem és a megilletődéstől dermedve álló leány, illetve aszszony mellett álló apa között a következő párbeszéd folyt le:

Ő: Dicsértessék a Jézus, adjon Isten jó reggelt!

Én: Adjon Isten!

Ő: (elémartva a kiutalványozó véghatározatot) Fizesse ki eztet!

Én: Nem fizetem én!

Ő: Nem fizeti?

Én: Nem.

Ő: Hát oszt'ég mir?

Én: Mert nincs pénzem, azután meg az adóhivatal kötelessége azt kifizetni.

Ő: Hm, akkor hát hiába jöttünk.

Én: Hiába bizony, mert nyugtát nem hoztak.

Ő: De bizony hoztunk egyet.

Én: Mutassa hát bácsi.

Ő: Tessék.

Én: Még így sem elég, így is hiába jöttek, mert erre reá kellett volna vezetni a személyazonossági bizonyítványt:

Ő: Adózási bizonyítványt!? Hisz kifizettem én az adót!

Én: Nem adózási, hanem azonossági bizonyítványt!

Ő: Adóssági bizonyítványt!? Hisz nincs nekünk adósságunk!

Én: Hát nem érti, mi az az azonossági bizonyítvány?

Ő: Érti a csuda!

Én: Az a bizonyítvány, a mely azt igazolja, hogy ezen utalványozó véghatározatban megnevezett egy és ugyanazon személy azzal, a ki az utalványozott tömeg felvételére jogosult. Érti?

Ő: Mán bocsánat uram, de az én leányom sohse volt személy!

Ők: pedig mert kivágták a rezet, fel-emelt fővel távoztak az elégtétellel,

Én: Írásban adtam meg a jegyzőhöz viedő felvilágosítást.

(A másik eset a következő.)

Bejön egy atyafi illő köszöntéssel a hivatalos szobámba és arra a kérdésemre, hogy mi járatban van, elkezd a végtelen időtlen mesét:

Hát mikor a trágyát hordtuk a tavaszszal, már gyenge és utolsóba volt, de még eszinel volt, Mondtuk is neki, még nem késő csináljon egy kis irást, mert hát abba van az igazság. De meg csakugyan úgy is van, hogy mi forgattuk a lepedőbe, így azt hozza magával a megfelelő illendőség, hogy azért is kapjunk valamit még azért a szívből jövő jóakaratu ígretünkért, hogy csak haljon meg, majd aztán a többi a mi gondunk és olyan szípen eltemetjük és elsiratjuk, hogy a gazdag szomszéd sem kapott különbet.

Mikor aztán nagynehezen megállítottam beszédjében és kihámoztam szavaiból, hogy amily nevű kiskorúak az érdekelt örökösök, felküldtem az emeletre az irattárba a közeli csigalépcsőn, megmondván neki, hogy az irattáron egy vasajtó van. Elment, hogy az ügyiratok számát lehozza.

Másfél óra múlva jön dideregve és azt mondja hétköznap 10 órakor, hogy nincs a hivatalba senki, pedig ugyancsak kopogtatta a vasajtót.

Erre azután én vele mentem és az atyafi az első emelet fölé a padlás vasajtájához vezetett és azt kezdte döngölni, míg fel nem világosítottam és az irattárba jó meleg kályha mellett a kívánt felvilágosítást megadtam.

TÓTH IMRE.

Az első gond.

Valamelyik nagy francia romantikus dicsekszik azzal, hogy ő látta egyszer a villámot születni s majd megöszült bele. Én most láttam megszületni az első gondot, a kis leányom első gondját s csak azért nem öszültem meg bele, mert már régen megöszítettek a magam, észrevétlenül született gondjai.

Az iskolába menetel előestéjén hét órakor vacsoráztunk és nyolckor fektüdtünk.

— Muszáj, apukám. — könyörgött Panka — mert másképp elkésünk holnap reggel.

Máskor a gyereket még éjfél felé is alig tudtuk az ágyba bujtatni összes szülői tekintélyünk latba vetésével. (Igaz, hogy összevéve sem nyom az egész tekintély egy latot.) Most kilenc órakor már úgy aludt, hogy az éjszakára való csókomra meg se rebbent.

Tíz órakor azonban fölült az ágyacskájában és kis fejét odatámasztotta a rácsra:

— Apu nem késünk el?

— Nem, szivem, nem, — bujtattam vissza a paplan alá s letettem a könyvet, elfújtam a gyertyát, hogy ne bántsa a világosság.

Éppen elnyomott volna már az álom, mikor ijedt sikoltás rezzentette el:

— Anyu!

— Tessék!

— Nem késünk el?

Sötétben lecsendítettem a gyereket, aztán menéztem az órát. (A zsebórámat, nem a falit, mert annak a sétalóját megállítottam, hogy föl ne ketyegje a gyereket.) Éppen tizenegy óra volt.

Ettől fogva aztán nem kellett az órát nézmem, mert óraütésnél pontosabban vert föl óránként a kérdés:

— Apu nem késünk el?

Öt órakor, a hajnali szürkületben megnéztem a gyereket. Kócos aranylaja izzadtan csapzott bele a homlokába, testecskeje süttött, kezecskéi izgatottan kalimpáltak:

— Apukám, csengesd be a Jolánt.

— Minek, drágám?

— Öltöztessen már föl, mert elkésünk.

Nagy nehezen lecsendítettem szegénykét s odahoztam kettőnk közé. Most már úgy aludtunk mind a hárman, mint a tej — éppen tíz óráig.

Ő. Napoleon, aki félmillió ember véres tetejéből emeltél magadnak oltárt, mi a te keserűséged Szent-Ilonán egy kis lány tiszta könnyeihez képest, aki elaludta az első iskolai órát!

Móra Ferencz.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

Iskolai nyomtatványok tankönyv, tanszer és iskolaszerek szükségletét tessék

RÓTH DEZSŐ

könyvkereskedőtől

Szolnokon, beszerezni

vagy mielőtt másnál

megrendelné tőle

☉ ajánlatot kérni. ☉

HIRDETÉSEK
FELVÉTELNEK

RÓTH DEZSŐ
könyv és papirkereskedésében
SZOLNOKON.

Hirdetések felvételnek.

Hirdetés árszabás:

A lap egész oldala egy évre (52-szeri hirdetés)	400 K.
fél évre (26-szori hirdetés)	200 "
Fél oldal egész évre	200 "
Fél oldal 1/2 évre	100 "
Negyed oldal egész évre	100 "
Negyed oldal fél évre	50 "

A hirdetés terjedelméhez képest az árszabás könnyen kiszámítható.

Hirdetési díjak felévenként utólagosan fizethetők.

A legújabb magyar gyermeklap a

JÓ PAJTÁS

Friss, új, eleven, mindig érdekes, a gyermek lelkét okosan foglalkoztató. Figyelme kiterjed mindenre, ami a gyermeket érdekelheti. Szépirodalom, művészet, tudomány, sport és testedzés, — mind eszköz benne a gyermek lelki életének harmonikus feljlesztésére. A

JÓ PAJTÁS-t

a legjelesebb írók írják, képeit kiváló művészek rajzolják. Szerkesztője *Sebők Zsigmond*, a kitűnő ifjúsági író, a *Maczkó történetei* szerzője, főmunkatársa *Benedek Elek*, a magyar ifjúság leglelkesebb és legmelegebb kedélyű írója. Cikkeit, elbeszéléseit, verseit *Lévay József*, *Mikszáth Kálmán*, *Rákosi Viktor*, *Kozma Andor*, *Ábrányi Emil*, *Molnár Ferenc*, *Szóllósi Zsigmond*, *Radó Antal*, *Lipcsey Ádám*, *Móric Zsigmond*, *Endrődi Sándor* írják, rajtuk kívül a jeles írók és költők egész serege. A

JÓ PAJTÁS

képei művésziek és a gyermek képzeletéhez szólók. Fejlesztik szép érzékét, élesítik megfigyelő képességét. fogékonnyá teszik szemléletét szép dolgok élvezésére. A

JÓ PAJTÁS

minden héten jelen meg. Minden számában vannak elbeszélések, versek, a gyermek felfogásához mért ismertető cikkek, van regény, állandó játék- és sportrovat, elme-élesítő rejtvények stb. Bő tartalmában minden gyermek megtalálja a magáét s mindenből a lehető legjobbat kapja. A

JÓ PAJTÁS

kiadója a Franklin-Társulat. Előfizetési ára egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. Egyes szám ára 20 fillér.

Az előfizetési pénzek a következő címre küldendők:

A JÓ PAJTÁS kiadóhivatala

Franklin-Társulat

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Tessék mutatványszámot kérni!

JÁSZNAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos lapja.

Előfizetés: { 1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztik:	Előfizetések, kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.
	Megjelenik hetenként szombaton.	

A tanító tekintélye.

Kerényi kartársunk „Valamit magunkért is” című cikkében csak a múlt számokban fejtegette annak okait, hogy miért nincs a népiskolai tanítósnak tekintélye! Rámutatott azokra a visszas helyzetekre, melyekbe a tanító igen gyakran kerül félszemsége, s kevésbé művelt volta miatt. Cikkében előadott bizonyítékai elszomorítóak és igazak. Lépten-nyomon találunk olyan tanítókat, akik nem méltók a „néptanító” tisztes nevezetre. Pedig sokszor nem a képzettség fogyatékosága okozza ezt sem! Hisz a képesítő vizsgálatot tett tanítójelöltek 95 százaléka törekvő, ambiciózus munkás erő. Tanáraik azzal a tudattal bocsátják őket az életbe, hogy hivatásuknak mindenben előkészülten állnak elébe, és tesznek eleget. S a tanárok nem is csalódnának, ha az élet forgataga el nem szédítené az ifju tanítót.

Alighogy állásba jutott, s a választás után faluja vezetőit, az ő választóit meglátogatja, már belekerül olyan veszedelembé, melyből aztán nincs könnyen menekvés. Nem mondom, hogy minden helyen áll ez, de legtöbb községben így van.

A jegyző, főjegyző vagy egymással, vagy a pappal, vagy a tanítótestülettel vannak kutya-macska barátságban. Szóval vagy egyik a másikkal, vagy az egyik is másik is a harmadikkal rossz lábon áll. Már most az ezen össze-vissza állapotba jutott fiatal tanítók — saját párthiveit erő-

sítendő — mindenik igyekszik magához fűzni. Elmondja egyik a másikat olyan embereknek, akik minden kulturális haladásnak kerékkötői, a tanítósnak halálos ellenségei, azok érdekeinek akadályai. Mit tegyen szegény tapasztalatlan ifju? Honnan tudhassa hol az igazság? Kollégáihoz sem fordulhat azon bizakodással, hogy tőlük a valót tudja meg, mert azok is el vannak áztatva, s azok is áztatnak másokat. Akárhova is csatlakozik csak, ellenségeket szerez magának. Rendszen aztán a legveszedelmesebb dolgokat követi el; csatlakozik ahoz a hatalmasabb érdek-szövetséghez, mely éppen a tanítótestületnek is ellenlábas. Aztán mi történik? A kollégái persze megtagadják. Spionnal, spiclivel nem állanak szóba. Megkezdődik a tanítók közötti villongás, torzalkodás; a mtkor már helyrehozhatlan a hiba, — akkor egyszerre eddigi barátai is kezdik mellőzni, kinézni maguk közül; egyikkel is, másikkal is összeütközésbe jön, s lassanként olyanná válik, mint a kivert bika. Hogy az ilyen eljárások mögött gyakran mennyire kicsinyes, személyes intrika és rosszakarat a mozgató rugó, mindnyájan tapasztaltuk, kik ilyen bajokon már túl estünk. Tehát amennyiben a tanító tekintélye ily eseteknél csorbát szenved, az nem a tanító büne, hanem azok-é, kik ilyen helyzetre kényszerítik saját érdekeikre használván fel — a fiatal tanítót. A tanító tekintélyének legcsekélyebb foku hanyatlásával hanyatlík az iskolai fegyelem is éppen a fenti esetekben, mert hisz a tanítót az el-

len kiikk tagjai a gyermekek előtt is olyan kitételek kíséretében említik a szülők a tanítót, hogy aztán helyrehozhatatlan kárt okoz az oktatás nevelési eljárásban úgy a tanító, mint a tanuló részéről.

Nemcsak a tanítót érheti tehát a vád, ha tekintélyt nem tudhat magának szerezni és tartani, hanem azon falusi potentátok büne ez, kik rang és címkörség nyavalyájában szenvedvén, egymás elleni torzskodásukban a tanítót — igen gyakran bünbaknak állítják oda.

Nagyon elővigyázatosnak, nagyon tartózkodónak kell lenni az új, kezdő tanítónak, ha nem akar talán egész életére és jövőjére kiható kellemetlen helyzetbe kerülni. Olyan igazi tojástáncot kell járnia a különféle érdekek vonzó hatásai között, hogy egyik nagyfejűnek se lépjen a fájós lábára. Ebben segítségére lehet az ifjú bajtársnak az öregebb kolléga, kiről fel kell tételnie, hogy a tanítóság és testület érdekei mellett az új kartárs érdekeit is szem előtt tartja.

Igy egymás jóakarátát feltételezve abban bizva, egymás támogatásával, midőn saját érdekeiket is képesekké válnak megvédeni, fogják tudni a tanítók tekintélyüket is arra a nivóra emelni, ahol szeretnénk, hogy álljon.

Hanem ehez nem szétvonás, hanem összetartás szükséges.

F. tanító.

Mily egyöntetű eljárást kövessünk az iparos- és kereskedő tanoncok nevelésében, hogy annak az iskolán kívül is maradandó nyomai legyenek?

Minden iskolának hivatása nem csak tanítani, hanem nevelni is. A nevelés terén egyetlen iskola sem küzd oly nagy nehézségekkel, mint az iparos- és kereskedő tanonc iskola. Habár itt, ott találkozunk jobb anyaggal, de a nagy többsége iskoláinknak még mindig oly elemekkel fád, melyek

nagy feladatot rónak az iparos tanonc iskoláknál működő tanerők vállaira. Atélni, átérezni azt a hivatást, mely szívünket kell hogy hevítse, szellemünket pedig odaadó tevékenységre serkentse, megköveteli tőlünk, hogy a gondjainkra bizott tanoncok nevelésével behatóan foglalkozzunk.

Az ipari pályára még mindig a szegényebb sorsu, vagy a jobb módu szülőknek azon gyermekei kerülnek, kik más pályán nem boldogulnak. — Ezeknél legtöbb esetben mind a tudás, mind a nevelés hiányos. A serdülő korban levő ifju minden iránt fogékonyabb; mint a jó iránt. E korban eljut oly mihelyben, a hol a segédek, vagy tán még a mestertől is tévtanokat hall és azok által durva bánásmódban részesül. Kinek kell megmenteni, kinek kell jó utra terelni, kinek kell nevelni e rossz kezekben lévő ifjut, nemde az iskolának?

Hosszu tapasztalataim után állíthatom, hogy nagy többsége tanoncainknak szivesebben hódol a szelid, — mint a durva bánásmódnak. Az ő lelkekben ép úgy meg van az a jó és nemes irány szikrája, mint a más pályán lévő ifjúkéban, csak azt kikell keresni és fokról, fokra tüzzé kell fejleszteni.

Az elmondottak után a következő pontokat ajánlom az igen tisztelt kör szives figyelmébe:

1. A harag, a bosszu sohasem nevelhet, hanem csak elfogultságot szül; azért ily állapotban soha se ítélkezzünk, soha se büntessünk.

2. Hibájok miatt, ne tegyük a tanoncokat társaik előtt guny tárgyává.

3. Puhatóljuk ki a tanoncok el-fajulásának okát, és arról ne nyilvánosan és folytonos szemrehányással, hanem jóindulatu intelmeinkkel igyekezzünk leszoktatni.

4. Tanításaink közben ne kedélyeskedjünk a tanoncok rovására, mert ily eljárás mellett úgy a tanításunk, mint a nevelésünk hatástalanná lesz.

5. Az iskolai fegyelem és rend-

tartásnál hatósági közegeket ne vegyünk igénybe.

6. Az iskolából való bárminemű kimaradásra az engedélyt az igazgató, az osztályfőnök, vagy a tanító adja meg, ne pedig a községi előljáróság, mint ezt némely községben gyakorolják.

7. Bármilyen kihágásért, az érdemlett büntetésben a tanoncot az igazgató részesítse, nem pedig a csendőri hatóság. Vannak községek, melyekben a tantestület a tanoncokat átadja az előljáróságnak, a kik azokat lezárják vagy megpálczázzák. Az ily eljárás a tantestület rovására megy. Kell annyi erélynek lenni egy tantestületben, hogy a gondjaira bizott tanoncoknak ő és ne más legyen az öre. Az e fajta kinövéseket az utasítás sem engedi meg!

8. A tanítási órákat tartsuk be pontosan és minden egyes alkalommal, midőn a tanoncok közül megjeleni kötelességünk, őket minkre ne hagyjuk. Ilyenkor áll elő a legtöbb kellemetlenség, a tanoncok közötti rakoncátlankodás, civódás, mely az iskolai fegyelmet, rendet kockáztatja.

9. A hol alkalom kínálkozik rá, létesítsünk iparos tanonc ifjusági együletet; vagy ha ez nem lehetséges, legalább időnkint osszunk ki nekik olvasás végett alkalmas könyveket.

10. Legyen, egyik törekvésünk, bennük felébreszteni magunk iránt a bizalmat.

11. Az igazgatók a bizonyítványok kiadása alkalmával részesítsék a felszabadulandó tanoncokat némi tanácsban.

Ha a fentjelölt kívánalmaknak az iparos és kereskedőtanonc iskolában eleget teszünk, akkor iskolai nevelésünknek annak falain kívül is maradandó nyomai lesznek.

V.—

Felhívás!

Magyarország valamennyi tekintetes Tanító-testületéhez.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítótestület folyó évi november 5-én megtartott gyűlésén **Bozsik Béla** egyesületi tag a következő előterjesztést tette:

„Ha nyugdíj viszonyainkat a Magyarországon bármely hivatalban, vagy munkáiban alkalmazottakéval összehasonlítjuk, kitűnik, hogy azok valamennyien a mostohábbak, és hogy a mai tehetetlenségig megdrágult életviszonyok között tűrhetetlenek. Avagy tűrhető-e tovább az, hogy a tanítónak — ki minden erejét, egészségét az egész életét a mások gyermekei felnevelésének szenteli — elhálálozása után az árvai földusbotra jussanak? Vagy, — hogy a számtalan súlyos sérelem közül többet ne is említsek, tűrhető-e az, hogy azon hosszú becsületes munkában kijáradt öreg tanítók, kik még a tanítói fizetésrendezés megtörténte előtt nyugdíjaztattak, s így nyugdíjukat a régi nyomoruságos fizetés után húzván, az általános drágulás folytán öreg napjaikra meg legyenek fosztva a megélhetés legszükségesebb feltételeitől is? Nem! Itt sürgősen segíteni kell a bajon.

Es mi akadályozna meg bennünket abban, hogy megkíséréljük nyugdíj viszonyainkat elviselhetővé tenni most, midőn a saját garasainkból összehordott olyan nyugdíj alappal rendelkezünk, melyhez hasonló nincs egyetlen foglalkozásbeli alkalmazottnak sem Magyarországon?

Mert ime:

Szolnokon a legutóbbi 10 év alatt 3 tanító élvezett hosszabb-rövidebb ideig csekélyke nyugdíjat. Ez volt a nyugdíj alap összes kifizetési kötelezettsége a szolnoki tanítókkal szemben. Befizetést ellenben állandóan 65—70-en teljesítettünk. Epen nem túlzás tehát, ha hozzá vétőleges számításat azt

mondjuk, hogy itt a kiadás a bevételek 40—50 százaléka. És így van ez átlag a régebbi multakra nézve is az egész országban. Már most, ha közép számitással évente csak 25.000 tanító után számitjuk is a befizetéseket, azon több nemzedékre kiterjedő időn át, mióta az alap fennáll, ehhez hozzászámitjuk a tőkésített kamatokat, valamint a tankötelesek és isola fenntartók által befizetett summákat: bizonyára elég millió lesz kasszámban ahhoz, hogy igazán szégyenletes helyzetünket — meglévő tökének csorbitása nélkül — legalább tökéletessé változtassuk.

Javasolom tehát: mondja ki Egyesületünk, hogy kívánja, mikép az országos tanítói nyugdíj alapot kezelő bizottság rövid idő alatt számoljon be nyugdíj alapunk kezelési módokról, s annak vagyoni állapotáról, hogy sürgősen kiderüljön, mily mértékben segíthetünk a saját erőnkől önmagunkon. Közölje ezt a kívánását az Egyesület valamennyi magyarországi tanítóval, hogy biztosan remélt hozzájárulásuk által ennek a kívánságnak a megvalósuláshoz szükséges súly megadassék.

Van szerencsénk felhívni t. Czi-medet, hogy ezen elfogadott javaslatot sürgősen a vezetése alatt álló tanszék elé terjeszteni, s annak véleményéről bennünket — a további intézkedés megtehetése végett — azonnal értesíteni sziveskedjék.

Kelt Szolnokon. 1909. nov. 14-én.

Hazafias tisztelettel:

Udvary Ferenc Polónyi Mátyás
vm. egyesületi jegyző. vm. tanszék elnök.

Emlékbeszéd.

Tartotta: Erzsébet királyné napján. Bartháné Parizsa Biri.

Mivel tudom kedves gyermekeim, hogy valamennyien szerettétek a mesét, elmondok nektek egy rövid, de igaz és megtörtént mesét; hallgassátok tehát csendesesen, hogy okuljátok és tanuljátok belőle!

Valamikor nem is olyan nagyon régen, volt egy király-urfi, úgy hívták: Ferenc József. Ment, mendegélt ez a daliás királyurfi, hogy majd egy szépséges királyleányt keres magának. Heted-hét országon is tul járt már, mikor végre kedvére való királykisasszonyt talált. Szép is volt, jó is volt a királykisasszony s Erzsikének hívták. Mikor megtartották a világra szóló nagy lakodalmat, kérte a királyné felséges urát, hogy mutassa meg neki birodalmát!

A király engedve a kérésnek megmutatta neki kedvenc országának, Auszriának minden szépségét. De a királyné ezzel nem ért be, tudta ugyanis, hogy felséges urának van még egy másik birodalma is, a szép Magyarország. Tudta azt is, hogy ott barátságosabb, kedvesebb, udvariasabb nép lakik, mint Auszriában, azért oda kívánczolt.

Felséges ura akkor még nem szerette, sőt gyűlölte a magyart, mert gonosz környezete minden rosszat a magyarokra fogott. Erzsébet kedvéért azonban legyőzte ellen-szenvét s vele együtt ő is beutazta Magyarországot s látva, hogy a királyné mennyire megszerette a szép Magyarországot és annak barátságos, kedves népét, érd kioldni kezdett irántunk, magyarok iránt. Eddig csak kötekedő, veszekedő, betyár népnek mondták neki a magyart s ő bizony sokszor úgy bánt velünk, mint olyanokkal szokás. Most, hogy Erzsébet királyné unszolására, vele többször beutazta Magyarországot, látta, hogy érdemes talán a magyar nép is az ő figyelmére, szeretetére.

Igy lát tehát kedves gyermekeim, Erzsébet királyné mindjárt kezdetben nekünk magyaroknak: szerető, édes, jó anyánk. Rövidesen megtanult magyarul beszélni, majd bevitte családjá körébe is ezt az édes, ezt a csengő magyar nyelvet, melyet eddig, sajnos — még a cselédségnek sem volt szabad ott használnia.

Tanácsadóját, meghitt barátját a magyarok közül választá ki, még pedig Deák Ferencet, a magyaroknak kedvenc emberét, a haza bölcsét. Imét magyarázható kedves gyermekeim, hogy Deák Ferenc felvilágosítása révén a királyné mindég a magyarok pártját fogta, ha felséges ura haragját rájuk zudítá. Kérve, könyörögve, sőt nagyon sokszor könnyezve engesztelte irányunkban a királyt, míg végre sikerült őt teljesen kibékítenie a magyar nemzettel. Ez a kedves gyermekeim, a miért hálás szível kell, hogy gondoljunk rá, mint áldott emlékü jó anyánkra, mert soká, nagyon soká haragudott ránk a király s talán még most is haragudnék, ha áldott emlékü jó anyánk, szeretett Erzsébet királyné meg nem békítette volna irányunkban. De ő anyyira megengesztelte, hogy magyar

királyllyá koronáztatta magát, sőt rövidebb majd hosszabb ideig nálunk laklak Budapesten. Ennek a magyarok persze nagyon örültek már csak azért is, hogy ilyenkor a királyné sokat, nagyon sokat adott saját vagyonából a körülötte lévő szegényeknek. Az árvákat és özvegyeket állandóan segélyezte, jótékonyági intézeteket alapított, de magyarjainak szívét leginkább azzal nyerte meg, hogy rávette felséges urát, hogy azon rengeteg összeget, azon százezer aranyat, melyet királyllyá koronáztatása alkalmával a magyarok hálás szível ajándékoztak neki, azon szegény magyar katonáknak ajándékozta, kik az 1848-iki magyar szabadságharcban megsebesültek.

Igy munkálkodott kedves gyermekeim, Erzsébet királyné a mi javunkra. Még is áldá az Ur nemes szívüségéért minden jóval, mert sokáig igen nagy boldogságban élt szeretett családjá és hű magyarjai körében.

De az Ur, az ő áldott jó szívet is próbára tévé, mert élete utolsó éveiben igen sok bánat, keserűség, fájdalom érte, de, hogy szívének minden porcikája jó és nemes volt, mutatja az, hogy a csapásokat igazi keresztényi türelemmel, zugolódás nélküli mártírsággal szenvedte el.

Az első csapás kedves barátjának, Deák Ferencnek halálával értő szerető szívet, kinek ravatalánál együtt könnyezett szeretett magyarjaival.

De ennél sokkal, nagyon sokkal fájóbb volt az a csapás, mely szerető anyai szívet egyetlen fiának, Rudolf trónörökösnek elvesztésével érte. Megtörte, összemarcangolta szerető anyai szívet e nagy csapás, elvette minden életkedvét s mint egy élőhalott bolyongott a világban. Vele sirt, zokogott és gyászolt a magyar nemzet is, mert kettős oka volt rá. Fájlalta egyrészt a kedves, magyar trónörököst, Rudolfot, kibén végre valahára egy igazi magyar királyt vélt nyerhetni. De fájt a szívünk azért is, mert nem segíthettünk kedves jó anyánknak, Erzsébetnek fájdalmán; pedig ő mily sokszor enyhíté a mienket!

Bolyongásaiból vissza—visszatért hozzánk, mintegy erőt meríteni hű magyarjai szeretetéből s hogy még mindég szerette a magyart, bizonyítja az, hogy kisebb, nagyobb adományokkal, jótéteményekkel tette még nevezetesebbé hazajövetelét.

Most tiz éve azonban, kedves gyermekeim, a magyar nép legnagyobb fájdalomára örökre eltávozott körünkől áldott emlékü jó anyánk, Erzsébet. Eltávozott — meghalt . . . s egy igazi, egy nagy árvát hagyott hátra — a magyar nemzetet.

Sirt, kesergett, gyászolt a magyar nép szerte az egész országban, hiszen tudták és

éreztek, hogy igazi pártfogójukat, jó és gondos édes anyjukat veszítették benne. S ha lehetett, még növelte a fájdalmat az a tudat, hogy kedves királynékat, szeretett édes jó anyánkat haszontalan iskolakerüiből, egy vásott rossz gyermekből lett gonosztevő — egy igazi gazember ölte meg irigységből, csak azért — mert királynének született.

Már tiz éve, kedves gyermekeim, hogy áldott emlékü jó anyánk, Erzsébet királyné körünkől távozott, de, emléke szívünkben még él, élni is fog és kell, hogy éljen, így kívánja ezt a magyar nép lovagiassága is hálás természete, mert a ki annyi és oly nagy jót tett velünk, mint ő; annak emléke körünkben halhatatlan.

Szavaim igazsága mellett tanuskodik, kedves gyermekeim, az a remekszép, az a mesébe illő gyönyörű tündérpalota, az örökimádás temploma, melyet a magyar nép hálája édes anyjának, Erzsébet királynének emlékére Budapesten emélt.

Valahányszor e szép templomot látjátok, vagy abba szent áhitattal beléptek, jusson eszetekbe, kedves gyermekeim, hogy a magyarnak most már két szent Erzsébet királynéja van. Árpádházi szent Erzsébet az egyik, kinek az alamizna kenyerek változtak illatos rózsává kötényében, a másik pedig, bizvást mondhatjuk, hogy a sokat szenvedett s most tiz éve elhunyt áldott jó anyánk, szeretett Erzsébet királyné; kinek minden lépése nyomán a fájdalom, a szenvedés könnyei változtak a remény, az öröm rózsáivá.

Bátran, bizva és remélve nézzünk tehát kedves gyermekeim a jövő felé, mert hiszen boldogulnia és virágoznia kell az olyan nemzetnek, melynek jóvoltáért két olyan áldott emlékü szent asszony könyörög az Ur szá-molyánál.

H I R E K.

Hymen. Bogárdy Irénke, ki több éven át volt a kir. tanfelügyelői hivatalban f. hó 15-én megvált állásától, hogy a szürke sablonos iroda világából kilépve a boldogság országába foglalja azt a méltó helyet, melyet kedves egyénisége, egyszerű, egyenes emberszerető lelke által magának kiérdemelt. 15-én tartotta ugyanis esküvőjét a szolnoki vártemplomban Novák Lajos József fővárosi rajztanár-al. Ugyanekkor esküdött hűséget nővére Bogárdy Angyalka Töbiás

László építésmérnöknek. Adjon az Isten az ifju pároknak végezetig tartó boldogságot!

Kinevezés. A szolnoki kir. tanfelügyelői hivatalnál Bogárdy Irénke távozásával megüresedett állomásra a kir. Tanfelügyelő Bogdy Sarolta okl. tanítónő szolnoki lakost nevezte ki. Gratulálunk!

Tanító választás Jászfényszaruban. Piffkó Antal tanító helyére Kertész János tanítót választotta meg a rkath. iskolaszék.

Tiszaszentimre Csenki Imre tanító el-távozásával megüresedett ref. tanítói állásra Nagy Elek Kálmán nyert alkalmazást.

Megerősítés. A jászkiséri róm. kath. népiskolához megválasztott Horváth Lajos tanítót az egri érseki főhatóság ezen állásában megerősítette.

Áthelyezés. A mezőturi külterületi állami iskolától Fülöp Kálmán tanítót a vallás- és közoktatásügyi ministerium Aranyosgyeresre, helyére pedig Sipos Zsigmond szász-kisalmási áll. tanítót áthelyezte.

Alfabetika tanfolyamok. Madarász Ferenc nagykőrüi állami tanító és Török Ernő Fegyvernek örményesi községi tanító az írni, olvasni nem tudó felnőttek oktatására tanfolyamot szerveztek. Sikert a szép vállalkozáshoz!

Főgimnáziumi ifjusági zászlóalj. A karcagi ref. főgimnázium tanárikara buzgólkodásával Karcagon is megalakult az ifjusági zászlóalj. Adjon Isten sikert a tanárkar dicséretes törekvéséhez! Midőn pedig örömmel publikáljuk e hírt, nem tudjuk eléggé ajánlani az illetékes tanügyi fórumok figyelmébe a többi közt ezen követésre méltó példát.

Beteg tanerők. Babarcy Lukács szolnoki áll. isk. tanító, huzamosabb idő óta be tegen fekszik. Helyettesítését Varga Emma szolnoki okl. tanítónő látja el. Mezőturon Boros Mihály áll. tanítót betegsége idején Bakos Lajos törökszentmiklósi okl. tanító helyettesíti.

Szabadságolások. Jancsóné Kiss Gizella szolnoki beteg áll. tanítónő 6 heti — Kissné Krasznay Etelka áll. polg. leányisk. tanítónő szintén 6 heti szabadságolásért folyamodott.

Államsegélyezés. A dévaványai gazdasági népiskola részére a vallás- és közoktatásügyi ministerium 200 kor. fűtési segélyt engedélyezett.

Iskola látogatás. Ö méltósága Mártonfy Márton m. kir. udv. tanácsos, orsz. iparoktatási főigazgató f. hó 21-én meglátogatta a szolnoki áll. iparostanonciskolát, hol különöbben a rajzoktatást óhajtotta megfigyelni. Megnézte az összes rajzosztályokat s teljes

megelégedését nyilvánította; örömét fejezte ki a szépen induló technológiai gyűjtemény fölött.

Az O. I. T. E. közgyűlése. Mint halljuk, az Orsz. Iparostanonciskolai Tanítók Egyesülete még e hó vége felé vagy dec. elején tartja közgyűlését, melyen egyúttal az iparostanonc oktatás szervezésének 25 éves fennállását is ünneplik. Meghívókat az elnökség a pontos idő jelölésével minden tanonc iskolának megfogja küldeni.

Államsegély utalóányozás. A Nagym. vallás- és közoktatásügyi minister ur a szolnoki áll. iparostanonciskolának 3530 kor. államsegélyt utalt, az országos tanonciskolai alaptól pedig 870 koronát engedélyezett. Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy a jóváhagyott költségvetés szerint a *közismereti óradíjak 80, a rajz óradíjak pedig 100 koronában állapítottak meg.*

Gyermek-naptár. Az orsz. állatvédő egyesület kiadta 1910 évi gyermek-naptárát a szokásos csinos kiállításban s szokatlanul bő és értékes tartalommal. Egy kérelem van a naptárban Magyarország összes tanítóihoz és tanítónőihez, melyben e naptár terjesztésére hivatnak fel. A naptár olvasmányai a gyermeki lélekben az állatok iránti érdeklődést és szeretetet akarja fölkelteni, emellett gyöngédségre is szeretetre tanítanak és igyekeznek kiirtani a durvaságra való hajlamot.

Fölkér a naptár minden iskolát, hogy alakítsa meg az orsz. madárvédő liga helyi fiókját, mely abban áll, hogy az abba önként belépni szándékozó tanulóknak nevét bejegyzik egy füzetbe és ünnepélyesen a következő fogadalmat téteti vele:

„Mint az orsz. madárvédő liga tagja fogadom, hogy a madarakat, kiváltképen a hasznosakat semmiféle eszközzel nem üldözöm és nem bántalmazom, Hogy a madarak fészket, tojását el nem pusztítom,

Hogy mindenféle házi állattal kíméletesen és szeretettel bánok,

Hogy nemcsak magam valom és követem ezt, hanem minden gyermektársamat iparkodom erre megnyerni.“

A naptár ára 10 fillér, melyből 2 fillér az „Eötvös alap“ javára fordítatik.

Mutatót egy lev.-lapon való megkeresésre szíves készséggel küld az Orsz. Állatvédő Egyesület (IX., Ernő-u. 11—13.)

A szolnoki Szabad-liceum intéző bizottsága a jövő évi működés megállapítása tárgyában f. hó 22-én gyűlést tartott Csics Gyula áll. főgymn. igazgató elnöke alatt.

Roshadzó polgári leányiskola. A szolnoki állami polgári leányiskola többszöri és folytonos javitgatás dacára összeomlani készül. A vizsgálatra megjelent államépítészeti hivatali mérnökség az épület állapotát tarthatatlannak és a növendékekre és tanítóikra nézve veszélyesnek mondotta ki. Az illetékes hatóság sürgős intézkedést kért a közokt. ministeriumtól.

November 19-én Erzsébet napján a szolnoki iskolákban is lélekemelő szép ünnepségek folytak le. Az a hálás kegyelet hatotta át az ünnepeket lelket, melylyel Nagyszasszonyokról irántunk, magyarok iránt tanusított szeretetéért megemlékezni szoktunk. Legyen áldott emléke a legmagyarabb Habsburg királynénak. — A csépai rk. el. iskola nov. 19-én Erzsébet emlék-ünnepet rendez a következő műsorral: 1. „Megdicsőült nagy királynénk“... Éneklük a tanulók. 2. „Emlébeszéd.“ Tartja: Könyves Károlyné tanítónő. 3. „Erzsébet napján.“ Szavalja: Szvoboda Lujza VI. o. t. 4. „Erzsébet.“ Szav.: Szira János VI. o. t. 5. „Királyasszony kertje“... Éneklük a tanulók. 6. „Cipruslombok Erzsébet királyné koporsójára.“ Szav.: Csatár Vilmike IV. o. t. 7. „Erzsébet.“ Szav.: Nagy Erzsike VI. o. t. 8. „Himnusz.“ Éneklük a tanulók. — Erzsébet napján a cibakházi all. iskola is kegyeletes ünnepélyt tartott, melyen a tanulók ének számokat, szavakat adtak elő és figyelemmel hallgatták az ünnep méltatását.

Dörmögő Dömötör automobilozó szereplése nagyon érdekes fordulatokat ér a „Jó Pajtás“ legújabb számában. Most éppen be-automobilozik egy nyári vendéglőbe, de az ötven ezer koronás nemzetközi versenydíjat is megnyeri. Hogy ez milyen mulatsággal jár, azt tudja a „Jó Pajtás“ minden olvasója. Ugyanez a szám emlékszik meg kegyeletesen Gyulai Pátról, a ki mint gyermekversek költője is nagy volt, közli is néhány bájos versét. Lampérth Géza verset; Manno Miltiadesz cikke az evezésről, Benedek Elek regénye, tréfás képes cikk Csutora Jancsi lováról; szerkesztői üzenetek, rejtvények, pompás képek adják a szám további tartalmát. A Jó Pajtást, Sebők Zsigmond és Benedek Elek gyermeklapját a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Mutatványszámokat kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal (Budapest, IV. Egyetem-utca 4.)

Tek. Tanító urak, Tek. Iskolafentartók és Iskolaszékek figyelmébe!

Ar 1907. évi XXVII. t.-c. 30 §-a értelmében kötelesek az iskolafentartók, illetőleg az iskolaszék elnökei a tanítói állomásokon beálló bármiféle személyi változást, vagy a tanítói állomások beszüntetését, esetleg újak rendszerezését 15 nap alatt a kir. tanfelügyelőnek bejelenteni.

Ezen rendelkezésnek elmulasztása esetén jogában áll a kir. tanfelügyelőnek az illető mulasztó ellen 20 K-ig terjedhető s annyiszor, amennyiszor ismétlődő rendbirságot alkalmazni az orsz. tanítói nyugdíj- és gyám alap javára.

Ehez képest — szükséges levén az alábbi adatok bejelentése a nyilvántartásba vezetést végett — felkérem a Tek Iskolaszéket, adandó

esetekben szíveskedjék bejelenteni, hogy az állásától megvált tanító vagy tanítónő mikor (év, hó, nap) mely megyébe és községbe távozott? — A megválasztott tanító, vagy tanítónő mikor (év, hó, nap) született? Melyik községben mikor (év, hó, nap) szerezte oklevelét? Mikor (év, hó, nap) kezdett a tanítói pályán működni? Mely megyéből és községből jött? Jelenlegi állomására mikor (év, hó, nap) alkalmaztatott? Mikor és hány korona nyugdíjigénnyel vétetett fel az orsz. tan. nyugdíjintézetbe? Nyugdíjba beszámítható évi javadalma (korpóllékával) lakbére, kerti illetménye hány korona?

Szolnok, 1909. nov. 25.

Bogárdy Antal
kir. s. tanfelügyelő.

IRODALOM.

Iskolai történetek.

Pár évvel ezelőtt a tanév elején a gyermekektől a füzetekre beszédelt pénzt egy dobozba tettem s iskolai asztalom fiókjába zártam. Egy reggel legnagyobb meglepetésemre fiókom nyitva, s a doboz üresen találtam. Egy kissé meghökkenem. „Ugy hát tolvaj is van kis tanítványaim között?“

Egy pillanatig gondolkodtam, azután így szóltam hozzájuk: „Nézzétek, kis lányok, a fiók nyitva van, bizonyosan tegnap délután maradt tévedésből nyitva s ami még nagyobb baj, a doboz is üres, a pénz elveszett.“

Kedves, kis leányaim, itt senki más nem járt, csak ti; senki nem tudott a pénzről, csak ti. Fájó szívvel bár, de azt kell hinnem, hogy valamelyitek megszállt a pénzvágy, megfélekedett magáról s elvette a pénzt.

Tudom, ha jól a szemetekbe néznék, kikutatnálak benneteket, bizonyára megtalálnám a pénzt. De én jobban szeretlek benneteket, semhogy ilyen szégyent hozzak rátok s ilyen fájdalmat okozzak magamnak. Nem akarom tudni, melyik az a megtévedt kis lány.

Hanem tudjátok mit, gyerekek! — a kis doboz üresen vissza teszem, a fiókot nyitva hagyom, hogy alkalma legyen a megtévedt kis lánynak hibáját jóvá tenni.

Keressen magának alkalmas időt s a mint elvette a pénzt, lopja szépen vissza. Én nem fogom keresni, hogy ki volt a tolvaj. Nem akarom tudni, hogy melyik kis tanítványom feledkezett meg magáról.

A jó Isten nem fogja megbüntetni érte, mert a megbánás a javulás kezdete s tudjátok a hittanból, hogy az elvett jószágot vissza kell adni. Hát- elvárom gyerekek, hogy így cselekszetek!“

A lányok egymásra néztek, mintegy keresve a tolvajt magok között, de én végét vettem a dolognak azzal, hogy elkezdtem a rendes tanítást.

Vártam 2 nap, hiába! Üres maradt a doboz. Harmadnap szintén. Már csüggedtem s fájó szívvel mondtam kis tanítványaimnak, hogy úgy látom, csalódtam bennök.

Negyednap reggel végre megvolt a várt eredmény. A dobozban ott volt a pénz egy fillér hiány nélkül. A kis megtévedt vissza-lopta azt.

Nem tudom leírni, milyen örömem volt! Nem a pénz, az a pár korona szerzett örömet, hanem kis növendékem megtérése. A megbánás, a javulás e biztos jele.

Megdicsértem őket s lelkükre kötöttem, hogy többé ilyesmi meg ne történjék senkivel.

Nem kerestem, ki volt a tolvaj, nem tudom a mai napig sem, — csak sejtem. Azt azonban tudom, hogy szép szóval többre mentem, mint esetleg durvasággal, erőszakoskodással mentem volna.

Azt is tudom, hogy annak a megtévedt kis lánynak hálás szeretete még mai napig is kísér engem.

Nemo.

Pályaválasztás.

- Apu?
- No?
- Engem mindig az Irénke néni tanít, még csak férjhez nem megyek?
- Nem.
- Ne-em? Hát akkor mit csinálók, ha az Irénke néni iskoláját kijárom?
- Apunak rossz kedve van, vezércikket ír s mivel egyszerre nem tud kétfelé hazudni, Pankának az igazságot mondja.
- Akkor a felsőbb leányiskolába jársz.
- Hát aztán mi lesz belőlem?
- Gimnázista.
- Hát a gíblazistából hova megyek?
- Az egyetemre.
- Hát ha a zegyedemet kijárom, mi lesz belőlem?
- Doktor.
- Doktor? Más nem lehetek?
- De igen. Tanár.
- Tanár? Más nem lehetek?
- Nem.

Csend. Nagysokára nyílik az ajtó s belép anyuka. Panka keserves zokogással ugrik a nyakába:

— Anyukám, aranyos anyukám, minek járjum én ki azt a sok iskolát, ha mégse lehetek varrónő!

Móra Ferenc.

Tudakozó.

Sz. B. Mint írja Ön, előbbi állomásán fiz. kieg. államsegélyt és korpótléket élvezett s most jelen állomásra jövén kérdezi, hogy ezen államsegélyek folyósítása iránti kéréséhez mit mellékeljen. Miután ezen állomásán elődje ugyancsak fiz. kieg. és korp. államsegélyben részesült, kérvényében hivatkozni kell azon min. rendeletek számaira, melyekkel elődjének ez államsegélyezések kiutaltattak s kérje azoknak az Ön nevére átutalását. Csatolja azért mindezeideig teljesített szolgálatairól kiállított működési bizonyítványt s jelezze azt is, hogy előbbi állomáshelyén élvezett államsegélyek mikor is mely szám alajt lettek folyósítva s hogy mostani állomásán mióta működik.

B. J. Ha már a közg. bizottságnak az 1907. évi XXVI. t.-c.-ben gyökerező azon határozatát, hogy az önk. részére köteles az iskolafentartó évi 200—200 kor. lakbért és 20—20 kor. kertilletményt a multra egyszerre, jövőre pedig előleges részletekben végrehajtás mellett kifizetni a vallás- és közokt. miniszter is megerősítette, illetve a község ezen határozat elleni felebbezését is elutasította; eljárásuk — mivel a község fizetni nem akar — a közg. bizottságnál panasszal élni és a végrehajtás fogantatására intézkedést kérni.

Szerkesztői üzenetek.

Nemo. Köszönet. Sorra kerül. Korábbi dolgozatát mai számban adjuk. V. I. Eddigi értékes munkásságát köszönjük s azt továbbra is kérjük. T. J. Szelevény. Mi az oka mélységes hallgatásodnak? Mikor lesz a kecskeméti kirándulás? Írjál róla e lapokban s ne hagyjuk elaludni a dolgot! Csépai tanító. Szíves értesítését köszönettel vettük. Legyen szerencsénk máskor is! Kösz. Előjáróság Jászárószállás. Előfizetését köszönettel itt nyugtázzuk. Szabó I. Jásztelek. Kerényi Ferenc Gyula. Az ígért dolgozatokat tisztelettel kérjük. Szívesen vesszük munkásságotokat.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

Iskolai nyomtatványok tankönyv, tanszer és iskolaszerek szükségletét tessék

RÓTH DEZSŐ könyvkereskedőtől Szolnokon, beszerezni vagy mielőtt másnál megrendelné tőle
 © ajánlatot kérni. ©

Nyomatott a kiadó RÓTH DEZSŐ könyvnyomdájában Szolnokon.

JÁSZNAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos lapja.

Előfizetés: 1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztik: CSIKÓS JÓZSEF TÓTH ISTVÁN	Előfizetések, kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.
Megjelenik hetenként szombaton.		

Lakbéremelés.

És pedig tanítói lakbéremelés. Mert hiszen itt a tanítók ujságjában nem is lehet másról szó. Természetesen nem úgy gondolva a dolgot, mintha talán az állam emelte volna fel a tanítóinak a lakbérilletményét, mert ez az emelés, a csuka-szinü egyenruha, állategészségügy, stb. stb. miatt, Magyarországnak csupán csak másfél milliódot kitevő költségvetéséből ki nem telhet. Azt sem gondolhatjuk, hogy a községek adhattak volna lakbérjavítást, mert hiszen jól tudjuk, hogy azoknak régi megszokott kiadásait is mennyire felszaporította mostanában a rohamos haladás. Villamos világítás, keramit stb. stb. Sőt! Egy valamire való községnek idő-nap multával már arról is gondoskodni kell, hogy az ugyis nem-sokára bekövetkező levegőbeli közlekedés lebonyolításához a szükséges alkalmatosságokat idejében beszerezze. Hogy ezek mily drága rekvizitumok, azt mindenki tudhatja abból az alkalmából, midőn nemrégiben Bleriot is csak igen kedvezményesen engedte át a magáét egy grófnak 25.000 frankon.

Ilyen drága világban — bizony kérem — emelhetné-e a község a tanítója lakbérét? A felekezetek meg végkép nem gondolhatnak ilyesmire, mert ők még a tanítói fizetésrendezés alkalmával végérvényesen bebizonyították, hogy nagyon szegények és sikerült meggyőzniök tanítóikat arról is, hogy ha javadalmazásukat bármely csekélységgel javítanák is, az tul ha-

ladná a papét; — már pedig ez még csak gondolatnak is abszurdum.

Lám! „és ennyi balszerencse közt“ még is folyton emelkedik a tanítók lakbére, csak hogy az emelkedési különbözeteket a tanító nem kapja, hanem — fizeti. Fizeti pedig a tisztelt háztulajdonosoknak, kik ugylátszik állandósították azt a szokást, hogy minden lakbér negyedkor szorgalmasan sopánkodva a drágaság miatt, a lakbért egyre-másra emelgetik.

Hát kérem erről a lakbéremelésről van szó!

Vizsgáljuk meg ennek a lakbéremelésnek a kevésbbé humoros oldalát is. Nekünk az állam, a község, a felekezet akár milyen tarthatatlan, akár milyen gyermekes kifogást tesz, hogy bennünket kéréseinkkel — különösen előszeretettel gyártott memorandumaikkal — együtt a nyakáról lerázzon, mi azonnal szépen vissza vonulunk és a kérésünk teljesítését elengedjük. Nem így azonban a háztulajdonosok. Ezek előtt nincs méltányosság, nincs semmiféle érzelmi momentum. Ezeknek jelszava, hogy mindig többet fizess, vagy hurcolkodj! És mi hathatósabb segítség keresése helyett egyre a fizetésünkben pótolgatjuk elégtelen lakbérünket, hogy a háztulajdonosok telhetlenségét kielégítsük; vagy e helyett a tekintélyünket olyképp feláldozva, a lakástulajdonosok minden lakbér emelésére kijebb költözünk a falu vége felé olyan viskóba, a milyent meglévő lakbérünkben épen kaphatunk. — És tesszük ezt akkor, midőn már mindenkinek a lakbérét az új viszonyok-

nak megfelelőre emelték, csak a mi-
enket nem.

Én nem vagyok a közhangulat-
nak sem hivatott, sem megbízott szó-
szóllója, én csak a magam érzelmeit
regisztrálhatom; de a mint számos kar-
társam gondolkozását és érzelmeit is-
merem, mégis kifejezést adhatok an-
nak a véleményemnek, hogy a pohar-
at már mindenki kicsordulni látja.
Már mindenki sóvárog egy olyan kor-
szak után, mely az üres és hazug frá-
zisos kultusát abba hagyva, a tanító-
ságot kiérdemelt jogaiban igazán bele-
helyezné.

Mindenki örömmel nézi azért az
Állami Tanítók Országos Bizottságá-
nak azt az eddigőtől eltérő magatar-
tását, hogy a kizárólagos kérelmezés
utjáról letérve a lakbéremelés kivívása
körüli is keresi az alapot, honnan —
ha kell — azt kikövetelhesse. És re-
ményt fűz ehhez a magatartáshoz
mindenki, mert tudja, hogy ennek a
bizottságnak még akkor is biztos kí-
látása van sikerre, ha követelésünk-
nek a kielégítését a bíróság útján lesz
kénytelen megkísérelni. Mert még az
elavult 1868. évi XXXVII. t. c. alap-
ján is jogunk van 2 szoba, konyha,
kamra, megfelelő mellékhelyiségek és
egynegyed hold kertből álló tisztessé-
ges lakáshoz. A mikor pedig ez a régi
törvény különbséget tesz lakás és tiszt-
ességes lakás között, nyilván olyant
ért az utóbbi alatt, mely nem a falu-
végi viskók közt található, a milyent
tehát mostani lakbérünkben nem bé-
relhetünk. Ha pedig ezt a tisztességes
lakást a meglévő lakbérletményem
mellett csak ráfizetéssel bérelhetem ki;
akkor ezt a ráfizetést nem nekem, ha-
nem az iskolafenntartónak kell tel-
jesíteni, mert ezt a törvényt semmi-
féle újabb törvény eddig hatályon ki-
vül nem helyezte. És itt van a tiszt-
viselőknek legutóbbi lakbéremelése.
Nos, az 1907. évi tanítói törvény 1-ső
§-a feltétlenül involválja tanító lakbé-
rének tisztviselő társaihoz leendő fel-
emelését. Senki sem hiheti tehát, hogy

legyen Magyarországon bíróság, kinek
igazságérzete és főleg törvény tiszte-
lete annyira fogyatékos lenne, hogy e
két törvény alapján meg ne ítélné a
tanítósnak a lakbéremelésre vonat-
kozó jogos követelését.

„Si vis pacem, para bellum“ !
Hogy ha vezetőségünk erre az utra-
tér, meggyőződésem, hogy valameny-
nyűnket maga mellett fog találni egy
táborban; akár dolgozni, akár küz-
deni kell.

Bozsik Béla.

Óvoda és iskola. *)

Mélyen tisztelt Gyűlés!

Örömmel teszek eleget a mélyen tisztelt
elnökség ama megtisztelő felszólításának,
hogy a kisdednevelésről szerzett azon tapasztalataimat, melyeket szerény körömben, falu-
helyen megszerezni alkalmam volt, a tisztelt
óvókori ülés elé adjam.

Mielőtt azonban ezt tenném, szükséges-
nek tartom néhány szóval vázolni ama vi-
szonyt, mely az óvoda és a nevelésben en-
nek folytatója a népiskola között tényleg lé-
tezik, vagy ha nem léteznék, meg kellene
teremtünk.

Óvónő kartársaim közül igen sokan fog-
nak visszaemlékezni azon időre, mikor az
elemi iskola tanerői még gáncoskodni sze-
rettek az óvoda intézményében. Közülök so-
kan nem ismerték el benne azt a fontos elő-
munkást, a milyen tényleg a kisdedóvas in-
tézménye; de inkább nézték ezt egy zürza-
varban játszadozó időöltésnek, mely csak
arra való, hogy a népiskolai tanuló fegyel-
mezését megnehezítse.

De manapság, midőn látjuk, érezzük,
hogy minden mulandó a földön, hogy nem-
csak mi gyarló emberek öregszünk és pusztu-
lunk, hanem hasonló sors ér mindent, a
mi körülöttünk van; pusztulnak az eszmék,
a társadalmi szokások, a politikai felfogások
és törekvések; sőt pusztul maga a tudás és
ismeret is, hogy ujaknak adjanak helyet:
akkor e balfelfogásról beszélni egyértelmű
volna a közmondásossá vált: „üres szalma-
csépléssel.“

Aki még ma is azt állítaná, hogy az
óvoda felesleges intézmény, egyet mondana
azzal, hogy pl. a fiatal csemetéket nem kell
óvni, nyesni, nemesíteni, átültetni; úgy is fa-

*) Olvasatott a j.-nagykun-szolnok vármegyei
tanítótestületnek 1909. nov. 4-én tartott „Óvókori
gyűlésén.“

lesz belőle, ha életre való; ha gyarió: pusztu-
ljon.

Igaz ugyan, hogy a mai társadalmi fel-
fogás szerint elsősorban a családnak volna
kötelessége a zsenge gyermeki szivben és
lélekben beplántálnia az illem, tisztelet és
erkölcsiség alapját; de mielőtt e felfogásba
belenyugodnánk, nyissunk csak be a családi
szentely ajtaján, hogy megfigyelhessük: mi-
ként érvényesítik a szülők nevelői befolyá-
sukat gyermekeikre. Nézzük meg a minden-
napi élet szinpadán mozgó alakokat s ke-
ressük cselekvéseinek indító okait. Mit lá-
tunk? Azt, hogy csodálatos világot élünk,
minden téren, minden dologban csak egy
jélt hallani: haladnunk kell a korrall. És
miben rejlik a haladás magva? abban, hogy
egyesületeket alakítanak, nyilvános felolvasá-
sokat rendeznek, melyeken mindenki a saját
igazát védi, szidja a másét s ezzel csökkenti
az emberben a határozottságot, nagyobbítja
a nyugtalanságot, fokozza az ellentéteket s
hevesíti a gyűlölködést.

És végeredményében a népboldogítók
fennhéjázóan hirdetik, hogy a nép jólétéért
küzdenek, voltaképen pedig nem egyebek
népámitóknál.

Szegényebb népünknel a börze-speku-
lációk által mondva csinált drágaság követ-
keztében beállott nehéz megélhetési viszo-
nyok kényszerítik az anyákat, hogy felve-
gyék a kenyérkereső harcot a férjakkal, s
ugyszólván versenyt dolgozzanak a minden-
napi kenyérért. A nehéz napi munkájából
fáradtan hazatérő anya érzésben talán szer-
ető mosollyal, valóságban azonban keserű
sóhaj között öleli szívéhez gyermekét, mert
az élet fáradalmi, a megélhetés nehézségei
megkérgeztették az anyai szívet. Kívánhat-
juk-e emberi belátással, várhatunk-e az ilyen
családtól vallás-erkölcsi alapon nevelt gyer-
mekeket? Szerény véleményem szerint: nem.

És sajnos a legtöbb esetben így van
ez földmivelő népünknel is. Már pedig a mit
a gyermek a szülői háznál hall, mit példák-
ban lát, a szeretet vagy durvaság, mélyen
környezik, állandó hatással bírnak a fogé-
kony gyermeki lélekre s a szerint idomul
érzülete, egész kedélyvilága.

Az ily szülők gyermekeire nézve való-
ságos áldás az óvoda, de sőt a szellemileg
és erkölcsileg magasabb nivón álló szülők
gyermekeinek is előnyére válik, ha a napnak
egy részét az óvodában töltik.

A fent említett családi alapnevelésre
építhet-e az iskola maraendőan? Van-e az
iskolának ideje e nevelési hibákat kijavítani?
vagy a nevelést elülről kezdeni? Feleljenek
reá a tanítók!

Ezzel korántsem akarom azt mondani,
hogy az iskola nem nevel, de — mert az is-

kola már a szorosabb értelemben vett tani-
tással foglalkozik, nincs ideje az elhanyagolt
családi nevelést pótolni.

Az elmondottakból látszik, milyen ür
lehetőséges es a legtöbb esetben van is a
család és iskola között, amelyet az óvoda
van hivatva betölteni, a házagokat elegyen-
getni. Az óvoda az a hid, amelyen át a csa-
ládból az iskolába biztonságban jut a gyermek.

Fucsekne Lenkei Októvia
községi óvónő.

(Folyt. köv.)

Erzsébet királyné emlékére.

írta és a czibakházi áll. elemi népiskola 1909. év nov-
ember 19-én rendezett Erzsébet ünnepélyen felolvas-
ta. WERKNERNÉ LONGHI IRMA állami tanítónő.

Van egy szép ország a Kárpátok alján.
Ez az ország arról nevezetes, hogy királyát
mindig szerette, tisztelte, megbecsülte; ki-
rálynéját imádta, ünnepelte, szövei lovagias,
lojális hit ország volt mindig.

Mostanában ebben a szép országban
egy szép mese száll szájról-szájra. Egy szép
mesét hallani a pásztortűzek mellett, a fo-
nókban, az arany kalászos réteken, a vad-
regényes hegyek táján.

Ezt a szép mesét suttogja a szellő,
csobogja a patak, ezt turbékolja a vadga-
lamb erdők sűrűjében. Így kezdődik a szép
mese: Egyszer volt egy királyné, meg annak
egy fia.

Én is úgy hallottam, szellő suttogástól,
lombok zugásától, elmondom nektek is, fi-
gyeljétek ide.

Egyszer volt egy királyné, meg annak
egy fia. A királyné csodaszép és csoda jó
volt. Mert piczike korában, mikor még se-
lyem függönyös arany bölcsőben ringatták,
tündérek álltak körül a bölcsőjét és eláraszt-
ották tündéri ajándékaikkal. Egyik adta a
szépséget, másik adta a jóságot, a harmadik
a gazdagságot, a negyedik családi boldog-
ságot, az ötödik az országok fölött való ha-
talmat és így tovább, míg mindenik kimeri-
tette ajándékainak kincses tárházát. Végre
előjött az utolsó tündér, lilium fehér arccal
fekete fátyolba burkolózva. „Én adom neki
a megdicsőülést“, mondta csendes szellem
hangon. „Hogy érted ezt?“ kérdezték a töb-
biek megdöbbenve. „Ugy értem — mondta
a fekete fátyolos tündér, hogy mikor a leg-
boldogabb, a leggazdagabb, a leghatalmasabb
lesz, akkor érje szívet a legnagyobb fájdal-
om, s ha szívjósága, lelke nemessége akkor
sem változik meg, akkor halála után egye-
nesen a menyországba jut, dicső emlékü lesz.“

Ezek után a tündérek eltűntek, a szép királyleány pedig növekedett szépségben, jószágban, testi-lelki erényekben, nemességben egyaránt.

Azután királyné lett.

Hatalmas nagy országok ünnepezték, irigyelt, imádott, szépséges királynéja.

És a tündérek ajándéka mind valóra vált. Szép volt, jó volt, gazdag volt, hatalmas volt és boldog volt.

Mikor bevonult országába a vadregényes Kárpátok közé, a délibábos róna arany hullámai közé, ahol az ég kékebb, a fü zöldebb, a madárdal edesebb, a kristály patak tisztább, mint máshol; azt látta, hogy az emberek busabbak, bánatosabbnak, mint máshol.

Megkérdezte felséges férjét, hogy van az, hogy ebben az országban olyan bus mindenki! Az asszonyok sírnak és gyászolnak, az emberek komor arccal, szemükbe huzott kalappal járkálnak, a gyermekek elbujnak az idegenek előtt.

Feléges férje mosolygott, és azt mondta, hogy talán nem is olyan bus a nép csak a királyné látja olyannak. De a jó királyné nem tágitott, hanem megkérdezte egy asszonytól, hogy miért olyan szomorú? Felelt is valamit az asszony, de azt a szép királyné a ki idegen országból jött hozzánk, nem értette meg. Ezen aztán elszomorodott. Hogy ő ne értse a nép nyelvét, hogy ő ne hallgathassa meg népe panasztát, hogy ő ne vehessen részt népe örömeiben, ezt nem lehet elviselni.

Nosza, szaladjatok udvari emberek, fül-lajtárok, hozzátok a nyelvmestereket, a kik megtanítsák a gyöngéd szívű királynét új hazája népe nyelvére. — És a szép királyné nem hiába, hogy tündérek ajándékát bírta, de hamar meg is tanulta a szép zengzetes magyar nyelvet.

Akkor megint megkérdezte, hogy miért szomorú népe és megértette a választ. „Azért vagyunk busak bánatosak, felséges királyné, azért sírunk, azért gyászolunk, mert elveszett a szabadságunk.”

Hogy elszomorodott ezen a jószívű királyné. Elment felséges férjéhez és így szólt: „Királyi férjem, te nagy vagy és hatalmas, egy intésekre országok támadnak és vesznek el, te mindent megtehatsz amit akarsz, oh add vissza bánatos népednek a szabadságot.”

De a hatalmas király gonosz emberektől volt körülveve, a kik féltették hatalmukat, gazdagságukat, a kik reszkető félelemmel félték a megbántott nemzet igazságos bosszújától, ezek elámitották a királyt, azt sugdosták a fülébe, hogy a szabaddá tett nemzet letombolja királyi trónját.

Igy folyt a küzdelem egy darabig, míg végre is a nemesszívű királyné győzött. Mert utóljára is a király megsokalta, hogy szép

királynéja arcát beárnyékolta a bánat, hogy ragyogó szemeit elfátyolozták a könnyek. — hogy néma kérelemmel tekintett mindig ő reá. Gondolt egyet! Elkergette gonosz tanácsadóit és visszaadta népe szabadságát!

Hallottátok-e a diadalmas örömmel azt a mennyei kitörését? Ugy-e hallottátok? Hiszen elmesélték sokszor nagyapáink, nagyanyáink, hogy hogyan vidult fel egyszerre az egész busuló ország. Hogy váltak a bánat könnyei örömkönnnyeké, hogy derültek ki az arcok, ragyogtak a szemek, eltűntek a gyászruhák és hangos kacagástól, szívből fakadó jókedvtől visszhangzott erdő-mező.

És nem volt széles e világon több olyan boldog királyné, mint a mi búbajos drága jó királynénk, kit hálás nemzete rajongó hődelattal, imádattal, szeretettel övezett.

Oh a mi szép, a mi jó királynénk azt úgy szerette, úgy imádta a hű, a hálás magyar nemzet, mint még senki emberi halandót e földön.

És a királyné boldog volt. Nagy volt, gazdag volt, hatalmas volt; szép családja és népe szeretete volt a fő büszkesége. Fia is volt. Szép délceg levante. Magyar királyfi! Magyarország szemefénye, büszkesége, dicső reménysége.

Szóval nagy volt az öröm és boldogság egész országban, a királyi palotától a kicsiny kunyhóig.

És ekkor, oh ekkor, — kimondani is fájdalom, — jött az utolsó tündér varázslata.

Hideg, fagyos, dermedt téli napon, zuzmarás erdők titokzatos sűrűjében gyilkos golyó oltotta ki a legjobb királyné egyetlen fiának drága életét.

Egy fájdalom kiáltás nyilallott át az egész országban. „Mehalt a királyfi, oh, meghalt a mi királyfink!”

A királyné leroskadott a fájdalom sulya alatt. És hű népe vele gyászolt mély fájdalomában, vele sirt, vele zokogott, oh mert a nemzet vesztesége is nagy volt. A királynénak egyetlen fia halt meg; a nemzetnek minden reménye romba dőlt. A büszke álmok régi dicsőség felújításáról, a szép remények, hogy magyar király alatt ismét olyan nagy és hatalmas lesz Magyarország, mint hajdan, mikor „magyar tenger vizébe hunyt le, kelet, észak és délnek csillaga,” mind ellettek a bécsi sirboltba temetve. Oh, mert meghalt a szép magyar királyfi, a ki magyar földön nőtt fel, magyarul beszélt hű magyarjai között, magyar nótát dalolt még halála napján is.

Ettől a naptól fogva egy kálvária járás volt a mi királynénk élete.

Egyetlen öröme a jókedvességében lelte. Mély fájdalomában nem tudta megvigasztalni

H I R E K.

Közig. bizottsági ülés. A vármegyei közigazgatási bizottság folyó havi rendes ülését 9-én fogja megtartani.

Az iparostanonciskolai tanítók díjazása a f. évi 36259 sz. vall. és közokt. ministeri rendelet értelmében a következőleg szabályoztatott. Azon iparostanonciskolai tanítók, kik elemi iskolai képesítéssel bírnak, óránkénti 60 K., akik magasabb képzettséggel, tehát polgári isk. vagy középiskolai képesítéssel, vagy ipari szaktanfolyam végzését tanúsító bizonyítvánnyal rendelkeznek, óránkénti 80 K. díjazásra tarthatnak igényt. Azon esetben, ha az iskolafentartó a fönnebb megírt díjazáson felül akarja a tanítókat díjazni, ez ellen kifogás nem eshetik, e magasabb díjazás többlet azonban az állami segítés terhére nem eshetik.

Berendelés. A vall. és közokt. minister Kerényi Ferenc jászberényi állami tanítót a németbogsáni kir. tanfelügyelői kirendeltséghez szolgálatátételre berendelte.

November 19-i emléknappal kapcsolatban a kisújszállási polgári leányiskola nov. hó 28-án (vasárnap) délelőtt 11 órakor a városháza disztermében Erzsébet ünnepe rendezett. Az ünnepegy műsora:

1. Az igazgatónő üdvözlő a közönséget beszél az ünnep jelentőségéről és üdvözlő Szávay Gyula vendéget.
2. Hymnus. Énekli a növendékek kara.
3. Pósa Lajos: „Szeresd a gyermeked.” Szavalja Konta Gizella tanárnő.
4. Schubert-ária. Énekli a növendékek kara.
5. Ujabb verseiből felolvas Szávay Gyula a Petőfi Társaság tagja.
6. Régi magyar dalok. Énekli a növendékek kara.
7. Gróf Zichy Géza: „Volt egyszer egy királyasszony.” Szavalja Soós Irén növendék.
8. Mendelssohn-ária. Olasz népdal. Énekli a növendékek kara.

Kinevezés. Mint illetékes körökből értesülünk a rákócifalvi ujonnan épült óvodánál szervezett áll. kiseddóvónői állásra Sisa Róza jászberényi okleveles kiseddóvónő nyert kinevezést.

Tiszaszentimrei ref. iskolához megválasztott Sipos Ferenc okl. tanító a napokban tette le a hivatali esküt a kir. tanfelügyelői hivatalban.

Dusztakengyel uradalmi iskolájánál (Blaskovics-major) Tóth István okl. tanító nyert alkalmazást.

Jánosiban november 30-án Török Bertalan tanító helyébe Hóllós János bars-

semmi, semmi e világon; hű népe részvéte, szeretete hűsége is csak alig enyhített valamit rajta, de el nem mulasztotta azt soha.

Jóteknő volt. A hol jót tehetett, azt sohasem mulasztotta el. Kérülte a zajt, a fényes multságokat, kerülte az udvart is.

Sokat utazott. A természet szépségei között kereste lelke nyugalalmát. Mannheim, Korfu, Svájc voltak kedvehe tartózkodási helyei.

Fia halála után keveset időzött Magyarországon. Itt fájó emlékek üldözték. Gyászba borult, eltűnt boldogságnak fájó emlékei. Csak néha kereste fel a gödöllői liget néma csendbe borult árnyékos utait. Oh, e néma csend szivettépő fájdalom volt! Csak el innen el, idegen földre, parttalan tengerre, — vagy égis erő hegyek közé, csak el e fájó emlékek közül.

Még az ezeréves kiállítás megnyitására ünnepegyére hazajött és megjelenésével emelte, hatásosabbá tette az ünnepegy fényét. — De akkor is látszott rajta, hogy terhére van a fény, a zaj, a pompa, a hődelat minden. Csak visszavágyott a természet ölébe, erdők hegyek közé, hol közelebb van az ember Istenhez, hol hangtalanul elpanaszolhatja mérhetetlen nagy fájdalmát, hol enyhítő balzsamot lel a saigó sebeke.

Akkor is ott helyongott Svájc hóval fedett hegyóriásai között, azon a gyászos, azon a rémes napon, 1897. szeptember 10-én. — Gyászbetűkkel van felírva ez a nap minden magyar szívében, mert ezen a napon halt meg a mi legjobb, legszeretettebb királynénk.

Egy nyomorult anarchista gyilkos tört dőfött abba a szívébe, mely csak szeretettel és szenvedéssel volt tele.

Meghalt!

Az ő fájdalom véget ért, de halála új fájdalmat mért leghivebb népére, gyászba borította a magyar nemzetet. — Erzsébet királyné meghalt, de emléke örökké élni fog, ameddig egy magyar lesz e földön.

Legendás alakját a megdicsőtülés arany glóriája veszi körül a mi szemeink előtt már most is, és tudjnk biztosan, érezzük, hogy száz év múlva a mi szentjeink között fogja elfoglalni méltó helyét.

Addig pedig sűrű erdők árnyában és a róna arany kalásza között, a fonékban és palotákban, pásztortüzek szelid fénye mellett és az iskolák szent emléket őrző ünnepegyein hallgatjuk a búbajos szép mesét, melynek minden szava igaz, mely a szívéből fakad, a szívéhez szól, s a mely így kezdődik: Volt egyszer egy királyné, meg annak egy fia . . .

megyei mogyoróalmi tanítót választotta meg a közs. iskolaszék.

Mesterszálláson — mint nekünk jelentették — az üresedésben levő tanítói állásra Máthé Béla szepesmargitfalusi ambiciózus fiatal tanítót, honvédhadapród örme-teret jelölték a rkath iskolaszék.

A tiszaróffi áll. kisdédvő felügyelőbizottsági egyik tagságra a közokt. miniszter Zitás István ármentesítő társulati pénztárost nevezte ki.

Új plébános. Törökszentmiklóson 28-án vasárnap volt az új plébánosnak, — Énekes Jánosnak az ünnepléses beiktatása. A rokonszenves, kedves modoru lelkipásztor egy csapásra meghódította a hívek és a közönség szívét. Isten hozta hozzánk, s tartsa meg közöttünk sokáig!

A nagykunsági első háziipari szövetkezet Turkevében. A turkevei gazdasági népiskolával kapcsolatosan nagyföntinsságu háziipari aktió lett Turkevében megvalósítva. Nevezetesen dr. Tóth János államtitkár ur az iskola-részére varró, aszurozó, himző és hártya kötőgépeket eszközölt ki. Ezen gépek a mostan épült szép, tágas munkateremben lesznek elhelyezve, a melyeken ugy a 12-15 éves leányok, mint önként jelentkezők megtanulhatják a varrást, himzést, aszurozást.

Ugyancsak a turkevei gazdasági népiskolával kapcsolatosan a mult vasárnap megakadt a háziipari szövetkezet is, melynek célja, hogy a szorgalmas, munkás nőknek télen fehérmemű varrásból, himzésből munkát és keresetet ad. Kunz Gusztáv bácsi és budapesti fehérmemű nagykereskedő ez évben 300.000 korona értékű, később pedig 600.000 korona értékű fehérmeműt akar Turkevében elkészíttetni.

A turkevei gazdasági népiszkola tehát erősen a gyakorlati élet terére lépett és azt a nagy közönyt, a mellyel a mezőgazdálkodók és munkások általában az ipar iránt viselkednek, megtörni és a munkásnépnek hasznát és boldogulását akarja elősegíteni.

Kitartást és sikert kívánunk a cél eléréséhez az iskola derék vezetőjének.

Dörmögő Dömötörnek vidám dolga van, mióta elsőnek érkezett Budapestre a bertin-budapesti automobilversenyéről. Ötvenezer koronára van kilátás, mint a díj nyertesének s a fényes pesti vendégházban ugyancsak jól tartják kedves bátyjával Höpöntővel együtt. De alighanem másra is van kilátása, ami már kevésbé kellemes lesz, legalább ez lehet sejtetni a Sebők Zsigmond és Benedek Elek képes gyermeklapjának, a Jó Pajtásnak legújabb, november 28-iki számából, amelyben ez a híres utazás le van írva. De lehet e számban olvasni sok egyéb is: Benedek Elek szép Séli énekét. Móric Zsigmond elbeszélését, a Verebészést, Kozma Andor,

Márk Lajos képeivel illusztrált pompás versét a repülőgépről, Elek apa meséjét: Kié a bunda?, mulatságos képeket a trombitás mesteréről és tanítványáról, járás-kelest a nagy világban. Benedek Elek regényének folytatását, a szerkesztő üzeneteit s a rejtvényeket. A „Jó Pajtás“-t a Franklin-Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a „Jó Pajtás“ kiadóhivatala (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.)

IRODALOM.

A kis Ilonka koszoruja.

Rügy fakasztó virág bontó, verőfényes, szép májusi napon, hozták falunkba a fiatal beteg grófot. Előkelő, de elszegényedett magán család ifju sarja volt, ki a ránézó örökséget elköltyve, kivette részét az életből s neki nem maradt más esérébe, csak egy halálos betegség csirája, melyet mellében tartott.

Szülei nem éltek már s rokonai egy a falunkban lakó — jó barátjuk tanácsára örömmel hozták oda a fiatal grófot, kiről tudták, hogy menthetetlen.

Ő azonban remélt! Mint minden fiatal lélek, görcsösen ragaszkodott az élethez s kis falunk csendjétől, akácvirágtól illatos, tiszta levegőjétől remélte gyógyulását.

Töszomszédságunkban, egy idősebb jobb napokat látott özvegyasszonynál lakott, kinél gondosabb, szeretőbb ápolót nem talált volna sehol. Jártunk át néha a nénihez s így gyermekeink megismerkedtek az ifju gróffal, ki naphosszat kint ült a házat körülvéve, gondosan ápolt kis kertben, hallgatta a madarak csicsérgését s szórta a virágok édes illatát.

Kis lányomat — ki még 4 éves sem volt — különösen kitüntette szeretetével. Szívesen hallgatta a szöke firtós baba gagyogását, ki még beszélni sem tudott jól s magát, a hosszú Ilonka név helyett csak Inkának nevezte.

A fiatal ember Játszi kérdésére, hogy szereti-e őt, a kis lány naponként megvallotta, hogy:

„Inka szereti gróf bácsit!“

S nem csak mondta, de igazán szerette is, kis szívének őszinte szeretetével. Sokszor megkérdezte, ráfűggesztve nagy kék szemét:

„Beteg még a bácsi?“

„Beteg vagyok picikém, de ha meggyógyulok veszek neked Pestről egy szép, nagy kabát.“

A kis lány tapsolt kis kövér kezecskéivel: „De jó lesz akkor!“ De hiába várta nem lett abból semmi. Hiába volt a gondo,

ápolás, hiába az üde, tiszta levegő, hiába a virágok édes illata — hiába!

Lopva alattomosan közeledett a legnagyobb ur — a halál s egy szép nyarutói napon, mikor a fákon még csak imitt-amott megjelenő pirosas-sárga levelek lehullása sejteté velünk az ősz közeledtét — meggyógyult örökre.

Csendesen, fájdalom nélkül hunyta le szemét a hosszú álomtalán álomra, melyből csak a más világon van felébredés.

Sajnáltuk őt mindnyájan, hiszen egy fiatal élet szemünk láttára hervadt el.

Mindenkünk sietett leróni kegyelete adóját, egy-egy koszoru alakjában. Én is lázas sietséggel szedtem kertünk virágait, hogy azokat koszoruba kössem.

Kis lányom mindenütt mellettem tipegett s kérdezgette: „Minek az a szok világ?“

„Koszorut kötiünk belőle a gróf bácsinak, kis lányom.“

„Hová teszi a gróf bácsi?“

„Elviszi magával lelkem, mert ő már a Jézuskához megy!“

Kis lányom gondolkozni látszott azután tovább tipegett mellettem. Neki fogtam a koszoru kötésnek. Kis lányom figyelmesen nézte egy darabig s akkor hirtelen eltűnt mellőlem. Alig vettem észre távozását, annyira el voltam foglalva.

A koszoru elkészült s én kisiettem a kertbe, megnézni, hol vannak a gyerekek. A fiúk a kert végébe lovastak, de a kis Ilonka nem volt sehol.

Keresésére indultam s csakhamar megtaláltam a nagy eperfa alatt, a homok szelében ülve. Kis kötője tele volt ügyeflenül szedett, rövidszaru virággal s apró kacsoival igyekezett, azokat egy nagy guriga gépcérnával agyoncsavargatva összekötni.

Észre sem vette nagy buzgalmban, hogy mellette állok.

„Mit csinálsz kedves kis lányom?“

„Inka isz koszorut köt a glóf bácsinak!“

Édes kis bogaram, milyen szeretettel igyekezett összekölni azt a kis koszorut apró kezecskéivel.

„No csak kössed lelkem, majd örül annak a gróf bácsi!“

A kis koszoru elkészült. Agyoncsavargatott, összevissza tákolt kis virágcsomó. De Ilonkának ez volt a legszebb, boldogan szorongatta kis kezében s folytán hajította:

„Inka elviszi glóf bácsinak!“

„Majd holnap lelkem kivisszük mi ketten a temetőbe,“ biztattam kis lányomat. Gondoltam majd elfelejti egészen. Nem jól számítottam.

* * *

Elérkezett a temetés ideje. A gyerekeket nem vittem át, ők a kerítésen keresztül, néztek az igazán szomorú szertartást, melyen nem volt egy szerető nő sziv, ki igaz fájó könnyet hullatott volna a korán elhunyt kóporsójára. Ferfi testvérei voltak csak, azok is késve érkeztek. Megindult lassan a szomorú menet. Kerítésünk mellett elhaladva, kis lányom keserves sírását hallottam.

Azt hittem elesett s megütötte magát; gyorsan odafutottam, hogy megtudjam sírása okát.

A cseléd karján tartotta őt, ki még most is kezében szorongatta a kis koszorut és szepgett fájdalmasan.

„Mi baja a kis lánynak?“

„Nincs ennek semmi baja tekintetes asszony, de mióta eltetszett menni, nem bírnak vele. El akarja vinni ezt a kis koszorut a gróf urnak.“

Ölembé kaptam őt, magamhoz szorítottam, letöröltem könnyeit s egy köcsiba emeltem.

„Gyere hát, hozd el kis lányom!“

Szemci még könnyben uszta, de ajkai boldogan mósolyogtak, amint gagyogta:

„Inka glóf bácsinak adja a koszorut!“

A szomorú aktus véget ért, elföldelték a szegény ifjut. Kis lányom csodálkozva szemlélte az előtte érthetetlen dolgokat. Vajjon mit gondolt? Milyen fekete felhő húzódott át lopva hófehér kis lelkén!

A közönség szétszórt. Mi megvártuk még felhantolták a sirt s rárakták a koszorukat.

A kis Ilonka is oda tepegett s segítségemmel ő is rátette kis koszoruját a többiek tetejére.

Vajjon ott lenn, e mélyben pihenő megérezte-e — a sok csak szokásból, tiszteletből küldött hideg koszorun át — a kis összetakolt, dib-dáb koszoru minden egyes virágjából kiáradó igaz szeretet melegét?

Vajjon érezte-e?

Nemő.

Szerkesztői üzenetek.

Tóth J. Szelevény. A karácsonyi szünet 24-vel kezdve tart január 2-ig bezárólag. Tehát 24-én (karácsony szombatján) már nincs előadás. W.-né L. J. Cibakháza. Szíves munkásságát továbbra is kérjük. Ismerjük Nagysád szakirodalmi tevékenységét, s épen azért ismételtlen kérjük. Cs. E. Kisujszállás. A beküldött tudósítást köszönettel közre adjuk. Méltóztassék alkalomadtán b. soraival mások is felkeresni. Blaskó B. Déványa. A cikket várjuk, de hiába várjuk, . . .

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

Kartársaink figyelmébe.

Tudósításokat minden iskolai vonatkozású dolgban szívesen veszünk.

Akik a félévig megjelent összes lapszámokat puha kötésben megszerezni óhajtják, azok idejekorán intézkedhetik céljából — eziránt január 15-ig jelentsek be igényeiket a szerkesztőségnek. A félévi gyűjtemény ára 4 korona, mely a félévkor a bekötött példányok átvételénél fizetendő előlegesen, vagy utánvéttel. Jelentkezések májtól kezdve kéretnek.

HIVATALOS RÉSZ.

3522.

Tek. áll. isk. gondnokságoknak, közs. iskolaszékeknek.

A 113387. sz. közokt. min. rendelet alapján mindazon iskolák számára, amelyeknek beiratási díjai még fedezetet szolgáltatnak, ajánlom a Sebők, Zsigmond és Benedek Elek szerkesztésében megjelent s a Franklin társulatnál (Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4.) egész évre 10 koronáért megrendelhető JÓ PAJTÁS c. gyermeklapot, amely a gyermekeket haza szeretetre és vallásosságra neveli s érdeklődésüket fölkelte a magyar tudomány, a magyar művészet, a magyar mese és a magyar költészet iránt.

Szolnok, 1909. nov. 27.

EÖTVÖS K. LAJOS
kir. tanfelügyelő.

3537—1909.

Valamennyi tek. közs. iskolaszéknek.

A közs. elemi mindennapi ismétlő iskolák részére új „Értesítő könyvecskét” adván a nagyim. vall.- és közoktatásügyi ministerium ki, a másolatban közölt 99793. sz. körrendelettel ennek 1910. évi szeptembertől kezdve közszere használatát rendelte el.

Kérem tehát előre gondoskodását, hogy az új szövegű közs. isk. Értesítő könyvecské kellő mennyiségben megrendeltessek és a jövő 1910—11. tanévi beiratások alkalmával minden tanuló részére szabályszerűen kiállítassék.

A folyó tanévben még az eddigi „Értesítő könyvecskék” használhatók.

Szolnok, 1909. dec. 2.

EÖTVÖS K. LAJOS
kir. tanfelügyelő.

Másolat. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministertől. 99783. szám. A községi elemi népiskolák tanulói részére új Értesítő könyvecskét állapítottam meg. Ezen új Értesítő könyvecské használatát az 1910—11. iskolai évtől kezdődőleg minden községi elemi népiskolában kötelezőleg elrendelem.

Nyomatott a kiadó RÓTH DEZSŐ könyvnyomdájában Szolnokon.

Ezen új Értesítő könyvecské a f. é. 84554 számú körrendelettel az állami elemi népiskolák részére megállapított Értesítő könyvecskétől csupán abban különbözik, hogy a címlapon az állami kitétel hiányzik és a „tanuló részére” elébe „községi iskolai” szavak jönnek. Ezen értesítő könyvecské árára beszerzésére és kezelésére részve a fentebb idézett, valamint f. é. október hó 38-án 110864. számú rendeletben foglaltak veendői irányadóul. Erről a kir. Tanfelügyelő urat tudomás, illetőleg további eljárás végett értesitem. Budapest, 1909. november 13. A minister helyett Tóth János államtitkár.

3537. tfsz.-hoz.

A másolat hitelül:

Szolnok, 1909. december 2.

CSIKÓS JÓZSEF

kir. tanfelügyelői tollnok.

Hirdetések felvételnek.

Hirdetés árszabás:

A lap egész oldala egy évre.

(52-szeri hirdetés) 400 K.

fél évre (26-szori hirdetés) 200 „

Fél oldal egész évre 200 „

Fél oldal 1/2 évre 100 „

Negyed oldal egész évre 100 „

Negyed oldal fél évre 50 „

A hirdetés terjedelméhez képest az árszabás könnyen kiszámítható.

Hirdetési díjak félévenként utólagosan fizethetők.

Iskolai nyomtatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedőtől

Szolnokon, beszerezni
vagy mielőtt másnál
megrendelné tőle

☉ ajánlatot kérni. ☉

JÁSZRAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos lapja.

Előfizetés: 1 évre 6 korona.
1/2 „ 3 „
Megjelenik hetenként szombaton.

Szerkesztik:
CSIKÓS JÓZSEF
TÓTH ISTVÁN

Előfizetések, hirdetések RÓTH DEZSŐ
kiadóhoz küldendők. Telefon 113.
Kéziratok és kérdések
CSIKÓS JÓZSEF
kir. tanf. tollnokhoz küldendők.

A testi büntetésről.

Vármegyénk kir. Tanfelügyelőjének október havában kiadott, a testi büntetést szabályozó rendelete, mindazon tanítóknál, akik a testibüntetésnek, mint nevelés-szükségnek elvi elleneségei, nagy megdöbbenést okozott. Bizonyára fontos okai lehettek a kir. Tanfelügyelő urnak, hogy indítatva érezte magát azon rendelet kibocsátására és én nem restellem kimondani, bizony ez nem szolgál dicsőségünkre. Idősebb kartársaim emlékezni fognak még a nyolcvanas évek közepén folytatott erős tollharcra, amikor is az összes pedagógiai lapokon kívül az egész napi sajtó, valamennyi tanítóegyesület csaknem két éven állandóan e kérdéssel foglalkoztak: „Szükséges-e a testi büntetés az iskolában igen, vagy nem?” A tanítószág két pártra szakadt s különösen az öregebb iskolamesterek harcoltak erősen a bot uralma mellett. Még az iskola küszöbét át sem léptem, mint képesített tanító első írott cikkem, amely nyomtatásban megjelent a testi büntetés ellen argumentált, (Komáromi. Közlöny 1884. jul.) és azóta véleményem csak megerősödött. A nagy küzdelem vége az lett, hogy a humanus felfogás győzött és ez természetes is, a mai kor szellemének csakis ez felel meg, korunkban, amikor még a rabokat sem szabad ütni, sőt az állatok bántalmazását sem engedik meg és ezek védelmére egyesület is létezik, immoralis, embertelen dolog ütni, verni gyenge

gyermeket, akik fejletlen értelmük-nél fogva nem képesek felfogni cselekedetük következményét, gyenge erkölcsi alapon állva nem bírják a helyest, a helytelenről megkülönböztetni. Valóságos pedagógiai vétet követ el az a tanító, aki bothoz nyulva akarja a zsenge gyermekbe a jó erkölcsöket belevetni, ahelyett, hogy pszichológiai ismereteinek alapján, lelkiuton, mely az egyedüli helyes út és mód, hatna a gyermek fogékony lelkére. Az olyan tanító, aki csak ütés, veréssel bír boldogulni, csak azok segítségével tud tanítani, az legjobban teszi, ha az iskolából eltávozik, az eltévesztette pályáját, nem tanítónak való.

Nem céloz e cikkem keretében a kérdés felött lezajlott szellemi harcot reprodukálni, a pro és kontra felhozott argumentumokat, kell, hogy ismerje minden tanító, e cikk megírására a fentemlített tanfelügyelői rendeleten kívül e napokban figyelmem ráirányításával hozzám jutott lapok, amelyekben a tanítókat támadják, inspiráltak. Egy volt tanítványom, aki jelenleg egy socialista irányu havilap szerkesztője, lapjának legutóbbi számában „A tanbetyár” és „Egyik kutya, másik eb” címen a fővárosi tanítókat támadja főleg, válogatlan szavakkal támadja őket, amiért pofozzák a tanulókat. A Népszava pedig: „Üsd vissza” címen hosszabb cikkbe foglalkozik az iskolákban folyó testi büntetésekről. Addig míg valaki objektivitással vitatkozik és lándzsát tör egy eszme érdekében, — ha az ellenféllel szemben még oly keserű dolgokat is

vet felszínre minden fegyelmezett szellemű embernek higgadtan kell, hogy azt meghallgassa és az ész erejével igyekszik a tényeket kellő megvilágításba helyezni, a meggyőződés erejével a támadást visszaverni. Amikor azonban a szenvedély kerekedik felül, amidőn az igazságot, a vad gyűlöletet akarja lenyomni és az ész ereje, a tudás, a nyers testi erővel ütközik össze, ott és akkor megszűnik a tárgyilagos szellemi harc. Amikor a Népszava ezt a kérdést dobja közibénk: „Tán Rousseau vagy Pestalozzi a pofont és a botot ajánlotta nevelési eszközül? És azért tanul az ember négy esztendeig neveléstudományt, — hogy ilyen nevelési eszközökkel dolgozzék“ — ezt megértjük és méltányolni tudjuk, mert bizony a pofozáshoz és a botütéshez nem kell neveléstudományi ismeret, ez nem lehet a nevelés eszköze, ezen eszközöket nem ajánlották a neveléstudomány kiválóságai és nem hiszem, hogy valaki be tudná bizonyítani, hogy a tudomány, az irodalom, a művészet, vagy a politika, az ipar és kereskedelem terén élt vagy élő kiválóságok a botbüntetésnek köszönhették volna elért babérjaikat, kiérdemelt általános tiszteletüket. — De midőn azt írják „Hiszen uri gyermeket csak tévedésből és ritkán ér a tanítói brutalitás, a proletár gyermek pedig ugyanis kutya, hát nem érdemes a dolgot feszegetni“ — más helyen „Emberemlékezet óta nem volt olyan általános az iskolákban a pofozás, a tanulók testi kinzása, mint a legutóbbi három évben“ — vagy „A hatóságok önérték nélkül való alázas rabszolgák nevelésére rendezték be az iskolát“. — Ilyeneket már csak a vad szenvedély diktálta toll képes írni, oly vakszenvedély, amely sem nem lát, sem nem hall, hanem az ész kritikáját meghazudtolva olcsó babérokhoz juttatja azon olvasó közönségnél, amely az igazságot nem képes, vagy nem akarja meglátni.

A tanítók csaknem kivétel nélkül

a nép gyermekeiből rekonstruálódnak, azoknak a proletároknak a gyermekei, akiket oly nagyon félt a támadó cikk írója a tanítói brutalitástól. A szegény nép fájdalmait, óhajításait, szükségleteit, ügyeit, bajait a mindezekkel át-szenvedett tanító érzi át legjobban, ez okból a valódi tanító, a szeretet melegével fordul a szegény gyermekhez, legnagyobb örömet képezi, ha a szegény gyermekben felcsillámoló tehetséget fejlesztheti. Hogy emberemlékezet óta nem volt oly általános az iskolákban a pofozás és brutalitás, mint az utóbbi 3 évben, ezen tapasztalatot honnan merítette cikkíró, erre igazán kíváncsi lehet minden tanító, talán megfordítva akarta írni, úgy akceptálni lehetne állítását. Ha már egy laikus a tanüggyel foglalkozni akar, akkor vegyen legalább annyi fáradságot magának, hogy átolvassa a neveléstörténetet, — ez esetben nem írának olyanokat, amik homlokegyenest ellenkeznek a valódi tényekkel és maguk fognak megütközni azon, amit leírtak.

Cikkem végzem Cató mondásának paródiájával: „Azt vélem, a testi fenytéket az iskolából ki kell irtani“ és ha régen dicsőség számba vették a hosszú működés alatt kiszolgált nagyszámu ütlegetek és pofonokat, korunk szellemének megfelelőleg vegyük dicsőségszámba azt, hogy a testi büntetést minél ritkábban vettük igénybe vagy, ami a legideálisabb állapot lesz, hogy soha igénybe nem vettük. A neveléstudomány mai állása képessé tesz bennünket ezen idealis állapot létrehozatalára és akkor megszűnnek maguktól a jogtalan és jogos panaszok.

Tiszabő.

Neumann Vilmos,
izr. tanító.

Óvoda és iskola.

(Folytatás és vége.)

Bár nem szabad szem elől téveszteni, hogy az óvodának főcélja elsősorban a gyer-

mek testi épségének, egészségének megóvása; de célja egyúttal az is, hogy a gyermek lelki tehetségei is, bizonyos mértékben fejlesztesse.

Manapság, midőn oly elkeseredett harc folyik az osztályuralom ellen, midőn vallásfelekezetek és szocialisták küzdenek az emberi lelkek birhatásáért: bátran állíthatjuk, hogy az egyes osztályok, felekezetek közötti válaszfalakat, rangkülönbséget misem simítja, misem enyészetheti el jobban, mint az óvoda. A társas érintkezés illendőségeit, a szolgáltat-készséget és előzékenységet, a jó szokásokat, amilyenek a tisztaság, rendszeret, szófogadás, észrevétlenül sajátítja el a gyermek. Igaz, hogy ezek a 3—6 éves gyermekben nem öntudatosak, nem az elhatározás eredményei, de élő virágok, melyek idővel gyümölcsöt is hoznak.

Testgyakorlat közben megismeri a gyermek a jobb és bal irányt, megtudja melyik a jobb és melyik a bal keze. Mikor indulót énekelnek, megtanul ütemben lépni; játék közben megismeri a kört, alakimunkában a kockát, hasábot, oszlopot, hengert stb. És mit szóljak a rajzról, az agyaginnkáról, midőn nemcsak értelmét fejlesztjük, de egyúttal akaratát is szilárdítjuk s a szép iránti érzékét is fejlesztjük; s ezzel alapját vetjük meg egyrészt a keresztényi nevelésnek, másrészt pedig a szószoros értelemben vett szocialis nevelésnek, mely nem csupán fogyasztó, de termelő, tehát munkás tagokat kíván képezni az emberi társadalom számára.

Igen sok ilyen s ehhez hasonló apró dolgot lehetne még felsorolni, amit a kisdéd az óvodában megszokik. A laikusok előtt az felsoroltak talán semmi fontossággal sem bírnak, de a tanítóság zöme elismeri és belátja, milyen nagy különbség van az „óvodába járt“ és „óvodába nem járt“ növendékek között.

Hogy az óvodából az iskolába átlépő gyermek esetleg bátrabb, élénkebb, az nem a fegyelmzettlenségétől van, az az ő egyéniségének természetes megnyilatkozása, mely inkább az óvónő iránt érzett bizalmának a folyómánya, semmint pajzanság. De azért nem nehéz az oly gyermeket fegyelmezni, aki abban az egyénben, aki vele foglalkozik, hozzá szívesen leereszkedő jóakaróját látja, mert az ily esetben nem félve, de tisztelve és szeretve közeledik hozzá. Az pedig, aki bizalommal viseltetik irányunkban, annak ha kell parancsolni is tudunk. Különbösen is a mai iskolának nem lehet célja meghunyászkodó fabábkákat képezni; de a maga lábán járó, gondolkvzó és meggyőződésből akaró szilárd jellemeket nevelni.

Jóllehet az óvoda nem foglalkozik a szó igazi értelmében vett tanítással, sőt nagy

hibát követne el, ha ezt tenné, de foglalkozik éppen úgy, mint az iskola, neveléssel. A tanító ép úgy megóvja a gondjaira bízott gyermeket, mint az óvónő. Mi óva tanítunk, a tanítók tanítva óvnak; mindketten azon fáradozunk, hogy testben és lélekben erős, vallásos, hazaias, szorgalmas, derék és becsületes honpolgárokat neveljünk.

Az elmondottakból világosan kitűnik, hogy a kisdédnevelés humánus intézménynek feladata nincs és nem lehet az által kimerítve, ha pusztán a gyermeknevelésre szorítkozik, de kell, hogy az iskolai tanításnak előkészítője, az illemnek, tisztességtudásnak és társadalmi szokásoknak s végül a társadalomban viaskodó áramlatoknak összeegyeztetője, békéltető bírja is legyen. Hogy azok a különféle rangú és rendű, azok a más-más vallású gyermekek, kik most anyagi szelidséggel játszadoznak az óvoda udvarán, vagy pedig jókedvűen játszadozva munkálkodnak, némelyek által talán hiába valóságoknak tartott csekélysegeken: egykor majd mint férfiak és nők is kölcsönös gáncsvetés helyett együttes munkában, széthúzás helyett összetartásban, zürzavar helyett összhang- és békes egyetértésben keressék és találják életük célját.

Ime, halvány vonásokban eseteltem az óvók és tanítók egymáshoz való erkölcsi és szellemi viszonyát.

Ezekhez sorakozik végül fájdalom! az anyagi viszonyok közötti óriási különbség. Habár a tanítók anyagi helyzete sem mondható valami fényesnek, de annyira mégis javult, hogy — bár nehezen — de megtudnak belőle élni. De mi!? most is ott vagyunk, ahol ezelőtt 18 évvel voltunk; azóta pedig nagyot változott a világ. Nem akarom a mi szomorú helyzetünket leírni, azt ismeretnünk, mert sajnós, nagyon jól ismerjük mindannyian. De ismerik mások is, sőt legfőbb hatóságaink is elismerték, hogy helyzetünk javítását célzó kérésünk jogos és méltányos, mindennek dacára egy néhány szépen hangzó ígéreten kívül még egyebet nem kaptunk s nem kapunk még ki tudja meddig, mert hallgatunk s némán türjük nehéz sorsunkat.

Bezzeg nem így tették a tanítók, mikor fizetésrendezésük volt szőnyegen, hanem igenis kértek és kértek, és újból kértek. Nem hallgattak el még akkor sem, mikor kérésüket „féktelen ambíció“-nak nevezték, hanem igazukért harcoltak tovább, míg célt értek, vagy legalább e célt megközelíthették. Nem mondom én, hogy csapjunk mi is országos lármát, mi azt nem is tehetjük, mert nem vagyunk „egy hatalmas testület“, de igenis tartozunk állásunk- és hívatásunknak azzal, hogy ügyünket legalább felszínen tartsuk. Mostanában azonban szó sem esik az óvo-

nők anyagi helyzetének javításáról, sőt még az óvónők sem foglalkoznak vele, mint ha mi a legrendesebb anyagi viszonyok között élünk, pedig — fájdalom — a szomorú valóság éppen az ellenkezőt bizonyítja.

A „Kisdednevelés“-ben annyi mindenről vitatkoznak igen tisztelt kártársaink, de szegénységünkről, amit már ma holnap sehogy sem tudunk elpalástolni, szó sincs. Néma gyermeknek pedig az anyja sem érti a szavát.

Szerény véleményem szerint jó volna igénybe venni a sajtót s a tanítók példájára a napilapokban elpanaszolni bajunkat. Igaz, hogy ha mi szólunk, vagy írunk, bennünket leintenek azzal, hogy „feleletes a dologról beszélni, mert ugyyszólván nyitott ajtón zörgöttünk.“ Éppen ezért indítványozom: forduljunk az igen tisztelt tanító karhoz s kérjük, hogy nehéz küzdelemünkben legyenek segítségünkre, hisz a toll a férfi kezében éppoly hatalmas eszköz, mint a kard.

A „Kisdednevelés“ ez évi 20. számában ugyanis a következőket írja Csengeyiné Csengey Hona kártársunk: „A tanítóknak nincs aranybányájuk, aranyhidjuk sincs, de volt igen nagy alázatos kérésük a kormányhoz, amely kérésük betelt, de nem teljével, s amely kérésnél elfelejtkeztek testvérükről, a kisdednevelőkről. Ne, ne folyamodjunk mi a tanítókhöz. Mit várnának ők ki részünkre, mikor a magukéra is keveset tudtak szerezni?“

Nem osztozom a t. kártárs véleményében, mert szerintem a tanítóktól nem is lehet rossz néven venni, hogy a mi részünkre nem kértek, mikor az ő fizetésrendezésük volt tárgyalás alatt, mert ők elsősorban önmagukat biztosították. Hogy keveset kaptak, az tény; de én azt hiszem, édes mindnyájan megelégednének egyelőre ilyen kevéssel. Különösen a községi és felekezeti óvónők, akiknek korpótlékuk sincs. Akinek 15—20 évi szolgálata van, annak éppen annyi a fizetése, mint aki ma foglalja el állását. Ez nagy igazságtalanság és méltánytalanság; ez ellen teljes erőnkől tiltakoznunk kell.

Fucsekne Lenkei Oktávia
községi óvónő.

Tanulmány kirándulás Kecskemétre.

E lap 5-ik számában „Néhányszó a népiskolai zászlóaljokról“ címmel felhívtam közze, melyben az érdeklődő kártárs urakat egy Kecskemétre teendő tanulmány kirándulásra való jelentkezésre szólítottam fel.

Többen érdeklődtek a dolog iránt, de sajnos, azzal be is érték. Igaz, hogy akarni és megtenni fogalmak közt van egy kevés

különbség is. Ez mentségükre is szolgálhat.

Mások meg azt mondták: „miért menjünk most már Kecskemétre, mikor a szolnoki polgári iskolai zászlóaljt is megnézhetjük?“ Erre meg röviden csak annyit mondom: azért, mert mi elemi iskolában akarjuk szervezni a zászlóaljt. Ami pedig a polgáriban jó, igen ritkán válik be az elemi iskolában. Sőt Lukács József (e lap 8. szám „Népiskolai zászlóaljokról.“) mezőtúri kollegája, arra az önmagához intézett kérdésre, hogy a népiskolai zászlóaljak mai szervezetükben, megfelelnek-e a kitűzött céljuknak, határozottan „nem“-mel felelt. Szóval még azok sem felelnek meg.

Van is valami Lukács kollegának ebben a Rousseau-i rövid „nem“ feleletében, különösen akkor, ha a sokkal fejlettebb s rendszeres, okszerű tornatanításban részesült polgári iskolások számára szervezett zászlóaljak mintájára akarjuk szervezni az elemi iskolai zászlóaljakat is.

Tudjuk azt mindannyian, hogy az iskolai katonás nevelésnek két szintere van: egyik az iskolaterem, másik a gyakorlótér. Önkéntelenül is ez a két kérdés merül fel: milyen módon kell végrehajtani a katonás nevelést az iskolateremben és miképpen a gyakorlótéren?

Ezekre a kérdésekre semmi szín alatt sem szolgálhat feleletül elemi iskolánál magasabb foku iskolák katonás nevelési módja. Nem pedig azért, mert a felsőbb iskoláknak teljesen más a belső szervezete, tanítási beosztása, növendékeinek szellemi és testi képessége.

Felsőbb iskolában óránként váltja föl egymást a tanítószemélyzet, órától-órára változik a fegyelmezési mód, tehát ott okvetlen más módot kell követni az iskolateremben végrehajtott katonás nevelésnél — fegyelmezésnél, mint az elemi iskolában, ahol állandóan egy tanító működik s fejlettebb növendékeinek erkölcsi érzékére nagyobb fokú nevelői hatást kell gyakorolnia, hogy az helyes irányba terelődjék.

A gyakorlótéren is egészen más módot kell alkalmazni, mint a magasabb fokú iskoláknál követnek.

Ugyanis polgári és középiskoláknál a növendékek közül kiválasztott altisztek végzik a betanítást-vezérlést. Elemi iskoláknál ez azonban lehetetlen, sőt egy néhány középiskolában — ahol ugyyszólván legelőbb szervezték a zászlóaljt — sincs meg ez a beosztás.

Hogy miért lehetetlen elemi iskolában az altiszt rendszer „gyermekvezérlés“, igen egyszerű: képtelen az elemi iskolás növendék legkiválóbbja is arra.

Helyesen és jól vezérelni elég nehéz dolog, csak hosszabb gyakorlattal lehet alaposan elsajátítani.

Katonai — tegyvergyakorlatokkal kombinált rend és szabadgyakorlatokat vezérelni, melyek sokkal komplikáltabbak az egyszerű tornász rend és szabadgyakorlatoknál, még nehezebb. Nem gyereknek való, de ha rea bizzuk sem képes azt jól elvégezni. A rossz, kapkodó vezérlésnek pedig amellett, hogy meglehetősen kínos látvány, semmi gyakorlati haszna — értéke nincs; annál sokkal jobb a semmi.

Polgári- és középiskolákban az altiszt rendszer alkalmazása, habár szerintem ott sem egészen helyes. Ugyan tagadhatatlan, hogy a rendszeres tornatanítással egy felsőbb osztályban járó növendék annyiszor és annyit hallott vezérelni, hogy akaratlanul is megtanulja azt — úgy, ahogy s ha a gyakorlat betanítás és végeztetés — tehát a vezérlés — csak abból állna, hogy a sor elé állva a vezérszavakat elszavaljuk s arra a növendékek végeznék a gyakorlatot, mint a karikaesapás, még maga is képes volna rá.

De nemcsak ennyiből áll. A tornatanítás s a zászlóaljaknak a katonai gyakorlatok betanítása tulajdonképpen a helyes vezérlésen alapszik; szóval a vezérlés ugyyszólván tanítás. Ha pedig tanítás, akkor módszertani és lélektani s igen gyakran bonc- és élettani tudást kíván. Erőből pedig a tornatanítással foglalkozó egyének vannak leginkább meggyőződve.

Ezért nem tartom helyesnek növendékekkel, különösen elemi iskolásokkal vezéreltetni.

Ebből tehát látható, hogy — legalább az én véleményem szerint — egy magasabb fokú iskola katonás nevelése — úgy az iskolatermi, mint a gyakorlótéri — nem szolgálhat mintául elemi iskolában szervezendő zászlóaljaknak.

Ezért mondom, hogy nekünk nem elégséges a szolnoki polgári iskola zászlóalját — minden mintaszerűsége mellett is — megtekinteni, habár az is tanulságos lenne.

Tanulmányozásunk tárgyául a legalkalmasabb a kecskeméti zászlóalj, mert az elemi iskolai s már több éve fennáll s az ottani tanítósnak a hosszas gyakorlat következtében igen sok helyes tapasztalata lehet, amit mi mind a magunk hasznára fordíthatnánk s végül elég közel van, tehát az egynapos kirándulás sokba nem kerülne (legtöbb 10 kor. fejenként.)

De amint előbb mondtam az első felszólításomnak az érdeklődésen kívül (ami ugyan erkölcsi haszonnak vehető) igen kevés haszna volt.

Nagyon kérem az érdeklődő kollega

urakat, szíveskedjenek ezen azt hiszem eléggé tanulságosnak ígérkező kiránduláson, minél nagyobb számmal résztvenni.

Gondolom is, hogy e felszólításom nagyobb figyelembe fog részesülni az előbbinél, mert tudva azt, hogy vármegyénk sok közoktatásügyi tekintetben a vezetők közé tartozik, bizonyára mindannyiunk óhaja, hogy ezen a téren se maradjon a többiek mögött.

Eddig 11 jelentkező van, még pedig — ezt megjegyezni valónak tartom — mindenik külteiki tanító.

Jelentkezni szerkesztőnkkel, a kirándulás szervezőjénél lehet.

Jelentkezzünk tehát, minél nagyobb számmal!

Szelevény, 1903. dec.

Tóth József

áll. tan. okl. tornatanár.

H I R E K.

Tudás vagy diploma? Huszonöt éven át tanított pontosan, szorgalmasan, kitűnően Brenner Antal mezőkőpácsházai tanító. Már egész nemzedéket nevelt fel, már igazgató lett, amikor kiderítette valamelyik jóakarója, hogy nem végezte el a tanítóképzését. Oklevele sincs, tehát nem szabad, hogy tanítani tudjon. — Vizsgálat indult, bizottságok jöttek-mentek és végül — csuda történt. Brenner Antalt, aki oklevél nélkül tud tanítani, nem csapták el. A közigazgatási bizottság úgy határozott, hogy tanítson csak tovább Brenner diploma nélkül. Ami még nagyobb csuda, ezt a bölcs és jó határozatot a miniszterium is jóváhagyta. Igaz, áthelyezik Brennert és kötelezik, hogy tegye le a vizsgát. Mert diploma nélkül végeredményben mégsem szabad tudni Magyarországon.

Áthelyezés. Klein Ferenc szelevényi áll. el. iskolai igazgatótanítót Zombolyára helyezte át a közoktatásügyi miniszter.

A vármegyei közg. bizottság üléséből. Futó József tanító e halálával üresedésbe jött személyi pótlék javadalommal jutalmazásra Székly Péter turkevei ref. igazgatótanítót ajánlotta.

A felsőszentgyörgyi iskolai államosítás ügyében véleményes fölterjesztést tett.

A jászteleki 4 tanítói állomás javadalmának összeírására jászvári felsőjárás főszolgabíró kiküldi.

Tiszaburai ref. tanítói javadalom összeírását 1706 K. 36 fill., szintügy Kádár I. költői róm. kath. kántortanító javadalom összeírását 5157 K. 36 fill. összesítéssel záradékolja.

Jánoshidai és Jászaföldvár—martfői közs. tanítói választásokat jóváhagyja. Járosi Ferenc jászárokszállási tanítónak szept. 1-én esedékessé vált korpótlékának kifizetésére az iskolafentartót kötelezi, szintugy a mturi rk. egyházat kántortanító hátralékos illetményének azonnali kifizetésére. Az alattyáni óvoda államsegély elszámolását, a dévaványai közs. gazd. ism. iskola, óvoda és menedékház; a tiszaföldvári községi iskolák és óvoda, a kuncsorbai községi iskola költségvetését jóváhagyja.

Kir. tanfelügyelői hivatal november havi ügyforgalma. Iktatóra érkezett 323 ügydarab, ebből és az ad momerum osztott jelentésből elintéztetett 460 ügy 441 kiadvánnyal. Közig. bizottsági ügy 84 osztatott nov. hóban ki. Iskola látogatás és szervező tárgyalás céljából 2 községben járt a kir. tanfelügyelő, Szolnokon pedig a polgári leányiskola épületének kijávitásában járt el.

Államsegélyek. — Kohári Géza turkevei ref. tanítónak I. korp. államsegély, — Tóth Margit tanítónőnek II. korp., — Drahos Ferencnek II. korp., — Török Ernő fegyverneki közs. tanítónak fiz. kieg. államsegély, — Kecskés Miklósnak II. korp., Eszenyi Máriának II. korp., — Pedoné Patakó A. tanítónőnek korpótlék igénymegállapítása, — Fekete Lajosnak I. korpótlék államsegély engedélyeztetett.

Mezőturi ref. iskolától Pataky Mária tanítónő a mosncai községi iskolához távozott.

Kötelek-Hunyadfalva tanítója Cristman Henrik eltávozásával üresedésbe jött községi tanítói állásra az iskolaszék Máthé Béla tanítót (Szepesmargittfaluról) meghívás útján jelölte.

Iskolai kép. Egy eklatáns példával szolgál a bairai iskolai-zászlóalj vezetőse arra, nézve, hogy a szülők milyen szíves-örömmel járulnak hozzá anyagilag is a zászlóalj szervezéséhez a pusztabartai tanyákon. Igaz azonban, hogy értelmes, józan magyar lakói mihamarább megértették a zászlóalj szervezésének nevelő fontosságát, köszönet illeti őket.

Az iskola I. II. oszt. növendékei nincsennek még beosztva az egyenruhás csapatba, de ők is minden áron katonáskodni szeretnének. A tanító aztán, hogy szorgalmukat se k. n se kijelentette, hogy csak az lehet kis katona, aki jól tanul és magát is jól viseli.

Feláll erre egy kis leány, egy héresnek a gyermeke és szól:

— Tanító bácsi kérem, édes apám azt mondta, hogy Pistának akkor is vesz katona ruhát, ha rosszul tanul.

— Mond meg kis leányom, hogy Pis-

tanak is csak akkor szabad katonaruhába járni, ha jól tanul. Itt az iskolában nem engedem meg.

Másnap feljön a Pista gyerek az iskolába és jelenti:

Tanító bácsi kérem, kát ha itt nem lesz is szabad, azért vesz ám nekem édes apám katonaruhát, oszt majd vasárnap otthon viselem

Hét nem bizonyosága-e ez annak, hogy a szülők örömmel járulnak hozzá a zászlóalj megalakításához.

Hörpentyő bátya balesete. Dörmögő Dömötör, a kitünő maekó automobil-utazása során különös balesetről számol be a „Jó Pajtás” legújabb száma. Budapest egyik utcáján az automobil nekimegy egy lámpaoszlopnak és kirepül belőle Hörpentyő bátya, Dörmögő Dömötör hűsége utársa. Egyenest egy arra járó jámbor pékimesterre esik, a kit lever a lábáról. Mind a kettő akkorát zuhan, hogy a pék alig tud fel-tápáskodni, Hörpentyő pedig úgy ott marad mozdulatlanul, mintha meg volna halva. Na, de nem keil félni, mert — miút Dörmögő mondja „nem szokott olyan könnyen beförni a Hörpentyő a feje, kivált mikor ő pottyán valakire. Attól fél, hogy el-agyabugyalják, azért tetteti magát halottnak”. Igaz is, a miút azt mondják neki, hogy az automobil vendéglő előtt állott meg, rögtön magához tér. Hogy mi lesz még ebből, azt a legközelebbi szám fogja elmondani, várja is már érdeklődve minden magyar gyermek. A „Jó Pajtás” e számában ezenkívül van még szép vers Endrődi Sándortól, mese és regény-folytatás Benedek Elektől, érdekes és tanulságos történet Schöpfung Aladartól, cikk a Mikulásról, tréfás képes vers, cikk a koresolyázásról Vampeties Imre koresolyázó bajnoktól. A „Jó Pajtás” a Franklin-Társulat kiadásában minden vasárnap jelen meg; előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona. Mutatványszámokat ingyen küld és előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal. (Budapest IV., Egyetem-utca 4. sz.)

IRODALOM.

Asszonyok együtt.

Herceg doktorné előzékeny szíveséggel siet kedves vendége, Harmath ügyvédné, a fiatal, fess barna asszonyka elé.

— Hozott Isten, édes kincsem! Igazán kedves vagy, hogy elsőnek érkezél.

Harmathné kibontakozott elegáns köpenykéjéből és otthonosan foglalt helyet a barátságos kis szalonban. A háziasszony a legújában tanult kottákat játszott zongoráján, vendége szórakoztatására; de gyakran tekintett órájára s idegesen jegyezte meg, hogy ugyan miért késnek a többiek ilyen soká? — Ugyanis Kertészné a nemrégiben idehelyezett tanár felesége is hivatalos volt a mai délutánra nővérel együtt. Nem tudja mire vélni késésüket.

Alig fejezte be szavait, a szobalány jelentette, hogy megjött Kertészné öngysága és kedves nővére.

Az ujoonnan érkezettek egyike, a karcsu, halvány Kertészné épen ellentéte volt húgának, a kissé előrehaladott koru Etelka kisasszonynak, ki a városka elismert, legkedveltebb hír-vívója volt. Hogy honnan-honnan nem, de igen ritkán történt meg, hogy ha valami új dolog adta elő magát, azt mástól hallotta volna meg az ember, mint ő tőle. Most is, hogy a kedélyes üdvözléseken átesetek, mindjárt fölvetette a kérdést, hogy hallották-e már, hogy milyen szégyent hozott a városra Sasváry, a fiatal számvevő? A háziasszony is, az eleven Harmathné is, de még Kertészné is csodálkozva néztek Etelka kisasszonyra, ki még nővérenek sem árulta el eddig a legújabb hírt, hogy mindenkit egyszerre lepjen meg vele.

— Hát bizony edeseim, olyan szégyent hozott az ránk, hogy a szomszéd Szunyog községből választott magának feleséget, valami ezer holdas kurta nemesnek a lányát.

A kis társaság elhülve hallgatta Sasváry urnak ezt a hallatlan vakmerőségét, hogy így megmerte csufolni a város előkelő leányait, holott őt kedves, sima modoráért bármelyik család szívesen kötelekébe fogadta volna; míg így bizony csak nagyon kellelten batátságra számíthat Mert van-e megbocsáthatlanabb valami, mintha egy hölgytársaságokban szívesen látott fiatal ember, kivel bármelyik tüzes szemű menyecske s bármelyik család eladó lánya örömmel szórakozik, gondol egyet s minden előzetes bejelentés nélkül közejük röpit egy faragatlan falusi hajadont.

Miután legnagyobb megbotránkozásuknak kifejezést adtak, Etelka kisasszony folytatá hirmondását, hogy ő még azon szerencsés helyzetben is van, ha ugyan szerencsésnek mondható, hogy a leendő Sasváryné ismeri és — elka'lgatott.

Egyszerre kérdezték türelmetlenkedve. — Honnan ismered. Mit tudsz róla. Milyen be-szélld el édes, Etelka?

Etelka kisasszony még egy ideig kérette magát s aztán engedve a nagy rimánkodásnak . . .

Elmondom, de csak köztünk maradjon . . . Hát tudjátok, emlékeztek meg talán arra a nagy szüreti mulatságra, a mit most két éve a szunyogi kántorné, a kedves Böske adott. Ott ismertem én meg a Sasváry menyasszonyát, ki a kántornak valami távoli rokona, természetes, hogy akkor még menyasszonyjelölt sem volt. Akkor is nagy bárdolatlanságával tünt föl nekem.

— Képzeljétek csak, még a szüretelőkkel, a szedőkkel is szóba állt, serkentette őket a munkára. A tálalásnál, a terítésnél is mindenütt ott volt . . . De mindez hagyján, hanem az étkezését végig nézni, az igazán mulatságos dolog volt. Akár hiszitek, akár nem, a levest fujta, a pecsenyét oly ügyet-

lenül vagdalta tányérján, hogy kinos volt nézni, közben az evőeszközzel olyan csörömpölést vitt véghez, hogy az ember csaknem ideggör-csöt kapott, pedig tudjátok, hogy nem vagyok gyöngye idegzetű, bétetözésül a kését olyan zajjal ejtette le, hogy no. De aztán jött a java. A gyönyörűen díszített gyümölcsös tálról pusztán kézzel vett egy almát s . . . de nem is mordom tovább.

Etelka kisasszony egy kis szünetet tartott, mindegy várva a hatást, a mit ekkora világra szóló neveletlenség kedves hallgatóira gyakorolt. Majd keserűen jegyezte meg: Megérdemli Sasváry, hogy egy ilyen közönséges asszony mellett éljen, mert maga kereste magának. Hiszen tudhatta volna, hogy egy olyan lányból, ki ugyszólván egész idejét munkával tölti, a háztartást gyengélkedő anyja mellett csaknem egyedül végzi s a gazdasz-szonyi tennivalókon kívül legföljebb, ha valami kis festéshez vagy kézimunkázáshoz ért, nem válhatik olyan asszony, ki a mi városunk számottevő női között megállhassa a helyét. Legföljebb, ha jó anya lesz belőle, de bizony, hogy valamit nőegyleti gyűlésen elnökölni lássa valaki, arról én jót állok, hogy nem történik meg soha, mert arra, világért sem volna képes.

— No, de megérdemli azt Sasváry! Ebben aztán az egész kedves kis kompánia megegyezett.

— Most pedig, monda a szíves házi-asszony lássunk edeseim szaporán az uzsonnához, mert már így is megvárakoztattalak kenneketek, de hát a mi kedves Etelkánk mindnyájunk figyelmét úgy lekötötte, hogy észre sem vettük, hogy már egy kicsit késelt is az uzsonnánk. A kis Harmathné kelt fel elsőnek és szökdelt át az ebédlőbe, hol már készen várt a vendégekre a pompásan feltárlott asztal. A háziasszony pedig átkarolva vezette át másik két vendégét és leültette őket uzsonnához, szeretetreméltó kedvességgel kínálgatva őket, hogy izleljék meg otthon készült süteményeit. A vendégek jó barátökhöz illően engedtek is a szíves kínálásnak. Harmathnének a kitünő csokoládé ízlett, míg Kertészné és Etelka kisasszony a különféle süteményeket fogyasztották jó étvágygal. Etelka kérte is a háziasszonyt, hogy alkalomadtán ismertesse meg, a finom tejjelas lepénynek a készitési módjával, a mit a házi-asszony szeretettel meg is ígért.

A gyermekszobából egyszerre hangos Anyuka, Anyuka, hívás hangzott be. Etelka kisasszony, a ki igen gyermekbolondja, sietett astót nyitni s a háziasszony firtós hajú kislánya, a négy éves kis Janka rontott be rajta. Nem egyedül jött, maga után huzta kis koscsiját, egy kemény papírból kéazült cukrásztálcát, mire azonban sütemény helyett külön-

böző babalarok, széklábak, feneketlen kis fazekak s egyéb megcsontított játék darabok voltak halomra rakva.

Etelka kisasszonynak rögtön a szemébe ötlött az oldalatlan kis kocsi s hol az asztalon levő süteményekre, hol a kocsiá avatott süteményes tálcára pillantott, amin bizonyos szavakat vélt látni. Maga mellé kérte a kis Jankát s mint régi ismerősök kezdtek játszani. A háziasszony egy darab süteményt adva kislányának, visszaküldte a gyermekszobába. A kis Janka azonban hallani sem akart róla s Etelka mellé szegődve, adogatta le kocsijárót a drága holmikat. Etelka kisasszonynak sem kellett csak egy szempillantás, hogy észrevegye, hogy a kis kocsi fenekére nem más van írva, mint a felterített sütemények egyzéke.

Egy kicsit kellett ment a játék, mert Etelka kisasszonynak már nem azon járt az esze, hogy mi is volt a neve annak a kis babának, a kinek már csak az egyik karja van meg, hanem, hogy, hogy fogja ő megtörni Herceg doktornénak a gögjét, ha ezt a sütemény-históriát holnap, a Surlósék zsurján tovább adja.

Tóthné Móra Juliska.

HIVATALOS RÉSZ.

2620—909. fjsz.

Körlevél a tanító urakhoz.

Gazdaszövetségek szervezését és vezetését azokban egyrészt népies ismeretterjesztő előadások tartását, másrészt termelő, értékesítő, fogyasztási és hitelszövetkezet létesítését a néptanítók iskolán kívüli oktatásának becses kötelességül részül ajánlotta és jutalmakkal is méltatandónak jelentette ki 53201—1906. sz. rendeletében vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ő nagyméltósága.

Erre az értékes népvezető munkára hihom ismételtén föl a tek. tanító urakat. A gyakorlati irányu gazdasági népiskolák terjedésével közvetlenebb összeköttetésbe jutunk a néppel: ezt a bizalmasabb viszonyt használják Önök fel a gazdakörökkel közvetlen érintkezésre, alkotó tevékenységre. A földművelés minisztere mondotta, hogy „meg kell kétszerezni a kalászt a szántón, a fűszárat a kaszálón, a gyümölcsöt az ágon!” erre az új nemzedéket az iskola, az időbekeret a néptanító társadalmi munkája tanítja meg.

Miként? E kérdésben szíveskedjék a Magyar Gazdaszövetséghez (Budapest, Zenitki úti- utca 40.) fordulni és 16 fel-

vasási jüzetének ingyen megküldését kérni és azok nyomán úgy az ismeretterjesztő, mint a szövetségbe és szövetkezetbe szervező üdvös népnevelő munkásságot a helyi társadalomnak és a helyi hatóságoknak bizonyára készséges támogatása mellett kifejténi. A hetenként kétszer megjelenő „Szövetkezés” c. szaklapot tanítók részére 10 K. előfizetési díj helyett 6 K.-ért küldi a kiadó Gazdaszövetség.

1910. június hó utolsó hetében szíveskedjenek az addig kifejtett munkásságuk eredményéről értesíteni, hogy annak alapján július első hetében fölterjeszthessem a fenthivatkozott rendeletben kívánt jelentésemet a nagym. vall.- és közoktatásügyi ministeriumhoz.

Szolnok, 1909. december 6.

EÖTVÖS K. LAJOS
kir. tanfelügyelő.

Szerkesztői üzenetek.

Neumann V. Tiszabő. Cikkét mai számunkban hozzuk. Köszönettel vettük. Tóth P. Szelevény. Kérlek légy szives velünk azt is közölni, hogy kik jelentkeztek és hogy mikorra határoztátok meg a kirándulás idejét? H. Gy. Barta. Máskor is kérünk a küldöthöz hasonló apróságot. Czakó Gy. Jászberény tartél nekünk egyszer egy igen értékes és érdekes tartalmu cikket. Mikor fogod beküldeni? A te ismer tehetséged csak hasznára válhatik a köznek. Irj tehát! Üdvözlét. Többeknek. Cikkeiket mielőbb közölni fogjuk. Jók.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

Iskolai nyomtatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ

könyvkereskedőtől

Szolnokon, beszerezni

vagy mielőtt másnál

megrendelné tőle

☉ ajánlatot kérni. ☉

JÁSZRAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos lapja.

Előfizetés: { 1 évre 6 korona. 1/2 „ 3 „	Szerkesztők: CSIKÓS JÓZSEF TÓTH ISTVÁN	Előfizetések, hirdetések RÓTH DEZSŐ kiadóhoz küldendők. Telefon 113. Kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.
---	--	---

Az egységes középiskola.

Közép fokozatu iskoláinkat, mint a reál, polgári s különféle szakirányu iskolákat a legrégebb gimnázium mellett föltétlenül a fejlődő életszükséglet hozta létre. Kérdés azonban, hogy helyes módon-e?

Határozottan nem. De mert mégis valamelyes cél sürgette azokat, nem egy—egy új iskola fajt kellett volna fölállítani s ez által a középiskolai oktatást csak szétágazóbbá tenni, hanem a már meglévő középiskolát a célnak megfelelőleg átalakítani, módosítani. Hogy a tagozódás ártalmára volt a középiskolának, bizonyítja a mostani egységesítésre való törekvés a sokat emlegetett egységes magyar középiskola elnevezés alatt, melynek magvát a polgári iskola hordja magában.

Az egységes középiskola megvalósíthatatnék úgy, hogy meglévő középiskolák egységes tantervvel egybeolvasztatnának, úgy azonban, hogy a gimnáziumnak latin-, a reáliskolának francia nyelve s mindenik iskolának különös sajátosságát kölcsönző tárgya, mint rendkívüli tárgyak tanítatnának, hogy akiknek arra szükségük lesz további tanulmányaikban — el-sajátíthassák.

Maga után vonná ez az egységes tanárképzést és az egységes tanulmányi felügyeletet. A közönség részéről pedig azt, hogy azon apa, kinek gyer-

meke nem bírja a latint, de esze ágában sincs tudományos pályára menni, nem kénytelen fia taníttatását egyetlen tárgy miatt abba hagyni, esetleg. ha városukban csak gimn. van, roppaut költséggel idegen helyen járattatni iskolába. Viszont, a kít ügyvédi, doktori vagy papi pályára visznek vágyai s tehetsége is, a mostani polg. iskolákkal bíró városokban is megszerezhetné előtanulmányait.

Avagy még inkább alkalmas a megvalósításra azon terv, ha a közép-foku iskoláknak a négy alsó osztályuk szerveztetnének egységes tantervvel s a felső osztályokban kezdődnek meg a tudományos pályákra irányuló, azok szolgálatában álló oktatás. A latin és francia az alsó osztályokban teljesen mellőzethetnek, mert bizonyos, hogy azt az eredményt, a mit e téren fölmutatnak ez intézetek nyolc évi tanulás után, elérhető lenne négy év alatt is, annál inkább, mert a tanulók érettebbek volnának a nyelvekkel való foglalkozásra s nem lenne annyi tanulónak átka s az elsajátítás most divó gépiességénél fogva megöloje, szellemi tehetségének gyakran rossz irányba terelője az idegen nyelv.

Iskola még valamely nyelv tökéletes tudására nem tanított meg senkit, bármennyit is foglalkoztassa azon a téren tanulóit; de meg az idegen nyelvek közül különösen a latin nyelvnek nem a tökéletes tudása a cél, annak gyakorlati értéke úgy sem volna, hanem csak mint eszköznek használni való tudása. Ilyen formán pedig a ráfordított idő és fáradság nincs arány-

A tanítási idő megrövidítése.

Iria és elmondotta a mezőturi paedagógus körnek 1909. dec. 3. tartott ülésén: Tóth József áll. tanító.

A múlt év február havában a mezőturi paedagógus körnek második. összejövetele alkalmával egy tétel tüzetett ki, mely a tanítási idő megrövidítésének a szükséges voltát tárgyalná s bizonyítaná be elfogadható indokok alapján. E tételnek a kidolgozásával a kör által én bizattam meg. Azóta tiz hónap telt el s még mind nem került sor az én tételnek a tárgyalására, a melynek egyfelől örvendtem azért, hogy ezen idő alatt alkalmam nyílt a kérdés fontosságáról tapasztalatokat szerezniem nem csak az én iskolámnál, hanem az ország különböző részeiben lévő iskoláknál s alkalmam nyílt e téren több elismert szaktekintéllyel beszélgetést folytatnom, a kik mind oda nyilatkoztak, hogy a tétel fontos s megdönthetetlen alapul szolgál a jövő munka iskolájának a felépítésére.

Ezen tapasztalatok és biztatások után is sokat gondolkoztam a tétel helyes megoldásánál, hiszen attól félttem, hogy összeütközésbe jövök önön magammal, mert eddig olyan iskolánál működtem, a hol a tanítási időt nem hogy megrövidítettük volna, hanem éppen meghosszabbítottuk.

Előbb működésem a „Háromszékvármegyei fiu- árva- és szeretetház“-nál történt, hol a legfőbb törekvésünk oda irányult, hogy ne mi magunk vezessük rá a gyermeket a cselekmények okaira; hanem saját tapasztalatai, kutatásai által győződjek meg azok helyes voltáról s olyan ismereteket szerezzen magának, a melyek folytonosan érdeklik.

Jelenlegi iskolámnál is arra törekedtem s törekedem, hogy a gyermekek mindig munkájuk közben saját tapasztalataikból, megfigyeléseikből vonjanak le olyan következtetéseket, a melyekből maradandó s örökre megrögzített ismereteket szerezhetnek. A dolgok, a cselekmények okainak a kutatása az, a mely a foglalkoztató tanmódnak, vagyis a jövő munka iskolájának a legelső és legfőbb alapkövét képezik.

Ha mi ennek a jövő munka iskolájának a helyes irányát megismertük s annak talaját időről—időre jól előkészítjük, akkor ezze-

ban sem az eredménnyel, sem a belőle nyerhető haszonnal.

Egyik előkelő napi lapunk ismert tanügyi írója a napokban foglalkozvan e kérdéssel azt írja róla, hogy az egységes középiskola a felső kiművelésre alkalmas tizezrek mellett azon százezrek sorsát illetőleg szükséges, kik nem juthatnak fel az egyetemig, vagy akadémiaig s a középiskolák kulturájából még sem zárandók ki teljesen. Az egységes középoktatásnak hivatása betölteni azon tért, mely az elemi iskolák és a felsőbb tanintézetek közt van s foglalkoztatnia kell azon gyermek anyagát, mely az elemi ismeretek után még rászorul, hogy tovább műveltsék, de a nyolc osztályu középiskolai kurzus végig járásához hiányzik, akár a képessége, akár az anyagi eszköze, vagy a lelki hajlandósága.

Hiba középiskolai oktatásunk terén hogy szülőt és gyermeket azon korban állít életpálya választás elé, mikor még tehetsége nincs kifejlődve, hajlama nem vehetett határozott irányt.

S ugy füzi tovább fejtegetését az említett lap, hogy a „középső oktatás céltudatos egyesítése nem érheti be azzal, ha két intézeti típust egyesít, hanem ki kell annak terjednie az összes másodfoku iskolákra s megállapítja, hogy négy éves polgári kurzusból állana az egységes középiskolának minden ifjura kötelező anyaga, a ki az elemin már tul van s az ismétlő iskola helyett ezt választja. E négy év alatt lesznek elmaradozók, kik továbbí szellemi munkára nem alkalmasak. A többinek kifejlett hajlamai, képességei annál bizonyosabban eldöntik a négy év multával, átlépjenek-e az egységes középiskola felső tanfolyamaiba, hol a klasszikus nyelvek bfrurkációja által a gymn. és réal oktatás megférne egymással egy hajlék alatt, vagy választhatná a tanuló a kisebb kvalifikációt biztosító és kenyéradó felső polgárit vagy szaktanfolyamokat.

—h.

meg van oldva a tanítási idő megrövidítése is, mert én legalább a tanítási idő megrövidítését nem az órák számának a csökkentésében látom helyesen megoldhatónak, hanem abban hogy az órák alatti foglalkozást, munkát, oly kellemessé vonzóvá tesszük, hogy az a kiszabott idő ugy a gyermekre, mint a tanítóra nézve észrevétlenül tünjön el. Ezt pedig a tanteremben a zárt falak között, hol a kényeszer munkának rideg egyhangúsága uralkodik, nem lehet elérni, nem, mert ennek egyedüli helye csak az lsten szabad természet, a melynek minden egyes jelensége, tüneménye a zsenge fogékony gyermeki szívet érdekl., a miért kutat s keresi az okokat az összefüg éseket. Hiszen ő maga is nem egyéb, mint a természetnek egy paránya, kinek a nevelése nem egyéb, mint a természet, vagy a teremtés folytonossága. Tehát mily nagy hibát követünk el akkor, mikor a természetet magát az őforrást mellőzzük a nevelésben. S ha még elgondoljuk azt, hogy a mai társadalom gyermeke a legnagyobb részben a bűnben, erkölcstelenségben nevedik s vállaltalanságot, lsten káromlást hall az édes anyának az ajkáról, annak az édes anyának, a kinek a kezei közé van letéve egy egész emberiség jövőbeli boldogsága, akkor nézheti-e ezt tétlenül a nevelésnek második fontos tényezője az iskola? Nem! S ha nem, akkor ismét csak vissza kell térnünk a természethez s annak csodás alkotásaihoz, a mely felvidítt, boldoggá tesz és vallásosságra nevel. A természettudományok alapján eszközölt képzés igazi mély vallásos műveltséget nyújt, mondja „Spencer H.“ Az igaz tudomány és az igaz vallás iker testvérek mondja „Huxlai“, a melyeknek erőszakos szétválasztása mindkettő halálát vonja maga után. A tudomány annál jobban gyarapszik, minél vallásosabb — nem hogy a tudomány volna vallástalan, mondja „Spencer H.“

Az a vallástalan, a ki az őt körülvevő mindenségnek a tanulmányozásától vonakodik. A nevelésnek az kell hogy, a célja legyen, hogy az emberekben az összes erők és képességek harmonikusan kifejlődjenek s ennek a célnak pedig a mai iskola képtelen megfelelni. Csakis a helyes irányban vezetett munka fejlesztheti az embert fizikai, szellemi, morális, sociális, esztétikai és vallásos irányban egyaránt összhangzatosan. A gyer-

meknek lényeges a mozgás, tevékenység, a mi csupán a munkában érvényesülhet.

A mai iskola padokba szoritja, mozdulatlanságra kárhoztatja a fiatal szervezetet s erőszakot követ el a gyermek természetén, a mi nem engedi meg a mozgást, a szervezetnek s az izmoknak az egészséges fejlődését.

A gyermek egyuttal értelmi lény. Vajjon megfelel-e a mai iskola ama feladatnak, hogy a gyermek értelmét fejlessze? Egyáltalán nem, mert ismereteinek egy hatalmas körét, az anyag tulajdonságainak megismerését sohasem érhetjük el pusztá szemlélettel. Dolgoznunk kell az anyagokkal s munka kell a megismeréshez. Munka cselekvés fejleszt a gyermek értelmét, nem pedig a mai passiv magoltató rendszer.

Hát hol van itt a helyes nevelési irányelv, a mikor a gyermeket megakadályozzuk testi és lelki fejlődésében? Testi fejlődésében megakadályozzuk azáltal, hogy azt a fiatal szervezetet, azt az alig 6 éves gyermeket bevisszük a tanterem poros levegőjébe, hol a kijelölt helyen órák hosszaiig kell karba tett, vagy padra tett, vagy hátra tett kézzel mereven ülni, a mely a legnagyobb ellensége a test fejlődésének. De nemcsak a test fokozatos fejlődésére lehet káros hatásu ez a tétlen, merev ülés, hanem nagyon sok esetben az izmok megbénulása következhetik belőle, a mint már fordult elő eset erre a jelen tanévben is egyik nevelő intézetnél.

Tudniillik a lányok nagy részben az iskolában varrással, kötéssel voltak elfoglalva. Egy 14 éves növendék egy reggel arra ébredt fel, hogy az egyik szemével nem lát, teljesen megbénult. Az orvosi vélemény az, hogy a szem gutaütést kapott, mert a testnek nem volt meg naponként a kellő mozgása. Ha most ez előáll egy majdnem kifejlett szervezetü növendéknél, mennyivel inkább előállhat egy még teljesen kifejletlen szervezetü növendéknél. Lehet, hogy a gyermekek félszességéért felelősségre nem von senki, de ott van a lelkiismeret, a mely folytonosan vádol, hogy módszerünkkel egy ember testi épségét bénítottuk meg.

Másfelől megakadályozzuk a gyermeket szellemi fejlődésében, mert addig, amig iskolába nem került szabadon gondolkozott, tettének, cselekvésének okát kutatta s anna-

jó. vagy rossz következményeit viselte s a jövőben ahhoz alkalmazkodott. De mihelyt az iskolába kerül, vége van a szabad akaratnak, gondolkodásnak, vége van annak, hogy tetteinek okát kutassa, keresse s azokból tanúságot vonjon le magának jövőre, többé nem az ő, hanem a tanító akarata érvényesül, a ki reá erőszakol olyan dolgokat, a melyek talán nem is érdeklik s világos dolog, hogy ezekről nem tud olyan erős képzeteket szerezni, a melyek aztán idővel el ne tűnének.

Ezért fordul elő aztán némelykor az az eset, hogy vannak olyanok, a kik nagyon pontosan kitartják az órát, sőt még többet is tartanak a rendesnél s csodálatos, az eredmény még sem kielégítő, keresi az okát nem találja, pedig nagyon könnyű, minél kevesebbet tanítani s a tárgyat foglalkozással egybekötve, minél kedvesebbé, érdekfeszítőbbé tenni s ha ezeket a foglalkozásokat sikerülne nekünk az összes iskolákban meghonosítani, akkor nem hallanánk panaszt sem a szülők, sem a gyermekek ajkáról a tanítási idő hosszúsága miatt.

Az a kiszabott idő kellemesen telne e úgy a növendékre, mint a tanítóra nézve s a munka és a folytonos mozgás által elértük a tanítási időnek a megrövidítését s ezáltal egy olyan nemzedéket nevelhetünk, mely megérti a munka hasznos voltát s megtudja becsülni a munkát és a munkást.

H I R E K.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a mezőturi állami óvodákhoz Marosi Eszter és Korda Julianna okl. óvónőket áll. óvónőkke kinevezte.

Leégett iskola. Szolnok—szandán f. hó 12-én éjjel az áll. iskola régi épülete ismeretlen okból kigyulladt s teljesen leégett. Az égés alatt a menyezeti is beszakadt s így előreláthatólag ez iskolai évben a tanítást a tanerők felváltva fogják ellátni.

Egy gondnoksági határozat főfőnete. A jászberényi áll. isk. gondnokság legutóbb tartott ülésében elhatározta, hogy az egyik állami isk. református vallásu tanítónak elhelyezését kéri azon okból, mert a szülők kívánják. Eddig nem volna semmi említésre érdemes a dologban.

Hanem az aztán mégis feltűnő, hogy a gondnokság még csak a legkisebb kísérletet sem teszi meg ez ügyben való alaposabb bepillantásra.

Mi igen is jól ismerjük a jászberény-külterületi iskolák és tanítóinak viszonyait. Nem a szülők, hanem azoknak nagyfejű tanyai vezetői kívánják a tanító eltávolítását s ha nem református vallásu, de katolikus volna is a tanító, már kérték volna az elhelyezését s gyűjtöttek volna rá aláírást, mert fáj nekik, hogy az ő vezető szerepük letűnőben van. Ezek voltak a régi jó világban a zugiskoláknak a subvencionált vezetői, sőt voltak azok, akik mindig az állami tanítók ellen izgattak.

Ép azért tarjuk különösnek a gondnokság határozatát, mert egyszerű kérvénybeli beadványra — mely holmi kézi dolgot kerülő emberek által lett benyújtva s kiket személyes azok vezettek — egyszerűen elhelyezése iránt fölterjesztést tenni határozzák.

A ref. tanítóra ott szükség is van. 30—40 ref. gyermek vallás oktatását látja el. Talán meg kellene mégis az e félét gondolni. Szenvednek azok a szegény jászberényi kartársak úgy is. eleget.

A szolnoki Szabad Liceum tudományos s élvezetet nyújtó előadásai folyó hó 15-én megkezdődtek s az egész idény alatt legalább is 10 előadás, illetve felolvasás lesz. Az előadások helye a jelen évben is az előző évekhez hasonlóan a főgimnázium emeleti rajzterme, ideje pedig szintén marad a régi, minden szerda délután 6 órakor. Az idei előadások sorát Csics Gyula főgimnáziumi igazgató „A nő a történelem tükrében” című

szabadelőadásával nyitotta meg; míg az ugyancsak e hó 22-én tartandó előadást Gonda Béla m. kir. államépítészeti mérnök fogja megtartani „Az élet, mint művészet” címen. A következő előadások megtartásában pedig: dr. Rosti Mihály kir. ügyész; Eötvös K. Lajos vármegyei kir. tanfelügyelő, Wollek Géza, dr. Kovács Dezső és dr. Papp Dezső főgimnáziumi tanárok fognak közreműködni. Az ez idei összes szabad liceumi előadásokra szóló idényjegyek ára 2 korona, egyes előadások hallgatására feljogosító jegy 10 fill. Idényjegyek kaphatók dr. Papp Dezső titkár-nál, de válthatók az előadások előtt is a rendes belépti jegyekkel együtt.

A kunszentmártoni polgáriiskola szervezése és létesítése körül nagymérvű akció indult meg. Az az általános érdeklődés és mozgalom, melyet a vezetőkörök indítottak, bizonyosan megtenni gyűlöletét: a polgáriiskolát. Adja Isten, hogy buzgó törekvésük mielőbb sikert arasson.

Az „Iparostanonciskolai Tanítók Orsz. Egyesülete” f. évi dec. 19. d. e. 8 órakor Budapesten, a Székesfővárosi Iparrajziskola nagytermében (IX., Oroszlán-u. 1. sz.) II. rendes közgyűlését tartja, melyre való meghívókat a napokban küldm szét az elnökség. A tárgysorozatban szerepel: Az iparostanoncisk. tanítók képzése. Előkdő: Rózsa Károly ssegedi tanár. Az iparostanoncisk. tanulók erkölcsi, szellemi vezetése és irányítása. Előadó: Kemény János fővárosi igazgató. Ugyancsak tárgya lesz a közgyűlésnek a titkári állás betöltése. A közgyűlést megelőző napon a választmány tart ülést, valamint az iparostanonciskolai összes szaktelügyelők.

A kedvezményes vasuti jegyeket az arra igényt tartóknak 15-ére megküldi az elnökség.

A kunszentmártoni szegény iskolás gyermekek étkezése. Schóber Alajos igazgató kezdeményezésére a szegény iskolás gyermekek részére gyűjtés indult meg, hogy a legszegényebbeket ebéddel elláthassák. Eredetileg 25 gyermeknek az ellátásáról volt szó, ma azonban már 30 szegény iskolás gyermek élvezi a jószívű emberek adományait.

A Hebesnagykunsági ref. tanítóegylet Kecskeméti László elnök összeállításban kiadta 1908—9. évi évkönyvét. Ez évkönyvben bennfoglaltatik a tagok névsorán kívül a szept. 15-én Dévaványán tartott közgyűlés jegyzőkönyve Szabó István fölött tartott emléksbeszéd, az új egyházkerületi tanterv ismeretése igen értékes, a tanítók tevékenységét tanúsító paedagógiai értekezés.

Dörmögő Dömötör, a hirneves automobil utazó utitársa, Hörpentő bátya nagy bajba kerül utazásuk közben, mint Sebők Zsigmond és Benedek Elek gyermeklapjának a „Jó Pajtás”-nak legújabb, december 12-iki számában olvassuk. Pecsényánszky rendőrkapitány lecsukatja az öregot, míg Dörmögő szabadon ereszt. De a mackó nem hagyja el a társát: Dörmögő kiszabadítja Hörpentőt — hogy mikép, azt a „Jó Pajtás” legközelebbi száma fogja elmondani. Ezen a nevezetes kalandon kívül van még a „Jó Pajtás” új számában szép vers Benedek Elektől, mulatságos elbeszélés Rákosi Viktortól, cikk Kossuth Lajos gyermekkoráról, egy sereg tréfás kép, bohókás mese Elek apától, érdekes és tanulságos elbeszélés Schöpflin Aladártól, regény folytatás Benedek Elektől. A szerkesztői izenetek és rejtvények fejezik be a szám gazdag tartalmát. A „Jó Pajtás” megjelenik minden vasárnap a Franklin-Társulat kiadásában előfizetési ára negyedévre 2 korona 50 fillér, félévre 5 korona, egész évre 10 korona; egyes szám ára 20 fillér. Mutatványszámokat ingyen küld s előfizetéseket elfogad a „Jó Pajtás” kiadóhivatala (Budapest, IV. Egyetem-utca 4)

ISKOLAKÖNYVEK.

Új tankönyv.

Egy új — az elemi népiskolák IV. osztálya számára irt — földrajz fekszik előttem.

Szerzője R. Fucsek László jász-alsószentgyörgyi kartárs, neve nem ismeretlen előttünk, tanító emberek előtt. Már korábban adott ki földrajzi kézikönyvet vármegyénk népiskolái III.

osztálya számára s véleményem szerint e kézikönyv legjobbnak bizonyult vármegyénkben; sajnos, hogy még sok iskolánk nélküli. Akik ismerik Fucseknek az első földrajzát, azok ismerik a szerző ilyenmű tankönyvíró tehetségét.

Ezen a IV. osztály részére szerkesztett földrajz a legnagyobb objektivitással megírt kerek egész képez s mint a beosztásából látható, könyvét a szerző inkább az alföldi magyar vármegyék használatára szánta, a Nagy Alföldet választván kiindulási pontul.

Nagy érdeme a könyvnek, hogy minden fölösleges sallangot, cafrangot elhagyva, rövid tárgyalásban egy könyven áttekinthető és felfogható képet nyújt az egyes vidékekről, hazánkról — s Európa ismertetésében a külföldről. A hely ismertetést utazható módszerrel viszi keresztül, miáltal a gyarmek biztos tájékozást, pontos hely ismeretet s alapos, tartósan maradandó földrajzi tudást szerez.

Európa után röviden a többi földrész is ismertetés alá jut, ami különösen ott, hol az iskolázási viszonyok miatt négy osztálynál többet szervezni nem lehet — igen célszerű.

Fucsek előbbi munkájának értékét ismerjük; ez újabb munkája legalább is oly értékes, mint az előbbi s a mi iskoláink földrajzi oktatását biztos eredményre juttatni van hivatva.

Kivánatos azért, hogy vármegyénk tanítósa bevezetné a Fucsek-féle földrajzokat iskoláiba.

A ministerileg és a kath. tanügyi Tanács által is engedélyezett „Földrajz az elemi népiskolák IV. osztálya részére írta: R. Fucsek László“ c. tankönyv a Szent-István Társulat kiadásában jelent meg Budapesten.

(cf.)

IRODALOM.

Érdekes esetek.

Az orvos.

Egyik elemi iskola második osztályában olvasás közben, annál a szónál, hogy „barom“ megállítja a tanító a kis nebulót, hogy beszéd értelem gyakorlatot végeztesen vele és megkérdezte mit értesz azon szó alatt „barom“!? De bizony a kis fiú csak hallgatott a kérdésre. Most az egész osztály gyermekeihez tette fel ismétellen a tanító a kérdést és végtére egy mutatóujj a levegőbe emelkedett a pad alól, mire a tanító reményteljes örömmel kérdezte, no mond meg hát Pista, mi az a barom? Orvos! felelt harsány hangon a kis fiú.

Az olcsó bor.

Két jázsági sógor antialkohol ellenes párt corifeusai lévén gondoltak merészet és nagyot s elmentek egy székér borért a töke alá, hogy ne a korcsmából kelljen a drága nedűt jó pénzért vásárolni. Nem felejtkeztek el azonban arról sem, hogy az utra a megfázás veszélye ellen egy kis lélekmelegítő bundapalinkával lássák el magukat. Mikor azután a tett mezejére értek csakhamar meg volt az alku az isteni nedűre a soha nem látott, de teljesen megbízható bortermelővel. Az alku perfect volta és a bor árának kifizetésére tekintettel ősi szokáshoz híven bement a két sógor a szíves házigazda asztalához, hogy leigyák azt a mennyiséget borban a mivel esetleg a meghitelesített hordó tényleg kevesebb ürtartalmu a reá süített mértékszámnál.

Nemes céljukat sikerült is elérni, mert úgy eláztak a kóstogatások folyományán, mint egy kis csacsi.

Végre a „lábamon alig alig állok“ vignótázása mellett felcihelődtek a székérre és arra való tekintettel, hogy a két óriás hordó terhe alatt csak úgy nyöszörgött a kenetlen kerék, elindultak nagy csendes lépésben és így kivilágos kiviradt lett, mikor kevesebb gözzel, de annál nagyobb és új élettapasztalattal haza értek. A hordók ugyanis üresek voltak és azon disputáltak, hogy elfolyt e vagy meg sem töltötték!

He.

A gyerek iskolába jár.

A héten fölfedezték az északi sarkot és Pankát beirattuk az iskolába. Azt hiszem, a világ összes apái és anyái igazat adnak nekem abban, hogy az első esemény minden jelentőségét elveszti a második mellett.

Ha vannak iszfeletreméltó kivételek, ezen jözan, elmés felebarátainknak és nagy világi okosságokkal megáldott felebarátainknak nem ajánlom ezen együgyű pár sor íráson elolvasását. Mert valóban nem találhatik ezekben sem elmesség, sem nagyvilági okosság.

Bi-ró.

Ez a szó tán a nyolcadik lapon van a Panka ábécés könyvében. De persze mink már az első délután odaértünk.

A gyerek már régen ismer egy-két nyomtatott betűt, a miket úgy szedegetett föl az apja íróasztalán, mint a hogy én, akinek szüics volt az édes apja, annak idején a színes berliner-nyesedékeket szedegettem a verpánkról, a melyen a cifra subák varródtak.

Anyukát azonban ez nem elégíti ki, mert ő tudja, hogy Panka a legokosabb gyerek a világon s mint ilyentől elvárja, hogy ne csak ismerje, hanem összefoglalni is tudja a betűket.

Tehát: T-e = te; i-r = ir; v-a-j = vaj.

No, ez megy is szépen. Nézzük meg a kéttagu szavakat.

— a-pa = apa; ve-ra = vera: bi-ró...

No, itt egy kis baj van. A hosszú hangzókkal nem igen van tisztában a gyerek. Azt mondja:

— Bi-ru-rá-ri.

— ró — segíti az anyja.

— Igen, tudom már: róka — tapsikol Panka diadalmasan — vagy izé, farkas!

Hanem azért én is azt mondom, hogy Panka a legokosabb gyerek a világon. S aki ezt kétségbe vonja, arra én nagyon megharagszom, ha csak neki magának is nincsen olyan kis csacsija, mint nekünk.

Móra Ferenc.

HIVATALOS RÉSZ.

Jásznagykunszolnok vármegye királyi Tanfelügyelője.

3676—1909. tfsz.

Az összes tek. népoktatási hatóságoknak.

A f. é. 109594. sz. közokt. min. körrendelet figyelmünket a vakok kefe-, kosár- és harisnyaféle kézimunkáinak használatára s ezzel a vakok gyógyításának felkarolására irányítja. Ezért felhívom a tek. népoktatási intézeti hatóságokat, hogy a kefe-, seprü- és kosár szükségleteknek (internátusokban a harisnya-kelléknek is) fedezése végett a vakokat gyámolító országos egyesülethez forduljanak (Bpest, VII. ker. Hungária-körut 16. sz.)

Szolnok, 1909. dec. 11.

EÖTVÖS K. LAJOS
kir. tanfelügyelő.

Tudakozó.

X. Y. Hogy a tanítónak szabad-e politizálni? Ugyan miért ne különben hivatása is a népet a helyes irányba vezetni. Ha ön foglalkozik a politikával, úgy tudni fogja s kell is tudnia, hogy Kossuth F. és hiveinek teljesen igazuk van, midőn azt állítják, hogy az önálló bankot és vámsorompót nem lehet kalendáriumra csinálni. Előbb gondoskodni kell róla, hogy kivitelnk legyen necsak Ausztriába, ahová most utalva vagyunk; előbb piacot kell teremteni s aztán megtenni a különválásra a lépéseket, akkor esetleg naptári dátumra is. Kossuthban és elveiben csak azok csalódhattak, akik többet akartak volna Kossuthtól, mint a mennyit kivívni lehet s azok csalódtak, akik Kossuthról azt is hitték, hogy akár forradalmat is csinál az ő kedvéért. Tessék csak felvilágosítani őket a körülményekről s másképp fogják a dolgot megítélni.

Szerkesztői üzenetek.

Jöbneknek. Igenis, mint a címlapon látható, az előfizetést ezután a kiadó hivatalba tessék küldeni, szintugy reklamációkat. R. F. f. J.-a.-szty. Az ismertetést itt közöljük.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

Hirdetések felvételnek.

Hirdetés árszabás:

A lap egész oldala egy évre (52-szeri hirdetés)	400 K.
fél évre (26-szori hirdetés)	200 „
Fél oldal egész évre	200 „
Fél oldal 1/2 évre	100 „
Negyed oldal egész évre	100 „
Negyed oldal fél évre	50 „
A hirdetés terjedelméhez képest az árszabás könnyen kiszámítható.	
Hirdetési díjak félevenként utólagosan fizethetők.	

Iskolai nyomtatványok tankönyv, tanszer és iskolaszerek szükségletét tessék

RÓTH DEZSŐ
könyvkereskedőtől

Szolnokon, beszerezni vagy mielőtt másnál megrendelné tőle
☉ ajánlatot kérni. ☉

**HIRDETÉSEK
FELVÉTELNEK**

RÓTH DEZSŐ
könyv és papirkereskedésében
SZOLNOKON.

Karácsonyi és ujévi ajándékok

legolcsóbb és legszebb kivitelben kaphatók

Róth Dezső

könyv- és papirkereskedésében

S Z O L N O K O N .

Nyomatott a kiadó RÓTH DEZSŐ könyvnyomdájában Szolnokon.

JÁSZNAGYKUNSZOLNOK-

MEGYEI NÉPOKTATÁS.

A kir. Tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos lapja.

Előfizetés: | 1 évre 6 korona.
| 1/2 „ 3 „
Megjelenik hetenként szombaton.

Szerkesztik:
CSIKÓS JÓZSEF
TÓTH ISTVÁN

Előfizetések, hirdetések RÓTH DEZSŐ kiadóhoz küldendők. Telefon 113.
Kéziratok és kérdések CSIKÓS JÓZSEF kir. tanf. tollnokhoz küldendők.

Karácsonyest.

Az engesztelődés, a béke, a szeretet ünnepe költözött ma a földre, egy perczre tán közénk is, sokat hányatott, kevésre becsült emberek közé.

A mi egész működésünk a szeretet magasztos jelszava alatt folyik s míg szívünk melegét nemzedékről nemzedékre osztjuk, nekünk oly kevés részünk van benne egész életünkön át.

Ma a karácsonyfa mellett minden szív felmelegedik. A ma születettől mindenki kért és kapott valamit, csak mi nem, kiknek az élete rég óta nem egyéb egy nagy könyörgésnél.

Mi az életünket adjuk másoknak s ellenértékül alig kapunk az annak fenntartásához szükséges mindennapit. S most, midőn a gyermekek karácsonyfájáról osztjuk a segítséget árvának, szegénynek, akaratlanul is átvonul homlokunkon az árny: lesz-e majd, a ki a miénknek könnyét letörölje?

És az árny és a gond nem ok nélküli. Nem csoda, ha bizodalunkat elvesztettük, hiszen a mostohaság reánk nem csak nehezedett hosszú időig, egyenest reánk szakadt s a mostohaság bennünk megszemélyesült.

Minden szép, igaz és jó mellett tanítjuk hazánk alkotmányában a jogszerűséget és kötelességismerést, a melyből mi magunk is csak az utóbbi ismerhetjük, mert az elsőből ki vagyunk rekesztve. Mert nem jogszerűség-e az, hogy bár elvi döntésekben nyíltan hirdetik kvalifikációnknak állami tisztviselőül való minősítő jogát, — valahányszor a tisztviselőknak jogokat ad, róluk gondoskodik az állam, — a tanítósaág mindig kimarad.

Ezért nincs mi velünk még me este sem a béke és ezért hallgat a mi ajkunk s nem kiált hozsannát.

Várunk,

Várjuk, mikor eljövend az, ki szeretettel közeledik hozzánk, mert az lesz az engesztelődés nagy napja, mikor béke költözik mi közénk is s ott marad örökre és ez lesz a szép karácsonyest.

Küzdelem.

Alig hogy a nap feljö az égre,
Éled az élet ezer veszélye;
Fölkel az ember ezer reménnyel
S osztja életét szerte, hogy éljen.

S mikorra a nap vesz sötét éjbe
S borul a földre nyugalmas béke,
Ki élni akart élete árán,
Kiterítve fekszik halotti ágyán.

* * *

Gondolatok az év végén.

Sebesen forog az idő rokkája.
Még néhány nap és ismét leperdült
rajta az év. Néhány nap múlva a tanítóság vezetői a Magyar Állam tisztviselőihez méltóképen fekete szalonba helyezkedvén, megjelennek a hivatalos hatóságok előtt s az évforduló alkalmából üdvözölve, lerójják nevünkben az illendőség obligót adóját.

És megjelenvén a fő hatalom birtokosa, a közoktatásügyi Minister ur Ő nagyméltóságának kegyes színe előtt is, a megszokott hála, tisztelet ragaszkodás és szeretet kellő kibeszélése után bizonyosan így fogja folytatni dictionáját bizalmunk letéteményese:

Nem okol téged Magyarország tanítósa azért a mellőzésért, a melyt legutóbb a tisztviselői lakberek felemelése alkalmából érte, mert azt hiszi, hogy a kül- és belpolitikának egyéb — ennél a csekélységnél kimondhatatlanul fontosabb — tényezői miatt, annak megakadályozására időt nem szentelhetél. És nem is gondolja, hogy most, az igazán zűr-zavaros politikai helyzet közepette, ennek az érzékeny sérelemnek az orvoslására valamit cselekedhess. De esdekelve kér,

szentelj ez alkalommal néhány rövid pillanatot azon egyéb sérelmeinek kegyes meghallgatására, melyekről bizonyosan nincs is tudomásod. Mert ha ezeknek csak némelyikről is sejtemed lett volna, a magyar közoktatásügy iránt eddig tanusított lelkes gondoskodásod, s a magyar tanítóóság mindenféle érdekei iránt eddig tanusított nagyelkűséged ellenére; azok ma már fenn nem állhatnának.

Bizonyosan nincs tudomásod arról, hogy nincs szolgálati pragmatikánk és emiatt valósággal azok vagyunk, a mi nek bennünket Kossuth Ferencz ur ellenzéki korában mondott: „fehér rabszolgák.”

Kegyessédjél elhinni, hogy ez a legnagyobb bajunk, mert mi is — többi polgártársainkhoz hasonlóan — első sorban egy szabad nemzet szabad fiainak szeretnők tudni magunkat. És talán némileg jogosult is volna ez a kívánságunk most, midőn a mienkhez hasonló igazi rabszolgaságot már a legsötétebb Nubiából is kiküszöbölték.

De van más bajunk is. Méltóztassál vissza emlékezni azon ígéretekre, hogy fizetés rendezésünk csak ideiglenes terv, melyet az államháztartás jobb egyensúlyának biztosítása esetén azonnal az igazi szükségletnek megfelelőre kell kijavítani.

És te bizonyosan nem tudod, hogy bár az államháztartási egyensúly már megszületett, — mert hiszen különben a tisztviselők legutóbbi lakbéremelése sem történhetett volna meg — nem csak hogy nem történt semmi ezen ígéret beváltására, de még ma is vannak tanítók — pld. a legmagyarább és leghazafiasabb választókerületnek, Czeglédnek községi tani-

Változott világ.

tói — kik még most is Mária Terézia korabeli Ratio Educationis kissé elavult kulcsa szerint 400-500 forint évi fizetéssel élnek a mai drága világot.

Azt sem tudod, hogy nyugdíj viszonyaink mily rettenetesek. És pedig nem azért ilyenek, mert nekünk talán a szolgálatunk első éveit után nem biztosítanak nagyuri kényelmet egy here módon tovább folytatandó élet egész tartamára, hanem azért, mert a legnagyobb kötelesség tudással és szorgalommal teljesített hosszú szolgálat után sem biztosítják a tanító özvegyének és árváinak azt a megélhetést, mely egy magyar tisztviselő hátramaradt legkedvesebbeit méltán megillithetné.

És van még ezeken kívül is nagyon sok bajunk; de én nem merészelem azoknak hosszú felsorolásával drága időm tovább tékozolni, csak arra kérlek — most midőn neked és családodnak az elkövetkezendő új esztendőre a magyar tanítóóság nevében minden jót kívánunk — hogy országot igazgató gondjaid közepette egyszer egy egészen üres órádban gondolj vissza a magyar tanítók nevében előadott ezen panaszaimra és ha ezeket te is valóban jogosnak találod, szived jóságát tanítóiddal éreztetve egyéniséged világszerte ismert hatalmával szerezz orvoslást az új esztendőben azoknak összes bajaira.

Bizonyos vagyok felőle, hogy ez évben a tanítóóság új évi üdvözlete így fog hangzani.

Bozsik Béla.

Faluhelyen jobban ráér az ember s ha nincs is mindenféle kör, mégis van alkalma magát kibeszélni. Az asszonyok pletyka nélkül nem élhet meg; az embernek meg politika kell. Hétköznap munkára menet közben is lehet egy-két szót váltani község ügyéről, ország dolgáról; templomba menet is kibír az ut néhány szót; szembejövet se kerülhet ki egymást, hiszen se nem idgenek, se nem haragosok. Aztán a vasárnap délután az asszonyoké, a kik a ház elé kiülve szövik a szívügyeket, — megszólást.

A politika helye a község háza volna, össze is verődnek ott is, csak hogy még se beszélhet ott úgy az ember, ahogy akarna, meg ahogy érzi is. Ha jót mond, a notárius még jobban akarja tudni, — talán tudja is. Ha nem jót mond, — kineveti, még jó, ha ki nem figurázza. De a mit a notárius mond, ahhoz másnak szólni sem lehet, mert ő mindent tud s a mit ő tud, azt senki más olyan jól nem tudhatja. Már pedig az ember még papot is megun mindig egyet hallgatni. Aztán a sok hallgatás után ne is beszélhessen, beszédével senkinek az ellenvéleményét ki ne hivhassa, hogy vitatkozhassanak aztán fél napig, kipirulásig, izzadásig, — az nem lehet igazság. Ha az ember komolyan meghallgatja a más beszédét, hát a mit ő mond azon se ne vessen senki, nem komédiás ő sem nem gyerek.

A városi ember a körbe, kaszinóba, kávéházba megy, oda ment az előtt is politizálni. A falusi ember azonban nem ment a község házára, ha most oda megy is már; ott csak csinálták a politikát, de másutt főzték ki napokig tartó torokon, szárazmalomban s ott a hol. Hiszen ha nem érdeklődtek volna régen is az emberek a haza sorsa iránt, mi lett volna szegény hazánkból?

De hiszen azért falusi ember a

falusi ember, hogy ha szükség van, tudjon magán segíteni. Olyan községben meg, mint Sárvidék, százszor könnyen ment a segítség, mert nagy vidéknek nem volt olyan mestere, tudott a bajon segíteni.

Volt pedig neki egyéb járandóságain felül szabad lakása, az is két szobás. — Hogy ha már két szobát adtak, mért nem adtak belevalót is, mert azt csak nem kívánhatják, hogy egy szegény mester két szobát be tudjon tölteni minden belevalókkal, még ha nagy vidéknek híres mestere is.

Megfértek szépen az egyik szobában. Használták; — megdolgozott érte. A másik, hogy haszon nélkül ne álljon, jó lett a község politikailag érett férfiainak nézetük szabad nyilvánítására. Szabadon is fejlett Sárvidéken az emberek politikai jelleme, nem kerteszkedett fölötte a jegyző. De meg is látszott ez a sárvidékieken, ők játszották a legnagyobb szerepeket a választásokon, — közülük ütötték be legtöbbször a fejét és ki a fogát. Kiheverték másik választásig s politikai jellemük nem gyöngült, élvén a mester hosszú időig s lévén üres orkbzjadsett gyülekezési hely ugy asenedig.

Bútorozva csak alkalmasszerűleg; telt bele néhány iskolai asztal s egy néhány lóca.

Benépesedni is csak alkalmasszerűleg népesedett be; meghívás nélkül nem ment oda ember.

Hanem a meghívás az igen érdekes volt. Nem kellett se papiros, se staféta. Volt a mesternek egy nagy csengetyűje, mint a melyet czimeres ökörré szoktak tenni, majd akkora volt, mint a templom legkisebb harangja. Alkalmas időben, iskola után, ha temetés nem volt, fogta a mester kiment vele kertjének a felső, kerítetlen végére, egy párszor megrázta; olyan szép tisztán csengett, csilingelt; a falu egyik végétől a másikig mindenki meghallotta.

Lett erre mozgalom az egész fa-

luban. Egyik helyt a pinczelejáró zárja csikordult, mintha felelni akarna a csengetyű szavára, másutt a padlásajtóban fordult a félig rozsdás kulcs s került elő füstölt kolbász, vékony szalonna s természetes, hogy mindennünnen egy-két üveg bor.

S ha már a meghívás módja különös volt, hát a belépés sem maradt hátrább, az elsorolt cikkek szolgáltak belépőül, a mik aztán közös prédát képeztek s frissítették a politizálásban kiéhezett testet s hevíték a lelkesültséget, amely mikor már elég magas fokra hágott s kipirulnak az arczok, a szemek keresztben állottak, a bárányszőrös süveg lemelegedett a fejekről s a pipafüsttől nem lehetett egymást látni, csak a hangról ismerni egymásra, el is kalandozott a napi és országos politikától. Szidták a pénzügyt, a kiktől maholnap pipálni sem lehet, nem kevésbbé, a ki az itatra adót vetett s megfizetteti az emberrel a maga borát, meg aki az adót még csak ki is találta.

S milyen hangos volt ilyenkor a különben csendes mesteri lak!

De, hogy minden változik.

A legutolsó választáson egy sárvidékieknek sem verték be a fejét; még a kocsijuk se olyan szilaj hajtással hozta-vitte őket a választásra, még a kalapjuk melletti bokréta is szomorúfüz módjára lefelé bologatott. Micsoda más választás lehetett ez, mint a régi?

Hogy az a párja nélküli mester sem élhetett örökké?

Jött a helyébe egy fenyővég kalapu fecskefark kabátu, reszketős hangu fiatal kántor, aki hozott magával egy festett arczu vékony dongáju aszsonyát, kinek nem a régi két szoba, de hozzáépített harmadik is szűk. Van abban tükrös akkor, hogy a ház egészben látszik benne; lámpa, amelyik a padlásról csüng; tükrös szekrény, nyújtható asztal s a jó ég tudja, mi nem?

Más ember hálát ad az Istennek, ha van egy szobája, melyben lakik,

eszik, meg hál; ezek az egyikbe csak be-bekukkantanak, a másokban csak esznek s a harmadikban csak hálnak. Hát való falura ilyen maskaraság? A szegény ember nem mer hozzájuk menni se, beszélni sem tudna ilyen finom néppel — azok se nagyon kívánják a barátságot. Egész nap valami cifra muzsikán kalimpálnak, az asszony meg hol vékonyabban, hol vastagabban énekel, — a jó ég érti, mit?

— Hejh, csak a mester vót a mester!

—h.

Jparostanoncziskolai tanítók gyűlése.

Az ipariskolai tanítók országos Egyesülete december hó 18-án választmányi gyűlést, míg 19-én vasárnap közgyűlést tartott. Az ország minden részéről szép számban jelentek meg az iparos tanoncziskolák tanerői, hogy iskolájuk jövőjét megalapozzák és hogy rendezetlen helyzetük megváltoztatása iránt lépéseket tegyenek. A fiatal egyesületnek immár 17 köre fejt ki buzgó munkásságot s ezek között is első helyen vármegyénk területén levő kör, mely minden más kört megelőzve már eddig két tartalmas közgyűlést tartott. Az egyesületnek több mint 1000 tagja van, de kívánatos, hogy mielőbb csatlakozzanak hozzá az összes érdekeltek. A titkári jelentés nagyobb vitára adott alkalmat. A jelentés kapcsán ugyanis tárgyalatott a választmánynak azon indítványa, hogy a fizetés ügyet s több más fontos kérdést minden előkészítés hiánya miatt az augusztusi közgyűlés tárgysorozatába tűzessék ki, addig is a körök készítsék elő. Hosszas vita után a választmány halasztó indítványa fogadtatott el. Rózsa Károly szegedi tanár szép munkában tárgyalta a tanoncziskolai tanítók képzését. Főbb kívánalmai: egy éves tanfolyam tanító-

képzőkkel kapcsolatban, önálló állások szerveztessenek; a tanoncziskola közismereti órái 3-szor 2-re avagy 2-szer 3-ra emeltessenek. Az előadást élénk vita követte; a vitában résztvett Mártonfy Márton udv. tanácsos főigazgató és Agotai Béla szakfelügyelő a székesfőváros tanoncziskoláinak vezetője is. Agotai közvetítő indítványa fogadtatott el, mely szerint a közgyűlés Rózsa tanulmányát a felhangzott hozzászólások figyelembe vételével a választmányhoz utalja. A megüresedett titkári állásra Rózsa Károly választotta meg. Kemény János előadása az erkölcsi és szellemi nevelésről, az előadó betegsége miatt elmaradt. Vármegyénk köre részéről felhangzott az a panasz, hogy a vármegyei tanítótestület kötelező tagjai sorába veszi a polg. isk. tanárokat és felekezeti tanítókat is, ha az illetők tanoncziskolában tanítanak. A közgyűlésen több tag abszurdumnak nyilvánította e tényt, mert nem kötelezhet egy egyesület rajta kívül állókat, hogy tagjai legyenek, ha ezt maga a törvény avagy miniszteri rendelet sem követeli. Különösen nem kötelezi a törvény egy tanítót sem, hogy a temetkezési egyesületnek legyen tagja. Vármegyénk körének panaszára az egyesület felír a miniszterhez.

Nincs ma jóbarát!

Az életnek göröngyös útján

Kereszteződik ezer s ezer ut.

— Egymásba botlunk, köszöntjük egymást

S az ismeretséghez im kész az ut.

S az ismeretség örve alatt

Kutatjuk egymás szándokát,

S az elválásnál gáncs a bucsu;

— Az életben nincs ma jóbarát!

Szívünkbe fészket irigység vert,

Szemünkben annak lángja ég;

Ha megbánt más — a megbocsátást

Hazug ajkunk feledte rég —

A szitok szól, az átok hull csak,
De nem tudjuk többé az imát.
Csak ellent látunk a kenyér harcban;
— Nincs ma testvér, rokon, jóbarát!

... Az életnek göröngyös útján
Kereszteződik ezer s ezer út,
S az ezer utnak egy a vége,
A melyhez mindnyájunknak utja fut,
Hol utolérjük, bevárjuk egymást
S együtt csókoljuk majd a föld porát.
Közös a sors: — megsemmisülünk és
Nem lesz ellenség, nem lesz jóbarát!

T.

A feleségem örömmel mondja,
A kis lányunk, hogy mindent beszél;
Az utcán az ismerőst köszönti,
A pajtásokkal tere—ferél.

És képzeljem el csak, mikor pöröl . . .
— Hogy, ezt kitől tanulta nálunk?
Ezt egyikünk sem örökölte,
S nem öröklé tán majd a lányunk?

Azután — hisz' legszebb mi is volna,
Mit ajka mondhat ily csöppségnek?
Reggeli, esti rövid fohásza
Legszebb dicséret, lelkem, néked.

.. Oh mondd csak, a mit tud sorba' rendbe;
— A te örömed nekem is az.
S tanítsd eztán is a szépre, jóra,
A mi szeretetünk így igaz.

—o—

H I R E K.

„Békesség legyen a földön minden jószándéku embernek!”

Kívánjuk a szent estén, hogy az égi üdvözlő illesse minden olvasónkat s kívánunk kellemes ünnepeket!

Tanítópálfozás. Jászapáti község róm. kath. iskolájának ig. tanítóját Fekecs Sándort az egri rkath. iskolaszék a „sánci” rkath. iskolához megválasztotta. Sajnálattal vesszük e hirt, mert Fekecs egyike volt vármegyénk legjobb tanítóinak.

tanulógyermeket rendeltetési, vagy elágazási állomásig kíséri, az utazás célját magában foglaló s a tanintézet általi láttamozott kérvényre esetről—esetről félárújeggyel való utazásra jogosító igazolványt engedélyezünk.

6. Az utazó tanulógyermek felett a felügyeletet, ha a tanulók kíséret nélkül utaznak, a személyzet kötelességévé tesszük. Aláírva a M. Á. V. Igazgatósága által.

A kis lányunk mindent beszél.

A M. Á. V. a tanulógyermekéért.

A Hivatalos Közlöny f. hó 15-én megjelenő, legutóbbi számában a vallás- és közoktatásügyi Minister az összes oktatási intézetek igazgatói- és tanárainak figyelmét felhívja a keresk. ministerium rendeletére, mellyel a tanulógyermek vasuti utazását akarja könnyíteni s mely rendeletben a következők foglaltatnak:

1. Oly nagyobb személyforgalmu állomásokon, hol több jegykiadási pénztár van, szünetidők kezdetén és tanév végén, szóval a tanulók tömegesebb utazásai alkalmával egyik pénztárt a tanulóknak kell kijelölni s azt szembetűnő felirással jelezni.

Ahol ez keresztülvihetetlen, az isk. igazgatóság kérelmére a tanulóknak 24 órával előbb is kiadandók a jegyek.

2. Tanulók bérletjeggyel, vagy az intézet által kiállított egyéb bizonyítvánnyal III. o. jeggyel is II. o. váróteremben tartózkodhatnak: s e kedvezmény a mindennapos iskolalátogatás utazásaira is kiterjesztetik.

3. Ha tömegesebb utazás alkalmával, a tanulókat az állomásra iskolai közeg kíséri ki s magát az iskola által kiállított irattal igazolja, a tanulók felügyelése céljából a II. o. váróteremben jegy nélkül tartózkodhatnak és a tanulókat a vonatba szállásnál segíthető.

4. A tanulókat lehetőleg együttesen külön szakaszban, vagy jobb utasok közt kell elhelyezni.

5. Azon tanintézeti közeg részére, ki

A jászberényi rkath. és áll. iskolák tanintéletei a szegény gyermekek felruházására szépen sikerült pásztorjátékokat rendeztek. Dicséret illeti működésüket, melylyel a szülők és az iskola közötti kapcsolatot intenzívebbé tenni törekednek.

Tanítók tanulmányi kirándulása. Muly Sándor igazgató kezdeményezésére több tanító kirándulást tervezett Fiume, Abbázia és Velenczébe. A kirándulásra nem jelentkeztek kellő számmal. Több felkérésre a szolnoki polg. fiuiskola igazgatója örömmel fogadja a csatlakozó tanítókat a május hóban végbe menő iskolai kiránduláshoz. A kirándulás iránya Belgrád Zimony, Alduna, Csorna, Koronakápolna, Adakaléh, Turnszerwin, Herkulesfürdő. Felvilágosításokat készséggel ad az igazgatóság. Jelentkezéseket legkésőbb január végéig fogad el. Részvételi díj 36 koronában van előirányozva.

A jászberényi áll. iskolák növendékei a karácsonyi ünnepek alkalmából a „Gyermekeksegítő Egyesület” javára, mely már ez évben 300 kor. értékű lábbelit osztott ki a szegény tanulók között — karácsonyi pásztorjátékot rendeznek s a VIII. ker. és III. ker. iskolákban 25. és 26-án gyermekdarabokat adnak elő és pedig a „Megkerült gyermek” és „Betlehemi éj” címmel.

A Karcag városi II. sz. öböda karácsonyi ünnepélyét általános é. deklódés és tetszés mellett karácsonyfa ünnepet rendezett f. hó 23-án. Isten jutalmazza érte a jósziveket, kik a szegény gyermekeknek is gondoskodnak karácsonyfáról.

Jászladányon Tuboly Jenő gazdasági szaktanító. Kelemen Ferenc és Erdélyi Ágoston elemi iskolai tanítók vasárnap délutánonként ismeretterjesztő népies előadások rendezését határozták el. Első ily előadás az iskola egyik tantermében e hó 19-én tartott meg, amikor is Tuboly Jenő gazd. szaktanító a buza okszerű termeléséről, ellenségeiről és azok ellen való védekezésről tartott érdekes előadást, melyet a kis gazdák egymás közötti vitája rekesztett be. Utánna Kelemen Ferenc az Oceánokról, azok fenekéről s a víz óriási

nyomásáról értekezett. Az előadásokat mintegy 50 kis gazda a legnagyobb figyelemmel hallgatta, azok végén az előadókat lelkesen megéljenezték.

A mesterszállási róm. kath. elemi iskolához Vass Andor tanító helyére Csergő Mihály okl. tanító választott meg.

Magánvizsgálatok. A szolnoki polg. fiuiskolában a magánvizsgálatok decz. 23—24-én tartattak meg. A következő magánvizsgálati határidő a tanév vége, mikorra engedélyért már most lehet folyamodni.

Államsegély utalás. A szolnoki polg. fiuisk. részére az 1909—10. tanévre négyezer kor. államsegélyt utalványozott a vall. és közokt. Minister ur. Hogy mennyire me érdemli ez iskola az állami támogatást, mi sem mutatja jobban, mint hogy 220 tanulója van.

Karácsonyfa ünnepély. Folyó hó 19-én a kúria i állami népiskolában szívet lelket gyönyörködtető szép karácsonyfa ünnepélyt rendezett Schröder Miklós az iskola ambiciós tanítója.

D. u. 3 órakor kezdődött a finom izléssel rendezett pásztorjáték utána pedig szép nagy gazdagon megrakott karácsonyfát kaptak a gyermekek s az iskola egy laterna-magcát. Az ünnepesség után Csefalvay Rezső urad. számtartó mondott köszönetet a szülők nevében a derék tanítónak.

HIVATALOS RÉSZ.

3826.

A szolnoki, jászberényi, mezőturi és mindazon többi tek. tantestületeknek, amelyek a szegény tanulók segítésére társadalmi akciót vezetnek.

A szegény tanulók segítése mind több helyen már sikerrel vállalt munkásságát képezi a társadalomnak és e munkából első sorban a tantestületek, az egyes tanító urak és tanítónők veszik részüket ki.

Óhajtandó volna a várm. tantestület novemberi gyűlései alkalmával Magyar Gyűlése sz. Nigrinyi Jolán szolnoki áll. tanítónő által kifejtett egyöntetű és szoros eljárása az iskoláknak és társadalomnak a gyermekvédelem nemes munkájában. Az erre törekvésnek figyelembe ajánlása mellett most csak két gyakorlatban levő segitőmódnak nevelő hatását kérem fokozni. Szokásos a „ruhaosztás” és a „levesosztás” utóbbihoz csatlakozott kötelesképen a reggeli „tejsztás” népiskoláink szegény növendékei részére.

A ruhaosztás célszerűbb és szeretetteljesebb gyakorlásának mindjárt ajánlom a ruhavarrást tanuló nagyobb leánynövendékekkel a szegény gyermekekre ruhaszabást és vonást. Ott, hol polgári leányiskola van, bizonyára szívesen vállalkoznak annak vezetői és növendékeik a szegény iskolásgyermeknek ingyen ruháinak kiszabására és megvarrására. A segítő és a segélyezettnek így közvetlenül érzett szeretet nevelő hatása alatt nemcsak, a mellett jót olcsón (ingyen is) kapnak a szegény gyermekek. Még ha ócska ruhát ad is a midőn nagyobb növendék a szegény kisebbnek, kedvesebbé és megbecsültebbé teszi adományát, ha felruházás után maga alakítja azt (esetleg társai, vagy tanítónője segítségével) át.

A „levesosztó” jótékonyosság a napközi osztás keretében szintén a nagyobb növendékek közreműködésével válik kedvesebbé és gyakorlatiasabbá. Leletőleg magok a módosabb növendékek hordják össze (a Szolnokon jól bevált „krumplinap, babnap, liszt-nap stb. mintájára) a főznivalókat, lehetőleg maguk a nagyobb leánynövendékek főznek, vagy legalább segédkezzenek a főzésnél, — és minden napra maguk szolgálják fel az ebédet. Ily eljárásnak ügyesítő és nevelő hatását örömmel tapasztaltam. A reggeli, a „tejsztás” csak ott gyakorolható teljes sikerrel, ahol vagy ingyen tej-adományhoz jut az iskola, vagy ahol lefölözött „soványtej kapható (pl. tejszövetkezetről) olcsó pénzen, de lehet tej helyett, vagy azt felváltva rántottleves reggelit is adni, ami főleg a tanyai iskolák rosszul táplált növendékeinél hasznos.

Szóval: a gyermekvédelem e munkájában aktív közreműködőkké kell tennünk a társadalom jó emberei és az iskolák jó vezetői mellett magukat a jó gyermekeket is. Ezzel ügyességi oktatásuk teljesebbé és tartalmasabbá lesz, egyszersmind a testvéries szeretet, a társadalmi szolgálatkészség, a szociális köteleességek gyakorlása nagyobb gyakorlati eredményre és nagyobb erkölcsi értékre emeli a népiszkola nevelő hatását.

Mindazon testületeket és iskolavezetőket, akik a gyermekvédelem e módjával fog-

lalkoznak, fölkérem, hogy eljárásukról és annak megállapítható eredményéről engem husvét hetiben értesíteni sziveskedjenek.

Szolnok, 1909. deczemb. 20.

EÖTVÖS K. LAJOS
kir. tanfelügyelő.

Szerkesztésért felelős CSIKÓS JÓZSEF.

Hirdetések felvételnek.

Hirdetés árszabás:

A lap egész oldala egy évre	
(52-szeri hirdetés)	400 K.
fél évre (26-szori hirdetés)	200 „
Fél oldal egész évre	200 „
Fél oldal 1/2 évre	100 „
Negyed oldal egész évre	100 „
Negyed oldal fél évre	50 „
A hirdetés terjedelméhez képest az árszabás könnyen kiszámítható.	

Hirdetési díjak félévenként utólagosan fizethetők.

Iskolai nyomtatványok
tankönyv, tanszer és
iskolaszerek szükség-
letét tessék

RÓTH DEZSŐ

könyvkereskedőtől
Szolnokon, beszerezni
vagy mielőtt másnál
megrendelné tőle
☉ ajánlatot kérni. ☉